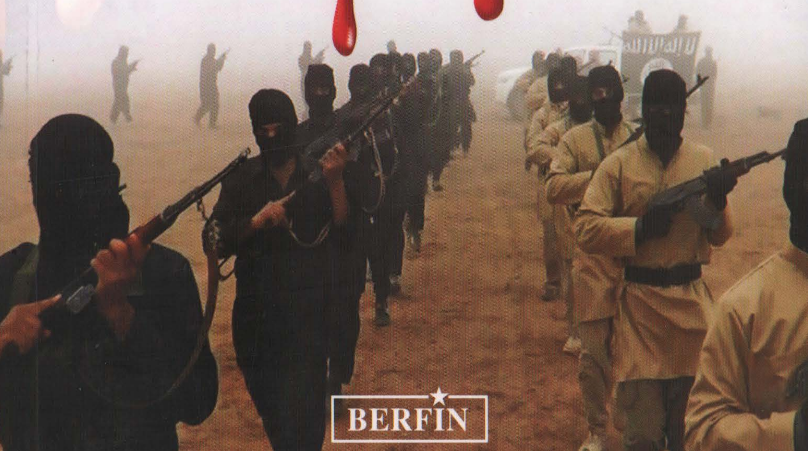
ARİF TEKİN

İSLAM'DA ŞİDDET

ARİF TEKİN

İSLAM'DA ŞİDDET

Arif Tekin çok ses getirecek bu kitabını, hiç kimsenin ırkına, dinine, rengine, cinsiyetine bakmaksızın tüm insanların kardeşliği için emek harcayanlara ithaf ediyor...

Kitapta, *Hz. Muhammed'in Medine döneminde gerçekleşen savaş ve baskınların bilançosu; Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarının asıl nedenleri; inanca karşı şiddet; savaş ve öldürmeyi emreden ayetler; Hz. Muhammed'i eleştirmenin ve İslamiyet'ten çıkmanın cezası; İslam'da kadına karşı şiddet; Kur'an'a göre emek-sermaye ilişkisi; Hicaz'da uygulanan kültür soykırımı* gibi çarpıcı konular teorik ve pratik örneklerle, ayetler eşliğinde geniş bir kaynakçayla inceleniyor.

Yazar, *"dinler insan ürünü olup, eskiden beri süre gelen mitolojik inançların birer versiyonlarıdır. Kutsal dinlerin insan ötesi bir yerden gelme iddiası akılla, ilimle ve sosyal realiteyle bağdaşmaz"* diyerek, İslam'ın kendi dışındaki inançlara, yönetim modellerine hayat hakkı tanımadığını ayetler eşliğinde veriyor:

"Kim İslam'dan başka bir dine yönelirse, onun ki kabul edilmeyecektir. O, ahirette de kaybedenlerdendir. Allah katında din, ancak İslam'dır." (Al-i İmran ayet 19 ve 85)

"İslam galiptir; mağlup olamaz" (Hz.Muhammed)

Geçmişte olduğu gibi din savaşlarının dünyayı kan gölü haline getirip yakıp yıktığı, dinlerin küresel güçlerin maşası olduğu günümüzde; gerçekleri cesurca sorgulayan, tokat gibi bir kitap...

BERFİN

ARİF TEKİN

İslam'da Şiddet

BERFİN

Berfin Yayınları : 235
Araştırma-İnceleme : 87

ISBN 978 - 605 - 4399 - 41 - 3
Yayıncı Sertifika No: 10859
Matbaa Sertifika No: 12156

Arif Tekin : İslam'da Şiddet
Yayın Yönetmeni : İsmet Arslan
Düzelti : Güzide Bulut
Kapak : Mehmet Özalp
Baskı Cilt : Kayhan Matbaası (Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi, C Blok No: 244 Topkapı / İstanbul)
Birinci Baskı : Kasım 2015

© Yayın Hakkı, Berfin Basın Yayın ve Tic. Ltd. Şti. / © Arif Tekin
(Berfin Yayınları, Berfin Basın Yayın ve Tic. Ltd. Şti.nindir.)

Berfin Basın Yayın ve Tic. Ltd. Şti.
Cağaloğlu Yokuşu, Evren Han, No: 29 / 62
Kat: 3 Cağaloğlu 34112 / İstanbul
Tel: (0.212) 513 79 00 - **Faks:** (0.212) 512 37 20
www.berfin.net **e-posta:** berfin@berfin.net

ARİF TEKİN

İslam'da Şiddet

ARİF TEKİN

Diyarbakır iline bağlı Kulp ilçesinin Gavgas köyünde doğdu. Köyünde ilkokul olmadığından medreselerde Arapça tahsiline başladı. Birkaç yıl okuduktan sonra hastalandı ve zorunlu olarak öğrenimine ara verdi. Daha sonra kendi çabasıyla, hocalara gitmeden kaldığı yerden devam etti; özellikle İslam felsefesi hakkında bilgisini geliştirmeye çalıştı. Zaman içinde Latin alfabesini öğrendi. Türkçesini geliştirdi ve okul dışından ilkokul diplomasını aldı. Bu arada bölge düzeyinde yapılan sınavı din görevlisi olarak kazanarak Diyarbakır merkeze bağlı Alıcık Köyü Camii İmamlığına atandı. Süreç içinde sınavlara hazırlandı ve sonuçta Diyarbakır İmam Hatip Lisesi diplomasını yine okul dışından aldı. Girdiği sınavlarda İnönü Üniversitesi matematik bölümünü kazandı; ancak ailevi sorunlarından dolayı okumaktan vazgeçti. Daha sonra yine sınavlara girdi; bu kez İzmir 9 Eylül İlahiyat'ı kazandı ve 1994'te mezun oldu. 1999 yılında *"Kur'an'ın Kökeni"* adlı ilk çalışmasıyla *Turan Dursun Araştırma Ödülü*'nü kazandı. Arif Tekin halen Kur'an, hadis ve İslamî ilimler üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışmamı, hiç kimsenin ırkına, dinine, rengine, cinsiyetine... bakmaksızın tüm insanların kardeşliği için çaba harcayanlara ithaf ediyorum...

* Aptallara göre insanlar; ırk, cinsiyet, milliyet, yaş, statü, renk, din ve dil olmak üzere 8'den fazla kategoriye ayrılırlar. Hâlbuki olay bu kadar karışık değildir. İnsanlar sadece ikiye ayrılırlar: İyi insanlar, kötü insanlar. (Albert Einstein, 1879-1955)

* Bir şey bilmeyen cahildir; ama bilip de susan ahlaksızdır. (Bertolt Brecht, 1898-1946)

* Bana ABD uçağı almayan bir tek İslam ülkesini gösterin; söz ben de Müslüman olurum. (Vladimir Putin, Rusya devlet başkanı)

* Siz bana din ile refaha ulaşmış bir devlet gösterin; ben de size devrimle geri kalmış toplumu göstereyim. (Che Guevara, 1928-1967)

* Bir toplum gerçeklerden ne kadar uzaklaşırsa gerçeği söyleyenlerden o kadar nefret eder. (George Orwell, 1903-1950)

* Bir ülkeyi tanımak isterseniz o ülkede insanların nasıl öldüklerine bakınız. (Albert Camus, 1913-1960)

* Cellâdına âşık olmuşsa bir millet, ister ezan ister çan dinlet; itiraz etmiyorsa sürü gibi illet, müstahaktır ona her türlü zillet. (Ömer Hayyam, 1048-1131)

* Din kitaplarını okuyup anlayana ateist, okuyup anlamayana dindar denir. (Nikola Tesla, 1856-1943)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 11

I. BÖLÜM
İSLAMİ İNANÇTA ŞİDDET HEP VARDI 13

II. BÖLÜM
ON YILLIK MEDİNE DÖNEMİNDE
GERÇEKLEŞEN SAVAŞ VE BASKINLAR 31

III. BÖLÜM
BEDİR, UHUD VE HENDEK SAVAŞLARININ
ASIL NEDENİ 36
1. Sifü'l Bahr Baskını 37
2. Batn-i Rabığ Seriyesi 39
3. Sad b. Ebi Vakkas'ın Harrar'a Yaptığı Baskın 40
4. Ebva Baskını 41
5. Büvat Baskını 41
6. Üşeyre Baskını 42
7. Cüheyne Baskını 44
8. Batn-i Nahle Baskını 45

IV. BÖLÜM
HZ. MUHAMMED'İN BİZZAT KATILDIĞI BASKINLAR 55
1. Kürz b. Cabir el-Fihrî'ye /Sefevan Baskını 57
2. Beni Kaynuka Baskını 59
3. Sevik Baskını 63
4. Keraretü-l Küdr Baskını .64
5. Gatafan/Necd Bölgesi Züemer Baskını 65
6. Beni Süleym/Buhran Baskını 66

7. Hamrau'l Esed 67
8. Beni Nadir Ablukası 67
9. Zatürrika' Baskını 71
10. Dumetü-l Cendel Baskını 72
11. Beni Kureyza Katliamı 72
12. Beni Lihyan Seferi 74

V. BÖLÜM
HZ. MUHAMMED'İN ŞAHSEN KATILDIĞI BASKINLARDA ELE GEÇEN GANİMETLER 75
1. Beni Mustalık Baskını 75
2. Beni Kureyza Baskını 76
3. Hayber Baskını 77
4. Mekke'nin Fethinden Sonraki Baskınlar 78

VI. BÖLÜM
HZ. MUHAMMED'İN KATILMAYARAK GÖREVLENDİRME YAPTIĞI BASKINLAR 82
1. Zeyd b. Harise'nin Yaptığı Baskınlar ve Sonuçları 82
a) Karede Baskını 82
b) Beni Süleym/Cemuh Baskını 84
c) İys Baskını 84
d) Taraf Bölgesine Baskın 85
e) Hisma Baskını 85
f) Vadi'l Kura Baskını 86
g) Beni Fezare Baskını 87
h) Medyen Baskını 87
i) Mute Harbi 88
2. Hz. Ali'nin Komuta Ettiği Baskınlar 90
a) Tayy Kabilesi/Füls Seferi 90
b) Fedek/Beni Sad Kabilesine Yapılan Baskın 91
3. Ebu Seleme Abdullah b. Abdilesed-Katen Baskını 91
4. Reci Vak'ası 93
5. Bir-i Maune Faciası 96
6. Muhammed b. Mesleme'nin Yaptığı Baskınlar 98
a) Kureta' Baskını 98
b) Zilkassa Baskını 99

7. Abdurrahman b. Avf-Dumetü-l-Cendel Baskını 99
8. Ebubekir Baskını 100
9. Beşir b. Sad-Fedek Baskını 101
10. İbni Ebi-l Ev'ca'-Beni Selim Baskını 101
11. Ka'b b. Umeyr-Zat-ü Et'la' Baskını 102
12. Kedid Bölgesine Baskın 102
13. Hadire Baskını 102
14. Halit b. Velit-Cezime Katliamı 103
15. Bu Baskınlarda Ele Geçen Ganimetler 106

VII. BÖLÜM
İSLAM'DA İNANCA KARŞI ŞİDDET 112
1. İnanç Özgürlüğünü Kabul Eden Ayetler 112
2. Farklı İnançlara Yasak Getiren Ayetler 113
3. Savaşı ve Öldürmeyi Emreden Ayetler 121

VIII. BÖLÜM
HZ. MUHAMMED'İ ELEŞTİRMENİN VE
İSLAMİYET'TEN ÇIKMANIN CEZASI 136
A) Hz. Muhammed'in Talimatıyla Katledilen Eleştirmenler: 142
1. Ebu Musa el-Eş'ari Anlatıyor .142
2. Cabir b. Abdullah Anlatıyor 143
3. Hz. Ali Rivayetlerinden Örnekler 146
4. Bera b. Azib Aktarıyor 147
5. Zübeyir b. Avam'dan Bir Örnek 149
6. Halit b. Velit'in İnfazlarından Birkaç Örnek 150
7. Hz. Muhammed'i Eleştiren Babalarını İnfaz Etmişler . . .150
8. İbni Abbas Aktarıyor 151
a) Ümmül Veled Cinayeti 151
b) Ebu Afek Cinayeti 153
c) Asma binti Mervan'ın İnfazı .154
d) Ümmü Kırfe'nin Feci Sonu 160
e) Hz. Ayşe Kısa Bir Olayı Aktarıyor 163
f) Ürene/Süfyan b. Halit Hüzeli Baskını 164
B) Halife Ebubekir'den Çarpıcı Örnekler 165
C) Hz. Osman'dan Bir Örnek 172
D) Hz. Ali'den Birkaç Örnek 173

IX. BÖLÜM
HZ. MUHAMMED'İN MEKKE FETHİNDE
GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İNFAZLAR 185
1. Abdullah b. Sad b. Ebi Serh 186
2. Abdullah b. Hatal 188
3. Mikyes/Mukis b. Sebabe 191
4. Huveyris b. Nükeyd/Nükeydir 182
5. İkrime b. Ebi Cehil 193
6. Safvan b. Ümeyye 194
7. Hz. Muhammed'in Mekke Fethinde
İnfaz Edilmelerini Emrettiği Kadınlar 200
8. Halit b. Velit ve Sad b. Zeyd'in Gerçekleştirdikleri İnfazlar 206

X. BÖLÜM
İSLAM'DA KADINA KARŞI ŞİDDET 208
1. Fahrettin er-Razi ve Kurtubi'den Bir Özet 220
2. İslam Literatüründe Sağlam Olarak
Kabul Edilen Birkaç Hadis 222
a) Erkek eşini dövmekten sorumlu değildir 222
b) Hanımlarınızı döverken bedenlerinde yara açmayınız . . .223
c) Ailenize karşı sopanız hep hazır bulunsun 223
d) Cariye/köle döver gibi hanımınızı dövmeyin! 225

XI. BÖLÜM
KUR'AN'A GÖRE EMEK-SERMAYE İLİŞKİSİ 230

XII. BÖLÜM
HİCAZ BÖLGESİNDE YOK EDİLEN PUTLAR VE
MABETLER (KÜLTÜREL SOYKIRIM) 247
1. Menat Putu 249
2. Lat Putu 250
3. Uzza Putu 252
4. Vedd, Hümeme, Füls, Hübel, Zül Halasa... 253
5. Tağiye Putu254

BİTİRİRKEN **255**
KAYNAKÇA 258

ÖNSÖZ

Bu çalışmamda İslam'ın şiddet ve inanç özgürlüğü konusundaki bakışını, teorik bilgiler ve pratik örneklerle anlatmaya çalışacağım. Bunu yaparken de her zamanki gibi en başta Kur'an ayetlerine ağırlık vereceğim. Pratik örnekler gösterirken de İslam âleminde bugüne kadar güvenilir sayılan kaynakları referans göstereceğim.

Şiddet konusunu işlerken zaman zaman dört halifeden örnekler versem de asıl üzerinde durmak istediğim Kur'an ayetleri ve Hz. Muhammed'in söyledikleriyle yaptıklarıdır. Halifeler onun tarafından kurulan sistemin uygulayıcılarıdır; onlar, görevli memurlardır. O yüzden benim için belirleyici olan sistemin yasaları ve liderin yaptıklarıdır. Hele daha sonra gelen dört mezhep ve Emevilerle Abbasi dönemleri üzerinde hiç durmayacağım.

İslam hakkında hangi Müslüman konuşursa genelde şunu söyler: Ah kardeşim ah! İslam nerde... İslam âleminde bugün olup bitenler nerde? İslam çok iyi bir sistemdir; ne yazık ki bugün İslam ülkelerinde yapılanların İslam'la alakası yoktur... Çevremizde hep bu tür söylemlerle karşılaşırız. Hâlbuki bunu diyenler Kur'an'ın ne dediğini, neler içerdiğini de bilmezler. En cahil Müslüman bile bunu rahatlıkla söyler; adeta herkes bunu ezberlemiş durumda. İşte işin en zoru da, bir fik-

rin/inancın mahiyetini (teori ve pratiğini) bilmeden, kişinin/kişilerin gözlerini kapatıp rastgele inanmasıdır.

Bilindiği gibi şiddet sadece dövmek, vurmak, birilerinin kalbini kırmak değil; alabildiğince geniş kapsamlı bir terimdir. Bu, fiziki olduğu kadar psikolojik de olabilir, inançla, giyim-kuşamla ilgili olabilir, işçi işveren arasında olabilir, cinsiyetle ilgili olabilir vs. Aslında içeriği geniş bir konu olduğu için İslam'da Şiddet-1-2... şeklinde devam etseydim daha iyi olabilirdi. Ancak ömür buna yetecek mi bilemiyorum! O yüzden bu çalışmamda hayati önem arz eden şiddet çeşitleri hakkında bilgi sunacağım.

I. BÖLÜM

İSLAMİ İNANÇTA ŞİDDET HEP VARDI

İslam kendi dışındaki inançlara, yönetim modellerine geçit vermiyor. Diyelim bir ülkede İslam'a karşı alternatif bir sistem ortaya konsa (demokrasi, sosyalizm gibi); işte bu, Kur'an ve İslam'a aykırıdır. Hz. Muhammed, İslam galiptir; mağlup olamaz. Yani İslam hep iktidardır, muhalefet kabul etmez diyor.[1] Zaten hadise de gerek yok; konuya ilişkin net ayetler var. Örnek verelim:

* "Kim İslam'dan başka bir dine yönelirse, onunki kabul edilmeyecektir. O, ahirette de kaybedenlerdendir. Allah katında din ancak İslam'dır."[2]

* "Bugün size dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak İslam'ı seçip beğendim" diyor Kur'an'da Allah.[3]

---

[1] Elbani, İrvau'l Galil, c. 5/106, no: 1268. Hadisi rivayet edenler, Hz. Ömer, Muaz b. Cebel, İbni Abbas ve Aiz b. Amr'dır.

[2] Âl-i İmran ayetler 19 ve 85.

[3] Maide suresi, ayet 3.

Ayetler zaten İslam'a karşı alternatif kabul etmiyor; bu bir yana. Bir de bu son ayette tanrının, **ben size İslam'ı seçip beğendim** demesi ilginç! Bu durumda İslam'a inananlarda şu mantık geçerli oluyor: Madem Kur'an Allah kelamıdır ve Allah da, en üstün İslam'dır diyor; o halde Kur'an'a karşı insanlar tarafından ortaya atılan herhangi bir yönetim modeli söz konusu olamaz... Böyle bir sonuç ortaya çıkıyor. Kim İslam'dan başka bir din edinirse onunki kabul edilmez ve Allah katında din ancak İslam'dır sözüne inanıldığı an, her şeyden önce o toplum temelinden sarsılacak demektir.

Bu başlıkta meşhur ve özel bir konudan söz edeceğim. Meşhur diyorum, çünkü daha önce ben de kitaplarımda kısmen işledim, başkaları da işlemişlerdir. Burada tekrar ele almamın nedeni, daha kapsamlı, daha akademik ve daha sağlam temellere oturtarak takdim etmektir.

Ukl/Ureyne kabilesinden 7-8 kişilik bir grup Medine'ye gelip Müslüman oluyorlar ve orada kalmaya karar veriyorlar. İklim değişikliğinden olsa gerek belli bir süre sonra bunlar hastalanıyorlar. Onlar farklı bir iklimden/Bahreyn'den gelmişlerdi. Hz. Muhammed onları hazineye ait (sözde hazineye ait, çünkü hep talan malıydı) sütlü develerin bulunduğu bir yere gönderiyor: Gidin, o develerin idrarından ve sütünden için, iyileşirsiniz diyor. Bunlar belirlenen yere gidiyorlar ve sonunda çobanı öldürüp develeri götürüyorlar. Bunların çobanı öldürüp develeri götürdükleri haberini alan Hz. Muhammed, yaklaşık 20 kişilik bir grubu onların peşinden gönderiyor, yakalayın getirin diyor ve bunlar birkaç saat içinde adamları yakalayıp getiriyorlar.

Hz. Muhammed, demir şişlerle-çivilerle onların gözlerini çıkarıyor. Ayrıca onların kol ve bacaklarını kesiyor. Onları bu halde Medine dışında **"Harre"** denilen kara taşlı bir yere

atıyorlar. Güneş o taşlara vurunca ateş gibi oldukları için o bölgeye 'Harre' ismi verilmiş. Harre, çok sıcak demektir. Zaten Türkçede kullanılan hararet kelimesi Arapça olup bu kökten gelmedir.[4] Onlar o durumda iken su istiyorlar; Hz. Muhammed buna izin vermiyor. Bunlar susuzluktan dilleriyle toprağı ve taşları kemiriyorlar. Sonuçta bu işkenceyle can veriyorlar. Hatta kimi kaynaklarda bunlar can verdikten sonra bu sefer cesetleri Hz. Muhammed'in talimatıyla ateşe atılıp yakılıyor. Bunların ateşe atılıp yakıldığını Kur'an yorumcusu ve tarihçi **Taberi** (h.310.ö) hem tefsirinde ilgili ayet kısmında, hem de başka bir kitabında işlemiştir.[5]

Hz. Muhammed, tarihte nerdeyse eşi-benzeri olmayan bu infazları işlerken; kendini haklı çıkarmak için olaydan hemen sonra indirilen şu ayeti kullanıyor: "Allah ve resulüyle savaşanların ve yeryüzünde bozgunculuk yapmaya çalışanların cezası şudur: **Öldürülürler yahut asılırlar yahut elleriyle ayakları çaprazlamasına kesilir ya da bulundukları yerden sürülürler.** Bu, onlar için dünyada bir rezilliktir. Ahirette de onlara büyük bir azap vardır."[6]

Ayet çok net ve açık; sadece katledilenlerin isimleri geçmiyor. Bir tarafta insanları yaratan, merhametli tanrı; diğer tarafta insanları öldürün, asın, çarmıha gerin diyen bir tanrı! Ayet çok açık ve net olduğu için bunun üzerine yorum yapmak, ek bir şey söylemek gereksizdir.

Az önceki infazlar konusuna sağlam diye kabul edilen hadislerde epey yer verilmiştir. Benim tespitime göre (belki

---

4 Tecrid-i Sarih Diyanet tercemesi, hadis no: 172, c.1/181, 2. dipnot.

5 Taberi, a) Tefsir, Maide 33, c. 8/36.3 b) Tehzibu'l Asar, Hz. Ali hadisleri bölümü, no: 151.

6 Maide suresi, ayet 33.

daha fazla da geçiyor; gözümden kaçmış olabilir) bu olayla ilgili sadece Enes b. Malik'in rivayeti **Buhari**'de **on dört** yerde geçiyor. Buhari başta olmak üzere çoğu hadis âlimleri bunu anlatırken özel başlıklar açmışlardır.

Buhari'nin konuya ilişkin açtığı başlıklardan birkaçı şöyledir: **'Kendileri can verene kadar Hz. Muhammed'in kanlarını durdurmak istemediği mürted ve Allah düşmanları'**;[7] **'Can verene kadar kendilerine su verilmeyen mürtet ve Allah düşmanları'**;[8] **'Hz. Muhammed'in, savaşçıların gözlerini çıkardığı bölümler'**[9] ve **'Deve sidiğiyle hastayı tedavi etme bölümü'** gibi başlıklar var Buhari'de ve tüm bu başlıklarda ilgili konu hakkındaki hadisler işlenmiştir.[10]

Diğer hadis âlimleri de böyle özel başlıklar açarak konuyu ele almışlardır. Diyanet tercümesi olan Tecrid-i Sarih'te de bu olay sanki çok normalmiş gibi, soğukkanlılıkla izah edilmiştir. "Olacak iş mi, suçları ne kadar da ağır olsa Hz. Muhammed bu şekilde insanları nasıl katleder?" şeklinde herhangi bir itiraz da yapılmamıştır. Yapılsa da boştur, çünkü ortada az önceki ayet var, sağlam kabul edilmiş kaynaklarda bilgiler var. Durum bu iken, birilerinin kalkıp da **'Bu hadise olmamıştır'** demeleri bir şey ifade etmiyor.

Bu acı olayın hadis külliyatında ne kadar yer aldığını anlamak için bazı rakamlar vermek isterim. Altı hadis âlimlerinden **Nesai** bunu 'Tahrim-i Dem' başlığı altında işlerken; hiç ara vermeden, farklı ravi zincirleriyle **20** kez işlemiştir. Elbette başka bölümlerde de konuyu ele almıştır.[11] Yine

---

7 Buhari, Hudut, bab 16/6803.

8 Buhari, Hudut, bab 117/6804.

9 Buhari, Hudut, bab 118/6805.

10 Buhari, Tıp bölümü, bab 6/5686.

Mezhep liderlerinden **Ahmet b. Hanbel** bunu Müsnedinde **10**'dan fazla yerde ele almıştır. İslam'da Kur'an'dan sonra sağlamlık bakımından **Buhari** hadisleri gelir. Yukarıda da geçtiği gibi Buhari bununla ilgili Enes b. Malik rivayetini en az **14** yerde işlemiştir. Hadis âlimlerinden **Ebu Avane** (h.316.ö) bunu hiç ara vermeden üst üste **35** sefer değişik ravi zinciriyle aktarmıştır. Kısacası; bu olay hem hadis külliyatında ve diğer birçok İslami kaynakta geniş yer tutmakta, hem de bunun arkasında zengin bir ravi kadrosu bulunmaktadır.[12]

Diyanet İşleri eski başkanlarından **Süleyman Ateş**, yazdığı kitabında bu olaya karşı şöyle bir savunma yapıyor: Bunu aktaran sahabiler **Enes b. Malik** ve **Ebu Hüreyre**'dir. Hal bu iken bu infazlar olduğu zaman Enes 15 yaşlarında bir çocuk, Ebu Hüreyre de henüz gelip Müslüman olmamıştı. Bir de bu olayla ilgili ayetin içinde bulunduğu Maide suresi hicri 4. yılında inmiştir; Ebu Hüreyre ise Hayber fethinden sonra hicri yedinci yılında gelip Müslüman olmuştur diyor.

---

[11]Nesai, Tahrim-i Dem, bab 7, 8 ve 9'da, hadis numaraları 4024'ten 4043'e kadar buna ayrılmıştır.

[12] a-Diyanet Tercemesi Tecrid-i Sarih, c. 1/181, no: 172.

b-Buhari: Temizlik, bab 66/233; Zekât, bab 68/1501; Cihat, bab 152/3018; Megazi, bab 36/4192-93; Tefsir, Maide suresi, 33. ayet, 5/4610; Tıp, bab 5/5685-86, bab 29/5727; Hudut, bab 15, 16 ve 17/6802-5; Diyat, bab 22/6899.

c-Müslim, Kasame, bab 2/1671.

d-Ebu Davud, Hudut, bab 3/4364, 4369, 4370.

e-İbni Mace: Hudut, bab 20/2579; Cihat, bab 30/3503.

f-Tirmizi: Temizlik, bab 55/72-73; Hudut, bab 38/1845 ve Tıp, bab 6/2042.

g-Ahmet b. Hanbel, Müsned, Enes b. Malik hadisleri bölümünde, no: 12065, 12667, 12697,12767, 12850, 12967, 13076, 13159, 13160, 14132 hadislerin tümü bu konuyu içeriyor.

h-Müsned'ü Ebi Avvane, c. 4/78-89, hadis no: 6091-6125.

Durum böyle olunca Ebu Hüreyre'nin bunu anlatması gerçekçi olmuyor diyor. Bir kere sayın hocanın, 'Maide suresi hicri dördüncü yılında inmiştir' sözü gerçeği yansıtmıyor. Malum Kur'an sureleri hemen bir defasında inmemiştir (oluşturulmamıştır). Duruma göre ayetler oluşmuştur. Maide suresi de böyledir. Usul'ü tefsir uzmanlarına göre bu sureden ilk inen ayetin hicri dördüncü yılında başlamış olması ve kalan ayetlerin duruma göre hicri dokuzuncu yıla kadar devam etmiş olması gerekir. Kaldı ki hangi ayetin ne zaman indiği konusunda da kesin bir bilgi yoktur. Bu, Diyanet yayınlarında da geçiyor. Bunlar ayrıca **Suyuti**'nin 'el-İtkan' ve **Zerkeşi**'nin 'el-Burhan' adlı kitaplarında ve diğer ilgili kaynaklarda da anlatılıyor. Yani, ağır ceza içeren az önceki ayetin hicrinin falanca yılında nazil olmuştur diye net bir tarih göstermenin kanıtı yoktur.

Sayın **Ateş** şunu yazmakla da sanki **Enes** yalan konuşmuştur imajını yaratmaya çalışıyor. Şöyle diyor: Enes b. Malik, Hz. Muhammed'in bu uygulamasını Emevi hükümdarı Abdülmelik'e anlatmış; ancak keşke anlatmamış olsaydım demiştir. Bir kere böyle bir ifade meşhur ve sağlam kabul edilmiş hadis külliyatında yoktur. Bir diğer eksik; **İbni Kesir** olsun, **Suyuti** olsun İbni Merdeveyh'ten (h.410.ö) rivayetler aktarırken kendisinin bunu nerde, hangi kaynağında işlediğini de belirtmemişlerdir. **Zehebi**, bu adamın tefsir kitabı olduğunu ve bunun yedi ciltten oluştuğunu yazıyor; ama böyle bir kitap piyasaya sürülmüş değil; bunu da belirtmiş olayım.[13]

Hele hele yalnız İbni Merdeveyh'in tek başına işlediği böyle bir açıklamanın değeri hiç yoktur. Zaten çoğu İslam

---

[13] Zehebi, Siyer-i Alam, c. 17/310.

âlimleri bu adamın ismini bile duymamışlardır. Bu, işin teknik tarafı! Bir diğer eksik: Sayın **Ateş** burada isimleri de birbirlerine karıştırmıştır. Emevi hükümdarı Abdülmelik diyor ve alıntıyı İbni Kesir'den yapıyor. Burada Enes'in kendisine olayı anlatmaktan pişman olduğu kişi, Zalim Haccac'dır; Abdülmelik değildir. Kabul edelim ki Enes, keşke Zalim Haccac'a bu infazlar hakkında bilgi vermeseydim ifadesini kullanmış ve duruma bakılınca kullandığı da kesin. Burada önemli olan pişmanlığın nedenidir! İşte bunu kendisi belirtiyor. Sayın Ateş, **Enes**'in açıklamasını eksik vermiştir. Enes'in o sözlerini olduğu gibi aktarıyorum.[14]

Şunu da belirteyim ki, Abdülmelik de konuya ilişkin Enes'ten bilgi almak istiyor ve bununla ilgili ona mektup gönderiyor (çünkü aynı yerde değillerdi). Enes ona yazıyor, yukarıda geçen Maide suresinin ilgili ayeti (öldürün, eller ve ayakları çapraz kesin, çarmıha gerin ayeti) bu adamlar hakkında inmiştir diye başlıyor ve anlatıyor: Bu katledilen insanlar Ureyne'nin Becile kabilesindendi ve İslam'dan çıkmışlardı. Ayrıca çobanı katledip develeri çalmışlardı. Yol güvenliğini tehdit etmiş, zina yapmışlardı (Elbette bu bilgiler hadis külliyatında geçmiyor; ancak bazı kaynaklarda işlenmiş). Bunların durumu hakkında Hz. Muhammed Cebrail'den bilgi istedi. Cebrail'in verdiği yanıt şu oldu: Bir insan hem çalıp hem yol güvenliğini tehdit ediyorsa bir elini ve bir ayağını kes. Birini öldürüyorsa sen de onu öldür; hem öldürüyor, hem yol emniyetini tehdit ediyor ve hem de zina yapıyorsa o zaman çarmıha germek suretiyle sen öldüreceksin şeklinde Emevi halifesi A. Melik'e yanıt veriyor.

Ancak burada keşke bunu demeseydim diye açıklaması yok. Burada normal bir şekilde olayı olduğu gibi anlatıyor

---

14 Dr. Osman Keskioğlu, Nüzulden itibaren Kur'an Bilgileri, s. 120-129.

ve bitiriyor. Ancak aynısını Zalim Haccac için anlatınca; sonunda pişman olduğunu belirtiyor; bu ayrı bir olay. Kendisi şöyle anlatıyor: Bir gün Zalim Haccac Hz. Muhammed'in işlediği en ağır cezayı benden sordu. Ben bu adamların Hz. Muhammed'in talimatıyla ne şekilde infaz edildiklerini ona detaylıca anlattım. Bundan sonra Zalim Haccac ağzımdan duyduğu bu olayı kanıt göstererek halkı tehdit ederek, **'Bakın Hz. Muhammed bile insanları bu şekilde infaz etmiştir'** deyip bunu elinde kanıt olarak tuttu diyor. Yani olay olmamıştır demiyor; keşke Zalim Haccac'ın eline böyle bir fırsat vermemiş olsaydım demek istiyor. Sayın Ateş'in **İbni Kesir**'den yaptığı alıntının gerçeği budur.[15]

Enes'in, Haccac'a yaptığı açıklamadan daha sonra pişman olmasının nedenini daha iyi anlamak için şu bilgiyi eklemekte fayda var: Zalim Haccac Irak valisiydi. Bir ara Medine'ye giderken orada bulunanlara hakaret ediyor, zulüm yapıyor, karşılaştığı sahabilerle alay ediyor; öyle ki onların ellerine ve boyunlarına mühür vuruyor (dövme gibi). Yani adeta kölesiniz, elimden kaçışınız yoktur demek istiyor. Mühür vurduğu kişiler arasında söz konusu olan Enes de vardır.[16] İşte bu yüzden Enes, "Keşke ben o olayı Zalim Haccac'a anlatmamış olsaydım" diyor. Bir konu anlatılırken tespiti doğru koymak gerek. Ancak her şeye rağmen Enes'le Zalim Haccac olayı hadis külliyatında geçmiyor; bunu da belirtmiş olayım.[17]

Bu ağır infazların gerçekleştiği yılın hicri altıncı senesi olduğu çoğu İslam tarihçileri tarafından belirtilmiştir. Mesela

---

[15] Prof. Dr. Süleyman Ateş, Gerçek Din Bu-2, s. 57. İbni Kesir tefsiri, Maide suresi, ayet 33, c. 3/96-97.

[16] Suyuti, Tarihu-l hulefa, s. 172, Abdülmelik b. Mervan bölümünde geçiyor.

[17] Suyuti, Dürrü'l Mensur, c.5/282.

ilk İslam tarihçilerinden **Vakıdi** (h.207.ö), **İbni Sad** (h.230.ö) ve daha sonra gelen **Nüveyri** (h.533.ö), bu infazların gerçekleştirildiği tarihin Şevval, hicri altıncı yılı olduğunu belirtmişlerdir.[18] TDV İslam Ansiklopedisi "Ureyne/ Beni Ureyne" maddesinde de bunun hicri altıncı yılında meydana geldiği belirtilmiştir. Tarihçi ve Kur'an yorumcuları **İbni Kesir** ve **Taberi** de Ukl/Ureyne infazının hicri altıncı yılında meydana geldiğini yazmışlardır.[19]

Diğer yandan; bu insanların yukarıda anlatıldığı gibi Hz. Muhammed tarafından katledildiklerini aktaran raviler sadece Enes b. Malik ile Ebu Hüreyre değiller. Bunun arkasında zengin bir ravi/şahit kadrosu vardır. Sayın **Ateş** neden sadece Enes ve Ebu Hüreyre isimlerini verip diğer ravilerden söz etmemiş; bunu anlamış değilim. Olayı aktaran ravilerin başında Hz. Muhammed'e on yıl yaverlik yapan Enes b. Malik gelir. Bu zaten belirtildi. Yine bu raviler arasında Hz. Ayşe, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, İbni Hemmam'a göre Ebu Hüreyre, yine Cerir b. Abdullah Beceli, Cabir b. Abdullah, Seleme b. Ekva' ve İbni Abbas gibi ünlü sahabiler var. Hepsinden teker teker örnekler sunacağım.

* İbni Kesir kendi tefsirinde, **"İbni Merdeveyh'e göre; bu olayı Hz. Muhammed'den aktaran sahabi kitlesi sadece az**

---

18 a-Vakıdi, Megazi, c.2/568.
b-İbni Sad, Tabakat, c. 2/89.
c-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, c. 17/151.
d-İbni Kesir tefsiri, Maide, 33. ayet c.3/96.

19 a-Süleyman Ateş, Gerçek Din Bu-2, s. 54-60.
b-Tabakat-i İbni Sad, c. 2/89.
c-İbni Kesir, Bidaye ve Nihaye, c. 6/243.
d-Taberi tarihi, hicri altıncı yılı olayları, c. 2/644.
e-Muhammed b. Taha, el-eğsanü Nediyye, s. 318.

önce isimleri geçenler değil; bunların listesi daha fazladır" diye not düşmüştür.[20]

* Ebubekir kızı, Hz. Muhammed'in hanımı **Hz. Ayşe**'nin rivayeti, altı hadis kaynaklarından İbni Mace ve Nesai'de geçiyor. Ki o da az önceki infazları anlatanlar arasındadır.[21]

* Hz. Ömer'in oğlu **Abdullah**'ın rivayetine Ebu Davud ile eski hadis âlimlerinden Taberani yer vermişlerdir.[22]

* **Cerir b. Abdullah Beceli'**nin rivayetini, Kur'an yorumcusu İbni Kesir ve hadis âlimlerinden Taberani işlemişlerdir.[23]

* Hz. Muhammed'in amcası oğlu **Abdullah b. Abbas**'ın rivayetini İmam Suyuti kendi tefsirinde işlemiş ve Haraiti'nin bunu aktardığını belirtmiştir.[24]

* Sahabilerden **Seleme b. Ekva**'nın rivayeti, Taberani ve müfessir İbni Kesir'in kaynaklarında geçmektedir.[25]

* **Cabir b. Abdullah** rivayetine Beyhaki ve İbni Kesir yer vermişlerdir.[26]

---

20 İbni Kesir tefsiri, Maide suresi, 33. ayet açıklaması, c. 3/98.

21 a-Nesai, Sünen-i Kübra, Muharebe, c. 3/435, no: 3486-87.
b-İbni Mace, Hudut, bab 20/2579.

22 a-Sünen-i Ebu Davud, Hudut bölümü, bab 3/4369.
b-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 12/324, no: 13247.

23 a-İbni Kesir tefsiri, Maide suresi, 33. ayet, c. 3/96-98.
b-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 2/358, no: 2509.

24 Suyuti, Dürrü'l Mensur, Maide 33, c. 5/286. Haraiti, h. 410'da vefat etmiştir.

25 a-İbni Kesir tefsiri, Maide 33, c. 3/97-98.
b-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 7/7, no: 6.

26 a-Beyhaki, Delail-i Nübüvvet, c. 4/88.
b-İbni Kesir, el-Bidaye ve Nihaye, c. 6/246. Hicri 6. yılı olayları bağlamında.

* **Ebu Hüreyre** rivayetini İbni Hemmam işlemiş, İbni Kesir de ondan alıntı yaparak kendi tefsirinde buna yer vermiştir.[27]

İbni Merdeveyh'in bu olayın ravileri konusunda daha geniş bir liste sunduğunu yukarıda belirttik. Bunu İbni Kesir kendi tefsirinde yazmıştır. Kimi kaynaklarda tabiilerden **Sait b. Müseyyeb**'in de bu olayı aktardığı belirtilir; ancak Sait'in kimden alıntı yaptığı belirtilmemiştir: Farklı bir sahabiden mi, yoksa yukarıda isimleri geçenlerden birinden mi alıntı yapmış; bu bellisizdir. Ayrıca **İbni Kesir** şu ifadeyi de kullanıyor: Bu olayı sahabilerden bir kitle anlatmıştır diyor.[28]

Süleyman Ateş'ten söz etmekle şuraya varmak istiyorum: Demek ki bir insan inanmaya karar verirse illa ki bir bahane bulmaya çalışır; kolay kolay inancından vazgeçmez. Mesela Sayın **Ateş**; "Olayı aktaranlar iki kişidir. Bunlardan biri çocuktur ona güven olmaz, diğeri de meşhur Ebu Hüreyre'dir; onun da hadisleri güvensizdir, sicili sağlam değildir..." demekle; böyle bir hadisenin meydana gelmediğini iddia ediyor. Hâlbuki 15 yaşında olan birinin bu olayı görüp anlatması normaldir. Şu an Türkiye'de bu yaşlarda cezaevinde yatan çocuklar yok mu? Kaldı ki Ebu Hüreyre zaten bu olayın şahidi değildir. Yalnız **Abdurrazzak b. Hemmam** (h.211.ö) onun rivayetini aktarmış, sonradan gelen bazı âlimler de ondan alıntı yapmışlardır.[29]

Diyelim ki Ebu Hüreyre'yi saymadık. Peki, olayı aktaran sahabilerden yukarıda sunduğum bu uzun listeyi ne yapacağız! Şu ortaya çıkıyor ki, Sayın Ateş ya konuya ilişkin tam

---

27 a-İbni Kesir tefsiri, Maide suresi, 33. ayet, c. 3/96-98.
b-İbni Hemmam, Musannaf, c. 10/107, no: 18541.

28 İbni Kesir tefsiri, Maide suresi, ayet 33, c.3/98.

29 İbni Hemmam, Musannaf, c. 10/107, hadis no: 18541.

bir araştırma yapmamış veya İslam'a zarar gelmesin diye bilerek böyle bir yöntemi seçmiştir. Âdetim değil; ben kimsenin isminden söz etmek istemem; ancak böylesine önemli bir konuda yanlış bilgilendirme söz konusu olunca bunu belirtmek durumundayım. İzah edildiği gibi bilgiler ve yazılı oldukları kaynaklar ortada.

Burada farklı bir olay daha var. Hz. Muhammed bu cinayetlerin vahametini bildiği için; yaptıklarına karşı kurtuluş yolunu ayetlerde buluyor ve hemen o infazlardan sonra yukarıda anlamı sunulan Maide suresinin meşhur 33. ayetine dayanarak, **'Bakın tanrı yaptığıma onay veriyor'** imajını yaratmaya çalışıyor, ayeti kendine destek yapıyor. **İmam Suyuti**, "Maide suresinden bu ağır cezayı içeren ilgili ayetin o katledilen kişilerin olayı üzerine indiğini belirtenler arasında İbni Hemmam, İmam Ahmet b. Hanbel, Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesai, Tirmizi, İbni Mace, İbni-l Münzir, Nahhas ve Beyhaki vardır" diye belirtiyor.[30]

Zemahşeri bu infazlar hakkında şu bilgiyi de veriyor: "İmamı A'zam ve İmam Muhammed'e göre bu insanlar canlı olarak çarmıha gerilip can verene kadar o şekilde kalmışlardır" diyor. Zaten Kur'an'ın az önceki ayetinde çarmıhtan da söz ediliyor. Hz. Muhammed onları çarmıha germiş ki ayet bundan bahsediyor. Çünkü ayet onu haklı çıkarmak için inmiştir (oluşturulmuştur). Durum bu olunca, onun o insanlara karşı yaptıkları arasında çarmıha germek de varmış ki ayette bu da işlenmiştir diyebiliyoruz.[31]

---

30 Suyuti, Dürrü'l Mensur, Maide 33. ayet açıklaması, c. 5/281 ve buradaki 5. dipnot.

31 Zemahşeri, Keşşaf'ta, c. 2/229. Vahidi, Esbab-i Nüzul, İbni Kesir ve Taberi tefsirleri ve daha birçok tefsirde, Maide suresi 33. ayet açıklamasında bununla ilgili geniş bilgiler var.

Kaynaklarda şöyle hadisler de var: Hz. Muhammed, siz birini öldürürken **'Müsle'** yapmayın, yani karşı tarafın yaptıklarına karşılık siz onun el, kol, bacaklarını kesmeyin demiş. Durum bu ise nasıl olur da kendisi o insanları işkenceyle öldürmüş olsun gibi bir itiraz yapılabilir.[32] Bir kere az önceki ayet Kur'an'da olduktan sonra (öldürün, çarmıha gerin, el ve ayaklarını kesin ayeti), hiçbir yorum fayda vermez. Kaldı ki Hz. Muhammed'e bir siyasetçi gözüyle bakmak lazım. Yani duruma göre çok sert, duruma göre de yumuşak davranmıştır. Kendisinin homojen bir fikir yapısına sahip olduğunu düşünmek doğru değildir. Bunu günümüz siyasileri de yapmıyorlar mı? Bazen güzel şeyler söylüyor, bazen de aynı konuda çok tehlikeli şeyleri hem söylüyor, hem yapıyorlar. Hz. Muhammed'in bir farkı niye olsun ki?

Nasıl bir yaratıcı insanlara boyun kesmeyi, insanları asmayı, el ve bacak kesmeyi önerir! Aynı korkunç ifadeler Enfal suresinde de geçiyor: **'Ben inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım, artık onların boyunlarını ve her parmağını vurun'** deniliyor. Tanrının bu sözü savaş anıyla ilgilidir.[33] İşte Kur'an'da bunlar varken kimilerinin kalkıp da vay efendim Hz. Muhammed o insanları işkenceyle katletmemiştir, iftiradır, raviler o zaman çocuktu, bilmem Ebu Hüreyre güvensiz biriydi gibi sözler öne sürmeleri bir değer taşımıyor!

Bu infazların gerçekleştiğini zaten ta o zamandan beri yazanlardan kimse inkâr etmemiştir. Hep söylenen şu olmuştur: Hz. Muhammed bir kere şüphesiz bir şekilde o insanları -yukarıda belirtildiği gibi- işkenceyle katletmiştir. Çünkü onlar da aynısını çobanın başına getirmişlerdir. Dolayısıyla burada kısas uygulanmıştır. Durum böyle olunca olay bir kısas meselesidir denilmiş ve tartışma konusu olmamıştır. Malum Kur'an kısas cezasını onaylamıştır.[34]

---

32 Buhari, Mezalim, bab 30/2474 ve Zebaih, bab 25/5516.

Örnek vermek gerekirse; **"Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında üzerinize kısas yazılmıştır. Hür kişiye karşılık hür, köleye karşılık köle, dişiye karşılık dişi... Ey akıl sahipleri, kısasta sizin için hayat vardır."**[35] ve **"Onda** (Tevrat'ta) **onlara, cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve yaralara karşılık kısas yazdık** (siz de aynısını yapın)." deniliyor Kur'an'da.[36]

Hemen şunu da belirtelim ki az önceki ayette geçen cana can, göze göz... cezası (beğenilir veya beğenilmez; bu ayrı bir şey) Sümer kanunlarından kutsal kitaplara aktarılmış bir ceza yöntemidir. Hammurabi kanunlarında da aynısı geçiyor.[37]

Yine Hz. Muhammed'in amcası Hamza Uhud harbinde öldürülünce, karşı taraftan onun kulaklarını, burnunu kesiyorlar, karnını açıyorlar. Hz. Muhammed buna karşı yemin içiyor, şayet fırsat elimize geçip müşriklerden yakalayacak olursak, ben onlardan yetmiş kişinin başına bunu getireceğim (öldürürken çeşitli organlarını keseceğim) diyor. Neden yetmiş sayısı? Çünkü Uhud harbinde 64 kişi Medineli Müslümanlardan, 6 kişi de Mekkelilerden katledilmişti de ondan. Bu hadisi aktaranlar arasında **İbni Abbas, Ata b. Yesar** ve **Ebu Hüreyre** vardır.[38]

---

[33] Enfal suresi, ayet 12.

[34] Müslim, Kasame, no: 1671.

[35] Bakara suresi, ayetler 178-179.

[36] Maide suresi, ayet 45.

[37] Hammurabi Kanunları, md. 196,197, 200 ve 210.

[38] a-Darekutni, Siyer bölümü, c. 3/352, bab 42/4130.
b-Vahidi, Esbab-i Nüzul, Nahl, 126. ayetin açıklamasında.
c- Suyuti, Dürrü'l Mensur, Nahl suresi, ayet 126, c. 9/134.
d-Begavi tefsiri, Nahl 126. ayetin açıklama kısmında.

Bu konuda ayetler de vardır. Mesela, "Eğer ceza verecekseniz, size yapılan işkencenin misliyle ceza verin. Ama sabrederseniz, elbette daha hayırlıdır" deniliyor Kur'an'da. Ayet aynen kısas ayetleri gibi bir anlam içeriyor: Karşı taraf size nasıl bir ceza uygularsa siz de onlara aynısını uygulayın; ama sabrederseniz bu daha iyidir deniliyor. Bu ayet Uhud harbinden hemen sonra inmiştir. Burada şu söylenebilir. Efendim bu ayetin içinde bulunduğu Nahl suresi Mekke'de inmiş; Uhud savaşı ise Medine döneminin üçüncü yılında olmuştur. Hal bu iken ayetle Uhud harbi arasında ne alaka var gibi sözler söylenebilir. Bir kere Nahl suresinden son üç ayetin (ki az önceki ayet de bunlardan biridir) Medine'de Uhud harbi bağlamında indiğine dair âlimler hemfikirdir. Dolayısıyla az önceki itirazın bir geçerliliği yoktur.[39]

Burada şunu da eklemek isterim ki, o insanlar develeri almak için -olsa olsa- adamı öldürmüşler. Ben onların adamın gözlerini ateşte kızdırılmış çivilerle çıkardıklarına inanmıyorum ve ihtimal de vermiyorum, çünkü buna gerek ve neden yok. Rivayetlerde çobanların iki kişi oldukları, bunlardan birinin kaçtığı da ifade ediliyor. **Tuhfet'ul Ahvezi**, ilgili hadisin açıklamasında bunu da belirtiyor. Keşke Hz. Muhammed'in talimatıyla işkenceyle katledilenler yalnız bunlar olsa! Örnekler çok; kitapta bu gibi cinayetlere epey yer vereceğim.

İslami kesim bazen olayları çarpıtarak anlatıyor. Mesela bir savaşta Hz. Muhammed katledilmiş bir kadının cenazesini yerde görünce sormuş, bu da kim? Efendim malum savaştır, bu kadın Müslümanlar tarafından vurulmuştur demişler. Kendisi buna olumsuz tepki göstermiş ve savaşlarda-

---

[39] Nahl suresi, ayet 126.

baskınlarda kadınları katletmeyin demiştir.[40] Yine çocuklar hakkında **'Savaşlarda çocukları öldürmeyin'** diye hadis var. İşte burada, 'Hz. Muhammed ne kadar da merhametliymiş. Savaş halinde bile kadın ve çocukları düşünmüştür' gibi laflar söylenebilir. İşin gerçeğini bilmeyenler bunu olumlu olarak algılayabilirler. Hâlbuki hiç ilgisi yoktur. İnsanın, o zamanlar Müslümanlar tarafından esir alınan kadın, kız ve çocukların başına gelenlere bakınca; keşke bu esir kadın ve çocuklar öldürülseydi de o hale gelmeselerdi diyesi geliyor. Çünkü kız ve kadınlar cariye statüsüne tabi tutulup Müslümanlar tarafından kullanılıyordu ve hatta mal gibi satılıyordu; erkek çocuklar da devşirilerek fütuhat adı altında çeşitli cephelere/savaşlara, Orta Asya'ya kadar gönderiliyordu.

Öyle ki bazen ele geçen kadınlar azdı/her erkeğe bir tane bile düşmüyordu. Bu durumda 2-3 erkeğin ortak olduğu tek bir cariye de oluyordu.[41]

Kadın ve çocukların korunmasıyla ilgili hadisler yine en başta Buhari'de geçiyor; bu doğrudur. **Buhari** ve **Müslim** bu konuda özel başlıklar da açmışlardır: Savaşlarda çocuklar ve kadınları öldürmeyin diye.[42] Ancak İslami kaynaklarda, **'Savaşlarda yaşlı erkekleri öldürmeyin'** diye bir başlık yoktur. Satır aralarında bazen yaşlılar da işlenmiştir; ancak hadis âlimleri bu tür rivayetleri sağlıklı bulmamışlardır.

Az önce de değinildiği gibi ele geçen erkekler köle statüsüne tabi tutuluyordu. Hal böyle olunca yaşlıları kimse satın almazdı. Üstelik zararları da olabilirdi: Muhammed bizden

---

40 a-Buhari, Cihad, bab 147/3014 ve 148/3015.
b-Tirmizi, Siyer bölümü, no: 1583.

41 Ebu Davud, Merasil, 5/435, no: 2611.

42 Buhari, Cihad, bab 147/3014 ve 148/3015.

ne istiyor diye olumsuz propaganda yapabilirlerdi. Dolayısıyla çocuk ve kadınlar için görünürde bir tolerans görünüyorsa da; bunun temelinde Hz. Muhammed ve taraftarları için çıkar mevzu bahistir; bu gözden kaçmamalıdır. Kadınları cariye olarak kullanmak ve çocukları da devşirip İslam fütuhatı adı altında talanlara, kıyımlara göndermek o zamanlarda olağan görülüyordu. Onlar öldürülseydi ordusuna nerden savaşçı sağlayabilirdi?

Savaşlarda, baskınlarda yaşlıları katledin diye Hz. Muhammed'in açıklamaları da vardır. Sahabilerden Semüre b. Cündüp anlatıyor: Hz. Muhammed, **'Baskın ve savaşlarda müşriklerin yaşlılarını katledin; ancak çocuklarına ve kadınlarına karışmayın'** diyordu. Hatta kimi hadis kaynaklarında çocukları öldürmemenin nedeni bile belirtilmiştir: Onların kalbi yumuşaktır, kolay yola gelirler/devşirilirler diye. Doğrudur; çocuk küçük yaşta bir şey bilmez. Zaman içinde ona ne öğretilirse ona göre şekillenir.[43] Ani baskınlarda gayri ihtiyari olarak kadın ve çocuklar da öldürülecekler ne dersin diye Hz. Muhammed'den sorulduğunda, o çocuklar da onlardandır, sorun değildir demiştir. Bu da yine **Buhari** ve **Müslim**'in ortak hadislerindendir.

Kısacası, savaş ve baskınlarda kadın ve çocuklara mümkün derece dokunmamak, sağlam hadis olarak kabul edilmiştir; ancak yaşlılara karışmayın hadisi hem sağlam kaynaklarda yok; hem de geçtiği bir iki yerdeki rivayet de zayıf

---

43 a-Tırmizi, Siyer bölümü, bab 29/ 1583.
b-Ebu Davud, Cihad, bab 11/2670.
c-Ahmet b. Hanbel, Müsned, no: 20407 ve 20493.
d-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 7/262, no: 6900-6903-6932 ile 7037.
e-Askalani, Telhisu'l Habir, c.4/194, no: 2217. Burada çocukları bırakmanın nedeni de belirtiliyor.

olarak değerlendirilmiştir. Bu konuda en detaylı bilgiyi **İbni Hazm** vermiştir. Kendisi, yaşlılar katledilmesin hadisiyle ilgili rivayetleri sıraladıktan sonra neden bu rivayetlerin zayıf olduklarını teker teker izah etmiştir. Bununla ilgili Tevbe suresindeki ayeti de kanıt göstermiştir.

Ayetin anlamı şu: **"Haram aylar** (Hicri takvime göre Zil Kade, Zil Hicce, Muharrem ve Recep aylarıdır) **çıkınca Allah'a ortak koşanları artık bulduğunuz yerde öldürün, onları yakalayıp hapsedin ve her gözetleme yerine oturup onları gözetleyin. Eğer tövbe eder, namaz kılıp zekâtı verirlerse, onları serbest bırakın."**[44] Yani madem ayet mutlaktır; yaşlılardan söz etmiyor o halde onlar da öldürülebilir diye bir sonuç çıkarıyor İbni Hazm. Yaşlılara dokunmayın hadisi hakkında **Askalani**, **İbni Harrat** ve **İbni Kattan** da İbni Hazm gibi bu hadis zayıftır demişlerdir.

Evet; bu 7-8 kişilik grubun hikâyesi böyle. Unutmayalım ki, bu olayın vuku bulmasından daha önemlisi; Maide suresinin yukarıda geçen ayetidir (öldürün, el ve bacakları çapraz kesin, çarmıha vurun diye). Ayet, Kur'an'ın bakışını net bir şekilde ortaya koyuyor. Ayrıca Enfal suresinde (ayet,12) boyunlarını ve parmaklarını doğrayın denmesi aynı cezayı teyit ediyor. Bu ayetler varken artık başka söze ne hacet![45]

---

44 Tevbe suresi, ayet 5.

45 a-İbni Hacer Askalani, Telhisü-l Habir, c. 4/194, no: 2218.

b-İbni Kattan, el-vehm ve'l İham, c. 5/561, no: 2786.

c-İbni Hazm, Muhalla, c. 7/296-299, no: 926-927.

d-Tevbe suresi, ayet 5. Buhari, Cihad, bab 146/3012, Müslim, Cihad, bab 9/1745.

d-Askalani, Telhisü-l Habir, c. 4/194, no: 2214.

e-İbni Harrat, Ahkamu'l Vusta, c. 3/43.

II. BÖLÜM

ON YILLIK MEDİNE DÖNEMİNDE GERÇEKLEŞEN SAVAŞ VE BASKINLAR

Hz. Muhammed Mekke'de tutunamayınca Medine'ye gitmek zorunda kalır/hicret eder. Medine'de kaldığı 10 yıllık süre içinde hem birçok savaş ve baskına kendisi fiilen katılır, hem de bunlar dışında arkadaşlarını birçok savaşa ve baskınlara gönderir.

Kaynaklarda bu on yıllık süre zarfında meydana gelen savaş bilançosu hakkında farklı rakamlar var. İbni İshak (h.151.ö), Hz. Muhammed yaşadığı on yıllık Medine döneminde **38** baskın gerçekleştirmiştir şeklinde bilgi vermiştir. Hafız Muhammed b. Nasr (h.294.ö), bu sayıyı **70** olarak yazmıştır. Hafiz Abdullah el-Hakim (h.405.ö), bu baskınların sayısı **100**'ü geçmiştir diye belirtmiştir. İbni Abdilber (h.463.ö), bunların sayısı 47'dir şeklinde bilgi vermiştir. Mes'udi (h.346. ö) Müruc-ü Zeheb adlı kitabında, kimileri bu baskınların sayısı **35**'tir; ancak **66** diyenler de vardır diye yazmıştır. Başka bir kaynağında (et-tenbih ve'l eşraf'ta) bu sayının **73** olduğunu yazanlar da vardır diye not düşmüştür.

Vakıdi (h.207.ö) kitabın hemen başında bu savaş ve baskınları sıralarken **84**'e kadar çıkarmış ve daha sonra tümü hakkında teferruatlı bilgi vermiştir. Vakıdi'nin sunmuş olduğu sayıyı İbni Sad (h.230.ö) da detaylı bir şekilde sunup teker teker izah etmiştir. İbni Hişam (h.187.ö) toplam sayı **83** diye belirtmiştir. Ahmet b. Hanbel (h.241.ö), **19**'u savaş, **24'**ü baskın olmak üzere toplam **43** diye yazmıştır. Sayı konusunda en detaylı bilgiyi **Salihi** (h.942.ö) vermiştir. Kendi zamanına kadar önceki yazarlardan kim ne demişse hepsini bir araya getirip farklı bir sayı ortaya koymuştur. Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı savaşlar **27**'dir. Bazıları bu sayının **29** olduğunu belirtmişlerdir. Bunun **25, 26** olduğunu yazan tarihçiler de vardır diyor. Hz. Muhammed'in katılmayıp da görevlendirme yaptığı baskınlar hakkında da detaylı bilgi veriyor. Onun listesine bakıldığında savaş ve baskınların toplam sayısı **100**'ü geçiyor.[46]

Sayıları yüzden fazladır diyen başka yazarlar da vardır. Mesela **İbni Hacer Askalani** (h.852.ö) Buhari üzerine yazdığı şerh kitabında, 'Muğultay'a göre bu sayı yüzdür' diye belirtmiştir.[47] Buhari ve Müslim'de bu konuda şu bilgiler ortak olarak işlenmiştir: Zeyd b. Erkam aktarıyor: Hz. Muhammed **19** savaşa-baskına katıldı. Ben ise onunla birlikte bu baskınlardan **17**'sinde vardım. Bera b. Azıb, ben Hz. Muhammed'le birlikte **15** savaş ve baskına katıldım; Büreyde, ben Hz. Muhammed'le beraber **16** savaş ve baskına katıldım diyor. Verdiğim bu son örnekler **Buhari**'de birkaç yerde ve **Müslim**'de geçiyor.[48]

---

[46] İbni Sad, Tabakat-i Kübra, c. 2/5 ve Salihi, Sübül'ül Hüda, c. 4/18.

[47] Askalani, Fethu'l Bari, Megazi bölümü, bab 89, no: 4473, c. 9/624.

[48] a-Buhari, Megazi, bab 1/3949, 77/4404 ve 89/4471-73.
b-Müslim, Cihad, no: 1814-1815, Hac bölümü no: 1254.

Yaygın olan görüş şudur ki; Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı savaş sayısı 9, yine kendisinin bizzat katıldığı baskın sayısı 27'dir. Ancak kendisinin katılmayıp da görevlendirme yaptığı baskınlarda ufak farkların olması muhtemeldir. Bunun da değişik nedenleri vardır. Diyelim bir noktaya baskın yapmışlar; bunlar gidip gelene kadar birkaç yere uğramışlar (il, ilçe, köy düşünelim). Daha sonra o olay hakkında bilgi verilirken, kimisi aynı baskınla ilgili farklı bir isim vermiş, kimisi başka bir isim vermiştir. Hâlbuki ikisi de aynıdır. Ya da kimi baskınlarda bir şey yapılmadan geri dönülmüş veya ufak çaplı bir baskın olmuş diyelim; bazı yazarlar, bu tür önemsiz baskınlara yer vermemişlerdir. Ancak ben şahsen böyle bir örneğe rastlamadım. Böyle bir varsayım mümkündür demek isterim. Bir de az önce sunulan rakamlar arasında ihtilaf görülmemeli. Çünkü kimi yazarlar Hz. Muhammed'in yalnız savaş ve baskınlarını almış, kimileri onun savaşlarıyla diğer baskınları almış. Durum böyle olunca elbetteki rakamlar birbirlerini tutmaz. Ama her şeyden önce bu on yıllık süre içinde ne gibi savaş ve baskınlar yapılmışsa; bir kere hepsinin detayı kaynaklarda mevcuttur.

Ben bu çalışmamda Hz. Muhammed'in on yıllık Medine döneminde gerçekleştirdiği baskın ve savaşlardan yüzün üzerinde bir liste sunacağım. Benim avantajım şu: Biz bilgi, internet çağında yaşıyoruz. Dolayısıyla konuyla ilgili nerde bir kitap varsa rahatlıkla ulaşabiliyoruz. O zamanlar böyle bir imkân yoktu, yazılıp çizilenler hakkında herkesin bilgisi olmayabilirdi. Bu nedenle o zamanki baskınlarla ilgili bilgiler her yazarda aynı olmayabilir. Bu çalışmamda can ve mal kaybının olduğu savaş ve baskınlar hakkında yeterince bilgi sunacağım; ancak zayiat olmadan biten baskınlar hakkında

fazla detaya girmeyeceğim. İstediğim mesajı vermek için işleyeceklerim yeterli gelir.[49]

Bu baskınlara siyer ve tarih kitaplarında '**Seriye**' denir. Kimileri seriye ile sır kelimesi arasında ilişki kurmuş, bu baskıncılar genelde geceleyin veya gizlice eylem gerçekleştirdikleri için bu ismi almıştır demişlerdir.[50] Bir de Hz. Muhammed adamlarını baskınlara gönderirken belli bir yere kadar onlara eşlik eder, talimatlar verir, ayrılırken de Allah yardımcınız olsun diye dua ederdi. Siz öldürürken Allah için öldürün, Allah için savaşın diyordu. Evet; İslam'da Allah için öldürmek, insanların birbirlerini boğazlaması da bir gerçektir![51]

Kimileri Hz. Muhammed çok merhametliydi, o bu baskın ve savaşları idare ediyordu; ancak kendisi kimseyi öldürmüyordu gibi savlar öne sürebilir. Ancak bu doğru değildir. Çünkü veriler böyle bir iddiaya imkân tanımıyor. Kaldı ki ister kendisi şahsen öldürsün ister öldürmesin; bu o kadar önemli değildir. Bunca baskın ve savaşın, hatta kimi şahsi cinayetlerin (ilerde bunları anlatacağım) emri ondan çıktıktan sonra işin asıl faili kendisidir. Hani günümüzde de meşhurdur: Özellikle siyasi bir cinayet işlendiğinde hep söylenir; bunun arka planında kim/kimler var? Tetikçiden ziyade tetik çektiren önemlidir. Ama yine de kendisinin bizzat kılıç kullandığına dair kısa bir örnek verelim. Uhud savaşı dönüşünde kızı Fatma'ya, **'Kızım al şu kılıcımı, üzerindeki**

---

49 Salihi, Sübül'ül Hüda, c. 6/10 ve bu sayfanın 3. dipnottaki bilgiler. Vakıdi, Megazi 1/2-7; İbni Sad, Tabakat, 2/5; İbni Hişam, Sireti Nebi, c. 4/304, no: 2011.

50 Salihi, Sübül'ül hüda, c. 6/12.

51 Salihi, Sübülü'l hüda, c. 6/10-19.

kanı temizle' diyor. Hatta bu hadis metninde, kılıcı o kadar kullanmıştı ki bir yerleri kırılmıştı/bükülmüştü bilgisi de var. Bunu anlatanlar arasında Kur'an yorumcusu ve tarihçi **Taberi** de var. Yine **Hakim Nisaburi**, Şafii mezhebi ünlülerinden **İmam Remeli** ve Kur'an yorumcusu ve tarihçi **İbni Kesir** ve **Salihi** de var.[52]

Bu bölümde Hz. Muhammed'in, on yıllık Medine döneminde icra ettiği savaş ve baskınların sayıları hakkında bazı bilgiler sundum. İlerde bu savaşlarla ilgili özel başlıklar açıp detaylı bilgiler vereceğim. Burada baskınların tasnifiyle ilgili kısa bir bilgi vermek isterim. Bazı baskınlar Bedir, Uhud gibi savaşlara neden olmuş; bunları özel bir başlık şeklinde ele alacağım. Yine Hz. Muhammed, kimi muhalif şahısları ortadan kaldırmak için adamlarını görevlendirmiş ve onlar da gidip ilgili kişileri infaz etmişler. Bu durumda olanların sayısı da hayli fazla; bunları da bağımsız bir başlıkta ele alacağım. Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı baskınlardan önemli gördüklerim hakkında yeterince bilgi sunup ayrı bir başlıkta anlatacağım. Aynı zamanda Hz. Muhammed'in bazı baskınlarından çıkan sonuçlar (ele geçen cariye, deve, mal gibi) hakkında bazı önemli bilgileri özetleyerek bağımsız bir başlık altında sunacağım. Diğer baskın ve savaşlar hakkında da aynı bilgileri özel başlıklar halinde sunmaya devam edeceğim.

---

52 a-Taberi tarihi, c. 2/533, Uhud harbi kısmında.
b-Hakim, Müstedrek, Siyer bölümü, bab 14/4310, c. 3/27.
c-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 4/18.
d-İbni Esir, Üsd-ül Gabe, Simak b. Hareşe başlığı altında, no: 6, c. 2/551.

III. BÖLÜM

BEDİR, UHUD VE HENDEK SAVAŞLARININ ASIL NEDENİ

Hz. Muhammed'in Medine'ye geçmesiyle (hicretle) başlayan savaşların nedenleri hakkında önemli bilgiler var; onları paylaşmak isterim. Bunlardan birini ilk kitabımda detaylıca işlemiştim. Ancak farklı birkaç sebep daha var; bu başlıkta onlar üzerinde duracağım. Sağlam İslami kaynaklardan derleyip sunacağım bu bilgiler, aynı zamanda halk nezdinde var olan algının yanlış olduğunu da ortaya koyacaktır. Hz. Muhammed ve Müslümanlar İslami kesimce bu savaşlar konusunda masum gösterilmiş; ancak gerçek hiç de böyle değildir.[53]

Hz. Muhammed, ilerde Medine'ye yapılacak baskınlarda karşı tarafa yardımcı olabilecek bir muhalefet kalmasın diye Medine'de yaşayan tüm kesimlerle sözleşme yapıyor. Bunu yaptıktan kısa bir süre sonra Hz. Muhammed'in talimatıyla Müslümanlar, Mekke'den gelip ticaret için Şam ta-

53 Kur'an'ın Kökeni, s.119.

rafına giden kervanların önünü kesmeye başlıyorlar. Her geçen gün Müslümanların baskınları artınca Mekkeliler bundan endişe duymaya başlıyorlar ve sonuçta iki kesim arasında ilk defa Bedir harbi meydana geliyor. Bunu takiben Uhud, Hendek savaşları başlıyor. Bakalım Müslümanlarla karşı taraf arasındaki savaşlara kim sebebiyet vermiş; İslami kaynaklardan takip edelim.

1. **Sifü'l Bahr Baskını** (Ramazan, h.7. ay):

Hz. Muhammed, Ebu Cehl'in de içinde bulunduğu Mekke ticaret kervanının Şam tarafından gelip memleketlerine dönmek üzere oldukları haberini alıyor. Bunların önlerini kesmek, mallarını almak için üzerlerine amcası Hamza komutasında silahlı bir grup gönderiyor. Tarih, **Mart 623**. Baskıncılar Sifü'l Bahr denilen yere gelince bakıyorlar ki kervandaki insanlar çok fazla. O yüzden korkuyorlar, onlarla baş edemeyeceklerini anlıyorlar. Şu kesin ki Müslümanların gücü olsaydı o kervanı rahat bırakmazlardı. Çünkü onların sayısı **30**, kervandaki insanların sayısı ise **300** idi. Sonunda Mecdi b. Amr Cühenî adında biri araya giriyor ve çarpışma olmadan herkes yoluna devam ediyor. Onları barıştıran kişi her iki kesim nezdinde saygın biriydi.

Bu baskın, Hz. Muhammed Medine'ye göç ettikten yedi ay sonra gerçekleşiyor... Her ne kadar burada bir zayiat olmadıysa da bir kere baskın haberi etrafa yayılıp olumsuz etki yapıyor: Haklı olarak Mekkelilerin kafasında, Muhammed Medine'ye yerleşti; anlaşılan bundan sonra bizde huzur bırakmaz, Şam tarafına gidecek olan ticaret kafilelerimize sıkça saldıracaklar diye endişe oluşmaya başlıyor. Nitekim

dedikleri de doğru çıkıyor. Çünkü bundan sonra Müslümanların baskınları artarak devam ediyor. Kaynaklarda Müslümanların baskın nedeni, Mekkeli tüccarların önünü kesmek, mallarına el koymak olarak belirtiliyor.[54]

Bu konuda **Buhari**'de birkaç kez tekrarlanan şöyle bir bilgi var: Enes b. Malik ve İbni Ömer anlatıyorlar. Hz. Muhammed ilk Medine'ye geldiğinde kimi Medineli Müslümanlar, ürünlerini kullansın diye hurma bahçelerini/ağaçlarını ona verdiler. Muhammed, Yahudi kabilelerini Mekke'den sürüp mallarına el koyunca zengin oldu. Bu yüzden daha önce Medinelilerin kendisine verdikleri bahçeleri iade etti diyorlar. Bir kere Hz. Muhammed ve taraftarlarının gelir kaynağı zaten ganimet, haraç, cizye ve fidyeden ibaretti. Kim iddia edebilir ki Hz. Muhammed ağır sanayi hamlesini başlatmış da onun etrafındakiler bundan dolayı varlıklı olmuşlar! Bu konuyu ilerde somut örneklerle ele alacağım.[55]

Yukarıda anlatıldığı gibi; Mekkeliler haksızdı demek ancak bir çarpıtmadır! İşte bu baskın nedeniyle iki kesim arasında meydana gelen zincirleme savaşların ilk kıvılcımı başlıyor. Bundan bir ay sonra Müslümanlar bu kez Batn-i Rabığ denilen baskını gerçekleştiriyorlar. Yalnız şunu da belirtelim ki, bu baskınlardan hangisi önce, hangisi sonra olmuş konusunda kimilerinde -az da olsa- ihtilaflar vardır. Burada önemli olan olaylardır; yoksa hangisi önce hangisi sonra olmuş; bu pek sorun değildir. Dediğim gibi; kim başlatmış, niçin başlatmış ve sonu ne olmuş bunlar önemli.[56]

---

54 a-Vakıdi, Megazi, c.1/9.
b-Taberi tarihi, 1/402.

55 Buhari: Hibe, bab 35/2630, Megazi, bab 14/3031 ve bab 30/4120.

56 a-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadü'l Mead, c. 3/147.
b-İbni Sad, Tabakat, c. 2/6.
c-İbni Abdilberr, ed-dürer, s.104.

2. Batn-i Rabığ Seriyesi (Şevval, h. 8. ay):

Hz. Muhammed yine Mekke'den Şam tarafına ticaret için gelen kervanın önünü kesmek, onları yakalayıp mallarına el koymak için Ubeyde b. Haris komutasında altmış kişilik silahlı bir grup gönderiyor. Bu, az önce özeti sunulan ilk baskından hemen sonra başlıyor. Bunlar Batn-i Rabığ denilen yerde karşı karşıya geliyorlar. Bu baskında da kervandaki insanlar daha fazla, 200 kişi. İçlerinde Ebu Süfyan, Ebu Cehl'in oğlu İkrime gibi ünlüler de vardı. Müslümanların sayısı az olduğu için savaşmaya cesaret edemiyorlar. Karşı taraf da malımız ortalıkta zayi olmasın düşüncesiyle savaşmak istemeyince herkes yoluna devam ediyor. Ancak yine de ufak tefek bazı yaralamalar oluyor. Mesela sahabilerden Sad b. Ebi Vakkas kılıç darbesiyle yara alıyor; ancak ağır bir yara değil. Öyle ki bundan bir ay sonra Harrar'a yapılan baskında bu adam silahlı baskın grubunun sorumlusu olarak çatışmaya katılıyor. Ancak unutulmamalıdır ki, bu baskını gerçekleştiren taraf yine Müslümanlardı ve baskına uğrayanlar da tüccarlar, sivil insanlardı. Bütün bunlar ve daha sonra anlatacağım baskınlar, Müslümanlarla Mekkeli muhalifler arasında meydana gelen önemli savaşların nedenleridir.[57]

---

57 a-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadü'l Mead, c. 3/147. Burada ayrıca dipnotta birçok kaynak gösterilmiştir.

b-İbni Sad, Tabakat, c.2/6-7.

c-Vakıdi, Megazi, 1/10.

d-Taberi tarihi, c. 2/402.

e-İbni Abdilberr, ed-dürer, s. 104.

3. Sad b. Ebi Vakkas'ın Harrar'a Yaptığı Baskın (Zilkade, h.9. ay):

Burada da yine Mekke'den gelip Şam tarafına giden ticaret kafilesinin önünü kesmek için Hz. Muhammed, Sad b. Ebi Vakkas komutasında **muhacir** denilen Mekkeli Müslümanlardan yirmi kişilik silahlı bir süvari grubunu görevlendiriyor. Bu olay hicretten 9 ay sonra mayıs ayında meydana geliyor. Baskıncılar beş gün yol aldıktan sonra **Harrar** veya **Hazzar** denilen bölgeye varıyorlar. Bunlar buraya gelene kadar kervan çoktan orayı terk edip gitmiştir. Bu sefer de bir şey elde edemeden geri dönüyorlar. Şu da bir gerçek ki, kervandakilerin de istihbaratı vardı; Müslümanların önlerini kesmeye gelecekleri bilgisini alıyorlardı. Bu yüzden ya yollarını değiştirip başka güzergâhı takip ederlerdi, ya da acele ederek biran önce buluşma noktasını terk ederlerdi. Diğer baskınlarda vurgulandığı gibi burada da belirtmek isterim ki, Hz. Muhammed'in bu silahlı insanları o sivil, ticaret için yola çıkmış insanlar üzerine göndermesinin tek nedeni ganimet ve bölgede söz sahibi olmaktı. Daha yeni Medine'ye yerleşmiş; nerdeyse her ay yol kesme, baskınlar gerçekleştirmiştir. Bunun başka bir izahı olamaz![58]

---

[58] a-İbni Sad, Tabakat, c. 2/7.
b-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadu'l Mead, c. 3/147.
c-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/25.

4. Ebva Baskını (Safer, h. 12. ay):

Bu baskına Hz. Muhammed şahsen katılıyor. Baskın, Medine'ye yaptığı hicretten **12 ay** sonra Miladi **623** yılının Eylül ayında gerçekleşiyor. Grubun sancaktarlığını Hz. Muhammed'in amcası Hamza yapıyor. Bunların hedefi, az önceki baskınlarda olduğu gibi Mekkelilerin ticaret kervanını ele geçirmek, mallarına el koymaktır. Ancak Ebva denilen yere gelince kervanın orayı terk ettiğini anlıyorlar. Hz. Muhammed ve arkadaşlarının bu seferki yolculukları 15 gün sürüyor ve eli boş olarak Medine'ye dönüyorlar. Bu yolculuktaki tek kazançları, Hz. Muhammed'in dönüşte Beni Dümre b. Abdi Menat ile bir barış antlaşması yapmasıdır. Başta da söyledim; kimi baskınlara fazla yer vermeyeceğim; ancak öz ve kısa bazı bilgiler vermekle yetineceğim. Benim için tüm baskınlarda şu noktalar önemli: Kim başlattı, niçin yaptı, sonuç ne oldu? Tarih tek taraflı yazıldığı halde bunlar yine de az çok anlaşılıyor.[59]

5. Büvat Baskını (R.evvel, h. 13. ay):

Hz. Muhammed Medine döneminin **13. ayında** (Ekim 623.m) yanına iki yüz kişilik bir silahlı grup alıp Buvat denilen bölgeye doğru yola çıkıyor. Hep vurgu yapıyorum; tüm bu baskınlarda hedef Mekke'den gelen kervanların önünü

---

59 a-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadü'l Mead, c.3/148.
b-İbni Esir, el-Kamil, c. 2/9-12.
c-Vakıdi, Megazi, c.1/9-19.
d-Salihi, Sübülü'l Hüda, c. 4/25.
e-İbni Abdilberr, ed-dürer fi ihtisari-l megazi, s. 103.

kesip eşyalarına el koymak.[60] Karşı tarafın ticaret kafilesinde bu kez yüz kişi var. Bunlar arasında Ümeyye b. Halef de vardı. Az sonra anlatacağım Batni Nahle vakasında Ümeyye'nin şahsına ait altın **2000 dinar** idi (yaklaşık 10 kg altın). Bu adam, daha sonra meydana gelen Bedir harbinde, Müslümanlardan A. Rahman b. Avf'a teslim olur. Sahabiler bunun haberini alınca gelip adamı infaz ediyorlar. Buvat olayında ticaret malı hayli fazlaydı. Mal sadece kervana katılan kişilere ait değildi. Mekkelilerde âdetti: Kervana katılan birçok akraba ve dostun malını da satmak için yanlarına alıp götürürlerdi. Bu kervanda iki bin beş yüz yüklü deve vardı. Ele geçirselerdi gerçekten iyi bir para: Ne demek 2500 deve yükü! Elbetteki başarabilselerdi o develer de ganimet olacaktı. Hz. Muhammed ve yanındaki silahlılar Buvat'a vardıkları zaman kervan artık orayı çoktan geçmişti. Bu sefer de bir şey elde edemeden geri dönmek zorunda kaldılar.[61]

6. Üşeyre Baskını (R.ahir, h. 16. ay):

Hz. Muhammed Üşeyre baskınında da şahsen vardı. Bu, Medine döneminin **16.** ayında meydana gelir. Hz. Muhammed 150-200 kişilik silahlı bir grubu yanına alıp yine ticaret için Şam taraflarına giden Mekkeli tüccarların önünü kesmek, mallarını el geçirmek için yola çıkar.[62] Üşeyre denilen

---

60 Vakıdi, Megazi, 1/2.

61 a-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadü'l Mead, c.3/148.
b-Salihi, Sübülü'l Hüda, c. 4/27.
c-Vakıdi, Megazi 1/2.

62 İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadü-l Mead, c.3/149.

bölgeye vardıklarında kafilenin orayı çoktan terk ettiği bilgisini alır ve bir şey elde edemeden arkadaşlarıyla birlikte geri dönmek zorunda kalır. Dikkat edilirse yukarıdan beri anlatılan bu baskınların çoğunda Müslümanlar kervanla karşılaşmamışlar. Daha önce de ifade edildiği gibi bu da o tüccarların istihbaratının ne denli güçlü olduğunu gösteriyor. Bir diğer nokta; hani Hz. Muhammed her şey biliyordu, keramet sahibiydi. Peki, bilseydi ki bu kervanla buluşamayacak; o zaman boşuna yola çıkar mıydı? Demek ki bu konularda insan ötesi bir yardım, müdahale, keramet ve mucize söz konusu değildir.

Burada bir şey daha eklemek isterim. İslami yazarlar bin dereden sular getirip Müslümanların o günkü baskınlarını haklı çıkarmaya çalışabilirler. Bu bilgileri, tek taraflı yazılmış İslami kaynaklardan sağladığım halde; yine de Müslümanları haklı çıkaracak bir neden görmüyorum. Mesela şöyle diyebilirler: Efendim Hz. Muhammed Medine'ye kaçtığı halde yine de onu orada rahat bırakmıyorlardı. O yüzden Hz. Muhammed de mecbur kalıp onların ticaret güzergâhlarını kontrol altına almak istedi, onların ekonomilerine zarar vermeye çalıştı gibi laflar. Bunlar sağlam İslami kaynaklarda bir kere yok. Bu tür yakıştırmalar her zaman yapılır. Demin de vurgu yapıldığı gibi bu tür bilgiler zaten İslami kesimce kabul görmüş kaynaklarda yoktur/geçmiyor. Bunları söyleyenler olsa da kafadan konuşmuş olurlar.[63]

---

63 a-İbni Esir, el-Kamil, c. 2/9-12.

b-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadü'l Mead, c.3/149.

c- Salihi, Sübülü'l Hüda, c. 4/29.

d-İbni Sad, Tabakat, c- 2/9.

e-Vakıdi, Megazi, 1/12.

7. Cüheyne Baskını (Recep, h.17. ay):

Bu baskın şöyle gelişiyor: Hz. Muhammed Medine'ye hicret edince Cüheyne ileri gelenleri ona gelip şu teklifi sunuyorlar: Sen aramıza geldin. Öyle yap ki biz sana gelelim, sana uyalım. Hz. Muhammed de onlara söz veriyor, kimse size karışmaz diyor. Bu olup bitenlerden sonra bunlar Müslüman oluyorlar. **Sad b. Ebi Vakkas** anlatmaya devam ediyor: Hz. Muhammed bizi Cüheyne'ye yakın Kenaneoğullarına bağlı bir yerleşim birimi üzerine gönderdi. Sayımız **yüz kişi** yoktu. Biz onlara karşı saldırıya geçtik; ancak onlar fazlaydı biz baş edemedik. Sonuçta Cüheynelilere sığındık; ancak onlar bizi kabul etmediler: Bu ayda (Recep ayı) savaş haramdır, neden baskınlara çıkıyorsunuz dediler. Biz de dedik ki onlar da bizi böyle bir ayda memleketimizden sürdüler. Dolayısıyla biz haklıyız. Sonuçta biz Müslümanlar kendi aramızda ikiye bölündük. Kimisi bu ayda baskın olmamalıydı, kimisi olabilir derken; durumu Hz. Muhammed'e bildirdik. Kendisi bize kızdı, neden ayrılığa düşüyorsunuz/birlik olmuyorsunuz dedi. Bunun üzerine baskın için yeni bir sorumlu gönderdi: Abdullah b. Cahş. Bunun hikâyesini, olup bitenleri bundan sonraki şıkta anlatacağım. Mezhep lideri **Ahmet b. Hanbel**, **İbni Ebi Şeybe**, **Heysemi**, **Salihi** bu konuyu işlemişlerdir. Başka kaynaklarda da geçiyor.[64]

---

64 a-Salih-i Sübül-ül hüda, c. 6/27.
b-Heysemi, Mecme-ü Zevaid, c. 6/67, no: 9938, Megazi, bab 25/17.
c-İbni Ebi Şeybe, Musannaf, Megazi, Bedrü-l ula başlığı altında.
d-Ahmet b. Hanbel, Sad b. Ebi Vakkas hadisleri kısmında, no: 1539.
e-Siret-i Halebi, Seriyeler bölümü, Sad b. Ebi Vakkas'ın Harra baskını başlığı altında.

8. **Batn-i Nahle Baskını** (Recep, h.17. ay):

Bu baskın az öncekinin devamıdır. Burada Hz. Muhammed şahsen yok; ayrıca bu baskına kadar Müslümanlarla Mekkeli muhalifler arasında bir savaş da meydana gelmiş değildi. Yukarıdaki baskınlar olmuş; ancak zayiat olmamıştı. Hz. Muhammed hicretten on yedi ay sonra **Abdullah bin Cahş** komutasında on iki kişilik bir silahlı grubu **Batn-i Nahle** denilen bölgeye gönderiyor. Bunların sayısı konusunda farklı bilgiler de var. On üç, on iki ve hatta sekiz diyenler vardır; ancak yaygın görüş, bunların on iki kişi olduğu yönünde.[65]

Bu bölge Mekke'ye yakın bir yer. Kaynaklarda şu bilgi de geçiyor: Bunların oraya gidiş amaçları, Mekkelilere ait ticaret kafilesini gözetlemek. Yani burada karşı taraftan gelebilecek herhangi bir baskın söz konusu değildi. Baskıncıların esas amacı çapulculuk yapmaktı. Madem bizi Mekke'den göç ettirdiler, o zaman biz de onların rahatını bozalım diyorlardı. Aylardan '**Recep**' ayıydı. Bunlar oraya varınca dört kişilik bir Mekkeli ticaret kafilesiyle karşılaşıyorlar. Tüccarlar Taif'e mal götürüp satmış, Mekke'ye geri dönüyorlardı. Bu dört kişi, o silahlı Müslümanları görünce korkudan birbirlerini tıraş etmeye başlıyorlar. Buradaki amaçları, kendilerinin '**Umre**' ibadetini ifa ettiklerini, böylece ihramdan çıkmak istediklerini, dolayısıyla hiçbir kötü niyetlerinin olmadığını göstermekti. (Gerek Hac, gerekse Umre ibadetinde tıraş olmak İslam'dan önce de bir gelenekti.)

Kısacası, bu tıraş eylemiyle Müslümanlara barış mesajı vermek istiyorlardı ve gerçekten de bunlar suçsuz insanlar-

---

65 Vakıdi, Megazi, 1/19.

dı. O bölgeye yabancı olan dört kişiden kötülük adına ne beklenebilir ki? Zaten bunu kimse iddia etmemiştir. Ama maalesef korktukları başlarına gelir: Müslümanlar onlara saldırıp **Hadremioğlu Amr**'ı öldürüyorlar. (Bu şahıs Mekke'nin ileri gelenlerindendi.) Osman ve Hakem adlarında iki kişiyi de esir alıyorlar. Nevfel isminde dördüncü kişi ise kaçmayı başarıyor. Bu baskınların amacının ganimet elde etmek olduğu İslami kaynaklarda açık bir şekilde belirtiliyor.[66] Müslümanlar ayrıca onların mallarına da el koyuyorlar. Bunlar Taif'e gidip orada alışveriş yapmışlardı. Hatta o malın ne olduğu konusunda detaylı bilgi de var: **Deri, içki ve kuru üzüm.** Tabii bunların develerine de el koyuyorlar.[67]

Ele geçirilen o içkilere Hz. Muhammed ne yaptı konusunda pek bilgi yok. Daha sonra o ganimetleri dağıtırken muhakkak onu da kendi aralarında dağıtmışlardır. Çünkü o zaman henüz içki konusundaki ayetler inmemişti. Müfreze sorumlusu **Abdullah**, o malları arkadaşları arasında paylaştırıyor ve beşte birini de Hz. Muhammed'e ayırıyor; ancak bu konuda haksızlık diz boyu olduğu için Muhammed ilk etapta o ganimetleri dağıtmıyor. Çünkü hem ganimetle ilgili ayet henüz inmemişti, hem de durum vahimdi/büyük bir haksızlık yapılmıştı.

Talan paylaşımıyla ilgili ayet, bu baskından kısa bir süre sonra meydana gelen Bedir harbinden hemen sonra geliyor.

---

66 a-Taberi, Tarih, c. 2/403-415.
b-İbni Kesir, Bidaye- Nihaye, c. 5/26-36.
c-Vakıdi, Megazi, c.1/13-19.
d-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadu'l Mead, c. 3/150.

67 a-İbni Sad, Tabakat, c. 2/10
b-İbni'l Cevzi, el-Muntazam fi tarih, c. 3/91.
c-Vakıdi, Megazi, c. 1/16.

Gerek Bedir'de ve gerekse ondan sonra meydana gelen savaş ve baskınlarda ele geçen malların statüsü hakkında ayet gerekiyordu. O yüzden Bedir harbinden sonra ganimet ayeti iniyor. İlkin, "Artık elde ettiğiniz ganimetlerden helal ve temiz olarak (kemali afiyetle) yiyin" anlamında geneli ilgilendiren bir ayet geliyor.[68] Daha sonra da Hz. Muhammed'e ve ailesine bu ganimetlerden pay ayrılması için bu kez özel ayet iniyor. "**Eğer Allah'a ve** (hak ile batılın) **ayrılma gününde, o iki topluluğun karşılaştığı** (Bedir) **gününde kulumuza** (Muhammed'e) **indirdiğimize** (ayetlere) **inanmışsanız bilin ki aldığınız ganimetlerin beşte biri Allah'a, peygambere ve onun akrabasına, yetimlere, yoksullara ve yolcu**(lar)**a aittir. Allah her şeye kadirdir.**" anlamındaki ayet geliyor. Hz. Muhammed bu ayete dayanarak hem kendine, hem de akrabasına -savaşlarda elde edilen ganimetlerden- maaş bağlıyor: Özel ödenek ayırıyor.[69]

Hz. Muhammed bu ayet inince, daha önce beklettiği o malı ilgili arkadaşları arasında dağıtıyor ve 1/5'ini de kendine alıyor. Çünkü artık fetva yukarılardan gelmiş, o talan malının kullanılmasında sakınca yoktur diye Allah tarafından izin verilmiştir. Diyelim bu ganimet malından kendine maaş bağlaması normaldir; peki yakın akrabasını niye bu işe karıştırıyor? Bugün iktidarı elinde bulunduranların kendi çevrelerine dağıttıklarının aynısını o da yapmış; üstelik de bunu tanrı buyruğu olarak halka duyurmuştur. Yine bugün eğer kimi devlet yöneticileri devletin malını yiyorsa, bunlar zalimliklerinden bunu yapıyorlar; ancak Hz. Muhammed'in yaptığı daha farklı: Talanlara kutsallık örtüsü giydiriyor.

---

68 Enfal suresi, ayet 69.

69 Enfal suresi, ayet 41.

Batn-i Nahle vakasıyla Bedir harbi arasında zaten pek süre yoktur. Batn-i Nahle baskını aralık ayında oluyor, Bedir ise bundan iki ay sonra martta meydana geliyor. Sahabi **İbni Abbas**'tan soruyorlar, katledilen Hadremioğlu'nun kan bedeli ödendi mi? Kendisi, hayır ödenmedi diyor. Aslında verilse de verilmese de bir şey ifade etmiyor. Burada sorun, neden sen defalarca silahlı adamlarını Mekkeliler üzerine saldırtıyorsun ve sonunda Bedir, Hendek, Uhud gibi savaşlara neden oluyorsun sorunu![70]

Burada şu söylenebilir: Hz. Muhammed ve Mekke'den gelen diğer Müslümanlar mallarını Mekke'de bırakmışlardı. Madem Mekke'den müşriklerin baskısıyla göç etmek zorunda kaldılar, o halde Mekkelilerin malı onlara helaldir gibi bir mantık yürütülebilir. Ben de derim ki, madem Allah Ebabil kuşları gönderip insanları yok etmiş, madem Hz. Muhammed ve Müslümanların kazanması için de binlerce meleği yardıma göndermiş (bunlar Kur'an ayetlerinde anlatılıyor); o zaman niye Mekke'de Hz. Muhammed ve yandaşlarını korumadı? Hep söylüyorum: Her şey maddi güce göredir; tanrı inancı topluma karşı sadece kullanılmıştır.

Dikkat edilirse hiçbir yazımda yaratıcıyla ilgili bir izahım yoktur. Ben, başta İslam olmak üzere diğer kutsal dinlerin tanrısal boyutu olmadığını; tanrı inancının, bu dinlerin liderleri tarafından kendi siyasetleri için kullanıldığını hep belirtiyorum. Yaratıcı konusunu dinlerin dışında tutuyorum. Burada bunu bir daha hatırlatmak isterim!

Az önce de belirtildiği gibi, bu olayın meydana geldiği ay '**Recep**' ayıydı ki, öteden beri Arapların geleneğinde bu ayda cinayet işlemek, savaşmak haramdı/günahtı. Hatta bir insan bu ayda babasının katiliyle karşılaşsaydı, ona sesini bile

---

[70] Vakıdi, Megazi, c.1/18.

çıkaramazdı. Bu baskınla Müslümanlar barışa gölge düşürdüler ve daha sonra meydana gelen Bedir, Uhud, Hendek gibi zincirleme savaşların da nedeni oldular. Şöyle ki, Müslümanlar tarafından Recep ayında meydana gelen bu haksız cinayet ve masum insanları esir alma, mallarına el koyma, bölge insanları tarafından kaygıyla karşılandı. Bölge halkında, bu aylarda (Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep ayları) cinayet işlemek yasak; ancak **'Muhammed geldi barış vesilesi olan bu geleneği ortadan kaldırdı, bundan sonra vay halimize!'** gibi endişeler oluştu.

İşte bu baskında yapılanların hem haksızlık olması, hem de böylesine kutsal bir ayda meydana gelmesi, Mekke halkıyla (Muhammed'e muhalif olanlarıyla) Muhammed ve Müslümanların arasını iyice açtı. Bu olay üzerine Mekkeli muhalifler Bedir harbi için hazırlık yapmaya başladılar. Bu vakadan iki ay sonra Bedir harbi başladı. Burada olup bitenler aynı zamanda Hz. Muhammed'le antlaşma yapan Medineli muhalifleri de endişelendiriyordu. Çünkü hem haksız yere, hem de kutsal bir ayda yapılmıştı. Bu olayın Bedir harbine neden olduğu konusunda tarihçi ve Kur'an yorumcusu **İbni Kesir**, 'Bedir harbine neden olan Batn-i Nahle vakası' diye özel bir başlık atmıştır. **Muhammed Reşit Rıda** (m.1935.ö) da, 'Bedir harbinin nedeni Batn-i Nahle baskınıdır' şeklinde bilgi vermiştir.[71]

Batn-i Nahle olayı Hz. Muhammed'i bölgede zor durumda bıraktı. O yüzden konuya ilişkin bir çözüm bulmalıydı. Nitekim ilk etapta kendi adamlarına kızıyormuş gibi yaptı. Hatta ele geçirdikleri ganimetten kendi payına düşeni almadı. (Bunu az önce de ifade ettik. Biraz sonra anlatılacağı gi-

---

[71] İbni Kesir, Bidaye-Nihaye, c. 5/36. Muhammed Reşit Rıda, "Muhammed'ün Resulüllah", Bedir harbi başlığı altında.

bi zaman içinde o ganimetlerden payına düşeni yine alır.) Bu arada öteden beri gelenek haline gelen Recep ayının kutsallığı, yeni indirilen ayetle de onaylandı. Amaç, muhalifleri ödüllendirip susturmaktı: Bakın eskiden beri sürdürdüğünüz bu gelenek o kadar önemli ki, Allah bile onay veriyor deme olanağını buldu. Kısacası, burada siyaset yürüttü. Söz konusu ayetin ilgili kısmı şöyledir: **"Senden, kutsal ayda savaşmayı soruyorlar. De ki, onda savaş büyük günahtır. Fakat Allah yolundan çevirmek, ona ve kutsal Mescide nankörlük etmek ve halkını oradan** (Mekke'den) **çıkarmak Allah yanında en büyük günahtır."**[72]

Düşünün ki tanrı, senenin ayları arasında bile fark koyup şu aylarda savaş haramdır diyor! Savaş tüm zamanlar için kötüdür. Savaşın şu ayı bu ayı olmaz! Hz. Muhammed bu ayetle aynı zamanda şu mesajı da vermek istiyordu: "Evet, Recep ayında savaş günahtır/ bizimkiler yanlış yapmıştır; ancak sizin Müslümanlara yaptığınız ise büyük günahtır." Yani haksızlıklarını, karşı tarafın yanlışlarını emsal göstererek telafi etmeyi hedeflemiştir. Hâlbuki her iki olay arasında hiçbir benzerlik yoktur. Bir kere yukarıda hikâyeleri anlatılan o insanlar masumdu, onların bir kusuru yoktu, onlar tüccardı. Daha da ilginci, bu baskını gerçekleştiren grubun başındaki kişi (Abdullah), Hz. Muhammed'in olup bitenler hakkındaki icraatına, gönderdiği ayetlere bakınca cesaretlenir ve 'Ey Muhammed! İşlediğimiz bu cinayette bize günah yoksa peki Allah'tan sevap bekleyebilir miyiz veya yaptığımız iş cihad sayılır mı?' diye bir soru sorar. Buna karşılık Muhammed Bakara Suresinden, **"İman edenler ve hicret edip Allah yolunda cihad edenler var ya, işte bunlar Al-**

---

[72] Bakara, 217.

lah'ın rahmetini umabilirler" ayetinin indiğini belirterek adeta o canileri ödüllendirir.[73]

Görüldüğü gibi Hz. Muhammed ilkin adamlarını kısmen haksız bulur; ancak karşı tarafın da yanlışları vardır demekle bir orta yol izler. Daha sonra ortam yumuşayınca veya nasıl olsa artık aramız açıldı, bunun telafisi mümkün değil; bari adamlarımı sağlama alayım düşüncesine kapılır. Bu sefer önceki ayetten farklı bir içerik taşıyan, o katilleri ödüllendiren, onları mücahit ilan eden yeni bir ayet gelir. Bir kere bu vakaya kadar Müslümanlarla karşı taraf arasında herhangi bir çatışma olmamıştı. Hal böyle iken ayetteki cihattan kasıt **Baht-i Nahle** vakasıdır. Yani Hz. Muhammed'in adamları tarafından o masum insanlara karşı yapılanlar bu ayetle kutsal cihat olarak değerlendirilir.[74]

Hz. Muhammed Bedir harbi henüz başlamadan arkadaşlarını, Ebu Süfyan'ın da içinde bulunduğu Mekkeli tüccarların önünü kesmeye davet ediyor: Haydi çıkın, kervanı ele geçirmeye gidelim. **Ola ki kısmet olur da bu malı onlardan alır ganimet olarak kullanırız** diyor. Evet; onun bu açıklaması birçok sağlam kaynakta geçiyor. Bunlar arasında tarih-

---

73 Bakara, 218.

74 a-Suyuti, Dürrü'l Mensur, c. 2/536-544, Bakara suresi 217-218. Ayetler tefsirinde.

b-Türkiye Diyanet Vakfı'nın hazırladığı İslam Ansiklopedisi; Batn-i Nahle md.

c-Diyarbekiri, Tarihi Hamis, 1/365-367.

d-Vahidi, Esbab-i Nüzul, Bakara suresi 217-218. ayetler açıklamasında, s. 70-72.

e-Kurtubi tefsiri, Bakara suresi 217-218. ayetler açıklamasında, c. 3/40-51.

f-Taberi tefsiri, Bakara suresi 217-218, c. 3/647-669.

g-Fahrettin er-Razi, Tefsiri Kebir, Bakara suresi 217-218, c. 6/30-46 ve tüm uzun tefsirler.

çi ve müfessir **Taberi** ile yine tarihçi ve Kur'an yorumcusu **İbni Kesir**, Kur'an yorumcusu **Suyuti** var. Kafile başkanı Ebu Süfyan bu baskının haberini alır ve normal yoldan değil de; farklı bir yol alıp oradan giderek mallarını kurtarırlar. Ayrıca baskınla ilgili Mekke'ye de haber gönderirler.

Bu olay artık bardağı taşıran son damla olur ve savaş için hazırlıklara başlanır. Bunun sonucu olarak da Bedir harbi meydana gelir. Az önce de ifade edildiği gibi; bu kervanda tüm Mekkelilerin malı vardı. Ayrıca nerdeyse her kabileden insan katılmıştı. Gaye, herhangi bir sorun olduğunda her kabile rahatlıkla kendini savaşın içinde bulmuş olsun. Doğrusu mantıklı bir taktik![75] Burada bir bilgiyi daha paylaşmak isterim. Kureyş kervanında elli bin dinar altın ile mal taşıyan bin deve vardı. Bunların başında da yetmiş kişi bulunuyordu.[76]

Az önce Hz. Muhammed'in arkadaşlarına, 'haydi gidelim; ola ki o malı ele geçirir, ganimet olarak dağıtırız' dediğini belirttim. Aslında başka kaynağa gerek yok. Çünkü Kur'an'da anlatılıyor. Bu konuda net ayet var: **"Allah size, iki topluluktan birinin sizin olduğunu vaat ediyordu; siz de kuvvetsiz olanın sizin olmasını istiyordunuz. Oysa Allah, sözleriyle hakkı gerçekleştirmek ve** (kuvvetli olan tarafı yok ederek) **kâfirlerin ardını kesmek istiyordu"** deniliyor Kur'an'da.[77]

Peki, neymiş Allah'ın vaat ettiği o iki taraf? Olay şu: Ortalıkta kolay yoldan elde edilen mal söz konusu! Hz. Muhammed'in yandaşları onca altın ve bin deve yükü olan malı

---

[75] a-Taberi tarihi, Bedir harbi bölümü, c. 2/421 ve 427.
b-İbni Hişam, Sire, c. 2/250.
c-İbni Esir, el-Kamil, c. 2/14.
d-Vakıdi, Megazi, s. 20.
e-İbni Kesir tefsiri, Enfal 7. Ayet, c. 4/15.

[76] a-Salihi, Sübülü-l Hüda, c. 4/31, Bedir harbi bölümü.

[77] Enfal suresi, ayetler 7-8.

ele geçirselerdi kolay yoldan zengin olurlardı ve onların kaybı da olmazdı. İşte ilk başta Müslümanlar bunu istiyorlardı ve nitekim de bunun için yola çıkmışlardı. Ama başaramadılar, savaşa girdiler. Savaşta da yetmiş kişiyi katlettiler, bir o kadarını da esir aldılar. İşte nedense harpten sonra oluşan bu ayetle deniliyor ki: Siz işin kolay tarafını (kervandaki malı) istiyordunuz; zor olanı (ki savaşıdır) istemiyordunuz. Ben ise size söz vermiştim: Ya savaşta kazanırsınız ya da o ticaret malı sizin olacak. Ancak ben Allah olarak kâfirlerin ardını kesmek için; o kolay olanı yerine zor olanı size başardım diyor. Zaten Bedir savaşına katılma konusunda Müslümanlar arasında münakaşalar da çıkmıştı ilk başta.

Hz. Muhammed savaşı kazanınca rehavete gelir. Ayet üzerine ayet iner. Nerdeyse Enfal suresinin hemen tüm ayetleri ve Âl-i İmran suresinden de birçoğu Bedir'le ilgilidir. Savaştan sonraki ayetlerden bir ikisi şöyledir: **"Gerçek apaçık ortaya çıktıktan sonra, sanki göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi seninle o konuda tartışıyorlardı** (Muhammed'in arkadaşlarını kastediyor). **Hani, rabbin seni hak uğrunda evinden savaş için çıkarmıştı, oysa Müslümanların bir kısmı bundan hoşlanmamıştı"** deniliyor. Dikkat edilirse ayetlerde hep miş/mış geçmiş zaman kipleri kullanılmıştır. Hz. Muhammed zaferi kazanınca; bu ayetlerle arkadaşlarına moral vermeye, onları ilerisi için savaşa teşvik etmeye çalışıyordu.[78]

Ayetlerin daha sonra oluştuğu zaten ilgili cümlelerden net anlaşılıyor: Hani Allah size iki topluluk vaat etmişti (Bu vaadin şahidi kim, nerde vaat etmiş, kim görmüş!) ve zor olanı (savaşı) size kazandırdı deniliyor.[79] Üstelik bu savaş Ramazan ayında oluyor.[80]

---

78 Enfal suresi, 5-6.

79 Enfal suresi, ayet 7.

80 Suyuti, Dürrü-l Mensur, Enfal suresi, ayet 7-8, c. 7/35.

İşte bir yıl içinde meydana gelen tüm bu baskınlar ve en son Batn-i Nahle hadisesi, artık bardağı taşıran son damla oluyor ve Mekkeliler harbe hazırlık yapmaya başlıyorlar. Bu olup bitenler yüzünden Mart 624 Ramazan ayında Hz. Muhammed'le Mekkeliler arasında ilk savaş olan Bedir harbi başlamış oluyor ve daha sonra Uhud, Hendek derken aralarında adeta zincirleme savaşlar sürüyor.[81] Burada olaya bağımsız bir gözle bakıldığında görülüyor ki Mekkeliler gayet haklı. Çünkü onların nerdeyse Şam'dan başka takip edebilecekleri ticaret güzergâhları yoktu. Şam o zaman Bizans imparatorluğuna bağlıydı, o tarafta her şey vardı. Güneyde Afrika vardı. O, şimdiki gibi gelişmemişti. Yukarıda anlatıldığı gibi Hz. Muhammed'in de bazılarında şahsen yer aldığı bu baskınlar (Ebva, Buvat, Üşeyre gibi), Mekke kervanlarına karşı gerçekleştirilen bir yıllık bilançoydu. Sormak lazım; bu durumda Mekkeliler ne yapmalıydı?

Hz. Muhammed Medine'ye yerleştikten hemen sonra Mekkelilerin yollarını kesmeye başladı. Nerdeyse baskınsız geçen ay hemen hemen yoktu. Böyle olunca da Mekkelilerin elinde savaştan başka çare yoktu. İnsanlar olaylara yüzeysel baktıkları için, vay efendim Mekkelilerin ne işi vardı Medine'de diye karşı tarafı haksız gösterebilirler. Hâlbuki yapılan savaşların sebeplerine bakıldığında açık bir şekilde ortaya çıkıyor ki durum tam tersi. Kaldı ki çoğu İslam âlimleri başta Bedir harbi olmak üzere Bedir'den sonra meydana gelen birçok savaşın nedenini, yukarıda anlatılan baskınları (özellikle Batn-i Nahle'yi) açık bir şekilde beyan etmişlerdir. Biraz önce **İbni Kesir** ve **Muhammed Reşit Rıda**'yı örnek gösterdim ki, bunlar; Bedir harbinin gerçek nedeni, Müslümanların bu baskınlarıdır diye belirtmişlerdir.

---

81 Mübarekfuri, Rahiku'lk Mahtum, s.180.

IV. BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN BİZZAT KATILDIĞI BASKINLAR

Hatırlanacağı üzere daha önce bu savaş ve baskınların sayılarıyla ilgili kısa bazı bilgiler vermiştim. Burada bunlardan sadece Hz. Muhammed'in katılıp sevk ve idare ettiği savaş ve baskınlardan önemli gördüklerim hakkında bazı bilgiler sunacağım.

Hz. Muhammed Medine döneminde maddi güç elde edince; ilkin baskın ve savaşlar için yasal zemin hazırlamaya çalışıyor, savaş ve baskınların meşruiyeti noktasında Kur'an'da yer açmaya başlıyor. Mesela Hac suresinde ilk defa, **"Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları nedeniyle cihad için izin verildi"** şeklinde bir ibare geçiyor. Hz. Muhammed savaşı tanrı adına meşrulaştırmakla işe başlıyor.[82]

13 yıllık Mekke döneminde savaşın meşruiyetiyle ilgili Kur'an'da herhangi bir işaret yoktur. Çünkü savaş maddi güce dayanır. Kendisi Mekke döneminde askeri bakımdan

---

82 Hac suresi, ayet 39.

hazırlıklı değildi ki ayet indirip savaşın yasal zeminini hazırlamış olsun. Bu şu demektir: Savaşta belirleyici olan maddi güçtür; tanrı yardımı falan cahil-cühelayı etkileyip onları savaşa sevk etmek için bulunan bir formüldür.

Gerek bu başlıkta, gerekse diğer başlıklarda bu baskınlarla ilgili anlatılanlar bir araya getirildiğinde; gerçekten Hz. Muhammed'in on yıllık Medine döneminin korkunç bir şekilde kanlı geçtiği gözler önüne serilmiş olur. Bu baskınları iki liste halinde dipnot olarak ekliyorum. Biri, Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı baskınlar, diğeri de kendisinin görevlendirme yaptığı baskınlar şeklinde. Bunların toplamı 100'ü geçiyor.[83]

Şimdi de konumuz olan Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı bazı baskınlarından kronolojik sıraya göre bilgiler vermeye geçelim.

---

[83] **A)** Hz. Muhammed'in bizzat katılıp sevk ve idare ettiğin savaş ve baskınlar: 1) Ebva, 2) Buvat, 3) Sefvan/Bedrü-l üla, 4) Üşeyre, 5) Bedir, 6) Karkaretü-l Küdr, 7) Sevik, 8) Gatafan/Necd bölgesi, 9) Buhran/Fer'i, 10) Beni Kaynuka, 11) Uhud, 12) Hamrau-l Esed, 13) Beni Nadir, 14) Bedrül Mev'id, 15) Dumetü-l Cendel, 16) Beni Mustalık, 17) Hendek, 18) Beni Kureyza, 19) Beni Lihyan/Asfan, 20) Hüdeybiyye, 21) Gabe/Zi-Kared, 22) Hayber, 23) Zat'ü-rrika, 24) Umretü-l Kaza, 25) Mekke fethi, 26) Hüneyn, 27) Taif, 28) Tebuk.

B) Hz. Muhammed'in katılmayıp görevlendirme yaptığı savaş ve baskınlar: 1) Sifü-l Bahr, 2) Batn-i Rabığ, 3) Hazzar, 4) Harrar, 5) Batn-i Nahle, 6) Asma binti Mervan, 7) Ebu Afek, 8) Ka'bu-l Eşraf, 9) Karede, 10) Katen, 11) Süfyan b. Halit/Arene, 12) Reci vak'ası, 13) Bir-i Maune faciası, 14) Kurta/Kureta, 15) Akkaşe, 16) Zilkıssa-1, 17) Zilkıssa-2, 18) Cemuh, 19) İys, 20) Taraf, 21) Hisma, 22) Beni Fezare, 23) Vadi-l Kura-1, 24) Dumetü-l Cendel, 25) Medyen, 26) Vadi-l Kura-2, 27) Ümmü Kirfe, 28) Fedek-Hz. Ali, 29) Ebu Rafi, 30) Hayber-Esir b, Rezan, 31) Ureniyyun baskını, 32) Ebu Süfyan-Amr b. Ümeyye, 33) Necd-Sait b. As, 34) Türbe, 35) Beni Kilab, 36) Fedek-Beşir, 37) Meyfaa, 38) Yemen-Beşir, 40) Beni Selim-Ehrem, 41) Kadid, 42) Musab, 43) Beni Amr-Şeca', 44) Zet-ü Etl'a, 45) Mute, 46) Zat-ü Selasil, 47) Kureyş, 48) Hadere-Ebu Katade, 49) Batn-i İdem-Ebu Katade, 50) Harekât-Üsame b. Zeyd, 51) Uzza yıkımı-Halit b. Velit, 52) Suva' yıkımı-Amr b. As, 53) →

1. Kürz b. Cabir el-Fihrî'ye/Sefevan Baskını (R.evvel, h. 13. ay):

Hz. Muhammed'in Ebva, Büvat ve Üşeyre baskınlarını, Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarının nedenleri arasında gördüğüm için bunları o bölümde işledim. Demek istediğim kendisi bu üç baskına da katılmıştır.

Medine'ye yakın Cumma otlağında Hz. Muhammed'e/hazineye ait deve sürüsü otlatılırken; **Kürz bin Cabir** adındaki şahsın sorumluluğundaki bir grup gelip bunları götürüyor. Bunun bilgisini alan Hz. Muhammed, içinde Hz. Ali'nin de bulunduğu birkaç Müslümanla birlikte çalanlara karşı baskın düzenliyor. Bedir kuyusuna yakın Sefevan denilen yere kadar gidiyorlar; ancak adamları bulamayınca geri dönüyorlar. Bu olay Bedir kuyusu bölgesinde meydana geldiği için, İslam tarihinde buna Birinci Bedir Baskını da denir. Kısacası, bu baskın bir çalma olayı yüzünden gerçekleşiyor. Hz. Muhammed o sırada Buvat baskınından yeni dönmüştü. Bunun haberini alır almaz çalanların peşine takılır; ancak bir şey yapmadan geri dönerler.

Burada farklı bir noktaya değinmek isterim. Kimileri sanıyorlar ki o coğrafyadaki insanlar Hz. Muhammed'den

---

Menat yıkımı-Sad b. Zeyd, 54) Beni Cezime-Halit b. Velit, 55) Evtas-Ebu Amır, 56) Zülkeffeyn-Tufeyl, 57) Yemen-Kays, 58) Beni Temim-Uyeyne, 59) Beni Harise-Abdullah, 60) Has'am-Kutbe b. Amr, 61) Beni Kılab-Dahhak, 62) Habeşe-Alkama, 63) Füld-Hz. Ali, 64) Üzre/Cebab-Akkaş, 65) Ükeydir-Halit b. Velit, 66) Tağiye yıkımı-Ebu Süfyan, 67) Yemen-Muaz b. Cebel ve Ebu Musa, 68) Beni Abdilmedan-Halit b. Velit, 69) Bir Arap kabilesi-Mikdda, 70) Hemedan-Halit b. Velit, 71) Yemen-Hz. Ali, 72) Beni Abes, 73) Reiyet-ü Süheymi, 74) Bahile-Ebu Emame, 75) Zilhalese-Cerir, 76) Yemen-Halit b. Velit ve Hz. Ali, 77) Has'am-Halit b. Velit, 78) Ebu Süfyan b. Harise-Amr, 79) Belha-Üsame b. Zeyd.

olumlu bir şey gördükleri için İslamiyet'i benimsemişler. Bu düşünce kesinlikle gerçeği yansıtmıyor. Kısa bir örnek verelim. Yukarıda ilk bölümde anlatıldığı gibi 7-8 kişilik bir grup Medine'ye gelip Müslüman olduklarını söylüyorlar. Ancak Medine havası onlara iyi gelmediği için Hz. Muhammed onları başka bir bölgeye gönderiyor. Bunlar gittikleri yerde çoban Yesar'ı öldürüp 14-15 deveyi alıp götürüyorlar. Hz. Muhammed onları yakalamak için silahlı birkaç kişi gönderiyor. İşte o baskındaki Müslümanların başındaki sorumlu kişi konumuz olan **Kürz b. Cabir** idi. O baskın hicri altıncı yılında oluyor; buradaki ise nerdeyse Medine döneminin henüz bir yılı bitmişken oluyor. İşte bu adam ilk başta kendi adına çapulculuk yapıyor; zamanla Hz. Muhammed güçlenince Kılıç Müslümanı oluyor ve bu kez İslam adı altında yine baskınlarına devam ediyor. Değişen bir şey yok; sadece formülün ismi değişik. Bunlarınki böyle: Güç ve fırsatlar nerdeyse bunlar orda.

Hudeybiye Antlaşmasında (h.6. yılı) bu adamın Hz. Muhammed'in yanında bulunması göz önüne alınırsa; aslında kendisinin o sırada henüz yeni Müslüman olduğu muhtemel. Doğrusu, ne zaman İslam'a girdiği konusunda net bir bilgi yok. Bu adam Mekke'nin fethinde Halid b. Velit komutasındaki birlikte görev alır, arkadaşı Hubeyş'le birlikte **Handeme** denilen yerde bir grup Kureyş savaşçısıyla girdikleri çatışmada ikisi de öldürülür (Ocak 630.m).[84]

---

84 a-Taberi tarihi, c. 2/407.
b- İbni Sad, Tabakat, c. 2/8.
c-Vakıdi, Megazi, 1/12.
d-İbni Kayyim el-Cevzi, Zadü-l Mead,2/149.
e- İbni Kesir, Bidaye, c. 5/33.
f-İbni Esir, Üsd, c. 4/443, no: 4449.

Uyeyne b. Hısn da bunun gibi örnek verilebilir. Adam "Kılıç Müslümanı". Müslüman olur olmaz da Hz. Muhammed onu baskınlara gönderiyor. Yeri gelince onun hakkında ayrıca bilgi sunacağım. O zaman, İslam Allah'tan gelmiş, bize inandırıcı geliyor da bundan Müslüman oluyoruz diyen yoktu. Ya Muhammed ve askerleri gelip bizi vurur ve malımızı alıp ganimet olarak, kadın ve kızlarımızı da cariye olarak kullanırlar korkusundan; ya da baskınlar bir nevi gelir kaynağı olduğu için İslamiyet'i kabul ediyorlardı. Hele Hz. Muhammed o bölgede giderek güçlenince bunlar çıkarlarını bu sefer o tarafta görürler: Nasıl olsa bu taraf güçlü, baskınlarda kazanır, biz ganimet toplarız düşüncesinden yola çıkarak Müslüman olurlardı. Kısacası, korku ve çıkar önemli iki etkendi. Bir kitabımda belirtmiştim; Hz. Muhammed öldükten sonra Müslümanlar kitlesel bir şekilde İslamiyet'i terk ediyorlar. Ebubekir tekrardan kılıç zoruyla işi kurtarabiliyor. Çünkü onun zamanında artık organize ve savaşlarda deneyim kazanan bir askeri kuvvet vardı.

2. Beni Kaynuka Baskını (Şevval, h.20. ay):

Beni Kaynuka halkı Yahudi idi ve Medine'nin yerlilerindendi. Bunlar aynı zamanda Hz. Muhammed'e inanmayan Abdullah b. Übey b. Selul'e bağlı kişilerdi. Bedir harbinden sonra bunlar Muhammed'e karşı tavır alırlar; iddia bu! Bu nun üzerine şöyle bir ayet iniyor: **"Eğer bir topluluktan hıyanet kuşkusu duyarsan, antlaşmaya bağlı kalmayacağını aynı şekilde sen de onlara bildir"** diye.[85] Hz. Muhammed bu aye-

---

85 Enfal suresi, ayet 58.

t indikten sonra, ben onlara güvenmiyorum diyor ve daha önce onlarla yaptığı barış antlaşmasını bozuyor. Medine döneminin 20. ayında Şevval'de onlara karşı harekete geçiyor. On beş gün muhasaradan sonra onları, kadınlarını, çoluk çocuklarını esir alıp ellerini bağlıyorlar.[86] Ancak bunlar İbni Selul'ün adamları oldukları için kendisi devreye giriyor ve onları kurtarıyor. Adam Hz. Muhammed'in yakasına yapışıyor, bırakacaksın diyor. Sonuçta Hz. Muhammed lanet olsun diyor ve onları bırakıyor. Bunların sayısı **700** idi. Aslında Beni Kureyza bir bakıma da şanslıydı. Çünkü bu olay olduğunda Hz. Muhammed Medine'de henüz tam hâkimiyet kurmamıştı, daha bir yıllık bir Medine ikameti vardı. Sonraki yıllarda, tam hâkim olduğu dönemde olsaydı daha beter olurdu, Beni Kureyza gibi onları da kesip çukurlara doldururdu.[87]

Hz. Muhammed bunları serbest bırakıyor; ancak onların malına el koyuyor ve Medine'den gitmelerini şart koşuyor. Bunlar zorunlu olarak mallarını bırakıp Medine'yi terk ediyorlar. Hz. Muhammed mallarına ganimet olarak el koyuyor. İlkin bundan kendine özel bir şey seçiyor ve ondan sonra beşte birini kendine, akrabasına, yetim ve yolculara ayırıyor. Kalanı da yandaşlarına dağıtıyor. Burada kısa bir hatırlatma yapmadan geçemeyeceğim. İslami kesim bunları haksız çıkarmak için şöyle bir bahane öne sürmüşler: Bu insanlar daha önce Hz. Muhammed'le antlaşma yapmışlardı; ancak Bedir harbinden sonra yapılan antlaşmayı bozdular. Dolayısıyla Hz. Muhammed bu konuda haklıydı gibi bir savunma söz konusu. Bir kere bu insanlar Medine'nin yerlileriydi. Hz. Muhammed ise buraya yaklaşık 20 ay önce gelip

---

86 Salihi, Sübülü-l Hüda, c. 4/266.

87 Salihi, Sübülü-l Hüda, c. 4/267.

yerleşmişti. Hal böyle olunca yabancı birinin gelip yerlilerle pazarlık yapması bir kere eşyanın tabiatına aykırıdır. Şöyle düşünelim: Bugün dünyanın en süper insanı diyelim kalkıp Türkiye'ye gelse ve bir yıl sonra da parçala yut misali başlayıp insanları rahatsız etse ve hatta onları öldürmeye başlasa, kız ve kadınlarını cariye olarak kullansa ve kusura bakmayın ben tanrıdan gelirim dese kimse bunu kabul eder mi? Etmez! Kaldı ki Hz. Muhammed olumlu olarak o insanlara bir şey de göstermemiş ki ikna olup inansınlar.

O döneme bakıyoruz; Hz. Muhammed'i fikren en çok zorda bırakan Yahudi kesim. Kendisi bunu bildiği için gelecekte kendine potansiyel rakip olarak bunlara bakıyordu. Hz. Muhammed'in durup dururken aralarındaki antlaşmayı bozması da çevre tarafından iyi karşılanmıyordu. O yüzden ilkin ayetlerle bunun altyapısını oluşturuyor, daha sonra da ben bunlara güvenmiyorum, üzerlerine gidiyorum diye karar alıyor ve onların üzerine gidiyor. Aslında Yahudiler sayı olarak fazla değildi ki askeri olarak tehlike oluştursunlar! Belki tekrar olur ama yinelemekte fayda var: Bunlar düşünce ve inanç noktasında daha elit bir kesim oldukları için onlardan çekiniyorlardı. Bu konuda Hz. Muhammed'in en başta **Buhari**'de geçen şöyle bir sözü vardır: **Yahudilerden on kişiyi ikna edebilseydim/on kişi bana inansaydı tüm Yahudilerin bana inanması kolay olurdu** diyor. İşte bunu bildiği ve gördüğü için de onların kökünü kazıdı.[88]

Yahudilerin o zaman da zorlu rakipler oldukları bir gerçek. Örneğin Hayber baskınında Zeynep adında bir Yahudi kadın, Muhammed'i öldürmek için ona zehirli yemek veriyor. Hz. Muhammed ölmüyor; ancak bu zehir onun iç or-

---

88 Buhari, Menakıb-i Ensar, bab 52/3941.

ganlarına etki yapıyor ve ölene kadar acısını çekiyor. Hatta dudaklarında yaralar meydana geliyor. Bu olay hem **Buhari**, hem de **Müslim**'de ortak olarak işlenmiştir.[89]

14 asır önce Yahudi bir kadının gerçekleştirmiş olduğu bu eylem, onun işinin ne denli zor olduğunu gösteriyor. Yine Hz. Muhammed'i eleştiren birçok Yahudi erkek ve kadının kendisinin emriyle vurulması; onun onlara ne kadar kızgın olduğunun kanıtıdır. Yeri gelince bunları anlatacağım. Mesela; Kab b. Eşraf, Ebu Afek, İbni Ebi'l Hukayk, kadınlardan da Asma binti Mervan Yahudi idi ve hepsi de Hz. Muhammed'in talimatıyla infaz edildi. Hz. Muhammed bu tehlikeyi bildiği için ilkin Yahudilerden Beni Kaynuka kabilesinin işini bitirdi. Daha sonra Beni Nadir Yahudilerin mallarına el koyup onları da Medine'den çıkardı. Zamanla gidip hem onları, hem de daha önce Hayber'de yaşamını sürdüren yerli Yahudileri kırıp döktü, bir de Fedek Yahudilerinin işini bitirdi. Sırası gelince onlar hakkında ayrıca bilgi sunacağım.[90]

Konuya ilişkin **Buhari**'de geçen bir hadis şöyledir: Ensar'dan olan Müslümanlar/Medineliler gelir getiren hurmalıklarını Muhammed'e- kendi masraflarını karşılasın diye- hediye ediyorlar. Buna kısaca yukarıda da bir yerde değindim. Zaman içinde Hz. Muhammed Beni Kurayza ve Beni Nadir Yahudilerinin mallarına el koyunca; daha önce kendisine verilen bu hurmalıkları sahiplerine iade ediyor. Ayrıca Hayber'i Yahudilerden alınca, daha önce Medineli Müslümanların kendi mallarından Mekkeli Müslümanlara hibe

---

89 a-Buhari, Hibe, 28/2617.

90 a-İbni Sad, Tabakat, 2/27.
b-Müslim, 18/2190.

ettiklerini de iade ediyor. Medine'den/yurtlarından ilk sürülen, sürgüne gönderilen Yahudi kabilesi bunlardır.[91]

Beni Kaynuka baskınına neden olan veya bahane gösterilen bir olay da şöyledir: Müslümanlardan bir kadın bir Yahudi dükkânına gidiyor. Orada bulunanlar kadınla alay ediyorlar. Öyle bir durum oluyor ki kadının avret yeri ortaya çıkıyor. Bunu duyan bir Müslüman gidip müdahalede bulununca da kavga çıkıyor ve bu adam orada öldürülüyor. Bunun üzerine yukarıda anlamını sunduğum, **'Bir topluluktan hıyanet kuşkusu duyarsan, antlaşmaya bağlı kalmayacağını onlara bildir'** ayeti burada iniyor. Hz. Muhammed onları muhasara altına alıp daha sonra teslim alıyor ve yukarıda anlatıldığı gibi Medine'den sürüp mallarına da el koyuyor.[92]

3. Sevik Baskını (Zilhicce, hicretten 22 ay sonra):

Bu baskın Medine döneminin **22.** ayında, Bedir harbinden sonra gerçekleşiyor. Olay şöyle gelişiyor: Medine döneminin **19.** ayında Ramazan'da meydana gelen Bedir harbinde Mekkeliler yenilince; bunun öcünü almak için Ebu Süfyan iki yüz süvariyi yanına alıp Medine'ye doğru yola çıkıyor. Bunlar **Ureyd** denilen yere varınca orada Müslümanlara ait bağ-bahçe ne varsa yakıp yıkıyorlar, iki adamı da öldürüp geri dönüyorlar. Bunu duyan Hz. Muhammed, yanına **200** kişilik bir süvari grubu alıp o bölgeye doğru yola çıkıyor. İlgili yere vardıklarında artık Ebu Süfyan ve arkadaş-

---

91 Buhari, Hibe, bab 35/ 2630; Farzu'l humus, bab 12/3128; Megazi, bab 12/4030 ve 14/4120.

92 Salihi, Sübülü-l Hüda, c. 4/266.

ları geri dönüp gitmişlerdir. Burada iki taraf arasında temas kurulmuyor. Sonuçta Müslümanlar daha fazla ileri gitmeden geri dönüyorlar. Orada karşı taraftan arda kalan '**Sevik**' kırıntılarını buluyorlar. Sevik, azık olarak kullanılan kavrulmuş un demektir. İşte Müslümanlar bu kavrulmuş un anlamına gelen Sevik parçalarının olduğu yere geldikleri için; bu baskına Sevik adı verilmiştir. Şans işte; bazen ganimet adı altında binlerce deve ile kız ve kadınlarla geri dönmüşler, bazen de un kırpıntısıyla karşılaşmışlar. Bu baskınla ilgili önemli notlar bunlar.[93]

4. Keraretü-l Küdr Baskını
(Muharrem, hicretten 23 ay sonra):

Genel kanı, bu olayın hicretten 23 ay sonra Muharrem'de meydana geldiği yönündedir. Meydana geldiği tarih hakkında başka görüşler de vardır. Bununla ilgili var olan bilginin özeti şöyledir: Hz. Muhammed duyum alıyor ki, Süleym ve Gatafan kabilelerinden insanlar toplanmışlar. Belki kendilerine saldıracaklar düşüncesiyle; yanına **200** silahlı kişi alıp oraya doğru yola çıkıyorlar. İçlerinde Hz. Ali de vardı ve aynı zamanda kendisi bu baskında sancak taşıyordu. İlgili yere gidince bir çobandan başka kimseyi görmüyorlar. Demek ki aldığı istihbarat yanlışmış veya belki de hiç sebep olmadan ganimet için gitmişler zaten. Orada bulunan develeri ganimet adıyla alıp geri dönüyorlar. Bunlar daha Medine'ye var-

93 a-İbni Sad, Tabakat, c.2/28.
b-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 4/258.
c-Vakıdi, Megazi, 1/181-82.

madan yarı yolda ganimeti paylaşalım diye teklif sunuyorlar. Hz. Muhammed teklifi kabul ediyor ve o develeri Medine'den üç mil uzakta bulunan **'Sirar'** bölgesinde paylaşıyorlar. Ganimetin 1/5'ini Muhammed kendine alıyor (sözde kendi maaşı, akrabasının maaşı ve hazine malı). Bu baskında onun payına düşen develerin sayısı **100**. Kalan develeri de diğer katılımcılara dağıtıyor. Onlardan her birine **2** deve düşüyor. Bu durumda develerin sayısı **500** oluyor demek ki. Ancak farklı rivayet de var ki, adam başı **7** deve düşüyor. Bu yolculuk on beş gün sürüyor. Bu seferki baskıncıların tümü Medine çevresinden; içlerinde Mekkeli yoktu.[94]

5. Gatafan/ Necd Bölgesi Züemer Baskını
(R.evvel, hicretten 25 ay sonra):

Bu baskın hicri ikinci yılı başında Rebiu-l evvel ayı, Medine döneminin 25. ayında meydana geliyor. Burada öne sürülen neden şu: Hz. Muhammed bilgi alıyor ki, Du'sur b. Haris adında bir kişi Sa'leboğullarından bazı insanları toplamış, Medine etrafına (talan gibi bir şeyler almak için) hücum edeceklermiş. Hz. Muhammed kendi yerine Hz. Osman'ı Medine'de vekil bırakıp içlerinde süvarilerin de bulunduğu **450** kişilik bir silahlı grupla o tarafa doğru yola çıkıyor. **Zilkassa** denilen yere gelince; Cebbar adında bir adamla karşılaşıyorlar. Kendisinden soruyorlar, hiç kimseyi buralarda gördün mü? Adam, Du'sur'la birlikte bazı insan-

---

94 a-D. bekiri, Tarihu'l Hamis, c.1/408.
b-İbni Sad, Tabakat, c. 2/28.
c-Vakıdi, Megazi, 1/184.

ların teşebbüslerini biliyorum ama bunlar geldiğinizi duyunca korkudan dağlara kaçtılar diyor. Müslümanlar **Züemerr** denilen yerdeyken şiddetli bir yağmur başlıyor. Bu yolculuk on bir gün devam ediyor ve bu baskından talan elde edemeden eli boş olarak Medine'ye geri dönüyorlar. Burada bazı mitler anlatılır. Bunların yalan ve uydurma oldukları belli. Mesela adam kılıçla gelip Hz. Muhammed'i vurmak istemiş; ancak karşısında Cebrail'i görmüş, tüm gayretine rağmen Hz. Muhammed'i vurmayı başaramamış. O yüzden Müslüman olmuş gibi rivayetler.[95]

6. Beni Süleym/Buhran Baskını
(C.ahir, hicretten 27 ay sonra):

Medine döneminin 3. yılı/hicretten **27** ay sonra C.ula ayında Hz. Muhammed, yanlarına aldığı **300** kişiyle birlikte Buhran denilen bölgeye baskın gerçekleştiriyor. Burada da Hz. Muhammed bilgi alıyor ki Süleymoğullarından bazı insanlar toplanmışlar. Belki de Müslümanlara karşı bir baskın gerçekleştirecekler endişesini taşıyor. Yola çıkınca bir adamla karşılaşıyorlar ve ondan, sen kimseyi gördün mü diye soruyorlar. Adam, evet toplanmışlardı; ancak herkes dağıldı diyor. Adamı yanlarına alıyorlar. Etrafı yokluyorlar; ancak kimseyi göremeyince adamı bırakıp geri dönüyorlar. Bu baskında ganimet ele geçmiyor/eli boş dönüyorlar. Bu yolculukta Medine'den on gün uzak kalıyorlar.[96]

---

95 a-İbni Sad, Tabakat, c. 2/31-32.
b-Vakıdi, Megazi, 1/193-96.

96 a-İbni Sad, Tabakat 2/32.
b-Vakıdi, Megazi 1/196-97.

7. Hamrau'l Esed (Şevval, hicretten 32 ay sonra):

Uhud harbinde Hz. Muhammed'in azı dişi kırılmış, yanaklarından ve alnından yara almıştı. Ayrıca alt dudağı yarılmış, dizlerinden ve sırtından incinmişti. Bu haliyle hicretten **32** ay sonra Şevval ayında Uhud harbinden hemen sonra (Zaten Uhud savaşı da bu ayda meydana gelmişti) Mekkeliler gidince; belki tekrar fırsat bulup geri dönerler düşüncesiyle Hz. Muhammed arkadaşlarından bir grubu yanına alıp gözetleyici olarak karşı tarafın güzergâhına doğru yol alır. Muhammed gözcü olarak üç kişiyi önden gönderir. Bunlardan ikisi Mekkeliler tarafından katledilir. Sonra fazla uzamadan herkes yoluna devam eder. Burada ganimet ele geçmez; üstelik iki Müslüman da katledilir. Bu yolculuğun gidiş gelişi beş gün sürer.[97]

8. Beni Nadir Ablukası
(R.evvel, hicretten 37 ay sonra):

Bunun meydana geldiği tarih hakkında ihtilaflar vardır. **Buhari**, bir rivayete göre Bedir harbinden altı ay sonra, Uhud harbinden önce olmuştur diye yazmış; diğer bir rivayette ise Uhud ve Bir-i Maune'den sonra meydana gelmiştir şeklinde bilgiler var. **Vakıdi**, **İbni Sad** gibi eski tarihçiler daha farklı bir zamanda olduğunu yazmışlardır.[98] Olay şöyle

---

97 a-İbni Sad, Tabakat 2/45-46.
b-Vakıdi, Megazi 1/334.

98 Buhari, Megazi, bab 14.

anlatılıyor: Müslümanlardan Amr b. Ümeyye, Beni Amiroğullarından boş yere iki kişiyi -hem de uykuda iken- öldürüyor ve üzerlerinde ne gibi eşyaları varsa alıp Hz. Muhammed'in yanına geliyor. Zaten Hz. Muhammed'in, bir baskında kim gayrimüslimden birini öldürürse, onun üzerinde ne varsa öldürenin hakkı olacak diye açıklaması var. Adam da bu niyetle üzerlerinde ne varsa alıp götürüyor. Hz. Muhammed adamın bu yaptıklarını tasvip etmiyor, neden cinayet işledin; bizimle onlar arasında güvenlik sözleşmesi var. Bu adamlar bize karşı olumsuz bir şey de yapmamışlardır diyor. Ama olan artık olmuştur. Bu meseleyi halletmek, kan bedellerini ödemek için Hz. Muhammed kendi arkadaşlarıyla birlikte Yahudi kabilesi olan Beni Nadir'e gidiyor.

Bunlar o iki kişinin davasını konuştukları bir sırada bir kısım Yahudiler Hz. Muhammed'i katletmek için planlar yapmaya başlıyorlar (eğer İslami kaynaklardaki bilgi gerçekse). Biz onu öldürürsek peşinde olduğu projesi çöker diyenler oluyor; ancak bazı Yahudiler de buna karşı çıkıyorlar: Öldürürsek daha da meşhur olur ve etrafındakiler davasını takip edip ilerletirler diyorlar. Yahudilerden biri Muhammed'in oturduğu yerin yukarısına çıkıp onun üzerine büyük bir taş atalım ve bu yolla onu öldürelim şeklinde planlanlar yapıyor. Bu olup bitenleri Müslümanlar fark ediyorlar. Çünkü onlardan da epey kişi vardı orada. Mesela Hz. **Ebubekir**, Hz. **Ali**, Hz. **Ömer** ve birçok ünlü sahabi vardı. Bunlar olayı sezince veya birileri tarafından bunlara bilgi verilince; Hz. Muhammed kalkıp orayı terk ediyor. Bunun üzerine Hz. Muhammed onlara haber gönderiyor, Medine'den çıkın başka bir yere gidin diyor. Onlar bu teklifi ilk başta kabul etmiyorlar ve kalelerinde kalmaya karar veriyorlar. Hz. Muhammed ve Müslümanlar onların etrafında

nöbet tutuyorlar, muhasara altına alıyorlar. Onların bahçelerini yakıp yıkıyorlar.

On beş günlük bir muhasaradan sonra Beni Nadir Yahudileri Medine'yi terk etmeyi kabul ediyorlar. Çünkü bakıyorlar ki onlara yardımcı olabilecek başka kimse yok; üstelik Muhammed tarlalarını da yerle bir etmiş, yakıp yıkmış. Artık Medine'de kalma şansları yok. Hatta direnirlerse başları da gidecek. Bu yüzden böyle bir teklifi kabullenmek zorunda kalıyorlar. Hz. Muhammed gitmelerine izin veriyor; ancak develerinize yükleyebileceğiniz kadar eşya alabilirsiniz diyor. Arazi olsun, başka gayrimenkul olsun ne varsa izin verilmiyor. Kalanlara ganimet (Fey') olarak el koyuyor. Bir kere bu olay Kur'an'da anlatıldığı için başka kaynağa gerek yok. Kanıtları en güçlü olan baskınlardan biri budur.[99]

Konuya ilişkin hem **Müslim**, hem de **Buhari**'de şu ortak bilgi vardır: Hz. Muhammed Beni Nadir'e ait hurma bahçelerini yakıp kesiyor; hatta yakılan yerin adı **Büreyde** diye belirtiliyor.[100]

Hz. Muhammed sadece bu olayda yakmıyor. Ona göre nerede gerekmişse yakmıştır. Mesela daha sonra Mekke'yi alınca etraftaki yerleşim yerlerine baskın düzenliyorlar. Onlardan biri de Taif'tir. Taifliler kolay teslim olmuyorlar; kalelerine sığınıyorlar. Burada Selman-i Farisi Hz. Muhammed'e bir öneri getiriyor: Bizim İran'da bazen baskınlarda mancınık kullanıyoruz. Sanırım burada mancınık uygulasak iyi olur diyor. Hz. Muhammed onun dediğini yapıyor ve bu

---

99 Vakıdi, Megazi, 1/363.

100 a-Müslim, Cihad, bab 10/1746.

b-Buhari: Hars bölümü bab 6/2326; Cihad bab 149/3021; Megazi, bab 14/4031-32 ve Tefsir, Haşir, bab 2/4884 101Vakıdi, Megazi, 3/927-29.

sayede Taif'i ele geçiriyorlar. Burada şu notu da eklemek isterim: Bu formülü Cebrail getirmiyor; bunun mucidi **Selman-i Farisi**'dir! Bu muhasara esnasında Hz. Muhammed Müslümanlara talimat veriyor, bunların bağlarını yakın diye. Hatta kim bir ağaç keserse bunun karşılığında Allah ona cennette mükâfat verir deyince; kesim için Müslümanlar adeta sıraya giriyorlar. Hatta **Vakıdi** gibi en eski İslam tarihçisi bu konuda sayı da veriyor: Hz. Muhammed, her Müslüman beş ağaç kessin diye talimat vermiştir diyor.[101]

Yahudilerin Medine'den çıkartılması konusunu içeren hadislerden bir özet aktarmak isterim. Hz. Muhammed taraftarlarına seslenerek, **"Haydi Yahudilerin mahallesine yürüyünüz!"** diyor. Müslümanlar onunla birlikte o tarafa doğru gidip Beytu-l Midras'a (Yahudi âlimlerin bulunduğu ve Tevrat okutulduğu yere) varıyorlar. Hz. Muhammed orada onlara hitaben; "(Ey Yahudi topluluğu!) **Müslüman olun da güvende kalın. Şunu iyi biliniz ki, dünya/yer ancak Allah'a ve resulüne aittir. Ben sizleri bu araziden çıkarmak istiyorum. Şu halde sizden her kim kendi malından taşıyamayacağı bir şeyi olursa onu satsın. Size söylediğim sözü dinlemezseniz iyi bilin ki yer ancak Allah'a ve resulüne aittir"** diyor.

Bu hadis **Buhari**'de üç ayrı yerde ve **Müslim**'de geçiyor. İbni Abbas anlatıyor: Hz. Muhammed Bedir harbinden hemen sonra (ki Bedir harbi Medine döneminin 19. ayında olmuştur) Yahudileri Beni Kaynuka'da toplayıp şunu dedi: Gördünüz işte Bedir'de Mekke'den gelenlerin başına neler getirdik. Böyle bir şey henüz başınıza gelmeden gelin Müslüman olun; ancak onlar bu toplantıda karşı çıktılar, kabul etmediler. Diğer taraftan Muhammed'le Bedir'de savaşan

---

101 Vakıdi, Megazi, 3/927-9.

Mekkeliler de Yahudileri yardıma davet ediyorlardı; hatta bu konuda tehdit bile ediyorlardı. Medine Yahudileri adeta ortada kalmış ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Muhammed ilkin Nadiroğullarını 15 günlüğüne muhasara altına aldı ve daha sonra onları sürgün etti. Ondan sonra üst üste Yahudileri ortadan kaldırdı. Ben şu savaş veya bu baskında hangi taraf acaba haklı, hangisi haksızdı sorusuna yanıt aramaktan ziyade; farklı bir sonuca varmak istiyorum. Bunu, tüm bu baskınları anlattıktan sonra belirteceğim.[102]

9. Zatürrika' Baskını
(Muharrem, hicretten 47 ay sonra):

Bu baskın hicretten 47 ay sonra Muharrem'de meydana geliyor. Medine'ye gelen bir hayvan tüccarı, ben Necd bölgesinden gelirken orada Enmar ve Sa'lebe kabileleri hazırlık yapıp Medine'ye baskın düzenleyeceklerdi diyor. Bunun üzerine Hz. Muhammed 400'lle 800 arasında silahlı bir grupla oraya doğru yola çıkıyor. İlgili yere varınca kimseyi görmüyorlar. Meğerse erkekler haberi alınca korkudan kaçıp dağlara çıkmışlar. Hz. Muhammed ve arkadaşları orada buldukları kadınları alıp Medine'ye dönüyorlar. Burada ele geçen kadın kaç taneydi, akıbetleri ne oldu konusunda yeterince bilgi yok. Ancak şu kısa bilgi var: O kadınlar arasında çok güzel biri varmış, eşi onu çok seviyormuş. Adam yemin içiyor ki ben Muhammed'i bulsam başına bir şeyler getire-

---

[102] a-Buhari: Cizye, bab 6/3167; İkrah, bab 2/6944 ve İtisam, bab 18/7348.
b-Müslim, Cihad, bab 20/1765.
c-Ebu Davud, Harac, 22/3002-4.

ceğim. **Vakıdi** de **İbni Sad** da bu baskında Hz. Muhammed ve arkadaşları kadınlar ele geçirip Medine'ye getirmişler diye bilgi aktarmışlardır.[103]

10. Dumetü-l Cendel Baskını (R.evvel, hicretten 49 ay sonra):

Burada baskı nedeni şöyle anlatılıyor: Hz. Muhammed, Dumetü-l Cendel bölgesinde insanlar grup halinde toplanmış, gelen geçene hakaret ediyorlar, soyuyorlar; hatta Medine'ye yakın yerlere de baskın yapmaları muhtemel diye bir bilgi alıyor (baskını haklı çıkarmak için uydurulan senaryolar çok). Bunun üzerine Hz. Muhammed arkadaşlarını toplayıp şu kararı alıyor: Hemen silahlanın, oraya gidelim. Yanına **1000** kişilik silahlı adam alıp oraya doğru yola çıkıyor. İlgili bölgenin insanları bunları görünce kaçıyorlar. Orada ellerine ne geçerse ganimet olarak toplayıp geri dönüyorlar. Bu baskın hicretten 49 ay sonra meydana geliyor.[104]

11. Beni Kureyza Katliamı (Zilkade, h.5. yılı):

Beni Kureyza katliamını daha önce kitaplarımda işledim. Burada kısa bir bilgiyle yetineceğim. Bunlar da Yahudi idi. Zaten daha önce Hz. Muhammed Beni Kaynuka ve Beni

---

103 a-Vakıdi, Megazi, c. 1/397.
b-İbni Sad, Tabakat, c. 2/268.

104 a-İbni Sad, Tabakat, c. 2/59.
b-Vakıdi, Megazi, 1/402.

Nadir Yahudilerini Medine'den sürmüş, mallarına el koymuştu. Bu, Yahudilere karşı yapılan üçüncü baskın oluyor. Daha sonra Hendek Yahudileri de basılıyor, onlardan bir kısmı da katlediliyor ve topraklarına el konuyor. Gerçekten Yahudiler için bir temizlik harekâtı. Sözde Hendek savaşında bunlar müşriklere yardım etmişler de ondan üzerlerine gidilmiş. Hendek biter bitmez Hz. Muhammed yanına 300 kişilik bir silahlı grup alıp karşı saldırıya geçiyor. Onları yaklaşık iki hafta muhasara altında tutuyorlar.

Sonunda Yahudiler teslim olmak zorunda kalıyorlar. Müslümanlar onları bağlıyor. Hz. Muhammed'in talimatıyla Medine'de çukurlar açılıyor ve bunlar kafileler halinde o çukurlara yanaştırılıp kafaları kesilerek oraya atılıyorlar. Çocuklar ve kadınlarla kızları da esir-cariye olarak kendi aralarında dağıtıyorlar. Hz. Muhammed başka baskınlarda yaptığı gibi burada da kendine bir kadın seçiyor. Adı Reyhane. Kalanları da arkadaşlarına dağıtıyor. Bu kadınlardan belli bir kısmı da Necd, Şam ve Tühame taraflarına gönderilip yabancılara satılıyor. O parayla da ordu için silah ve malzeme satın alınıyor. Hz. Muhammed bu insanların başına bunu getirdikten sonra; onlara ait bağ, bahçe, deve ne varsa her şeylerine el koyuyor.[105]

Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı savaş ve baskınları işlerken bütünlük açısından kısaca buna da değindim. Yoksa az önce de ifade edildiği gibi bunu başka yazılarımda işlediğim için burada üzerinde fazla durmayacağım. Bu olayın kanıtları sağlam; tüm bunlar ilgili kaynaklarımda vardır. Kısmen zaten Ahzab suresinde anlatılıyor. İlgili ayetlerin anla-

---

105 Arif Tekin: 1) Kur'an'ın Kökeni, s. 106 ve Kur'an'da Kadın ve Muhammed'in Hanımları, s. 161.

mı şöyle: **"Allah, kitap ehlinden olup müşriklere yardım edenleri kalelerinden indirdi ve kalplerine büyük bir korku saldı. Siz onların bir kısmını öldürüyor, bir kısmını da esir ediyordunuz. Allah, sizi onların topraklarına, yurtlarına, mallarına ve henüz ayak basmadığınız topraklara varis kıldı. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir."** Ayette çarpıcı bilgiler var. Neymiş; onları Allah kalelerinden indirmiş, kalplerine Allah korku salmış ve onların Müslümanlar tarafından katledilmesi, mallarına el konması tanrıyı sevindirmiş. Bunlar ayette geçen açık bilgiler.[106]

12. **Beni Lihyan Seferi** (R.evvel, h. 6. yılı):

Daha sonra anlatacağım Reci olayında katledilen Müslümanların öcünü almak için Hz. Muhammed yanına **200** kişilik bir silahlı grup alıp onların üzerine gidiyor. Bu baskında 14 gün dışarıda kalıyorlar; ancak kimseyi göremeyince eli boş geri dönüyorlar. Olay hicri altıncı yılı R.evvel ayında meydana geliyor.[107]

Dikkat edilirse Bedir, Uhud, Hendek, Tebük gibi Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı meşhur savaşlardan hiç bahsetmedim. Yukarıda belirtmiştim ki, Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı savaş ve baskınların toplamı **36**. Oysa ben, birkaçı hakkında özet şeklinde bilgi sundum. Şimdi de bu baskınlarda ele geçen ganimetler hakkında bir özet tablo sunmak isterim.

---

106 Ahzab suresi, ayetler 26-27.

107 a-İbni Sad, Tabakat 2/75.
b-Vakıdi, Megazi,2/535.

V. BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN ŞAHSEN KATILDIĞI BASKINLARDA ELE GEÇEN GANİMETLER

1. Beni Mustalık Baskını:

Hz. Muhammed Aralık 626/h.5. yılında 700 kişilik silahlı bir grupla Beni Mustalık üzerine gidiyor. Karşı taraftan 10-12 kişi katlediliyor. Müslümanlardan ise yanlışlıkla biri vuruluyor. Sonuçta karşı taraf teslim oluyor. Hz. Muhammed ve arkadaşları burada 2000 deve ile 5000 koyun ele geçiriyorlar. Ayrıca 200 aileyi de esir alıyorlar. Cariyelerden Haris kızı Cüveyriye, ilkin Sabit b. Kays'a düşüyor; ancak Hz. Muhammed onun güzelliğini görünce arkadaşından alıp kendine seçiyor. Kadın 20 yaşlarında, Hz. Muhammed ise 58 yaşında ve başka kadınları da vardı. Koyunları, develeri ve kadınlarla çocukları kendi aralarında dağıtıyorlar; ancak kimi rivayetlere göre Hz. Muhammed onları Cüveyriye'nin hatırı için serbest bırakıyor. Kimi kadınlar dağıtıldıktan sonra sahipleri artık onları geri vermiyorlar, kimi esir kadın-

lar için sahipleri fidye veriyor, bu şekilde serbest bırakılıyorlar. Bu baskına Hz. Muhammed hanımlarından Ayşe ve Ümmü Seleme'yi de götürmüştü. Hz. Ayşe'nin İfk diye bilinen zina olayı bu seferin dönüşünde meydana geliyor. Ayrıca Hz. Muhammed bu baskında arkadaşlarına, üzerinizde ne varsa bu yabancı kadınlara bir şeyler verin, onlarla cinsel ilişkide bulunabilirsiniz diye ücretli cinsellik için izin veriyor. Bunu daha önce detaylıca bir kaynağımda işlemiştim. Evet; bu baskının Hz. Muhammed'e getirisi, genç bir kadın ile **2000** deve ve **5000** koyun.[108]

2. Beni Kureyza Baskını:

Hicretin 5. yılı Hendek savaşından hemen sonra Beni Kureyza'ya baskın yapılıyor. Bunu yukarıda belirttim. O sırada öldürülen öldürülür; kalanlar esir alınır. Eli silah tutanlar Medine'de kazılan çukura yanaştırılıp kafaları kesilir ve toplu halde oraya atılırlar. Hz. Muhammed bu esir kadınlardan kendine Reyhane'yi seçer, kalan kız ve kadınları adamlarına dağıtır: Bunlardan bir kısmını da, satsınlar diye adamlarına teslim edip Şam, Tühame ve Necd bölgesine gönderir. Onlar bu bölgelerde bilinmeyen kişilere satılır. Ayrıca Beni Kureyza'nın nesi varsa hepsine el koyarlar. Çukura atılan erkeklerin sayısı hakkında ihtilaf vardır. Bu sayı **400** ile **900** arasında değişiyor.[109]

---

108 Arif Tekin, İslam'da Cinsellik; İbni Sad, Tabakat 2/60.

109 Bu konuda Kur'an'ın Kökeni adlı yapıtımda geniş bilgi vardır.

3. Hayber Baskını:

Hicretin 7. yılında meydana gelen Hayber baskınında Hz. Muhammed ele geçirdiği kadınlardan kendine Safiye adında bir Yahudi kadın seçiyor. Kadın 17, Hz. Muhammed ise 60 yaşında. Ayrıca Hayber'in tüm arazisine el koyuyorlar. Katledilen gidiyor, kalan Yahudiler de amele gibi Hayber'i işletip Müslümanlara yediriyorlar. Öyle ki Hz. Muhammed'in tüm hanımlarının yıllık masrafları Hayber gelirinden sağlanıyor. Bu savaşa Müslümanlardan 20 kadın; yaralıları tedavi etmek, yemek hazırlamak gibi görevler için katılıyorlar. Hz. Muhammed ganimet dağıtırken onlara normal pay vermiyor; ancak Yahudi kadınlardan ele geçirdikleri kolye, yüzük gibi kıymetli ziynetlerden onlara veriyor. İçlerinden bir kadın anlatıyor: Ben de bu baskına katılmıştım. Hz. Muhammed, onlardan ele geçirdiği ziynet eşyasından boğazıma kendi eliyle bir kolye taktı diyor. Kadın yemin içiyor ki, ben hayat boyu bunu boğazımdan çıkarmayacağım ve ölsem de benimle birlikte mezarıma bırakın diyor. Yine adamın biri anlatıyor: Hanımım da bu baskına gelmişti ve hamileydi. Doğum yaptı. Hz. Muhammed hanımıma pay vermedi; ancak ona ve yeni doğan çocuğuma o ganimetlerden hediyeler verdi diyor.[110]

Hz. Muhammed Hayber'in tüm toprağını 36 parçaya bölüyor. Bunun 18 parçasını (yarısını) kendine, ailesine, akrabasına, -sözde- fakir fukaraya ayırıyor. Kalan ikinci yarıyı

---

110 a-İbni Kesir, Bidaye, c. 57.
b-Vakıdi, Megazi 2/686.
c-Halebi, İnsanu'l uyun, 3. cilt, Hayber başlığı altında.

da katılımcılara dağıtıyor. Hz. Muhammed'in Hayber arazisini kendi ve Müslümanlar arasında dağıttığını en başta **Buhari** kaç yerde anlatıyor. Bunu aktaranlar arasında Hz. Ömer de var.[111]

4. Mekke'nin Fethinden Sonraki Baskınlar:

Mekke fethinden hemen sonra etrafa yönelen Hz. Muhammed ve arkadaşları, çevreden **6 bin** esir topluyorlar. Çoğu kadın ve çocuk! Hz. Muhammed hemen başlıyor o kadınları dağıtmaya. Adamlarının pek çoğu hemen oracıkta o kadınlarla cinsel ilişkide bulunuyorlar. Bunlar arasında Hz. Osman, Hz. Ömer, Hz. Ali var; var da var. Sonra bazı sebeplerden dolayı tekrar bu insanları serbest bırakıyorlar. Konuya ilişkin **Buhari**'de geçen bir hadis var; onu da eklemek isterim. Bu baskında Hz. Muhammed, Hz. Ömer'e iki cariye veriyor. Bunlar Mekke'de iken Ömer sokaklarda bir kalabalık olduğunu görüyor. Oğlundan nedenini soruyor. Oğlu, Hz. Muhammed bu baskında bize dağıttığı kadınları tekrar serbest bırakmış, bunlar artık cariye değil diyor. Bu yüzden **Ömer** de bu iki cariyeyi serbest bırakıyor.[112]

İşte burada 24 bin deve ile 40 binden fazla küçükbaş hayvan ve dört bin ukkiye gümüş ele geçiriliyor. Hz. Muhammed bu malları kişinin ağırlığına göre dağıtmaya başlıyor. Öyle ki **Ebu Süfyan** ve iki oğluna **300** deve ile **120** ukkiye

---

111 a-Buhari: Müzaraa, bab 14/2334; f. Humus, bab 9/3125; Megazi, bab 38/4235-36.

b-Ebu Davud, Harac bölümü, bab 23-24/3010-3020.

112 Buhari, Farzu'l humus, bab 19/3144.

gümüş veriyor. Burada kısa bir liste sunayım. **Hakim b. Hüzam**'a 100 deve veriyor. Adam daha fazla isteyince Hz. Muhammed **100** deve daha veriyor. Nadr b. Haris, Üseyd b. Cariye, Haris b. Hüşam, Safvan b. Ümeyye, Kays b. Adiy, Süheyl b. Amr, Huveytıb b. Abdiluzza, Malik b. Avf, Ek'ra b. Habis, Uyeyne b. Hısn ve Abbas b. Mirdas adlarındaki otoriter kişilere **100**'er deve dağıtıyor. Ondan sonra her Müslümana **4**'er deve, **40**'ar koyun dağıtıyor. **Buhari** de kimi insanlara **100** deve verdi diye belirtiyor. Ancak kimilerine 100'er deve verdi derken bunlardan örnek olarak Ek'ra b. Habis ve Uyeyne b. Hısn'ı gösteriyor; bunlara **100'er deve verdi** diyor.[113]

Uyeyne b. Hısn'la ilgili kısa bir bilgi daha eklemek isterim. Bu adam hicri 6. yılında Hz. Muhammed'e ait **20** süt devesini bir baskında alıp götürüyor. Baskın sırasında orada bulunan Ebu Zer-i Gıfari'nin oğlunu da öldürüyorlar. Hz. Muhammed beş yüz veya yedi yüz silahlı grubu yanına alıp o yöne doğru yola çıkıyor. Sonuçta oraya vardıklarında o yirmi deveden on tanesini kurtarıyorlar. Bunlar daha fazla bir şey yapmadan beş gün sonra Medine'ye dönüyorlar. İşte Mekke fethinden önce Uyeyne ile Hz. Muhammed arasında böyle bir ilişki vardı. Tarihte Hz. Muhammed'in bu seferine **Gabe** seferi denir. Şam ile Medine arasında bir yer. Ama Mekke fethinde bu adam zorda kalınca Müslüman oluyor ve hem torpillilerden sayılıp ganimetten yüz deve alıyor, hem de bundan sonra İslam adına baskınlara, talan toplamaya gidiyor. Burada sormak lazım: Uyeyne olsun, Ebu

---

113 a-İbni Sad, Tabakat, 2/141.

b-Buhari, Farzu'l humus, bab 19/3147 ve 3150; Megazi, bab 56/4331; Megazi, bab 56/4336.

Süfyan'la oğlu Muaviye olsun, Safvan b. Ümeyye gibileri olsunlar; Mekke fethinde yeni olarak Hz. Muhammed'de ne gördüler de İslamiyet'i kabul ettiler? Bunlar "Kılıç Müslümanları". Hz. Muhammed de bunu biliyordu; ancak öldürmek yerine onları çıkarında kullanmak istedi. Onun verdiği karar siyasi bir karar.[114]

Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı baskınlardan birkaçı hakkında özet bazı bilgiler verdim. Ayrıca ele geçirdiği ganimet ve cariyeler hakkında özet bir tablo sundum. Burada artık sorma zamanı gelmiştir: Peki nasıl bir tanrı insanların katlini helal kılar, mallarını ve kadınlarıyla (evli de olsalar) kız çocuklarını bağlılarına helal sayar?

Dünyada ölümlere en çok sebebiyet verenler kutsal dinlerdir. Sadece Haçlı seferlerini düşünelim: İki asır süren bu savaşta milyonları aşan insanlar katledildi. Öyle bir tanrı düşünelim ki, belli bir aşamaya kadar Yahudilik diyor ve hatta tatil günlerini bile belirliyor; cumartesi diyor. Ama bir gün geliyor; hayır ben bu sistemi kabul etmiyorum, sistem laçka olmuş; bunu ortadan kaldırıyorum ve Hz. İsa'yı farklı bir dinle gönderiyorum diyor. Tanrı o eski dine (Yahudiliğe) veya mensuplarına o kadar kızıyor ki, daha önce belirlediği cumartesi tatilini pazar'la değiştiriyor. Yaklaşık beş asır bu yeni sistemle idare ediliyor. Ondan sonra bunu da beğenmiyor. Bu sefer Muhammed'i farklı bir formülle gönderiyorum diyor ve haftalık tatil gününü (öyle diyelim) yine değiştiriyor/ cuma günü diyor ve artık benim tanrı olarak si-

---

114 a-İbni Sad, Tabakat, c. 2/76.
b-Vakıdi, Megazi, 2/537.
c-Salihi, Sübülü-l hüda, 5/149.
d-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/143.

ze Muhammed formülünden başka da formülüm yoktur; sonsuza kadar bununla idare edeceksiniz, bir daha da benden bir şey istemeyin diyor ve günümüzde de bu sistem pek çok taraftar buluyor. Dahası var; anlatacağım ki on yıllık Medine döneminde neler olmuş neler... Peki, tanrının incitmeden, kan dökülmeden önerebileceği güzel bir formülü yok mu, sistemini kanla mı ayakta tutmaya çalışıyor? Var da, biz mi bilmiyoruz? Burada filozof olmaya gerek yok. Dediğim gibi; böylesine basit çıkarımlarla aslında bu kutsal dinler denen sistemlerin tanrısal merkezli olmadığı rahatlıkla anlaşılabiliyor. Ama maalesef değişik nedenlerden dolayı varlıklarını sürdürüyorlar.

VI. BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN KATILMAYARAK GÖREVLENDİRME YAPTIĞI BASKINLAR

Bu baskınlara en çok Zeyd b. Harise gönderilmiş. Bu yüzden onun komuta ettiği baskınlardan başlamak isterim. Benim için Zeyd'in baskınları ayrıca çok manidardır; bölümün sonunda bunun nedenine açıklık getireceğim.

1. Zeyd b. Harise'nin Gerçekleştirmiş Olduğu Baskınlar ve Sonuçları:

a) Karede Baskını (C.ahir, hicretten 28 ay sonra):

Hz. Muhammed, hicri üçüncü yılın başında C.ahir ayında **Zeyd b. Harise** komutasındaki **100** kişilik bir süvari birliğini Necd bölgesi Karede mıntıkasına gönderiyor. Hedef, oradan geçen Mekkeli ticaret kafilesinin önünü kesmek, mallarına el koymak! Kureyşiler Bedir harbinden sonra güvensizlik nedeniyle Medine-Şam yolu yerine; uzak da olsa Irak üzeri Şam'a gitmeyi tercih etmeye başlıyorlar. Hz. Muham-

med bilgi alıyor ki bunlar büyük bir malla bu güzergâhı takip etmek üzere Şam'a doğru gidiyorlar. Kendisi hemen Zeyd b. Harise komutasında 100 kişilik bir süvari birliğini o yöne gönderiyor. Bu seferde kafilede mal epey fazlaydı; nerdeyse Mekke'nin tüm sermayesi bu ticaret kervanındaydı. Öyle ki, yalnız Safvan b. Ümeyye'nin bu kervandaki malı otuz bin dirhem değerinde ve ayrıca çeşitli gümüş mamulleri vardı. Ebu Zem'a gelmemişti; ancak kendisi 300 miskal altın (yaklaşık 1,5 kg) ve gümüş mamulleri göndermişti. Ayrıca birçok Mekkeli de mallarını bu kafiledeki insanlara teslim etmişlerdi; bizimkini de satın demişlerdi.

Ebu Süfyan, Safvan b. Ümeyye gibi ünlüler de şahsen kervanda vardı. Bunlar dışında ileri gelenlerden Huvetıb b. Abdiluzza, Abdullah b. Ebi Rebia gibi isimler de vardı. Baskın grubu onlara yaklaşınca korkudan mallarını bırakıp kaçıyorlar. Zeyd ve arkadaşları o talan malını alıp Medine'ye Hz. Muhammed'in yanına getiriyorlar. Bunun beşte biri Allah adına Hz. Muhammed'e veriliyor: onun payı, akrabasının payı, yetimlerin, yoksulların ve yolcuların payı olarak (artık hangi yoksula vermişse!). Elbette Hz. Muhammed ve akrabasının maaşı bu ganimetlerden ödenir hükmü Kur'an'da var; bunu hep belirtiyorum (Enfal suresi, ayet 41). Ona verilen tutar 20 bin dirhem gümüş değerinde. Bir dirhem yaklaşık üç gram ağırlığında ki ona düşen 60 kg oluyor. Bunun dört katı olan diğerini de dirhem olarak hesaplasak seksen bin dirhem tutuyor ki, gram olarak yaklaşık 240 kg gümüş demektir. Buna Hz. Muhammed'in payı da eklenirse toplam 300 kg gümüş tutar.[115]

---

[115] a-İbni Sad, Tabakat 2/33.
b-Vakıdi, Megazi 1/198.
c-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/51.

b) Beni Süleym/Cemuh Baskını (R.ahir h. 6. yılı):

Hicri altıncı yılı R.evvel ayında Hz. Muhammed yine Zeyd komutasında bir grup silahlıyı Süleymoğulları üzerine **Cümeyh** bölgesine gönderiyor. Bunlar yolda bir kadını yakalayıp ondan bilgi alıyorlar. Kadın -korkusundan- insanların yerini, hayvanların yerini onlara gösteriyor. Bunlar gidip deve, koyun ve insan ne varsa hepsini alıp getiriyorlar. O esirler arasında, baskıncılara yardımcı olan kadının kocası da vardı. Kadın yardımcı olmuş diye kocasını serbest bırakıyorlar; ancak deve, koyun gibi o talan malını Hz. Muhammed'le birlikte kendi aralarında paylaşıyorlar.[116]

c) İys Baskını (C.ula, hicri 6.yılı):

Bu baskın az önceki Cümeyh baskınından bir ay sonra gerçekleşiyor. Hz. Muhammed bu sefer Zeyd b. Harise komutasında 170 kişilik silahlı bir grubu, Şam'dan dönüp Mekke'ye geçmekte olan Mekkeli ticaret kafilesi üzerine gönderiyor. Yer, **"İys"** denilen bölge. Hedef, onların malını ele geçirmek/talan etmek. Bu amaçla gönderildiğini zaten İslami kaynaklar net olarak belirtiyor; bu bir yorum değildir. Bunlar gidip hem o insanları hem de eşyalarını ele geçirip Medine'ye getiriyorlar. Tutulanlar arasında Hz. Muhammed'in damadı **Ebu'l As b. Rabi'** de vardı. Hz. Muhammed'in kızı/ bu esir adamın hanımı hemen ortaya çıkıp eşime karışmayın diyor. Muhammed'in bu kızı evliydi ve çoktan Medine'ye gelmişti, buna rağmen eşini seviyordu. Dini

---

116 a-İbni Sad, Tabakat 2/82.
b-Nüveyri, Nihayetü-l ereb 17/146.

inanç böyledir işte: Çiftlerin arasını bile açar. Hz. Muhammed kızının ricasını kabul edip adamı serbest bırakıyor. Bu seferki baskında çok sayıda gümüş ele geçiriyorlar. Ancak az da olsa kimi rivayetlerde Muhammed, damadı Müslüman olunca, bu baskında ele geçen malları ona verip Mekke'ye gönderiyor, herkesin malını kendine iade et diyor. **Vakıdi** ve **İbni Sad** gibi eski İslam tarihçilerinin kaynaklarında malın geri verildiği bilgisi yok; ancak **Nüveyri** gibi bazı yazarlar bu malın geri verildiği yönünde bilgi aktarmışlardır.[117]

d) Taraf Bölgesine Baskın (C. ahir, hicri 6. yılı):

İlginç; Zeyd'in seferleri üst üste devam ediyor. Az önceki baskından (İys baskını) hemen bir ay sonra Hz. Muhammed yine Zeyd komutasında on beş kişilik silahlı bir grubu **Taraf** denilen bölgeye gönderiyor. Bu sefer pek kazançlı dönmüyorlar: Ele geçirdikleri deve sayısı yalnızca **yirmi**. Bunları alıp Medine'ye getiriyorlar.[118]

e) Hisma Baskını (C.ahir, hicri 6. yılı):

Zeyd'in seferleri çok/daha bitmedi. Az önceki baskının hicri altıncı yılı C.ahir ayında gerçekleştiğini belirttik. Hisma baskını da aynı ayda meydana geliyor. Özeti şu: Dihye adında diplomat bir sahabi Hz. Muhammed tarafından Bi-

---

117 a-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/146.
b-İbni Sad, Tabakat, 2/83.
c-Vakıdi, Megazi, 2/553.

118 a-İbni Sad, Tabakat, 2/84.
b-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/147.
c-Vakıdi, Megazi, 2/555.

zans imparatorluğuna gönderiliyor. Bizanslı yetkililer; Muhammed'e verilmek üzere ona bazı hediyeler veriyorlar. Adam Medine'ye dönünce yolda bazıları onun önünü kesip hediyeleri alıp götürüyorlar. Dihye Medine'ye gelince durumu Hz. Muhammed'e anlatıyor. O da yine Zeyd b. Harise komutasında **beş yüz** kişilik bir silahlı grubu olay yerine gönderiyor. Bunlar karşı tarafla **Hisma** denilen bölgede karşılaşıyorlar. Onlardan birkaç kişi öldürüp **1000** deve ile **5000** koyun ve **100** kadını esir alıp Hz. Muhammed'e getiriyorlar. Sonra adamlar araya girince Muhammed o yüz kadını geri veriyor; ancak mallarına el koyuyor.[119]

f) Vadi'l Kura Baskını (Recep ayı, hicri 6. yılı):

Az önceki baskından bir ay sonra Hz. Muhammed yine Zeyd sorumluluğunda bu sefer silahlı bir grubu Vadi'l Kura denilen bölgeye gönderiyor. Aylardan Recep. Yani savaşın haram olduğu ay. Bu sefer bir şey ele geçiremeden geri dönüyorlar. Burada şu söyleniyor: Müslümanlar bilgi almışlar ki, bu bölgede Mezhac, Kudaa ve diğer bazı kabilelerden insanlar toplanmış, ola ki Müslümanlar üzerine baskın yapacaklar endişesiyle böyle bir sefer yapılmış; ancak ilgili bölgeye gidince bakmışlar ki böyle bir şey/teşebbüs yok. O yüzden geri dönmüşler. Yukarıdan beri anlattığım çoğu baskınların nedeni, baskınlar olacakmış diye Müslümanların hep duyum almış olması. İlginç bir tesadüf, ilginç bir gerekçe![120]

---

119 a-İbni Sad, Tabakat, 2/85.
b-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/147.
c-Vakıdi, Megazi, 2/556.

120 Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/148.

g) Beni Fezare Baskını (Ramazan ayı, hicri 6. yıl):

Zeyd bazı arkadaşlarıyla birlikte ticaret için Şam'a gidiyor. Dönüşte bunlar Vadi-l Kura denilen yere gelince bazıları onların yolunu kesiyorlar. Zeyd ve arkadaşlarını dövüp mallarını götürüyorlar. Bunlar Medine'ye varınca; Zeyd yemin içiyor: Ben Beni Fezare ile çarpışmadan/onlar üzerine gitmeden cünüp de olsam başıma su dökmem diyor. Bu olup bitenlere karşı Hz. Muhammed yine onun komutasındaki bir birliği o bölgeye gönderiyor; bir de uyarıyor: Gündüz saklanın, gece yol alın diyor. Bunlar oraya varınca Mes'ade b. Himet adındaki kişiyi esir alıp iki oğlunu da katlediyorlar. Ayrıca Ümmü Kirfe künyesiyle meşhur Fatma binti Rebia ile kızını da esir alıyorlar. Kadın o sırada evliydi. Onun oğlu Kirfe Hz. Muhammed tarafından öldürülmüştü. Kadının on iki oğlu vardı. Hepsi Ebubekir zamanında irtidat (dinden çıkma) olayları yüzünden katledilir. Zeyd bu kadını feci bir şekilde öldürür. Bunu detaylıca başka bir bölümde anlatacağım. Zeyd'in baskınlarını anlatırken; hepsi bir arada olsun diye buna da biraz değindim; yoksa başka bölümde işleyeceğim için tekrar etmek istemem.[121] Yukarıda anlatılan baskınların hepsi bir yıl içinde gerçekleşiyor. Yalnız birinci sırada anlatılan **Karede** baskını hariç; bu baskın hicri üçüncü yılında oluyor.

h) Medyen Baskını:

İbni Hişam ve Salihi gibi kimi İslam tarihçileri Zeyd'in baskınlarıyla ilgili Medyen'i de saymışlardır. Zeyd b. Harise

---

121 Salihi, Sübülü-l hüda, 6/158.

ile Hz. Ali'nin azatlı kölesi Dümeyre ve kardeşi, Medyen tarafına baskın gerçekleştiriyorlar. Orada kadınlar ve çocuklar ele geçiriyorlar. Bunları getirip köle ve cariye olarak satarken anne ile çocuğu birbirlerinden ayırıyorlar. Esirler üzüntüden ağlamaya başlıyorlar. Hz. Muhammed onların sesini duyunca; bu ne ağlama sesidir diye soruyor. Arkadaşları, biz bunları satarken çocuklarla annelerini birbirlerinden ayırdık, ayrı müşterilere sattık, bu yüzden ağlıyorlar deyince; Hz. Muhammed, bunları ayrı ayrı satmayın; birlikte satın diyor![122]

i) **Mute Harbi** (C.ula hicri 8. yılı):

Hz. Muhammed Zeyd'i en son hicretin 8. yılı C.ula ayında **3 bin** kişilik bir askeri birlikle **Mute** bölgesine gönderiyor. Burada yine askerin sorumlusu Zeyd'dir. Ancak Zeyd bütün bu baskınlardan sonra Mute'de öldürülüyor.[123]

Peki; Zeyd neden bu kadar yoğun olarak baskınlara gönderiliyordu? Burada herhalde bir şeyler yazma zamanı geldi. Malum Hz. Muhammed'le Zeyd'in eşi Zeynep'in evlilik hikâyesi meşhurdur. Ben burada o hikâyeyi anlatmıyorum. Burada farklı bir şey yazacağım. Zeynep Hz. Muhammed'in halası Ümeyme binti Abdulmuttalip kızıydı. Hz. Muhammed onunla evlenmeden bir yıl önce onu Zeyd'le evlendirmişti. Şu da var ki Zeynep'in Hz. Muhammed tarafından

122 Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/153; İbni Hişam, Siret-i Nebi, c. 4/334, no: 2045.

123 Merak edenler olur diye Kameri ayları da sıralayalım: Muharrem, Safer, Rebiulevvel, Rabiulahir, Cumaziyelula, Cumaziyelahir, Recep, Şaban, Ramazan, Şevval, Zilkade ve Zilhicce ayları.

Zeyd'e verilmesi de zorakiydi, Zeynep onu kabul istemiyordu. Hz. Muhammed hicri beşinci yılında onu Zeyd'den alıp nikâhına alıyor. Bu evliliğin hicri üçüncü yılında gerçekleştiğini yazanlar da vardır.[124] **İbni Sad**, **İbni Esir**, **Taberi**, **İbnil Cevzi** gibi yazarlar ise bunun hicri beşinci yılı Beni Kureyza baskınından sonra gerçekleştiğini yazmışlardır. Kur'an yorumcusu ve tarihçi **İbni Kesir** de, doğrusu hicri beşinci yılıdır şeklinde bilgi vermiştir.[125]

Burada şunu sormak lazım: Acaba Zeynep'i Zeyd'den çok nahoş bir şekilde alıp da bu tarihten hemen sonra yukarıda geçtiği gibi Zeyd'i üst üste savaşlara göndermesi ve sonunda da onun savaşta can vermesi bir rastlantı mı? Ben şahsen olup bitenlere bakınca bunun bilerek olduğunu, Hz. Muhammed'in, biran önce gidip vurulsun, gözümün önünden kaybolsun niyetiyle onu gönderdiğine inanıyorum. Tıpkı Hz. Davud'un Uruya'nın karısına âşık olup da onunla ilişkiye girmesi ve "Adam hayattayken Davud eşini zorla almış" denilmesin diye, onu dönmesi zor bir savaşa göndermesi gibi. Gerçekten de adam gidince orada vurulur ve bir daha geri dönmez. Doğrusu aynı senaryoyu burada da görüyorum. Çünkü aynı kişiyi her ay savaşa göndermenin bence başka izahı yoktur. Hele bu olaydan sonra bu baskınlara göndermesi anlamlıdır. Bu konuyu ilk kitabımda detaylı işlediğim için burada fazla uzatmıyorum. Zeyd'in baskınlarını anlatınca, bütünlük olsun diye kısaca değindim.[126]

---

124 Örneğin, Halife b. Hayyat, Ebu Ubeyde ve İbni Mende, evlilik yılı hicri 3. yılıdır demişlerdir. İbni Kesir Bidaye, c. 6/150.

125 İbni Kesir, Bidaye, 6/150.

126 David-Uriya olayını Kur'an'ın Kökeni adlı kitabımda işledim. Elbetteki Tevrat'ta anlatılıyor.

2. Hz. Ali'nin Komuta Ettiği Baskınlar:

Malum nerdeyse Hz. Ali, Hz. Muhammed'le birlikte tüm savaşlara katılmıştır. Burada anlatacaklarım, Hz. Muhammed'in katılmayıp da Hz. Ali'yi grup sorumlusu olarak tayin ettiği baskınlardır.

a) Tayy Kabilesi Füls Seferi (R.ahir, hicri 9. yılı):

Hz. Muhammed Hz. Ali emrine 150 süvari veriyor, bunları Tayy kabilesine ait Füls putu üzerine gönderiyor. Hz. Ali gidip o putu yakıp yıkıyor ve orada yaşayan kadın, deve, koyun ne varsa alıp Medine'nin yolunu tutuyor. Ganimetin beşte birini Hz. Muhammed'e ayırdıktan sonra kalanı kendi aralarında dağıtıyorlar.[127] İslam tarihi o kadar karanlık bir tarihtir ki gerçekler tam yazılmamış. Mesela hiçbir tarihçi Hz. Ali'nin çocuklarının annelerini tam olarak bilmiyor. O kadar cariye kullanmış ki kimse çocuklarının hangi kadından olduğundan emin olamıyor. Seferlere gitmişler, ellerine geçirdikleri kadınları paylaşıp cariye olarak kullanmışlar. Seferler de hiç eksik olmamış ki, cariyelerin sayısı bilinsin![128]

---

127 Vakıdi, Megazi, c. 3/984.

128 Kur'an'da Kadın ve Hz. Muhammed'in Hanımları adlı kitabımda Hz. Ali bölümüne bakılabilir.

b) Fedek/Beni Sad Kabilesine Yapılan Baskın (Şaban ayı, h. 6. yılı):

Fedek o zaman Hayber'e komşu bir yerdi. Hz. Muhammed bilgi alır ki bunlar Hayber Yahudileriyle birlikte bir hazırlık içindeler, silahlanıyorlar. Bu yüzden endişe duyuyor. Hemen Hz. Ali sorumluluğunda **200** kişiyi onların üzerine gönderiyor. Bunlar yolda onlardan bir adamla karşılaşıyorlar, ondan bilgi edinmek istiyorlar; ancak adam bir şey bilmediğini söylüyor. Sonunda ölümle tehdit edilince onları götürüp hayvanlarını gösteriyor. Bunlar kimseye görünmeden ganimet diye o hayvanları alıp Medine'ye dönüyorlar. Ganimeti yolda aralarında paylaşıyorlar. Beşte birini yani Hz. Muhammed'in payını ayırıyorlar. Bu seferde ele geçirdikleri deve sayısı **500**, koyun sayısı **2000**. Meşhur bir söz vardır: Ahmak odur dünya için gam çeker; kim bilir kim kazanır kimler yer![129]

3. Ebu Seleme Abdullah b. Abdilesed/Katen Baskını (Muharrem, hicretten 35 ay sonra):

Adamın biri Medine'ye geliyor. Onun kardeşinin kızı bir Medineliyle evli, onun evine misafirliğe geliyor. Bu arada Hz. Muhammed'e, Tayy kabilesinden Tüleyha ve Seleme kardeşler Muhammed aleyhine olumsuz propaganda yapıp milleti ona karşı silahlandırmaya teşvik ediyorlar. Şu an onlardan **3000** insan silahlanmış hazır bekliyor. Ancak Müslümanlardan **300** kişi de gitse yeterlidir/onları yenerler diyor. Bunun

---

129 a-Salihi, Sübülü-l hüda 6/154.
b-Vakıdi, Megazi, c. 2/562.

üzerine Hz. Muhammed, **Ebu Seleme Abdullah b. Abdilesed** adında bir sahabiyi görevlendiriyor. Müslümanlardan **150** kişilik bir silahlı grup yola çıkıyor. Bunlar, Necd bölgesinden **Katen** denilen yere varıyorlar ama kimseyle karşılaşmıyorlar. O bölgenin çobanlarından deve, koyun ne varsa alıp Medine'ye getiriyorlar. Yolda o talan malını paylaşırken -Muhammed'in payı dışında- her birine **7** deve düşüyor. Bir de onlara haber getiren ve onlara gözcülük eden adama da pay veriyorlar. Bu olay, hicretten 35 ay sonra Muharrem ayı başında meydana geliyor. Malum bu ay da savaşın haram olduğu aylardan. Demek ki Hz. Muhammed'in payıyla birlikte bu baskında ele geçen deve sayısı yaklaşık **1500**'ü buluyor.

Bunların bu baskındaki gidiş gelişleri yaklaşık on gün sürüyor. Bunlar Medine'ye gelince, kafile komutanı **Ebu Seleme** vefat ediyor. Çünkü bu adam daha önce Uhud harbinde yaralanmıştı, gitgide durumu kötüye gidiyordu. Sonunda Uhud'da aldığı darbeden dolayı vefat ediyor. Onun ölümü üzerine Hz. Muhammed dul kalan eşi **Ümmü Seleme** ile evleniyor. O sırada Muhammed 57, kadınsa 29 yaşlarında.[130] Sonuçta bu baskından Müslümanlar eli boş dönmüyorlar/avını yapıyorlar, harçlık çıkarıyorlar![131] Üç bin insan silahlanmış hazır beklerken yüz elli kişi gidiyor ve kimse onları görmüyor ve buldukları develeri alıp getiriyorlar! Bu tarz içi boş nedenler göstermişler; ancak 3-4 yaşlarındaki çocuklar bile bunlara inanmazlar!

---

130 Arif Tekin, Kur'an'da Kadın ve Hz. Muhammed'in Hanımları, s. 150. Muhammed Ü. Seleme evliliği.

131 a-Salih-i, Sübülü-l hüda, c. 6/54.
b-Vakıdi, 1/340-44.
c-İbni Sad, Tabakat, c. 2/46.
d-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, c. 17/92.

4. Reci Vak'ası (Safer ayı, hicretten 36 ay sonra):

Hicri 4. yılı Safer ayında gerçekleşen bu olayın özeti şöyledir: Süfyan b. Halit Hüzeli Müslümanlar tarafından katledilince; aşiretine bağlı Beni Lihyan, Adal ve Karra kabilelerine giderek şu teklifi öne sürüyorlar: Size ücret veriyoruz; aranızdan bir heyet seçip Muhammed'e gönderin, ondan irşat ekibi olarak bazı sahabiler isteyin. Onlar gelirlerse içlerinde adamlarımızı katleden varsa biz infaz ederiz, kalanlarını da götürüp Mekkelilere satarız. Medineliler de eğer bunların arasında Bedir'de adamlarını öldürenler varsa işkenceyle katlederler şeklinde bir öneri. Evet; bu teklif kabul edilir ve Adal ile Karra kabilelerinden yedi kişilik bir heyet kalkıp Hz. Muhammed'in yanına gider ve İslam bizde de yayıldı, kabul ettik; ancak hocalara ihtiyacımız var diye Müslümanlardan bir eğitici grup isterler. Muhammed tekliflerini iyi karşılar ve sahabilerden **Asım b. Sabit** başkanlığında on kişilik bir grubu onlara gönderir. Kimisine göre grubun reisi Asım b. Sabit, kimisine göre de **Mersed b. Ebi Mersed** imiş. Bu on kişi, Hüzeyl kabilesine ait Reci mevkiine varınca; onları isteyen kabilelerden oluşan silahlı kişilerin baskınına uğrar. Bu sahabilerden sekiz kişi orada katledilir, Zeyd ve Hübeyb adlarında iki kişi ise onlara esir düşer. Bunları götürüp Mekkelilere köle olarak satarlar. Verilen karar üzerine **Zeyd** infaz edilir. Çünkü bu adam daha önce Bedir harbinde Mekkelilerden Ümeyye b. Halef'i katletmişti. Hübeyb de Haris b. Amir'i vurmuştu. Haris'in yakınları onu satın alırlar ve Mekke dışına çıkartıp katlederler. Böylece o on kişiden kimse kurtulmaz.

Selafe adında Mekkeli bir kadının dört oğluyla eşi daha önce Müslümanlar tarafından katledilmişti. Bunlardan ikisini bu kafile başkanı **Asım** Uhud harbinde öldürmüştü. O zaman Selafe yemin içmişti ki; eğer günün birinde Asım elime geçerse onun kafasını kesip kap olarak kullanır, içine içki doldurup içerim demişti. Bir de, kim bana onun kellesini getirirse ben yüz deve ücret veririm demişti.[132] Hatta o sırada kadın diyor ki; madem Asım'ı katletmişsiniz, gidin kafasını getirin. Adamın cenazesi bozulduğu için getirme imkânı olmuyor. Bu on kişilik Müslüman grubun -nerdeyse hepsi- sabıkalıydı. Sanki bu cezayı ödemek için bilerek seçilip infaza gönderilmişler gibi bir manzara ortaya çıkıyor. **İbni Hişam** gibi bazı tarihçiler hadiseyi bu şekilde almışlar. Yani birileri gelip Hz. Muhammed'den irşat ekibi istemişler ve o da isteklerini kabul edip bu insanları gönderince kendileri bunlara komplo kurup öldürmüşlerdir şeklinde.[133]

Ancak **Buhari** gibi İslam'da sağlam kabul edilen bazı kaynaklarda olay farklı bir şekilde anlatılıyor. Özeti şu: Hz. Muhammed, Asım b. Sabit başkanlığında bir grubu gözcü olarak Mekke taraflarına gönderiyor. Bunlar **Reci** mevkiinde iken karşı taraf onlar hakkında bilgi ediniyor. Sayıları yüz ila iki yüz arasında bir silahlı grup gelip onları öldürüyor; ancak Zeyd ve Hübeyb'i esir alıyorlar. **Hübeyb** Bedir harbinde Haris b. Amir'i katlettiği için bu adamın akrabaları onu köle olarak satın alıyorlar ve baba katilidir diye onu

---

132 a-İbni Hişam Siret-i Nebi, c. 3/22, no: 1107.
b-Taberi tarihi, c. 2/516.
c-Beyhaki, Delalil-i Nübüvve, c. 3/94.
d-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, c. 17/97.
e-Salihi, Sübülü-l hüda, 6/63.

133 a-İbni Hişam, Siyer-i Nebi, c. 3/148-151.
b-Vakıdi, Megazi, c. 1/354-56.

katlediyorlar. Asım ayrıca Bedir harbinde önemli bir Mekkeliyi (Ukbe b. Ebi Muayt'ı) katletmişti.[134] Az önce de geçtiği gibi bu yüzden Asım'ın kellesini istiyorlardı. Ancak bozulduğu için kelle getirilmiyor. **Zeyd** ise Bedir harbinde Ümeyye b. Halef'i vurduğu için; Ümeyye'nin akrabası onu satın alıyor ve ona kısas uyguluyor/öldürüyorlar. Her iki rivayet arasındaki fark, kimisine göre Hz. Muhammed kandırılıp bunları irşat ekibi olarak göndermiş ve sonuç böyle olmuş. Kimi rivayetlere göre de bunlar bir nevi etrafı gözetleme, casusluk görevi yapma amacıyla gönderilmişler ve sonuçta başlarına bunlar gelmiş şeklinde bilgi veriliyor.[135]

Yukarıda sözü edilen Selafe adındaki kadının, Asım elime geçerse kafasını koparıp kap olarak kullanır, ondan içki içerim diye yemin ettiğini yazmıştım. İşte söz içkiden açılırken burada enteresan bir hadis paylaşmak isterim. Bu **Buhari'**de üç yerde tekraren geçiyor. Anlatan Cabir b. Abdullah: Uhud harbi sabahında kimi sahabiler içki içtiler, sonra da öldürülüp şehit sayıldılar diyor. Evet; sahabiler savaş hattında bile içki içmişler ve aynı gün vurulup şehit sayılmışlar. Uhud harbi hicretin üçüncü yılında olmuş. Burada, efendim o zaman içki daha yasaklanmamıştı. Dolayısıyla içmelerinde bir sakınca yok gibi savunmalar yapılabilir. Ama ne olursa olsun bunu helal kılan da, yasak eden de Hz. Muhammed'in kendisi; bunun ötesi yok. Sahabilerin Uhud harbinde içki içtiklerini böylece hatırlatmış olalım.[136]

---

134 Vakıdi, Megazi, 1/148.

135 Buhari: Cihad, bab 170/3045; Megazi, bab 10/3989, bab 28/4086 ve Tevhid, bab 14/7402. Vakıdi, Megazi, 1/148, İbni Hemmam, Musanaf, Megazi bölümü, c. 5/354, hadis no: 9730.

136 Buhari: Cihad, bab 19/2815; Megazi, bab 17/4044 ve Tefsir, Maide bab 19/4618. Daha geniş bilgi içinbkz. "İslam'da İçki" adlı kitabım.

Ayrıca hem bu cinayetler, hem de az sonra anlatacağım Bir-i Maune hadisesi, açık bir şekilde ispatlıyor ki ortalıkta abartıldığı gibi hiçbir mucize, bir keramet yoktur. Zaten bu gibi şeyler ilme, mantığa aykırıdır ve kesinlikle olmamıştır. Olsa da bir şey ifade etmez zaten. Benim için önemli olan sistemdir, insanlığa ne getirmiş bu önemlidir.Yoksa keramet göstermiş, büyü yapmış, üfürüp püfürmüş gibi masalları biz ne yapacağız?

İşte Medine döneminde gerçekleştirilen baskınlardan birinin acı sonu.

5. Bir-i Maune Faciası (Safer, hicretten 36 ay sonra):

Hicretten **36** ay sonra Safer ayında Necid Reisi Ebû Berâ Medine'ye gelir. Adam henüz Müslüman olmamıştı ve Hz. Muhammed'in o anki teklifine rağmen İslamiyet'i yine kabul etmez; ancak radikal bir şekilde karşı da çıkmaz. Kendisi Hz. Muhammed'e şöyle bir teklif getirir: Kavmime vaaz vermek üzere bir irşat ekibi gönder. Ola ki hepsi Müslüman olur (veya Müslüman olmuşlar) ancak hocalara ihtiyaçları vardır diyor. Onun bu teklifi üzerine Hz. Muhammed **Münzir b. Amr** başkanlığında ashabından yetmiş kişilik bir heyet gönderiyor (kimi rivayetlere göre kırk kişi geçiyorsa da sağlam olan görüşe göre sayıları yetmiş diye belirtilmiş). Meğer burada kurulan sadece bir komploymuş; vaaz-nasihat sadece bir kandırmacaymış. Davet edenler, bunları **Biri-i Maune** denilen yerde kılıçtan geçiriyorlar. Ka'b b. Zeyd adında sakat bir kişi kurtuluyor. Ancak bun-

dan bir yıl sonra meydana gelen Hendek savaşında bu da öldürülüyor.[137]

Burada ilginç bir durum söz konusudur. Bu yetmiş kişi hunharca katledilince o sırada bir ayet iniyor. Ayeti de Allah o insanlar namına gönderiyor, onların ağzıyla gönderiyor. İçeriği şöyle: **"İnsanlarımıza duyurun ki biz rabbimize kavuştuk. O bizden memnun, biz de ondan memnunuz"** diye. Ama daha sonra durum yatışınca tanrı tekrar o ayeti geri alır/nesh eder/ortadan kaldırır. Yani şu an var olan Kur'an nüshalarında böyle bir ayet yok. Evet; bu açıklama ilk başta **Buhari** ve **Müslim**'de var.[138]

Bu adamlar katledilince Hz. Muhammed yaklaşık bir ay sabah namazı içinde Kunut duası ile o katillere bedduada bulunur. Az önceki ayet gibi; bunu da zamanla terk eder/okumaktan vazgeçer. Bu da **Buhari**'de defalarca geçen bir hadis. Bu katil adamlar da Ri'l, Zekvan, Usayya ve Beni Lihyan kabilelerindendi.[139] Rec-i vakasında ifade ettiğim gibi hem o olay hem de Bir-i Maune olayı Hz. Muhammed için kırılma noktalarıdır. Bence bu iki örnek gösteriyor ki, Hz. Muhammed'de bir keramet yok. Olsaydı önceden bunu bilir, bu insanları o komploya kurban etmezdi. Keramet diye bir şey zaten yok; halk tabiriyle söylüyorum.

---

137 a-Buhari: Vitir namazı, bab 7/1002-1002. Cenaiz, bab 40/1300. Cihad, bab 9/2801. Cihad, bab 19/2814, bab 184/3064. Cizye, bab 8/3170. Megazi, bab 28/4088-4098.

b-Vakıdi, 1/346.

c-Salih-i Sübülü-l hüda 6/91.

d-İbni Sad, Tabakat 2/48.

138 a-Buhari: Cihad, bab 9/2801, bab 19/2814.

b-Müslim, Mesacid, bab 54/677.

139 Buhari: Vitir namazı, bab 7/1002-3, Cenazeler kısmı, bab 40/1300. Cihad, bab 9/2801. Cihad, bab 19/2814, bab 184/3064, Cizye, bab 8/3170. Megazi, bab 28/4088 ve 4089-4098'e kadar.

6. Muhammed b. Mesleme'nin Gerçekleştirdiği Baskınlar:

a) Kureta' Baskını (Muharrem, hicretten 59 ay sonra):

Bu baskın hicretten **59** ay sonra Muharrem ayında gerçekleşmiştir. Elbette bu ayda da savaş haramdı. Hz. Muhammed, Muhammed b. Mesleme komutasında **30** silahlı süvariyi **Kureta'** denilen bölgeye gönderiyor ve gece yürüyün, gündüz de bir yerlerde durun, gizlenin diye tembih ediyor. Baskına uğrayan bu insanlar Bekiroğullarındandır. O bölge ile Medine arası yedi gecelik bir yaya mesafesi kadardı. Vardıkları yerde gördükleri insanlara saldırıyorlar. O sırada karşı taraftan biri öldürülüyor, diğerleri kaçıyor. Daha sonraki bir baskında yine on kişi katlediliyor. Onların hayvanlarını toplayıp doğruca Medine'ye getiriyorlar. Gidiş-geliş bu yolculuk 19 gün sürüyor. Getirdikleri hayvanlardan **150**'si deve, **3000**'i koyun-keçi. Her zamanki gibi bunların beşte biri Hz. Muhammed'in şahsında hazineye, kalanı da katılımcılara dağıtılır. Burada karşı tarafın kusuru neydi, Müslümanlar niye gittiler diye bir neden yok. Konu sadece çapulculuk, ganimet ele geçirmek. Evet; bu baskının bilançosu, boş yere on bir insanın katledilmesi ve sayıları yukarıda belirtilen deve ve koyunların talan edilmesi.[140]

---

140 a-Vakıdi, Megazi, c. 2/ 353.
b-İbni Sad, Tabakat, 2/74.
c-Salihi, Sübülü-l Hüda, 6/122.

b) Zilkassa Baskını (h. 6. yılı R.evvel ayı):

Hz. Muhammed hicri altıncı yılı R.evvel ayında yine Muhammed b. Mesleme komutasındaki **on** kişilik bir silahlı grubu Beni Uval ve Beni Mua'viye üzerine gönderiyor. Bunlar gidip Zilkassa denilen yerde oranın insanlarıyla karşılaşıp çatışıyorlar ve karşı taraftan **yüz** kişi katledip orada bulduklarını ganimet adıyla toplayarak Medine'ye getiriyorlar. Burada kafile reisi Muhammed b. Mesleme de yaralanıyor.[141] Muhammed b. Mesleme ayrıca Ka'b b. Eşraf'ın öldürülmesinde de görev almıştı, baskın yapanların başındaydı. Bunlar Hz. Muhammed'in talimatıyla gidip Yahudi olan Ka'b'ı katlediyorlar. Onun tek suçu Muhammed'e inanmamak, onu eleştirmek. Buna ilerde başka bölümde geniş yer vereceğim.[142]

7. Abdurrahman b. Avf-Dumetü-l Cendel Baskını (Şaban ayı, hicri 6. yılı):

Malum daha önce Hz. Muhammed'in şahsen katıldığı baskınları anlatırken orda da Dümetü-l Cendel adında bir baskından söz etmiştik. İki olay farklıdır; bunu belirtmiş olayım. Bu sefer baskın yapılan yer bir Hıristiyan yerleşim birimi. Hz. Muhammed Abdurrahman b. Avf başkanlığında **700**

---

141 a-Vakıdi, Megazi, 2/551.
b-İbni Sad, Tabakat, 2/82.
c-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/145.
d-Salihi, Sübülü-l hüda, c.6/127.

142 Hz. Muhammed'i eleştirme ve İslamiyet'ten çıkmanın cezası başlığı altında buna yer vereceğim.

kişilik bir silahlı birliği onların üzerine gönderiyor. Bunlar oraya varınca ilkin İslamiyet'i kabul edin diyorlar. Üç gün bu propaganda ile geçiyor; ancak kimse Müslüman olmayınca bu sefer tehdit ediyorlar; Müslüman olmazsanız sizi öldürür cariye, ganimet diye her şeyinizi alırız diyorlar. Bu tehditten sonra o insanların reisi Esbağ b. Amr Kelbi Müslüman oluyor. Onunla birlikte birçok insan -korkudan- Müslüman oluyor. Kalanlar da haraca/cizyeye bağlanıyor. Elbette onlar Müslümanlar için artık tehlike arz etmedikleri için karışmıyorlar. Amaç çıkar ve çapulculuksa zaten cizyeye bağlamışlar, onlar çalışıp Müslümanlara vermek zorunda. A. Rahman b. Avf bu baskında Esbağ b. Amr'ın kızı Tümadir ile evleniyor. (Bunun adı evlilikse!) Zaman içinde A. Rahman bunu boşayınca bu sefer Hz. Osman onunla evleniyor. Osman'dan sonra da Zübeyir b. Avam bu kadınla evleniyor. Ne diyelim! Osman da, Zübeyir de Abdurrahman da Hz. Muhammed'den cennet müjdesini alan seçme sahabiler![143]

8. Ebubekir Baskını (Şaban ayı h. 7. yıl):

Seleme anlatıyor: Hz. Muhammed Ebubekir'le birlikte bizi Necd bölgesi/ Havazin'e gönderdi. Bu baskında ben **yedi** kişi öldürdüm diyor. Adam, öldürülenlerin sayısı bu kadardı demiyor; bu kadarını ben öldürdüm diyor. Bir de burada parolamız **'öldür öldür'** idi diyor.[144]

---

143 a-Vakıdi, Megazi, c. 2/560.
b-İbni Sad, Tabakat, c. 2/85.
c-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/149-150.
d-İbni Kesir, Bidaye, c. 6/243.

144 Vakıdi, Megazi, 2/722.

9. Beşir b. Sad-Fedek Baskını (Şaban ayı, h. 7. yılı):

Hz. Muhammed 30 kişilik bir baskın grubunu Fedek bölgesi Mürreoğulları üzerine gönderir. İlk grup burada mağlup olur. Hz. Muhammed bu sefer Zübeyir b. Avam komutasında 200 kişilik bir kuvvet daha gönderir. Ancak o sırada Galip b. Abdullah başka bir baskından gelince; Hz. Muhammed Zübeyir yerine onu görevlendirir. Bu iki yüz kişilik kuvvet istenilen yere gidince kadın, deve, koyun ne varsa toplayıp Medine'ye götürürler. Bu hayvanlardan her birine ya **10** deve ya da bunlara eşdeğerde olan **100** koyun düşer. Elbetteki bütün bu baskınlarda can kayıpları da olur; ben sadece ganimetler hakkında rakamlar veriyorum.[145]

10. İbni Ebi-l Ev'ca'-Beni Selim Baskını
(Zilhicce ayı, hicri 7.yılı):

Hz. Muhammed Kaza umresinden dönünce **İbni Ebi'l Ev'ca'** ile birlikte **50** kişilik bir silahlı müfrezeyi Beni Selim üzerine gönderir. Karşı taraf bunların geldiği haberini alınca tedbirini alır. Müslümanlar onların çokluğuna bakınca bir nevi irşat ekibi gibi kendilerini gösterirler, onları İslamiyet'e davet etmeye başlarlar. Karşı taraf bizim sizin dininize ihtiyacımız yoktur der ve aralarında çatışma çıkar. Bu 50 kişilik Müslüman gruptan yalnız bir kişi kurtulur; hepsi katledilir. Hz. Muhammed'in kerameti burada da kendini göstermez.[146]

---

145 Vakıdi, Megazi, 2/725.

146 Vakıdi, Megazi, 2/741.

11. **Ka'b b. Umeyr-Zat-ü Et'la' Baskını** (R.evvel, h. 8. yılı):

Sadece İslam'ı yaymak için hicri sekizinci yılında Hz. **Muhammed Ka'b b. Umeyr** sorumluluğunda 15 kişilik bir grubu Şam tarafına düşen Zat'ü Et'la' bölgesine gönderir. Bunlar orada çatışmaya girerler. Karşı taraf daha güçlü olduğu için Müslümanlar yenilir ve bu gruptan tek bir kişi kurtulur. Kısacası, bu seferki baskın hüsranla sonuçlanır. Burada da Hz. Muhammed bir keramet göstermez. Sanırım kerameti olsaydı adamlarını ölüme göndermezdi.[147]

12. **Kedid Bölgesine Baskın** (Safer ayı h. 8. yılı):

Galip b. Abdullah'ın da içinde bulunduğu bir silahlı grup Hz. Muhammed tarafından Leysoğullarına bağlı **Kedid** denilen yere gönderilir. Bunlar oraya varınca her iki kesim arasında çatışma çıkar ve ölenler olur. Sonunda Müslümanlar onlardan kadınlar, deve ve koyunlar alıp Medine'ye getirirler. Adam anlatıyor; bu seferki parolamız **'Öldür öldür'** idi ve sayımız da on civarındaydı diyor.[148]

13. **Hadire Baskını** (Şaban ayı, h. 8. yılı):

Abdullah b. Ebi Hadre anlatıyor: Bir kadınla evlenmiştim ve onu çok seviyordum. Ona mehir ücreti vermem gerekiyordu ama ekonomik ihtiyacım vardı. Belki yardımcı olur

---

147 a-İbni Kesir, Bidaye, c. 6/411.
b-Vakıdi, Megazi, c. 2/752.

148 Vakıdi, Megazi, 2/750-52.

diye durumu Hz. Muhammed'e ilettim. O bana dedi ki, şu an sana verebileceğim bir şey yok. Ancak **Ebu Katade** komutasında on beş kişilik bir grubu baskına göndereceğim. Sen de gitmek istersen git. Ola ki ganimet elde edersiniz sen de böylece ihtiyacını karşılamış olursun dedi. Biz Necd bölgesi Gatafan mıntıkasına gittik. Bana bir adam rastladı, ben onu öldürüp kılıcını kendime aldım. Sonra deve, koyun, kadınlar ne varsa topladık. İçlerinde çok güzel bir kadın vardı. Anladım ki öldürdüğüm adamın eşidir. Kocasını öldürdüğümü ona söyleyince ağladı. Sonra biz o deve ve koyunları aramızda paylaştık. Adam başı **12** deve düştü. Kadınlar paylaşılırken kafile sorumlusu **Ebu Katade** çok güzel bir kadını kendine aldı. Hz. Muhammed'in yanına geldiğimizde bir arkadaş bu kadının hikâyesini ona anlattı ve dedi ki: Ey Muhammed! Hani sen bana demiştin, eğer savaşta cariyeler ele geçerse birini sana vereceğim; peki nerde? Hz. Muhammed o sırada Ebu Katade'yi çağırdı, o kadını ondan alıp şikâyetçi kişiye verdi. Ben de bu baskında payıma düşeniyle ihtiyacımı karşılamış oldum.[149]

14. **Halit b. Velit-Cezime Katliamı** (Şevval, h. 8. yılı):

Halit b. Velit'in baskınlarıyla ilgili bilgilere geçmeden önce onun hakkında biraz bilgi vermek isterim. Kendisi daha önce müşrik denilen Hz. Muhammed'e karşı savaşanların safındaydı. Bedir harbinde yoktu; ancak ondan sonra meydana gelen Uhud ve Hendek savaşlarında vardı. Hz.

---

[149] a-İbni Kesir, Bidaye, c. 6/364-66.
b-Vakıdi, Megazi, c. 2/780.

Muhammed'in Uhud'da yaralanmasında onun rolü büyük. Nerdeyse katıldığı tüm baskın ve savaşlarda hiç kaybetmemiştir. Zaman içinde bakıyor ki Hz. Muhammed'in yıldızı parlıyor; hiçbir neden yokken keyfi olarak gelip Müslüman oluyor: **Mart 628** Hudeybiye antlaşması zamanında. Bu tarihten sonra Müslümanların safında yer alıp baskın üzerine baskın yapıyor. Bununla ilgili birkaç örnek verelim.[150]

Halit b. Velit, Eylül 629'da **Mute** harbine katılır. Gösterdiği taktik sayesinde Müslüman ordusu kurtulur; yoksa belki hepsi yok olurdu. Tebük seferinden hemen sonra Hicri 9. yılı Recep ayında **Halit b. Velit** Hz. Muhammed emriyle **420** süvari ile birlikte Dümetü-l Cendel'e gönderilir. Bu bölge insanları Hıristiyandır. Onların lideri Ükeydir'i yakalıyorlar. Onlardan **2000** deve, **800** at, **400**'er adet ok ve zırh alıyorlar. Ayrıca bunları cizyeye bağlıyorlar. Çok ağır bir ceza kesiyorlar onlara. Neleri varsa her yıl ondan Müslümanlara cizye vermek zorunda kalıyorlar. Halit b. Velit daha sonra Ocak 630'da meydana gelen Mekke fethinde aktif görev alıyor. Burada üst üste baskınlar gerçekleştiriyor. Onlardan bir iki örnek verelim.

Hz. Muhammed Mekke fethinden sonra değişik grupları etrafa gönderir; gidin İslamiyet'i tebliğ edin der. Halit b. Velit sorumluluğunda **350** kişilik bir silahlı grubu Cezimeliler üzerine gönderir. Bu askerlerin bir kısmı Muhacir (Mekkeli Müslümanlardan), bir kısmı da Ensar (Medineli Müslümanlardan). Bunlar söz konusu yere gidince Halit oradaki insanlara, 'Müslüman olun' diye çağrıda bulunur. Onlar, hem olumlu yanıt verirler, hem de zaten daha önce Müslüman olduk derler. O zamanlar biri Müslüman olsaydı o çev-

---

150 İbni Kesir, Bidaye, c. 6/405.

rede ona **Sabi'** olmuş derlerdi. Dolayısıyla Halit onlara bu teklifi sununca onlar "**Sebe'na**" diyorlar. Yani halk tabiriyle Müslüman olduk demeye geliyor. Elbette bunlarda silah da vardı. **Halit b. Velit** soruyor: Madem Müslüman olmuşsunuz bu ne silahtır? Onlar, kendimizi korumak için bulunduruyoruz diyorlar. Halit onlara, silahlarınızı yere atın diyor; onlar da kabul ediyorlar. Halit bunları o **350** kişilik Müslüman grup arasında dağıtıyor ve onun emriyle ellerini bağlıyorlar.

Sabahleyin Halit her Müslümana esirlerinizi öldürün diye talimat veriyor, kendisi de yanındakileri öldürüyor. Mekkeliler esirlerini öldürüyorlar; ancak Medineli Müslümanlar Halit'e karşı çıkıyorlar: "Bunlar daha önce Müslüman olmuşlar, sen niye katlediyorsun?" diyorlar. Halit itiraz ediyor: "Müslüman olduklarını nasıl biliriz?" diyor. Medineli Müslümanlar, "Baksana bunların camileri bile var ve üstelik sen adamlara teklif sundun, onlar da kabul ettiler" diyorlar. Sonuçta orada bir katliam yaşanıyor; ancak Medineli Müslümanlar esirlerini serbest bırakıyorlar. Durum Hz. Muhammed'e aktarılınca sadece üzüntüsünü bildiriyor; başka da bir şey yapmıyor. Bu olay en başta **Buhari**'de iki yerde ve ilgili tüm İslami kaynaklarda geçiyor.[151]

Daha sonra putlar kısmında anlatacağım gibi; Halit b. Velit Mekke fethinden sonra hemen aynı günlerde Hz. Muhammed tarafından **Uzza** putunu yıkmaya gönderilir. Hem putu yerle bir edip içinde ne gibi hediyeler varsa alır, hem de orada bulunan bir kadını kılıçla ortadan ikiye bölmek su-

---

151 a-Buhari, Megazi, bab 58/4339 ve Ahkam, bab 35/7189.
b-Vakıdi, Megazi, 3/874.
c-Askalani, Fethu'l Bari, c.8/57, Megazi, bab 58/4339.

retiyle katleder.[152] Hicri onuncu yılında Hz. Muhammed onu bu sefer Necran bölgesine gönderir. Ora halkına İslamiyet'i tebliğ eder. Anlatıldığına göre bu sefer halk Müslüman olunca Halit bir şey demez.[153]

Hz. Muhammed'in on yıllık Medine döneminde savaş ve baskınların çok fazla olduğunu daha önce de belirttim. Onlardan bir bölüm hakkında bazı bilgiler sundum. Sanırım sadece bunlara bakılınca İslam'ın ne kadar şiddet içerdiği ve niçin hızla yayıldığı konusunda bir fikir oluşmuştur. Kaldı ki yapılan baskınlardan Sifu'l Bahr, Asma binti Mervan cinayeti, Ümmü Kirfe, Ebu Rafii, Meyfaa ve Batn-i İdem baskınları, Uzza ve Suva' putlarının yıkımı, Hz. Ali'nin Yemen'e yaptığı baskın; tüm bunlar Ramazan ayında olmuştur.[154]

15. Bu Baskınlarda Ele Geçen Ganimetler

* Zeyd b. Harise'nin hicretten 28 ay sonra C.ahir ayında **Karede** baskınında ele geçirdikleri bakır, gümüş ve diğer malların değeri **100 bin** dirhemdi (gümüş para). Bunun beşte biri olan **20 bin** dirhemi Muhammed tanrı adına kendine ve ailesine alır, kalanı da savaşa katılan 100 süvariye dağıtır.[155]

* Hz. Muhammed'in talimatıyla Ebu Seleme b. Abdi-l Esed'in hicretten **35** ay sonra Muharrem ayında **Katen** böl-

---

152 a-İbni Hişam, Siyer, 1/128, no: 78.
b-İbni'l Kelbi, Kitabul Asnam, s.19-30.
c-Vakıdi, Megazi, 3/873.

153 İbni Kesir, Bidaye, 7/376.

154 Vakıdi, Megazi, 1/6.

155 İbni Sad, Tabakat, 2/30.

gesine yaptığı baskında **700** deve ele geçirilir. Bu baskına **150** süvari katılır. Alınan develerin beşte biri Muhammed'e ayrılır, kalanı da katılımcılar arasında paylaşılır.[156]

* Hz. Muhammed'in emriyle Muhammed b. Mesleme sorumluluğunda hicretten 59 ay sonra Muharrem ayında **Kurta'a**'ya yapılan baskında; ganimet olarak **150** deve, **3000** koyun ele geçirilir.[157]

* Hicri altıncı yılı R.evvel ayında Hz. Muhammed, **Ükkaşe b. Mihsan** komutasındaki kırk kişilik bir müfrezeyi, Esedoğullarına bağlı **Gamr/Merzuk** bölgesine gönderir. Bunlar buradan ganimet olarak **200** deve ele geçirirler. Medine'ye geri döndüklerinde bu malları aralarında paylaşırlar.[158]

* Hz. Muhammed hicri altıncı yılında Ebu Ubeyde komutasındaki bir grup Müslümanı bu kez **Zilkassa** bölgesine gönderir. Baskın haberini alan halk kaçar. Müslümanlar onların bıraktıkları hayvanları, hatta ev eşyalarını bile alıp Medine'ye geri dönerler. Hz. Muhammed ve Müslümanlar bunları kendi aralarında paylaşırlar.[159]

* Hz. Ali komutasında hicri altıncı yılında **Fedek**'e yapılan baskında **500** deve ile **2000** koyun-keçi talan edilir.[160]

* Hz. Muhammed hicri altıncı yılında R.evvel ayında Muhammed b. Mesleme komutasındaki on kişilik bir silahlı grubu **Beni Uval** ve **Beni Ma'viye** üzerine gönderir. Bun-

---

156 Vakıdi, Megazi, 1/345.

157 İbni Sad, Tabakat, c. 2/74.

158 a-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/123.
b-İbni Sad, Tabakat, 2/81.
c-İbni Kesir, Bidaye, c. 6/240.

159 İbni Sad, Tabakat, 2/82 ve Vakıdi, Megazi, 2/552.

160 a-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/154.
b-Vakıdi, Megazi, c. 2/562.

lar Zilkassa denilen yerde karşı karşıya gelip çatışırlar. Karşı taraftan **yüz** kişi katledilir ve onların orada bulunan mallarını toplayıp Medine'ye getirirler.[161]

* Hz. Muhammed hicri altıncı yılında R.ahir ayında **Ebu Ubeyde b. Cerrah** komutasında kırk silahlı grubu **Zilkassa** bölgesine gönderir. Bunlar yerli halka ok atınca onlar korkudan yerlerini terk edip kaçarlar. Bu baskın grubu orada ne bulduysa ganimet olarak alıp geri döner. Bu gibi baskınlarda hep şöyle denir: Efendim Müslümanlar duyum almışlar; o bölgelerin insanları silahlanıp bilmem Müslümanların neresine saldıracaklarmış gibi safsatalar... Peki, eğer böyle bir hazırlıkları varsa, nasıl oluyor da onların sayısından on kat eksik olan silahlı gruplar gidip rahat bir şekilde onların mallarını talan edip getirebiliyorlar? Hani onlar silahlanmıştı, hazırdılar ve baskın yapacaklardı! Demek ki böyle bir iddia asılsızdır. Hep vurgu yapıyorum; kahir ekseriyetle baskınların amacı talan ve ilerde rakip olma ihtimali varsa bu gibi kişi ve kişileri ortadan kaldırmak.[162]

* Ebu Katade hicri 8. yılı Şaban ayında on beş kişilik bir silahlı grupla Gatafan bölgesi '**Hadire**' mıntıkasına gönderilir. Bunlar kabilenin ileri gelenlerini öldürüp **200** deve ile **2000** koyun-keçi alıp geri dönerler. Katılımcılardan her birine on iki deve düşer. Her deve o sırada on koyun değerinde kabul edilir. Elbette her zaman ganimetlerin beşte birini Hz. Muhammed için ayırdıktan sonra kalanlar paylaşılır.

---

161 a-Vakıdi, Megazi, 2/551.
b-İbni Sad, Tabakat, 2/82.
c-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/145.

162 a-Vakıdi, Megazi, 2/552.
b-İbni Sad, Tabakat, 2/82.
c-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/146.

Ele geçirdikleri arasında cariye ve esirler de vardır, onları da getirirler. Bu baskında **Ebu Katade**'ye güzel bir cariye düşer (grup sorumlusu olduğu için elbetteki yetkisi var, kendine seçer). Medine'ye gelince Hz. Muhammed ondan alıp Mahmiyye b. Cez'a adındaki adamına verir.[163]

* Mekke fethinden sonra Şücaa b. Veheb komutasındaki 24 kişilik bir müfreze **Havazin** bölgesine bir yere gönderilir. Ele geçirdikleri develerden her birine **15** tane düşer. Bu şu demek oluyor ki bunlara düşen toplam deve sayısı **360**. Şayet Hz. Muhammed'e verilmesi gereken beşte bir payı da hesaba katarsak, o zaman ganimet toplamı **450** deve tutar. Ayrıca olay bağlamında şu da anlatılır: Bu grup onların kadınlarını esir alıp getirirler. Bunlardan biri çok güzelmiş. Bunu grup komutanı Şucaa kendine alır ta ölene kadar onda kalır. Bazı rivayetlere göre Hz. Muhammed onlara, kadınları bırakın demiş. Bunun üzerine kimisi bırakmış, kimisi bırakmamış. İlle de iade edeceksiniz diye Hz. Muhammed bir şart koşmamış: Onların takdirine bırakmış.[164]

* Hz. Muhammed, Safer ayı hicri 9. yılında Kutbe b. Amr'ı yirmi kişiyle birlikte Tebale'ye yakın **Has'am** bölgesine bağlı bir yerleşim birimine gönderir. Orada ilk karşılaştıkları adamı öldürürler. Muhbirlik teklif ederler ama adam bunu kabul etmez. O yüzden infaz ederler. Sonuçta burada da deve, koyun, kadınları ele geçirip Medine'ye getirirler. Bu yolculuğun hâsılatından herkese dörder deve düşer.[165]

---

163 İbni Sad, Tabakat, 2/123.

164 a-İbni Kesir, Bidaye, c.6/409.
b-Vakıdi, Megazi, 2/753.

165 Vakıdi, Megazi, c. 2/755.

* Hz. Ömer'in oğlu Abdullah anlatır: Hz. Muhammed bizi **Necd** bölgesine baskına gönderdi. Burada ele geçirdiğimiz develerden her birimize **12** deve düştü. Hz. Muhammed bize birer tane daha verdi. Böylece her birimize on üçer deve düştü diyor. Bu olay **Buhari**'de geçiyor.[166]

* Halit b. Velit Tebük seferinden hemen sonra **420** kişilik bir süvari birlikle **Ukeydir** üzerine gider. Onları esir alıp cizyeye bağlarlar. **2000** deve, **800** at, **400**'er adet ok ve zırhı onlardan alırlar. Paylaşılırken adam başı **10** deve düşer.[167]

* Hz. Muhammed'in ibretlik bir sözü vardır: "Kim bir kâfiri öldürürse onun üzerinde ne varsa (silah, elbise, yüzük, bindiği hayvan) hepsi öldürene aittir" der.[168]

Buhari bu talanlarla ilgili şöyle bir başlık açmış: Hz. Muhammed'le birlikte savaşan Müslüman gaziler hayatta olsalar da ölseler de mallarında hep bereket/artış vardır. Bu, vali ve komutanlar için de geçerlidir der ve bunu **Zübeyir b. Avam**'dan somut bir örnekle izah eder.

Malum Zübeyir Hz. Muhammed'den cennet müjdesini alan on kişiden biri. Zübeyir öldüğünde ondan Gâbe mevkiinde büyük bir arazi, Medine'de on bir ev, Basra'da iki ev, Kûfe'de ve Mısır'da da birer ev miras kalır. Sözde onun üzerinde **iki milyon iki yüz bin** dirhem borç varmış. Zübeyir vefat edince ondan dört kadın da dul kalır. Öyle ki, adamın ölümünden sonra borçları ödenir ve kalan maldan bu dört kadından her birine bir milyon iki yüz bin dirhem para düşer. Ki bunlar kalanın sekizde birini alıyorlardı. Çünkü

---

166 a-Buhari, Farzu'l humus, bab 15/3134 ve Megazi, bab 57/4338.
b-Askalani, Fethu'l Bari, c. 9/470, bab 57/4338.

167 Vakıdi, Megazi, c. 3/1030.

168 Buhari, F. Humus, bab 18/3141-42.

adam öldüğünde çocukları varsa; o zaman tüm hanımları malın sekizde birini alıp kendi aralarında paylaşırlardı. Demek ki her dört kadına dört milyon sekiz yüz dirhem düştüğüne göre; toplam miras yaklaşık **40 milyon dirhem** tutar.[169]

Bu baskınlardan çıkarmaya çalıştığım sonuç şu: Bir kere Hz. Muhammed Medine'ye misafirdi/yabancıydı. Bir yabancının gelip yıl bitmeden çevreyi rahatsız etmesi, sağa sola saldırması herhalde kimsenin tasvip edebileceği bir anlayış değildir. Bugünkü tabirle Hz. Muhammed'in Medine'de oturma izni yoktu; ama gelip yerli halkla pazarlıklar yapıyor, yönetime el koyuyor ve onu dinlemeyenin de görüldüğü gibi canı dâhil her şeyini alıp götürüyordu.

---

169 Buhari, Farzu'l humus, bab 13/3129.

VII. BÖLÜM

İSLAM'DA İNANCA KARŞI ŞİDDET

İslami kesim tarafından sıkça dile getirilen **'İslam'da zorlama yoktur'** sözü acaba ne kadar gerçekçidir? Değişik bir ifadeyle; İslam'ın kendi dışındaki inançlara bakışı nasıldır? Bu başlık altında bunun gibi sorulara açıklık getirmeye çalışacağım. İnanç özgürlüğü hakkında Kur'an'da birbirleriyle çelişen pek çok ayet var. Başka yazılarımda bu farklılıkların nedeni üzerinde az çok durdum. Burada fazla detaya girmeden birbirlerine zıt bu ayetlerin neden böyle oldukları ve bunlardan hangisinin geçerli olduğu hususunda somut bazı örnekler vererek bir özet sunmaya çalışacağım. İlkin her iki kısımla ilgili bir tespit yapmakla başlayalım:

1. İnanç Özgürlüğünü Kabul Eden Ayetler:

***** "(Ey Muhammed) de ki ey kâfirler! Ben sizin taptıklarınıza tapmam; siz de benim taptığıma tapmazsınız. Sizin dininiz size, benim dinim de bana."[170]

170 Kâfirun suresi.

* "(Ey Muhammed) rabbin dileseydi, elbette yeryüzünde bulunanların hepsi iman ederdi. Hal böyleyken sen mi inansınlar diye, insanları zorlarsın!"[171]

* "(Ey Muhammed) artık sen öğüt ver! Sen ancak öğüt vericisin. Sen, onlar üzerinde bir zorba değilsin." "Sen onlara karşı zorba değilsin" ifadesi başka bir ayette de geçiyor.[172]

* "(Ey Muhammed) de ki hak, rabbinizdendir. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."[173]

* "(Ey Muhammed) de ki, ben ihlâsla Allah'a ibadet ederim. Siz de ondan (Allah'tan) başka istediğinize ibadet edin/edebilirsiniz."[174]

* "Dinde zorlama yoktur. Doğruluk, sapıklıktan seçilip belli olmuştur."[175]

Evet bu ayetler ve daha niceleri inanç özgürlüğünü kabul eden, başka inançlara saygı duyan ayetler. Görüldüğü üzere kimi ayetlerle Hz. Muhammed'in kendisi bile uyarılıyor; "Sakın hiç kimseye dini zorla kabul ettirmeye kalkışma, senin görevin ancak insanlara anlatmaktır!" deniliyor. Görünürde bunlar kulağa hoş geliyor; ama gerçek böyle mi bakacağız.

2. Farklı İnançlara Yasak Getiren Ayetler:

Şimdi de yukarıdakilerin tam tersini söyleyen ayetlere bakalım.

---

171 Yunus suresi, ayet 99.

172 Gaşiye suresi, ayetler 21-22, Kehf 45.

173 Kehf suresi, ayet 29.

174 Zümer suresi, ayetler 14-15.

175 Bakara suresi, ayet 256.

* "Fitne kalmayıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın!"[176] (Bu ayet Kur'an'da iki ayrı surede tekrarlanıyor.)

* "Ey Peygamber! Kâfir ve münafıklara karşı cihad et, onlara karşı sert davran. Onların varacağı yer cehennemdir. Ne kötü bir yerdir."[177]

Burada bir not düşmek isterim. Kur'an'ın bir problemi de aynı ayetlerin/cümlelerin değişik yerlerde harfiyen tekrar edilmesidir. Az önce sunduğum örnek Kur'an'da değişik iki surede tekraren geçiyor. Bazen ayetlerin içeriği aynıdır; ancak terimleri farklıdır; eşanlamlı kelimeler kullanılmıştır. Bu iki ayette ise kelimeler ve dizilişleri virgülüne kadar aynıdır. Hâlbuki bir tane yeterliydi. Diyelim ki demokratik bir ülkede anayasada veya yasalarda, 'Milletvekilleri halk tarafından seçilir' cümlesi defalarca ve farklı maddelerde işlense; buna bir anlam vermek mümkün mü? Konumuz bu değil; ancak az önce geçen iki ayetin aynı olması nedeniyle böyle bir hatırlatmada bulundum.

* "Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve resulünün yasakladığını haram saymayan ve hak dini din edinmeyenlerle, boyun eğerek kendi elleriyle cizye verecekleri zamana kadar savaşın."[178]

* "Haram aylar çıktığında, müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün, yakalayın, kuşatın, geçecekleri tüm yolları tutun. Eğer tövbe eder, namaz kılar ve zekâtı verirlerse, onlara karışmayın!" Buna benzer bir ayet de şöyledir: "Eğer tövbe

---

176 Bakara suresi, ayet 193 ve Enfal suresi, ayet 39.

177 Tevbe suresi, ayet 73 ve Tahrim suresi, ayet 9.

178 Tevbe suresi, ayet 29.

edip namaz kılar, zekâtı verirlerse, artık onlar sizin din kardeşlerinizdir."[179]

* "Allah katında hak din İslam'dır, Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki, (o din) ondan kabul edilmeyecek ve o, ahirette kaybedenlerden olacaktır."[180]

* "Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim."

Maide suresinin bu 3. ayeti, hemen hemen Kur'an'ın son ayetidir. Görüldüğü gibi Kur'an'da inanç özgürlüğüyle ilgili birbirleriyle 180 derece çelişen ayetler çok. Bunlar inançla ilgili genel ayetlerdir. Bir de Kur'an'da değişik yerlerde başka inançları hedef alan, hatta bu konuda isim bile belirten ayetler var. Örneğin, Yahudiler için; "Biz onlara aşağılık maymunlar olun dedik, onları domuz ve maymunlara çevirdik"[181] ve "Müminlerin azılı düşmanları Yahudilerdir" gibi savaşa övgüler düzen sert ayetler de var Kur'an'da.[182]

İnanç özgürlüğünü ortadan kaldıran ayetlerden sunduğum bu birkaç örnek yeterli olabilir; ancak Kur'an'da İslamiyet'i yaymak için savaşı öneren ve hatta öven, daha da ileri giderek 'öldürün' diyen ayetler de var. İlerde bunlardan da bahsedeceğim. İşte bunlar da göz önüne alınınca daha vahim bir durum ortaya çıkıyor. Başka inançlara saygı göstermeyen, hatta onları hedef gösteren sağlam hadislerden birkaçını sunup daha sonra böylesine karmaşık bir yapıdan nasıl bir sonuç ortaya çıkar; ona bakalım.

---

179 Tevbe suresi, ayetler 5 ve 11.

180 Âl-i İmran suresi, ayetler 19 ve 85.

181 Bakara suresi, ayet 65, Maide suresi, ayet 60 ve Araf suresi, ayet 166.

182 Maide suresi, ayet 82.

Hz. Muhammed, "Allah'tan bana talimattır ki, insanlar Allah'ın varlık ve birliğini ve benim peygamberliğimi kabul etmedikleri, namaz kılmadıkları ve zekât vermedikleri sürece ben onlarla savaşırım" diyor. Bu hadisi **Buhari** ve **Müslim** ittifakla işlemişlerdir. Hadisin bazı versiyonlarında, "İnsanlar Allah'a inanana, İslam'ın kıblesini benimseyene, namaz kılana ve Müslümanların hayvan kesimini kabul edene kadar ben Allah'tan emir aldım ki onlarla savaşırım!" diye geçiyor. Bazı versiyonlarında ise, savaşın nedeni yalnız Allah'a inanmak olarak geçiyor.[183] Kısacası, insanlar ya bu sayılanları kabul edecekler ya da ben Muhammed olarak onlarla savaşırım; bu Allah'ın bana talimatıdır diyor. Hz. Muhammed'in bu açıklaması birçok sahabi tarafından aktarılmıştır. Bunlarla ilgili uzun bir listeyi ekliyorum.[184]

Hz. Muhammed başka bir sözünde, Arap yarımadasında iki din olmaz diyor. Başta Hz. Ömer olmak üzere birçok sahabinin Hz. Muhammed'den aktardığı şöyle bir hadis de var: "And olsun ki ben Yahudi ve Hıristiyanları, müşrikleri (kısacası, Müslüman olmayanları) Arap yarımadasından çı-

---

183 a-Buhari, İman, bab 17/25; Namaz, bab 28/391-93; Cihad, bab 102/2946.

b-Müslim, İman 8/21, no: 22.

c-Tirmizi, Tefsir, Gaşiye suresi, bab 78/3341.

d-İbni Mace, İman, bab no: 71 ve Fiten, bab 1/3929.

e- Taberani, Mucemi Kebir, 1/218, no: 592-595, 2/307, no: 2276, 11/200, no: 11487 ve Müsnedi Şamiyyin. c. 4/130, no: 2916, c. 6/132, no. 5746.

f- Askalani, İthafu'l Mehre, c. 6/338, no. 6598-99.

g-Ebu Davud, Cihad, bab 95/2641.

184 Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, İbni Ömer, Ebu Hüreyre, Enes b. Malik, Cabir b. Abdullah, Evs b. Hüzeyfe, Muaz b. Cebel, Hz. Ayşe, Numan b. Beşir, Evs b. Evs, Tarık b. Eş'yem Eş'cai, Sehl b. Sad, Cerir b. Abdullah ve İbni Abbas gibi.

karacağım. Öyle yapacağım ki bu coğrafyada sadece Müslümanlar kalsın." Bu hadis de en başta **Buhari** ve **Müslim**'de olmak üzere birçok kaynakta geçiyor. Ayrıca bunu aktaran sahabiler listesi de hayli kabarık. Bunların önemli bir kısmını aşağıya alıyorum.[185]

Görüldüğü gibi bir taraftan inanç özgürlüğünden söz eden, diğer taraftan farklı inançları kabul etmeyen, bunların mensuplarını ortadan kaldırmak için de savaş talimatı veren bir dinle karşı karşıyayız! Bu ikinci kısım ayetler (Medine'de inenler) inançlar arasında tahrik edici, diğer inançları küçük düşürücü ve hatta açıkça savaş kışkırtıcılığı yapan ayetler. Bir tarafta herkes inancında özgür, diğer tarafta benimki kutsal ve tanrıdan gelmedir demek, barışın temeline dinamit koymak demektir.

Evet; yukarıda her iki bölümde geçen ayetler, 180 derece birbirlerine zıt. Birinde herkes inancında özgür, diğerinde ise din Allah'ın oluncaya kadar savaşın deniliyor. Savaşın bir nedeni olarak da namazı gösteriyor ve bu birden fazla ayette geçiyor! Bu durumda yönetim Müslümanların eline geçse vay inanmayanların haline! Ya İslam'ı kabul edecekler veya sesini çıkarmayıp İslam'ı eleştirmeden İslam içinde yaşamayı kabul etmek zorunda kalacaklar; ancak bu durumda bile boyun eğerek ve kendi elleriyle cizye vererek

---

185 a-Hz. Ömer rivayetine örnek: Müslim, Cihad bölümü, bab 21/1767.

b-İbni Abbas rivayetine örnek: Buhari: Cihad, bab 176/3053; Cizye, bab 6/3168; Megazi, bab 83/4431. Müslim, Vasiyet bölümü, bab 5/1637. Ebu Davud, Harac, bab 28/3029.

c-Hz. Ayşe rivayetine bir örnek. Taberani, Mucemi Evsat, c. 2/12, no: 1066

d-Ebu Hüreyre rivayeti. Heysemi, Keşful Estar, Buyu bölümü, c. 2/94, no: 1289. Ayrıca bunu aktaranlar arasında Cabir b. Abdullah, Semüre b. Cündüb, Hüzeyfe kızı Hind ve Amir b. Abdullah var.

yaşayabilecekler. Savaş ayetleri de Müslümanların lehine olunca (melek yardımı, talan-ganimet ve Müslümanlara cennet vaadi gibi) onlar bundan da cesaret alırlar. Çünkü inananlara göre bu bir tanrı emridir. İnsan Kur'an'daki bu birbirlerine zıt ayetleri yan yana getirince; adeta iki tanrı profili karşımıza çıkar: Biri özgürlüklerden yana; diğeri savaş yanlısı, savaşı kutsayan bir tanrı.

Konuyla ilgili şöyle bir örnekle devam edelim: 8-10 yaşlarında birkaç çocuk alıp iki gruba ayıralım ve her gruba ayrı bir sınıf verelim. Birine inanç özgürlüğünü kabul eden ayetleri öğretelim ve süreç içinde anlata anlata onlara içselleştirelim. Diğer gruba da inanç özgürlüğünü kabul etmeyen, İslam'ın hâkim olması için savaşı farz kılan, insanların el-kol, bacaklarını kesin, çarmıha gerin diyen ayetleri öğretelim, onları bu konuda iyice eğitelim ve bu görüşü onlara benimsetelim. Bir de bu eğitim süresi içinde bu iki gruptan hiçbiri diğerine anlatılanları duymasın, bilmesin. Sonunda her iki grup da kendi dersini kavradıktan sonra bu sefer onları büyük bir salona alalım, inanç özgürlüğü hakkında Kur'an'ın bakışı nedir diye bir panel oluşturup her iki grup bildiklerini anlatsın diyelim, biz de izleyelim. Bu durumda karşımıza nasıl bir tablo çıkacak herhalde tahmin edilir: Hele eğer bunlar aşırı derecede davalarına inanmışlarsa (el-Kaide, IŞİD gibi); o zaman her grup benim fikrim gerçektir diyecek ve diğerini kâfir ilan edip onunla kavga etmeye başlayacaktır. Peki, İslam'a göre hangisi haklı veya Nasrettin hoca misali; her ikisi de mi haklı? Hayır; bu Nasrettin hoca fıkrasına benzemez: Yalnız bir grup haklı. Nasıl mı? Anlatacağım...

Gerçek şudur: İnanç özgürlüğünden söz eden ayetler Mekke'de oluşan ayetlerdir. Bunu kabul etmeyen ayetlerle başka inançları ortadan kaldırmaya yönelik Kur'an'da yer

alan savaş kışkırtıcı ayetler ise Medine'de oluşmuştur. Bilindiği gibi Hz. Muhammed'in Mekke'de ordusu yoktu, davasının temelini yeni ortaya atmıştı, henüz hazırlık aşamasındaydı. Bu durumda inanç özgürlüğüne kısıtlama getirmek ve hele hele savaş ilan etmek işin tabiatına aykırıydı. O yüzden özgürlüklerden söz eden ayetlere ağırlık vermek zorundaydı. Buna rağmen Mekke'de tutunamadı: Medine'ye göç etmek zorunda kaldı. Medine'ye geçince ilk etapta Yahudileri Medine'den çıkarmaya başladı. Daha sonra etrafa baskınlar yaptı, ganimetler topladı ve sonuçta askeri olarak güçlenmeye başladı. Hele Bedir, Uhud, Hendek ve Hayber gibi savaşları da atlatınca onun için parlak bir dönem başladı: Adeta yükseliş devri. İşte bu aşamadan sonra sertlik ayetleri aralıksız inmeye başladı.

Bu taktik zamanımızda da geçerlidir. Diyelim ki Türkiye'de bir parti kuruluyor. Topluma bunu iyi göstermek için yöneticileri güzel, beğenilen vaatlerde bulunuyorlar ve sonuçta vaat edilen o güzel programlar yüzünden halk onları iktidara taşıyor. Bir kaza olmasın diye de belli bir süre bazı güzel şeyler de yapıyorlar. Ancak yönetime tam hâkim oldukları aşamaya gelince; 180 derece dönüş yaparak daha önce söyledikleriyle ters düşen, hatta topluma ve komşularına kan kusturan uygulamalara başlıyorlar. Biz böylelerini çok gördük.

İşte inanç özgürlüğüyle ilgili Kur'an'daki farklı ayetlerin hikâyesi bundan ibarettir. Elbetteki bu durumda İslam'da geçerli olan inanç özgürlüğünü ortadan kaldıran ayetlerdir. Çünkü şu evrensel bir kuraldır ki, toplumlarda son yasalar geçerlidir. Mesela 1982 Anayasası (kötü olmakla birlikte) kabul edildikten sonra 1961 Anayasası ilga edildi/ geçersiz kılındı. Şimdi yeni bir anayasa çıksa bu sefer 1982 Anayasa-

sı ortadan kaldırılmış olur. Kur'an'da da aynı konuda farklı iki görüş varsa (mesela inanç özgürlüğü konusu gibi), burada belirleyici olan, daha sonra oluşan Medine ayetleridir. Çünkü zaman olarak bunlar en son oluşmuştur. Sonuçta inanç özgürlüğünden söz eden ayetler geçici ayetlerdir. Geçerli olanlar, inanç özgürlüğünü ortadan kaldıran ve bunun için savaşı şart koşan ayetlerdir.

Burada şöyle bir soru sorulabilir. **'Dinde zorlama yoktur'** ayeti Medine ayetlerindendir.[186] Dolayısıyla Hz. Muhammed inanç özgürlüğünü Medine'de de savunmuştur. Hal böyle olunca Mekke'de kabul etmiş, Medine'de radikalleşmiş görüşü yanlıştır gibi itirazlar yapılabilir. Hemen buna da açıklık getirelim: Bir kere inanç özgürlüğünü kısıtlayan bunca ayet varken; Medine ayetlerinden yalnız bir tanesinin böyle olması bir şey ifade etmiyor. İkincisi, şu unutulmamalıdır ki her ayetin bir iniş/oluşum hikâyesi vardır: Durup dururken ayet ortaya atılmamıştır. Az önceki ayetin de bir iniş hikâyesi vardır. Şöyle ki:

Medine'de bazı aileleri çocukları olmadığında; adakta bulunarak/yemin ederek, **'Eğer çocuğumuz olursa onu Yahudi veya Hıristiyan yapacağız ki yaşasın**' diyorlardı. Bu o zaman için geçerli bir inanç, bir gelenekti. Gelgelelim Hz. Muhammed Yahudileri Medine'den temizlemeye başlayınca bu iş ters tepmeye başladı. İlk etapta Yahudilerden Nadiroğullarını Medine'den çıkarttı. Bunlar gidince; az önceki âdete göre Medineli Müslümanlardan adakta bulunup da çocuklarını Yahudi ailelere verenler çocuklarını geri istediklerinde Yahudiler vermemeye başladılar, beraberimizde götüreceğiz dediler. Çocukların asıl sahipleri bu durumu

---

186 Bakara suresi, ayet 256.

Hz. Muhammed'e aktarınca, kendisi nasıl çözerim diye biraz duraksadı ve o sırada az önceki ayetin indiğini söyledi (Dinde zorlama yoktur diye).

Bu ayet Müslümanların bu gibi çocuklarını kurtarmaya yönelik özel bir ayettir, bunun böyle bir hikâyesi vardır. Ayet genel değildir; özeldir. İşte bu olup bitenler bilinmeden ayetin sadece dış görünüşüne bakılırsa gerçek anlaşılmaz. Dediğim gibi yukarıda geçen bunca ayet varken, yalnız bir ayet ortalıkta varsa bir şey ifade etmiyor. Bu ayetin niçin ve ne zaman indiğine ilişkin Kur'an yorumcusu **Suyuti** birçok rivayeti bir araya getirmiş; nerdeyse hepsinin ana teması aynıdır. **Kurtubi, Taberi, İbni Kesir** gibi teferruatlı tefsir sahipleri de, ayetin az önceki adak geleneği üzerine indiğine dair geniş bilgiler aktarmışlardır.[187]

İşte Kur'an'a göre dinde zorlama yoktur söylemiyle yukarıdan beri inanç özgürlüğüyle ilgili sunduğum iki farklı içerikteki ayetlerin gerçek hikâyesi. Bir de buna az sonra ele alacağım bölümdeki bilgiler ve kitaptaki tüm konular eklenirse konu daha da berraklaşır.

3. Savaşı ve Öldürmeyi Emreden Ayetler

Bu konu bundan öncekinin devamı şeklindedir. Hani Hz. Muhammed Mekke döneminde güçsüz iken inen ayetlerde genelde inanç özgürlüğünden söz edilmiş; ancak Me-

---

187 Tevbe suresi, ayet 73 ve Tahrim suresi, ayet 9.
a-Suyuti, Dürrü'l Mensur, Bakara, 256, c. 3/195-200.
b-Taberi tefsiri, Bakara, 256, c. 4/446-455.
c-Kurtubi tefsiri, Bakara, 256, c. 3/279-281.
d-İbni Kesir tefsiri, Bakara, 256, c. 1/682.

dine'ye geçip maddi olanaklara sahip olununca bu sefer fitne kalmayıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar inanmayanlarla savaşın gibi sert ayetler indirildiğinden bahsetmiştik. Bu başlıkta ele alacağım ayetlerde de aynı durum söz konusudur. Yani savaşı teşvik eden ayetlerin tümü Medine'de inmiştir. 13 yıllık Mekke döneminde inen ayetlerde savaşla ilgili hiçbir örnek yoktur. Kur'an'da Allah'ın savaşçı melekleri Müslümanların yardımına gönderdiği konusunda başka ayetler de var. Hatta kimilerinde gönderilen meleklerin sayıları bile belirtilmiştir. Bakalım nasıl bir tabloyla karşılaşacağız? Örnekler verelim:

* "Hani Rabbin meleklere, ben sizinle beraberim. İman edenlere sebat verin. Ben kâfirlerin kalplerine korku salacağım. Vurun boyunlarının üstüne, vurun onların bütün parmaklarına diye vahyediyordu."[188] (Kur'an'da Allah'ın savaşçı melekleri Müslümanların yardımına gönderdiği konusunda başka ayetler de var. Hatta kimilerinde gönderilen meleklerin sayıları bile belirtilmiştir.)

* "Ben Allah olarak size bin, üç bin, beş bin melek yardıma gönderdim."[189]

* "Eğer -Allah yolundan- yüz çevirirlerse onları yakalayın, nerede bulursanız öldürün ve onlardan ne dost edinin ne de yardımcı."[190]

* "Ey Peygamber! Kâfir ve münafıklara karşı cihad et, onlara karşı sert davran. Onların varacakları yer cehennemdir. O ne kötü yerdir."[191]

---

188 Enfal suresi, ayet 12.

189 Enfal suresi, ayet 9 ve Âl-i İmran suresi, ayetler 124-125.

190 Nisa suresi, ayet 89.

191 Tevbe suresi, ayet 73.

* "(Ey Muhammed!) Allah yolunda savaş... Müminleri de savaşa teşvik et. Umulur ki Allah inkâr edenlerin gücünü kırar. Allah'ın gücü daha üstündür, cezası daha şiddetlidir."[192]

* "Ey peygamber, müminleri savaşa teşvik et. Eğer sizden sabreden yirmi kişi olursa, iki yüz (kâfir)i yener. Sizden yüz kişi olursa, bin kâfiri yener!"[193]

* "Dünya hayatını ahiret hayatı karşılığında satanlar, Allah yolunda savaşsınlar. Kim Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse, biz yakında ona büyük bir mükâfat vereceğiz. İman edenler, Allah yolunda savaşırlar. İnkâr edenler de tağut (şeytan) yolunda savaşırlar. O halde, siz şeytanın dostlarına karşı savaşın."[194]

* "Onları (Bedir harbinde öldürülen müşrikleri) siz öldürmediniz; Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın, Allah attı." Evet; ne yazık ki öldürmekten hoşlanan, hatta öldürme talimatı dışında bazen adeta kavga edip Müslümanların öldürdüğü insanları ben öldürdüm diyen bir tanrıyla karşı karşıyayız.[195]

Ayetlerin savaş ilan etmesi bir yana; Kur'an'da bazen usul yönünden çok garip terimler kullanılıyor: Yukarıdaki bir ayette Kur'an'da Allah, "**umulur**" diyor. Yani ey Muhammed sen benim için çarpış, inananları da savaşa teşvik et. Bu durumda karşı tarafın gücünü kırmam muhtemeldir diyor. Demek ki Kur'an'da Allah karşı tarafın gücünü kırıp kırmama konusunda emin değildir/garanti vermiyor! Emin değil. Çünkü kazanmak da kaybetmek de insanın elindedir; insan ötesi bir müdahale söz konusu değildir ki.

---

192 Nisa suresi, ayet 84.

193 Enfal suresi, ayet 65.

194 Nisa suresi, ayet 74 ve 76.

195 Enfal suresi, ayet 17.

Burada şöyle bir soru sormak uygun olur: Tanrı Müslümanların kazanması için hep maddi güçten söz ediyor. Ama diyelim ki bir yerde bir milyon masum insan var. Onların başında da gaddar bir yönetim ve onun emrinde elli bin askeri güç var. Yöneticiler bu silahlı kişilere talimat verse ki, bu bir milyon masum insanı öldürün diye. Bu suçsuz insanların elinde de hiçbir silah yok, baş edemiyorlar. Peki, bu insanların elinde maddi güç yoksa bu durumda tanrıdan yardım gelir mi? Maalesef gelmez. İşte bu gibi çıkmazlarda "Ben zalimlere cehennem vereceğim" denilerek bu şekilde işin içinden çıkılmaya çalışılıyor. Bunun anlamı şudur: Burada belirleyici olan maddi güç ve askeri taktiklerdir. Kazanmak durumunda tanrı kazandırdı, kaybetmek durumunda teknik eksikti gibi laflar artık hikâye.

Daha önce kol-bacak kesmekten, çarmıha germekten söz eden ayeti sunup izah etmiştim. Bir de devamında şu ifadeler vardı: Kol-bacak kesmek, çarmıha germek, öldürmek bu dünyadaki cezalarıdır; hele ahirette ise bunlar için büyük azap vardır deniliyordu. Yani bu dünyada önerilen bu ağır cezayla yetinilmiyor; buna ilaveten ahirette daha beterini vereceğim deniliyor.

Muhammed ismini alan surede geçen ayet de korkunç ayetlerdendir. Şöyle deniliyor ilgili ayette:

* "(Savaşta) inkâr edenlerle karşılaştığınız zaman boyunlarını vurun. Nihayet onları çökertip etkisiz hale getirdiğinizde bağı sıkı bağlayın (sağ kalanlarını esir alın). Artık bundan sonra (esirleri) ya karşılıksız ya da fidye karşılığı salıverin. Savaş sona erinceye kadar hüküm budur. Eğer Allah dileseydi, onlardan öç alırdı. Fakat sizi birbirinizle denemek için böyle yapıyor. Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların amellerini asla boşa çıkarmayacaktır."

Aynı surenin bir başka ayeti daha da ilginçtir:

* "Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz, o da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır."[196]

Şimdi de Medine'de inen ve aynı zamanda Kur'an'ın en uzun suresi olan Bakara (İnek) suresinden konuya ilişkin birkaç ayet seçelim:

* "Allah yolunda öldürülenlere 'ölüdürler' demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz." (Aynı ayet başka bir Medine suresinde de geçiyor.)[197]

* "Onları nerede yakalarsanız öldürün. Sizi çıkardıkları yerden (Mekke'den) siz de onları çıkarın."[198]

* "Fitne kalmayıncaya ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla çarpışın. Eğer çarpışmaktan vazgeçerlerse artık zulme sapanlardan başkasına düşmanlık edilmez." (Bu ayet aynı zamanda Medine surelerinden olan Enfal suresinde de geçiyor.)[199]

* "Savaş hoşunuza gitmediği halde, size farz kılındı."[200]

* "Allah yolunda savaşın!"[201]

* "Allah dileseydi onların arkasından gelen milletler (eski toplumlardan bahsediyor), kendilerine açık deliller gelmiş olduktan sonra birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat anlaşmazlığa düştüler, onlardan kimi inandı, kimi de inkâr etti. Allah dileseydi, birbirlerini öldürmezlerdi. Ama Allah dilediğini yapar."

---

196 Muhammed suresi, ayet 4.

197 Bakara 154, Âl-i İmran suresi, ayet 169.

198 Bakara 191.

199 Bakara suresi ayet 193, Enfal suresi, ayet 39.

200 Bakara 216.

201 Bakara 244.

Bu ve buna benzer ayetlerde açıkça belirtiliyor ki, İslam'ın programında barış yok. Benzer bir ayet Yunus suresinde de geçiyor. Daha önce de değinmiştim. Orada deniliyor ki: **"Rabbin dileseydi yeryüzündekilerin hepsi inanırdı."** Bunun anlamı şudur: Hz. Muhammed'in rabbi insanların inanmasını istemiyor. Ayrıca ayette usul yönünden/yazılış biçimi bakımından da açık bir eksiklik var. Şöyle ki, aynı cümle içinde iki sefer, **"Allah dileseydi, birbirlerini öldürmezlerdi"** deniliyor.

Hâlbuki bu tekrara ne gerek var? Bundan çıksa çıksa barış için isteksiz olunduğu çıkıyor/ben sulh içinde yaşayan bir dünya düzeni istemiyorum deniliyor. Aynı tekrar demek ki bunun içindir.[202]

Evet; verdiğim bu birkaç örnek, Medine döneminde inen İnek suresinde geçiyor. Bilerek İnek suresi diyorum. Çünkü **Bakara** Arapçada inek demektir. Bu surede İsrailoğullarının ineğe tapma hikâyesi anlatıldığı için bu ismi almıştır. Yorum değil; işin gerçeği bu.

* Âl-i İmran suresinin bir yerinde, "Eğer Allah yolunda öldürülür, ya da ölürseniz, Allah'ın bağışlaması ve rahmeti, onların topladıkları(dünya malı)ndan daha hayırlıdır" deniliyor.[203]

* "Eğer sizden uzak durmaz, sulh teklif etmez ve ellerini çekmezlerse onları yakalayın, rastladığınız yerde öldürün. İşte onlar hakkında (öldürmeleri konusunda) sizin için apaçık yetki verdik" de deniliyor Kur'an'da.[204]

---

202 Bakara 253, Yunus suresi, ayet 99.

203 Âl-i İmran suresi, ayet 157.

204 Nisa suresi, ayet 91.

İlginç ayetlere devam edelim:

* "Eğer onlar üzerine, 'Kendinizi öldürün yahut yurtlarınızdan çıkın!' diye yazmış olsaydık, içlerinden pek azı hariç, bunu yapmazlardı."[205]

Dikkat edilirse burada: 'Şükredin ki ben Allah olarak size, 'kendinizi öldürün' demedim. Ya bunu deseydim ne olacaktı?' demeye getiriliyor. Bunun nedeni de şöyle belirtiliyor: 'Çok az kişi bu durumda beni dinler ve kendini öldürürdü' deniliyor. İlginç ve bir o kadar da korkunç bir durum.

* "Allah, savaşta müminlere kâfi geldi.[206] Lanetlenmiş olarak, nerede bulunsalar yakalanıp öldürülürler."[207] Bu da Medine ayetlerinden biridir.

* "Hz. Musa'nın kavmi ona, 'Sen ve Rabbin gidip onlarla savaşın. Biz burada oturacağız!' demişler."

Böyle denilerek adeta bunun için onlar eleştiriliyor. Aslında böyle diyenler haklı. Allah kimi insanların ölümünü istiyorsa o zaman değil ki savaş; kolay yoldan onları yok edebilir. Niye insanları bu cinayetlere bulaştırsın, onları karşı karşıya getirsin ki?[208]

* "Ey inananlar, savaşmak üzere kâfirlerle karşılaştınız mı onlara arkanızı dönmeyin. -Savaş taktiği olarak düşmanı vurmak için çekilme, ya da diğer bir birliğe katılma durumu hariç- böyle bir günde her kim onlara arkasını dönerse mutlaka o, Allah'ın gazabına uğramış olur. Onun varacağı yer de cehennemdir."

---

205 Nisa suresi, ayet 66.

206 Ahzab 25.

207 Ahzab suresi, ayet 61.

208 Maide suresi, ayet 24.

Dikkat edilirse tanrı savaş için detayına kadar müdahalede bulunuyor. Savaştan kaçmayın, cesaretli olun diyor. Ancak daha iyi bir mevzi alayım veya falanca birliğe katılsam daha yararlı olur düşüncesi varsa bu olabilir; bu durumda yerinizi değiştirebilirsiniz; aksi takdirde savaştan kaçarsanız varacağınız yer cehennemdir diyor.

Benzer bir başka ayet ise şöyledir:

* "Ey müminler, bir savaş birliği ile karşılaştığınızda direniniz, Allah'ı çok anınız ki, başarıya eresiniz."

Kur'an'ın en son inen/oluşan ayetlerinden biri olan Tevbe suresi, baştan son kadar savaştan bahseder.[209] Tevbe suresinin hemen baştaki ayetlerden biri şöyledir:

* "Haram aylar çıkınca Allah'a ortak koşanları bulduğunuz yerde öldürün, onları yakalayıp hapsedin ve her gözetleme yerine oturup onları gözetleyin. Eğer tövbe eder, namazı kılıp zekâtı da verirlerse, kendilerini serbest bırakın!"[210]

* "Onlarla savaşın ki, Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin, onları rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin, mümin topluluğun gönüllerini ferahlatsın ve onların kalplerindeki öfkeyi gidersin."[211]

* "Şüphesiz Allah müminlerden canlarını ve mallarını, onlara vereceği cennet karşılığında satın almıştır. Artık, onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve ölürler. Allah, bunu Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da kesin olarak vaat etmiştir!"[212]

---

209 Enfal suresi, ayetler 15-16, Enfal suresi, ayet 45.

210 Tevbe suresi, ayetler 1-6.

211 Tevbe suresi, ayetler 14-15.

212 Tevbe 111.

Şimdiye kadar genel savaş durumundan söz eden ayetlerden örnekler verdim. Medine sureleri benzer ayetlerle doludur. Ancak bunun ötesi de var. Kur'an'da Allah için baba ile oğul ve diğer akrabalar karşı karşıya getiriliyor, benim için evlatlarınızı, anne-babanızı bile dost edinmeyin deniliyor.

İlgili ayetlerden bir ikisini sunayım:

* "Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ederlerse, babalarınızı ve kardeşlerinizi bile dost edinmeyin. İçinizden kim onları dost edinirse, işte onlar, zalimlerin ta kendileridir. De ki (Ey Muhammed), eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, kesata uğramasından korktuğunuz bir ticaret ve beğendiğiniz meskenler size Allah'tan, peygamberinden ve onun yolunda cihattan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Eğer Allah, yolunda sefere çıkmazsanız, sizi elem dolu bir azap ile cezalandırır."[213]

* "Ey iman edenler! Kâfirlerden (öncelikle) yakınınızda olanlarla savaşın ve sizde bir sertlik bulsunlar."[214]

* "Ey inananlar, size ne oldu da Allah yolunda savaşa çıkın dendiği zaman olduğunuz yerde mıhlanıp kaldınız. Ahireti bıraktınız da dünya yaşayışına mı rıza gösterdiniz! Ancak dünya hayatının faydası, ahirete oranla pek azdır."[215]

* "Genciniz, ihtiyarınız, hep beraber savaşa çıkın ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda savaşın, bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. Eğer davet olundukları seferde peşin bir ganimet bulunsa ve orta yollu bir mesafe olsaydı,

---

213 Tevbe suresi, ayet 23-24.

214 Tevbe 123.

215 Tevbe suresi, ayet 38-39.

mutlaka senin peşinden gelirlerdi; fakat meşakkatli yol onlara pek uzak geldi. Bununla beraber, 'Eğer gücümüz yetseydi muhakkak sizinle beraber sefere çıkardık' diye yemin edeceklerdir. Onlar bu yalanlarıyla kendilerini mahvediyorlar. çünkü Allah onların yalancı olduklarını kesinlikle bilmektedir."[216]

Ayetin özü şu: Topyekûn savaşa katılın. Malınızla, canınızla savaşın. Pahalıya mal olmayan; ancak ganimet kazandıran savaş-baskın olsa giderler; ama zor bir savaş olsa gitmemek için bahane bulurlar. Onlardan, "Bana izin ver, beni fitneye (isyana) sevk etme" diyen de vardır. Bilesiniz ki onlar (böyle diyerek) fitnenin ta içine düştüler. Şüphesiz ki cehennem, kâfirleri elbette kuşatacaktır deniliyor. Yani, Müslümanlardan savaş için seferberlik isteniyor. Bu ayetler Tebük seferinden bahsediyor. Bu sefer çok tehlikeli ve sıcak bir zamana denk geldiği için çoğu sahabiler gitmek istemiyorlardı. Bu ayetlerle onların başına tehdit üzerine tehdit yağdırılıyor.[217]

Devam edelim:

* "Allah, kitap ehlinden olup müşriklere yardım edenleri kalelerinden indirdi ve kalplerine büyük bir korku saldı. Siz onların bir kısmını öldürüyor, bir kısmını da esir ediyordunuz."[218]

* "Kim bir mümini bilerek öldürürse, cezası, içinde ebedi kalacağı cehennemdir."[219] (Bir mümini/İslam'a inananı deniliyor. Ya mümin değilse ne olur? Hiçbir şey olmaz!)

---

216 Tevbe suresi, ayet 41-42.

217 Tevbe suresi, ayet 49.

218 Ahzab suresi, ayetler 26.

219 Nisa suresi, ayet 93.

* "İsrailoğullarına şöyle yazdık: Kim, bir cana kıymamış, ya da yeryüzünde bozgunculuk yapmamış olan bir insanı öldürürse, sanki bütün insanları öldürmüş gibidir. Kim de bir canı yaşatırsa, bütün insanları yaşatmış gibi olur."[220] (Bir taraftan iyi cümle; ama anlattığımız bunca ayetlere karşılık bunun bir değeri yok. Kaldı ki burada eskiden alıntı yapılıyor. İsrailoğulları üzerine bunları farz kıldık, suçsuz yere kimseyi öldürmeyin dedik, deniliyor. Hem geçmişten bir alıntıdır, hem de şimdi geçerli mi bu belirtilmiyor. İnançla ilgili tüm ayetlere bakılınca, İslam'da mümin olmayan birini öldüren için bu ayet geçerli değildir diyebiliriz.)

Savaşı emreden bunca ayet varken artık hadislere gerek kalmaz; ama yine de **Hz. Muhammed**'in sağlam kabul edilmiş hadislerden birkaç örnek verip konuyu toparlamaya çalışayım.

* "Müslüman kişinin katli şu üç nedenden biri olduğunda helal olur: Evliyken zina yapması, bir Müslümanı öldürmesi (kısas) ve dinden çıkması/ayrılığa sebebiyet vermesi."[221]

* "Allah'tan bana talimat verilmiştir ki, insanlar Allah'ın varlık ve birliğini, benim peygamber olduğumu kabul etmedikleri, namaz kılmadıkları ve zekât vermedikleri sürece ben onlarla savaşırım."[222]

Demin de vurgu yaptım; bu kadar ayet varken hadis lüzumsuzdur. Mesela o ayetlerden birinde, "Kim İslam'dan başka bir din ararsa/edinirse ondan kabul edilmeyecek ve o ahirette zarara uğrayanlardan olacaktır" deniliyor.[223] Din-

220 Maide suresi, ayet 32.

221 Müslim, Kasame bölümü, no: 1676.

222 Buhari, İman başlığı altında, bab 17/25, Tevbe suresi, ayet 28.

223 Âl-i İmran suresi, ayet 85.

den çıkma konusunda zaten, "İçinizden kim dininden dönerse kâfir olarak ölür. Böylelerinin amelleri dünyada da ahirette de boşa gitmiş olur. Onlar ateş ehlidir, orada (cehennemde) sürekli kalacaklardır." diye ayet var.[224]

Bir hadiste, **"Müslümanın kanı, ırzı ve malı haramdır"** deniliyor. Peki ya Müslüman olmayanın? Bunun mefhumu muhalifi şudur: Müslüman olmayanlarınki helaldir.[225] Bir başka hadiste ise, **'Dinden çıkanı öldürün'** deniliyor.[226]

Az da olsa Medine surelerinde farklı birkaç ayet vardır. Örneğin **Mümtehine** suresi şöyledir: "Allah, din uğrunda sizinle savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmanızı ve onlara karşı adil davranmanızı yasak kılmaz." Benzer bir cümle **Âl-i İmran** suresinde de geçiyor: "Allah'ın rahmetinden dolayı, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlara mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi Allah'a güven, doğrusu Allah güvenenleri sever."[227]

Evet; bu iki ayetin içinde bulunduğu sureler Medine sureleridir. Burada denilebilir ki, bakın Kur'an ayetleri Medine'de de kimi zamanlarda yumuşak içerikli inmiştir. Bunlar hem duruma göre inen ayetlerdir, hem de pasifize edilmiş, İslam'a karşı siyasi arayışlar içinde olmayan zararsız insanlar için geçerlidir. Çünkü kadınlar bile Hz. Muhammed'i eleştirdiği için kendisi adamlarını gönderip onları ortadan kaldırtmıştır. Kitapta bunlarla ilgili epey örnek sundum.

---

224 Bakara suresi, ayet 217.

225 Müslim, Birr, no: 2564.

226 Buhari, Cihad, bab 149/3017.

227 Mümtehine suresi, ayet 8 ve Âl-i İmran suresi, ayet 159.

Bir ayette, **"İyilikle kötülük bir olmaz.** (Sen kötülüğü) **en güzel olan şeyle sav. O zaman bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki sıcak bir dosttur"** deniliyor.

Yukarıdan beri anlatılan ayetlere ve Hz. Muhammed'in pratiğine bakıldığı zaman az önce sözü edilen yumuşak ayetlerin bir değeri olmaz. Belirttiğim gibi; bunlar duruma göre inen ayetlerdir. Acaba ne zaman, hangi olaydan dolayı azınlıkta olan bu gibi yumuşak ayetler gönderilmiş, bunu göz önüne almak lazım. Kendisi zaten: **Sen katı olsaydın onlar dağılırdı** diyor. Hz. İsa da biri senin sağ tarafına vursa solunu da göster, yumuşak ol diyordu. Yani benzer sözler eskiden beri vardı. Hatta Hz. İsa daha farklı şeyler de söylüyordu. Birkaçını buraya da alalım:

* "Deniliyor ki komşunu sev, düşmanından nefret et. Bu doğru değildir. Hem düşmanlarınızı sevin, hem de size eziyet edenlere dua edin. Bakın Allah da güneşini hem iyiler hem de kötüler üzerine doğurur; ayırım yapmaz. Keza yağmuru da hem iyi, hem de kötüler üzerine yağdırır."[228]

* "Duymuşsunuz ki göze karşı göz çıkarılır, dişe karşı diş kırılır (yani kısas gerekir)."[229]

* "Eğer biri seni mahkemeye verip gömleğini almak istese sen abanı da ona ver, kim seni bir mil gitmeye zorlarsa sen iki mil onunla git, senden dileyene ver, ödünç isteyenden yüz çevirme!"[230]

228Matta 5/43-47.

229 Matta 5/39-42.

230 Maide 32.

Hz. İsa'nın bu açıklamaları net bir şekilde Kur'an ve Tevrat'a terstir. Hâlbuki Kur'an'da kısas var; daha önce Tevrat'ta da var olduğu kabul ediliyor. Hani Muhammed, Musa ve İsa'nın tanrısı aynıydı? Aralarında 180 derece fark var.

Burada bir yanlışa meydan vermemek için kısa bir hatırlatmada bulunmak isterim. Ben Hz. İsa farklıdır derken, o tanrıdan gelmedir veya görüşleri yerindedir diye bir algı oluşmasın. Hz. İsa'nın açıklamaları, yumuşaklığı Hz. Muhammed'in Medine dönemi indirdiği ayetlerine benzer. O zaman güçsüzdü, özgürlükten söz eden ayetler indiriyordu. Doğrusu da buydu zaten. Zayıfsa; elinde ordu, kuvvet yoksa sertlik neye yarar? Medine'de imkânlar oluşunca tam tersi istikamette ayetler indirilir. Acaba Hz. İsa da böyle bir güce sahip olsaydı ne olabilirdi? Koşullar farklı olunca taktikler de farklı olmuştur. Yoksa Hz. İsa başka bir şeydir veya projesi uygundur diye bir şey yok.

Konuyla ilgili birkaç söz söylemek için sunduğum bunca ayet ve hadis yeterli. Aslında her şey o kadar açık ki başka bir söz ilave etmek fazlalık olur; ancak yine de bir nevi hatırlatma olsun diye sunduğum ayetlerden bir özet eklemek isterim.

Her şeyden önce Kur'an'da inanmayanlar hakkında kullanılan dil fevkalade kışkırtıcıdır. Ne deniliyor inanmayanlar (Yahudiler) hakkında? Onları **domuz** ve **maymuna** çevirdim deniliyor. İşin mantık tarafı bir yana (ki üfürme püfürmeyle ne insan maymun olur ne de domuz); cümle hakaret içeriklidir. Peki, bu ifadeler Kur'an'da olunca barış mümkün mü? Bazı ayetlerde insana **hayvan** ve hatta hayvandan da beter deniliyor. Hatta daha da somutlaştırarak insana **köpek** ve **eşek** deniliyor. Daha ilginci, insana **zenim** deniliyor. Yani **soysuz, soyu bozuk** kişisin demek. Diyanet ve Yaşar Nu-

ri'nin Kur'an tercümelerinde de ayete aynı anlam verilmiştir. Bir diğer ayette hiç yakışmayan bir ifade kullanılıyor: Biz onun **burnunu sürteceğiz** deniliyor. Diğer bir ayette, müşrikler **necistir/pistir** deniliyor. Boyunlarını vurun, parmaklarını doğrayın deniliyor. Nerede bulursanız öldürün, onlara karşı sert davranın deniliyor. Yine Allah yolunda savaşırsanız müminlerin de gönlü rahat olur, sizden on kişi olsa onlardan yüz kişiyi yener deniliyor. Dünya nedir ki! Dünyanızı ahirete satın, Allah için savaşın, inkâr edenlerin boynunu vurun deniliyor. Savaş size farz kılındı, ben Allah olarak isteseydim birbirinizi boğazlamazdınız. Bununla sizi imtihan ederim deniliyor. Allah için öldürülenlere ölüdürler demeyin; onlar yaşıyorlar. İnanmayanları öldürme konusunda ben Allah olarak size tam yetki verdim deniliyor. Savaştan kaçmayın, hatta Allah için anne-babanızı ve her şeyinizi feda edin, terk edin. Size ne oldu da Allah için savaşa gidin denildiği zaman gitmezlik ediyorsunuz, topyekûn savaşa katılın deniliyor. Hatta bir iki ayette, savaş nedeni olarak namaz kılmamak da gösteriliyor. Demek ki iktidar Müslümanların eline geçse dünyadaki tüm insanlara namaz kıldıracaklar; yoksa kılmayanların kelleleri gidecek.[231]

Buradan ne çıkıyor ortaya? Din ve tanrı inancı her zaman insanlara karşı kullanıldığı gibi maalesef İslam'da da kullanılmıştır.[232]

---

231 Tevbe suresi, ayet 12.

232 Kalem, 13 ve 16; Cuma suresi, ayet 5; En'am suresi, ayet 179; A'raf suresi, ayet 176.

VIII. BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İ ELEŞTİRMENİN VE İSLAMİYET'TEN ÇIKMANIN CEZASI

Aslında Hz. Muhammed'i eleştirmenin hükmü ile İslamiyet'ten çıkma konusu ayrı iki başlık şeklinde de işlenebilirdi; ancak konular iç içe olduğu için bir başlık altında toparlamaya çalışacağım. Yukarıda sunduğum bir hadisi tekrarlayarak konuya girmek isterim. Hz. Muhammed, **"Kim dinini değiştirirse/İslam'dan çıkarsa onu öldürün"** diyordu. Bu hadisi aktaran sahabiler Hz. Osman, İbni Mesut, İbni Abbas, Muaz b. Cebel, Hz. Ali ve oğlu Hasan, Hz. Ayşe, Ebu Hüreyre, Muaviye b. Hayde, Ebu Musa el-Eş'ari, Ebu Bürde ve Abdullah b. Ömer'dir. Ayrıca bu hadis başta **Buhari** ve **Müslim** olmak üzere birçok kaynakta geçiyor. Ben her ravi için birer örnekle birlikte bazı kaynakları aşağıya alıyorum.[233]

---

233 a-Buhari: Hz. Ali ve İbni Abbas'tan örnek. Cihad, bab 149/3017 ve İstiabe, bab 2/6922.

b-Nesai, Tahrim-i Dem, bab 15/4063. Hz. Hasan rivayet ediyor. Busayri, Tuhfetü-l Hayre, c. 5/211, no: 4686. →

İslam'da Hz. Muhammed'i eleştirip sövme konusunda çok ağır cezalar öngörülmüştür. İlkin bu eleştirinin sınırı konusunda bilgi vermekle başlayalım. Konuya ilişkin hemen hemen aynı bilgileri paylaşan **Kadı İyad** (h.544.ö), **Kurtubi** (h.671.ö) ve Şeyhülislam **İbni Teymiye**'den (h.728.ö) özet bir bilgi aktarmak isterim.

Bunlar söze, "Her kim Hz. Muhammed'e herhangi bir kusur isnat ederse onun cezası ölümdür. İslam âlimleri arasında bu konuda ihtilaf yoktur" diye başlayıp şöyle detaylandırıyorlar: "Hz. Muhammed'e atfedilen eksiklik, kusur/eleştiri ister onun şahsıyla ilgili olsun, ister getirmiş olduğu dinle ilgili olsun bunun cezası ölümdür. Yine kim onu lanetlerse, ona beddua ederse, herhangi bir zararını isterse; böyle bir kişinin cezası tüm İslam âlimlerinin ittifakıyla ölümdür." Hatta **İmam Malik** ve daha sonra **Kadı İyad**, "Kim kötü niyetle Hz. Muhammed'in abası/ gömleği kirlidir, kötüdür diyorsa cezası yine ölümdür" diye yazmışlardır.[234]

İşte bu Kadı İyad ki, Bediüzzaman Sait Nursi onu kendi kitaplarında işlerken öve öve bitirememiştir. **İbni'l Heytemi**, "ez-Zevacir an iktirafi'l Kebair" adlı yapıtında, adamın biri Hz. Muhammed'le ilgili '**Sizin arkadaşınız**' ifadesini kullandığı için Halit b. Velit onu katletmiştir diyor. Yani ona arkadaş diye hitap etmek bile ölüm nedenidir.[235] Şeyhülis-

---

c-İbni Mace, Hudut, bab 1/2534. İbni Mesut aktarıyor.

d-Ebu Musa el-Eş'ari rivayet: 1) Buhari, Megazi, bab 60/4341; İstitabe, bab 2/6923; Ahkam, bab 12/7157. 2) Müslim, İmare, bab 3/1833.

e-Hz. Ayşe rivayeti: İbni Hemmam, Musannaf, c. 10/114, no: 18563 ve Taberani, M. Evsat c. 9/95, no: 9230.

f-Hz. Osman rivayeti: İbni Hemmam, Musannaf, c. 10/167, no: 18701-2.

[234] İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, c. 3/979, dördüncü mesele kısmında.

[235] Said Nursi, Mektubat, s. 179.

lam **İbni Teymiye** konuya ilişkin, **"Hz. Muhammed'i eleştiren ister Müslüman olsun ister kâfir infaz edilir"** şeklinde başlık atmıştır. Ayrıca, "Hz. Muhammed'e söven, aleyhinde konuşan, eleştiren kişi öldürülmelidir. Böyle biri ceza olarak köle statüsüne tabi olmaz, fidye verip de kendini kurtaramaz ve bağışlanmaz" diye farklı bir başlık daha atmıştır. **İbni Teymiye**, Hz. Muhammed'e sövmenin/eleştirmenin cezası infazdır derken; bununla ilgili kanıt olarak **on beş farklı hadis** göstermiştir. Bu, **Kadı İyad**'ın yazdıkları için de geçerlidir ve elbetteki parça parça birçok yazar da bu rivayetleri aktardıklarını yazmıştır.[236]

İbni Teymiye dışında başka İslam âlimleri de benzer başlıklar atmışlardır. Konuyla ilgili birkaç örnek verelim:

* İbni Ebi Asım (h.287.ö): **"Hz. Muhammed'i eleştireni öldüren katile ne kısas gerekir, ne de kan bedeli"** şeklinde başlık atmıştır.[237]

* İbni Münzir (h.318.ö): **"Tüm İslam âlimleri hemfikirdir ki Hz. Muhammed hakkında kötü şeyler söyleyenin, onu eleştirenin cezası ölümdür"** demiştir.

* İbni Rahüveyh: **"Hz. Muhammed hakkında olumsuz herhangi bir şey söyleyenin cezası hem ölümdür hem de bu kişi kâfir sayılır. Bu, aynı zamanda tüm âlimlerin de görüşüdür..."** demiştir.

* Muhammed b. Sahnun (h.265.ö):[238] **"Tüm İslam âlimleri müttefikler ki Hz. Muhammed'e herhangi bir eksiklik isnat edenin cezası ölümdür ve bunu yapan kişi aynı zamanda kâfir sayılır; gideceği yer de cehennemdir"** demiştir. **İbni**

---

236 İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s. 467; Takrib'ü Sarimi'l Meslul, s. 41.

237 İbni Ebi Kasım, Kitab'ü Diyat, s. 533.

238 Kimi yerlerde İbni Suhnun diye geçiyor.

Sahnun daha da ileri giderek, "Şayet birileri sövmenin cezası nasıl ölüm olur, bunu diyen kişi nasıl kâfir sayılır deyip karşı görüş belirtirse onlar da kâfir sayılır" da demiştir.

* İbni Teymiye: **"Hz. Muhammed aleyhinde konuşma cezasının ölüm olduğu hem sahabiler, hem de tabiiler** (sahabileri görenler) **nezdinde tartışmasızdır"** bilgisini de ekliyor.

Yine İmam Malik, İmam Ahmet b. Hanbel, İmam Şafii, Hanefi mezhebi, Leys b. Sad Fehmi (h.175.ö), İshak b. Rahüveyh (h.238.ö), Ebubekir Farisi (h.350.ö), Hattabi (h.388.ö) gibileri **"Hz. Muhammed'i eleştirmenin cezası ölümdür"** demişlerdir. Ancak Hanefi mezhebine göre bunu yapan kâfir sayılmaz; mürted (dinden çıkmış) statüsüne tabi olur. Burada değişen bir şey yok: Sonuçta her halükârda ceza yine infazdır. Ancak, Hz. Muhammed'e herhangi olumsuz bir şey diyen kişi için tövbe/pişmanlık teklif edilir mi yoksa hemen infaz mı edilir konusunda ihtilaf vardır. Mesela **Ahmet b. Hanbel**, kesinlikle pişmanlık fayda vermez; bunu diyen infaz edilmelidir görüşünü benimsemiştir. Kanıt olarak da Hz. Muhammed'i eleştiren birinin Halit b. Velit tarafından infaz edilirken Halit'in ona, pişmanlık duyar mısın diye sormamış olmasını ve hemen onu öldürmesi örneğini göstermiştir.[239]

İslam ülkelerinde yaşayan gayrimüslimler de Hz. Muhammed'i eleştirdikleri vakit, genel görüş onların da cezasının ölüm olacağıdır. Kısacası, Hz. Muhammed ve onun getirmiş olduğu dine karşı herkes suskun kalmalı, aleyhte herhangi bir ses çıkarmamalı; aksi takdirde İslam'a göre hem infaz edilir hem de cehennemi boylar.

---

239 a-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, ikinci mesele, s. 551.
b-Abdullah b. Malik, Mesailul İmam Ahmet, s. 431i no: 1557.

Kadı İyad ile Şeyhülislam **İbni Teymiye** şu örnekleri de veriyorlar: Endülüs âlimlerinden **İbni Hatem** bir sohbette, "Muhammed yetimin biriydi (hafife almak niyetiyle)" dediği için bölge âlimleri onun hakkında ölüm fetvasını vermiş ve adamı çarmıha germek suretiyle infaz etmişlerdir. Yine şair **İbrahim Fezari** Hz. Muhammed'i eleştirdiği için, başta Kadı Ebu'l Abbas olmak üzere dönemin âlimleri onun ölüm fermanını vermiş; ilkin bıçaklamış, sonra kaynar suyla haşlayıp çarmıha vurmuşlar; daha sonra da onu çarmıhtan indirip ateşte yakmışlardır.[240]

Denilebilir ki o dönemin İslam âlimleri bu sivri örnekleri kendi içtihatlarıyla icra etmişler, ola ki yanlışlık yapmışlar/İslam'dan anlamamışlar. Ama sonuna kadar sunacağım bilgiler bunun hiç de böyle olmadığını; tam da İslam'ın gerçeğini anlattıklarını göreceğiz. Şunu da eklemekte fayda var: Diyelim ki bir ülkede iktidar Müslümanlarda ve orada gayrimüslimler de yaşıyorsa; bunlar Hz. Muhammed'e herhangi bir eleştiri yönelttikleri zaman kayıtsız şartsız infaz mı edilirler yoksa pişmanlık için uyarı gerekiyor mu? İşte bu konuda İslam âlimleri arasında ihtilaf vardır. Kimileri hiç uyarı yapılmadan, tövbe et yoksa infaz edilirsin demeden bunlar öldürülürler demiş; kimileri, böyleleri önce uyarılırlar; pişmanlık duymadıkları takdirde infaz edilirler demişlerdir. Kısacası, onlar da ya susacaklar ya da ölüme mahkûm olacaklar. Bunun başka yolu yoktur.

Madem cumhura göre Hz. Muhammed'e sövmenin, onu eleştirmenin cezası infazdır; o zaman bir de bunun kanıtlarına bakalım. İlkin Kur'an'dan birkaç örnekle başlayalım:

---

240 a-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s.13-18, mesele 1.
b-Kadı İyad, eş-Şifa, c. 2/214-219.
c-Kurtubi tefsiri, Tevbe suresi, ayet 12, c. 8/82...

"Allah'a ve Resulüne karşı gelenler, içinde ebedî kalacakları cehennem ateşinin olduğunu bilmediler mi? Bu, büyük bir rezillik/rüsvalıktır."; "Allah ve resulüne kafa tutanlar/karşı gelenler en aşağılık/alçak kişiler arasındadırlar."; "Allah ve peygamberine karşı savaşanların cezası **ölümdür, çarmıha germektir, ellerin ve ayakların çapraz kesilmesidir"** gibi ayetler var.

İbni Kesir kendi tefsirinde Tevbe suresi 11. ayetin açıklamasında şunları yazıyor: "Bazı İslam âlimleri, bu ayete göre Hz. Muhammed'i eleştiren veya İslam'da bir noksanlık bulmaya çalışan kişiler infaz edilir demişlerdir, diyor."[241] Kaldı ki bu ceza sadece kâfirlere verilir denmiyor; Allah ve peygamberine karşı gelenler deniliyor (mutlak ifade: Kâfir, dinden çıkan Müslümanlar, herkes buna dâhildir).

Ayetlerde içerik kadar kullanılan terimler de önemlidir: Aşağılık, rezillik, alçaklık, rüsvalık gibi terimler bolca kullanılmaktadır. Bunu da hatırlatmış olayım. Benzer nahoş ifadeler Kur'an'da pek çok yerde geçer. Bundan önceki bölümde de nahoş örneklerden söz etmiştim.[242]

İşte bu ve bunlara benzer ayetlere göre Hz. Muhammed'e herhangi bir şekilde eleştiri getirenler infaz edilmelidir diye kanıt gösterilmiştir. Çünkü ayetlerde geçen Hz. Muhammed'le savaşmak ve ona karşı gelmek geniş kapsamlı terimlerdir. Bunlara sövme de, eleştiri de rahatlıkla dâhil edilebilir. Dahası, somut ve sağlam örnekler vardır ki Hz. Muhammed'i yalnız diliyle eleştirenler bile onun talimatıyla infaz edilmişlerdir. Kısacası, İslam'da Hz. Muhammed'i eleştirmeye geçit yoktur...

---

241 İbni Kesir tefsiri, Tevbe 11, c. 4/116.

242 Tevbe suresi, ayet 63; Mücadele suresi, ayet 20-21; Maide suresi, ayet 33. Kur'an'da Allah adlı kitabım.

A) Hz. Muhammed'in Talimatıyla Katledilen Eleştirmenler:

İlkin bunlarla ilgili **Buhari** ve **Müslim**'de ortak işlenen bir-iki örnekle başlayıp devam edelim.

1. Ebu Musa el-Eş'ari Anlatıyor (h.42.ö):[243]

Hz. Muhammed tarafından Yemen'e vali olarak görevlendirilmiştim. Benden önce Muaz b. Cebel de Yemen'e vali olarak atanıp gitmişti. (Her birinin görev bölgesi ayrıydı). Muaz'a vardığımda baktım ki bir adam orada sıkı bir şekilde bağlanmış duruyor. Olayın ne olduğunu, adamın niçin bağlandığını Muaz'dan sordum. Kendisi, "Bu adam daha önce Yahudi iken Müslüman olmuştu; ancak tekrardan İslam'ı bırakıp Yahudiliğe geçmiş. Bunun için biz bağladık bakalım ne yapacağız?" dedikten sonra bana (Ebu Musa'ya), "Buyur, hayvandan in!" dedi. Ben de, "Hayır; siz bu adamı öldürmeden ben inmem, çünkü adam İslam'dan çıkmış, cezası infazdır!" dedim. Bunun üzerine Muaz'ın talimatıyla adamı orada infaz ettiler.

Evet; adamın tek kusuru din değiştirmek. Bu olay sırasında Hz. Muhammed daha hayatta ve bununla ilgili olumsuz herhangi bir şey de demiyor. Kendisi bundan ancak memnuniyet duymuştur. Çünkü baştan beri anlatılanlar ve bundan sonra anlatılacaklara bakıldığında onun bu tür insanların infazından memnuniyet duyduğu kesin. Zaten ken-

---

243 Zehebi, Siyer-i Alam, c. 2/382.

disi de böyleleri hakkında infaz emri vermiştir. Bunları anlatacağım. Az önceki hadise **Buhari**'de birkaç kez, **Müslim**'de ve diğer birçok güvenilir İslami kaynakta anlatılır.[244]

2. Cabir b. Abdullah Anlatıyor (h.78.ö):[245]

a) Yahudi olan şair **Ka'bu'l Eşraf** Muhammed'in Allah'tan gelmediği konusunda propaganda yaptığı için Hz. Muhammed bir gün arkadaşlarına, **"Kim bunun cezasını verecek?"** diye sordu. Buna karşı Muhammed b. Mesleme, "Ey Muhammed; sen onu öldürmemi mi istiyorsun?" dedi. Hz. Muhammed, **"Evet"** karşılığını verince; Muhammed b. Mesleme bir gece Ka'b'ın kalesine baskın düzenleyip onu öldürdü ve kafasını kesip Hz. Muhammed'e getirdi. Bu olay hicri üçüncü yılı başında, R.evvel ayında, Medine döneminin 25. ayında meydana geliyor.[246]

Bunun da az önceki hadise gibi kanıtları güçlü. En başta Diyanet tercümesi olan Tecrid-i Sarih'te, **Buhari**'de birkaç yerde, **Müslim** ve diğer hadis külliyatında anlatılmaktadır. Ka'bu'l Eşraf, Muhammed'den önce Medine'de yaşayan, Muhammed gelince onları oradan çıkartıp başka yerlere sürgün eden Beni Nadir Yahudilerindendi. Yani Hz. Muhammed Medine'ye gitmeden önce bu adam oranın asıl yerlilerindendi. Kaynaklarda şu detay da var: Hz. Muhammed

---

244 a-Buhari, Megazi, bab 60/4341; İstitabe, bab 2/6923; Ahkam, bab 12/7157.

b-Müslim, İmare, bab 3/1833.

245 Zehebi, Siyer-i A'lam, c. 3/192.

246 İbni Sad, Tabakat, c.2/29.

beş kişilik bir baskın grubunu onun üzerine gönderirken; kendisi de belli bir yere kadar onlara eşlik ediyor; **Bekiu'l Gardek** denilen semte kadar geliyor. Onlardan ayrılırken; gidin öldürün Allah sizinle beraber olsun, diyor. Bunlar adama vardıklarında kendisi o sırada arkadaşlarıyla birlikte bir yerde oturuyormuş. Ka'b soruyor, hayırdır neye geldiniz? Onlar, biz senden yardım istiyoruz, biz de Muhammed'in aleyhine çalışıyoruz diyorlar. Adam, size yardım ederim diyor.

Bunlar gece kapıyı çalınca Ka'b'ın eşi korkuyor, ne istiyorlar diye soruyor. O da, ihtiyaçları var onun için gelmişler diyor. Bunlar içeri girince **Ebu Abes** adındaki Müslüman onun boğazına yapışıyor; Muhammed b. Mesleme de kılıçla onu öldürüyor.

Şunu bir daha yineliyorum ki, tüm kaynaklarda bu adam şairdi ve şiirleriyle Hz. Muhammed'i eleştiriyordu, insanları onun aleyhine kışkırtıyordu bilgisi vardır; tek suçu bu! Başta da belirttim; bu örnekler **Buhari** ve **Müslim**'de müşterek işlenmiştir. Hele Buhari bunu birkaç yerde tekrar ederek yazmıştır. Diğer hadis kaynaklarında da geçiyor. Ayrıca şu da belirtiliyor ki bu adam sadece Hz. Muhammed'i eleştiriyordu, herhangi bir silahlı teşebbüste bulunması söz konusu değildi.[247]

---

247 a-Buhari, Rehn, bab 3/2510; Cihad, bab 158/3031 ve 3032; Megazi, bab 15/3037.

b- Müslim, Cihad/ 1801.

c Tecrid-i Sarih, Diyanet tercemesi, hadis 1578; c. 10/174.

d-Ebu Davud, Cihad, bab 169/ 2768 ve Harac, bab 21-22/3000.

e-Heysemi, M. Zevaid, Megazi bölümü, c.6/291, no: 10330.

f-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 19/76, no: 154.

g-A.Razzak, Musannaf, Cihad bölümü c. 5/203, no: 9388.

b) Ebu Davut ve diğer bazı İslami kaynaklarda farklı bir Yahudi cinayeti daha anlatılıyor. Hz. Muhammed, 'Yahudileri nerede yakalarsanız öldürün' deyince; Müheysa b. Mesut adında biri gidip **Süneyne** adında Yahudi bir tüccarı katlediyor. Bunu gören Mühaysa'nın ağabeyi **Hüveysa**, katil kardeşini dövmeye başlıyor ve neden bunu yaptın, bu adamın senin etinde emeği vardır diyor (hani adam tüccar olduğu için ondan herkes yararlandığı gibi sen de yararlandın demek istiyor). O sırada katil adam ağabeyine, "Beni onun katline yönlendiren (Hz. Muhammed'i kastederek) bana dese ki git ağabeyini (Hüveysa'yı) öldür seni de öldüreceğim" diyor. Bunu ayrıca bu adamın kızı da anlatıyor.[248]

c) Cabir farklı bir örnek daha veriyor: Bir kadın Hz. Muhammed zamanında İslam'dan çıkmıştı. Kadın tövbe etmeyince (bir daha İslamiyet'i kabul etmeyince), Hz. Muhammed'in emriyle katledildi. Cabir ayrıca, Hz. Muhammed'in, bir kadın İslam'dan çıkarsa öldürün sözünü de aktarıyor. Bunu Hz. Ayşe ve Hz. Ali de rivayet etmişlerdir.[249]

d) Zeynep adında bir Yahudi kadın Hayber baskını sırasında Hz. Muhammed'e zehirli bir yemek yedirince; Muhammed, neden böyle yaptın diye ondan soruyor. Kadın, bu eylemi gerçekleştirmekle seni öldürmek istedim ki toplum sen-

---

248 a-İbni Kesir, Bidaye-Nihaye, c. 5/334. Burada dipnotta İbni İshak ve İbni Hişam da referans gösterilmişlerdir.

b-İbni Esir, el-Kamil, c. 2/40.

249 Darekutni, Hudut bölümü, c. 3/319, bab 125/3178 ve İbni Teymiye Sarimu'l Meslul, c. 3/602, üçüncü mesele. Ancak kimi rivayetlerde şu şekilde geçiyor: Muhammed, gidin ona söyleyin dönsün; yoksa katledin diye. Yani katledip etmedikleri bellisiz. Bu cinayetleri kaldıramayan kimi Müslüman yazarlarsa, bunu anlatanlar arasında yalancılar var deyip şüphe uyandırmak istemişler. Madem güvensiz; o zaman niye kitaplarınıza alıyorsunuz?

den kurtulsun diyor. Hz. Muhammed bu kadını çarmıha gerdirmek suretiyle katlediyor. Bazı kaynaklarda Muhammed'i merhametli göstermek için; kendisinin kadını affettiği yazılmıştır. Aslında Hz. Muhammed'in şiddet konusundaki genel durumuna bakıldığında kadının çarmıha gerdirildiği kolay anlaşılır. Zaten onu eleştirenlerin kendi talimatıyla infaz edildiklerine ilişkin somut örnekler çok; anlatmaya devam edeceğim. İnsan bu örneklere bakınca Hz. Muhammed'in o kadını serbest bıraktığına ihtimal bile vermez.[250]

3. Hz. Ali Rivayetlerinden Örnekler (h.63.ö):[251]

a) Yahudi bir kadın Hz. Muhammed hakkında kötü konuşup eleştiride bulunduğu için bir adam onu katlediyor. Daha sonra Hz. Muhammed bu konuda bilgilendirilince, **"O kadının kan bedeli adama düşmez/kadın ölümü hak etmiştir"** diyor ve katil kişiye herhangi bir yaptırım uygulamıyor.

Elbani bu rivayeti değerlendirirken, bu hadisin isnadı Buhari ve Müslim şartlarına uygundur diyor. Şu da var ki, mezhep lideri **Ahmet b. Hanbel**, Hz. Muhammed'i eleştirip sövenin cezası ölümdür derken; kanıtlarından birinde de bu olayı göstermiştir. Bunun gibi infaz edilen bir kadın daha var; onu ilerde İbni Abbas bölümünde işleyeceğim.[252]

---

250 Sünen-i Darekutni, Hudut bölümü, c. 3/120, bab 130/3183.

251 Zehebi, Siyer-i Alam, c. 28/251, Halifeler kısmında geçiyor.

252 a-Takrib'ü Sarimi'l Meslul, s.42.
b-Ebu Davud, Hudud bölümü, bab 3/4362.
c-İbni Kayyim el-Cevziyye, Ahkam'ü Zımme, s. 1398.
d-Elbani, İrvau'l Galil, c. 5/91, no: 1251.

b) Bir adam, "Muhammed peygamber değildir, yalancıdır" diye aleyhte propaganda yapıyordu. Hz. Muhammed, onu öldürmek için Hz. Ali ve Zübeyir b. Avam'ı görevlendiriyor, onu yakalarsanız öldürün diyor. Ama sonu ne olmuş, gidip yakalayabilmişler mi? İşte bu sorunun yanıtı hadis metninde geçmiyor. Burada önemli olan, Hz. Muhammed'in eleştiriye karşı sert tavrı ve verdiği ölüm fetvasıdır.[253]

4. Bera b. Azib Aktarıyor (h.72.ö):[254]

İbni Ebi'l Hukayk (**Ebu Rafii**) Hz. Muhammed aleyhine propaganda yapan, onun peygamber olmadığını etrafa anlatan önemli bir Yahudi idi. Burada şu da söyleniyor: Bu adam Gatafan ve Arap müşriklerden oluşan bazı insanları Muhammed aleyhine kışkırtıyormuş. İşte hem şiirleriyle Hz. Muhammed'i eleştirdiği, hem de bu kışkırtma nedeniyle; Hz. Muhammed onu öldürmek için Medineli Müslümanlardan (Ensar) bir grubu onun üzerine gönderiyor. Bunların başında da Abdullah b. Atik var. Bunlar gidip adamı öldürüyorlar.

Bu olay **Buhari**'de birkaç yerde, **Müslim**'de, Diyanet'in tercümesi olan Tecrid-i Sarih'te ve diğer hadis kaynaklarında geçiyor. Olay, hicretin altıncı yılı Ramazan ayında gerçekleşiyor ve elbetteki Hayber'de oluyor. Bu adam aslen Nadiroğulları Yahudilerindendi ve bunlar Hz. Muhammed tarafından Medine'den çıkartılıp sürgün edilmişlerdi. İşte

---

253 a-Kadı İyad, Şifa, c. 2/222.
b-İbni Hemmam, Musannaf, c. 5/308, no: 9707.

254 Zehebi, Siyer-i Alam, c.3/195.

adam sürgün yerinde de rahat bırakılmadı ve Hz. Muhammed'in emriyle insanlar gelip onu infaz ettiler.[255]

Bu adam uykuda iken onu infaz ediyorlar. Bu yüzden Buhari, **'Uykuda olan müşrik birinin öldürülmesi'** adıyla özel bir başlık açmış ve bu adamın hikâyesini örnek olarak göstermiştir.[256] İş bununla da bitmiyor. Bu adam Hayberli Yahudilerin lideriydi. Kendisi katledilince Yahudiler onun yerine Üseyir b. Rizan adında bir Yahudiyi lider seçiyorlar. Burada şu söyleniyor: Bu adam etraftan insanlar toplamıştı ve Hz. Muhammed'e saldırı yapacaklardı. Hz. Muhammed bunun bilgisini alınca Abdullah b. Revaha sorumluluğunda dört kişilik bir casus grubunu Ramazan ayında gönderiyor. Bunlar gizlice Hayber'e gelip üç gün onları dinliyorlar, neler olup bitenleri öğreniyorlar. Arkasından Müslümanlardan 30 kişilik bir silahlı grubu Abdullah b. Revaha başkanlığında onlara gönderiyorlar. Bunlar gidip 29 Yahudiyi katledip Hz. Muhammed'e geri dönüyorlar. Hz. Muhammed buna karşı onlara, **"Allah sizi zalim bir topluluktan kurtardı"** diyor.[257]

Dikkat edilirse verilen örneklerde katledilenlerin çoğu Yahudi idi. Zaten Hz. Muhammed'e karşı fikir bazında en çok mücadele veren, onu zor durumda bırakan da Yahudilerdi. Onun için hem pratik olarak onlara yöneliyordu, hem de teorik olarak onlar aleyhine ayet üzerine ayet geliyordu. Müslümanların azılı düşmanları Yahudilerdir, biz onları da-

---

255 a-Buhari, Cihad, bab 155/3022 ve 3023; Megazi, bab 16/4038-4040.
b-Tecrid-i Sarih, c. 10/180, no: 1579.
c-Müslim, no: 1833, İbni Sad, Tabakat c.2/87.
d-Askalani, Fethu'l Bari Şerh'ü Sahihi'l Buhari, Megazi bölümü, c. 9/101, bab 16/4039.

256 Buhari, Cihad, bab 155/3022.

257 Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6/176-178.

ha önce domuz ve maymunlara çevirdik gibi hakaret içerikli ve onları Müslümanlar gözünde potansiyel suçlu gösteren ayetler gibi.[258]

Bu sivri örnekleri Buhari, Müslim ve diğer hadis kaynaklarından verdikten sonra, şimdi de başta **İbni Hazm** (h.456.ö), **Kadı İyad** (h.544.ö) ve Şeyhülislam **İbni Teymiye** (h.728.ö) ve başka da birçok İslam âliminin işledikleri çarpıcı, tüyler ürpertici örneklere geçelim.

5. Zübeyir b. Avam'dan Bir Örnek:

Adamın biri Hz. Muhammed'i eleştiriyor, aleyhinde konuşuyor, peygamber olmadığını söylüyor. Buna karşılık Hz. Muhammed arkadaşlarından bir fedai istiyor. Bu sefer cennet müjdesi alan on kişiden biri olan Zübeyir b. Avam, ben giderim diyor ve gidip onu infaz ediyor. Hz. Muhammed buna karşı öldürülen kişi üzerinde bulunan eşyayı (elbise, zırh, kılıç, kemer o günkü şartlarda ne varsa) Zübeyir'e veriyor. İslam terminolojisinde buna **seleb** denir. Bu, insanları savaşa teşvik için öne sürülen bir pirimdir. Zübeyir'in rivayet ettiği bir örnek daha var: Bir adam, Muhammed peygamber değildir, o yalancıdır deyince; Hz. Muhammed onun üzerine Hz. Ali ve Halit b. Velid'i gönderiyor, gidin öldürün diyor. İşte bunlar da Hz. Muhammed'den cennet müjdesi alan şahsiyetler arasındadırlar.[259]

---

[258] Maide, ayet 60 ve 82; Bakara, ayet 65; Araf, ayet 166.

[259] a-Kadı İyad, Şifa, c.2/221-22.
b-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s. 287.
c-İbni Hemmam, Musannaf, c. 5/237, no: 9477.
d-Ebu Naim Esbehani, Hüliyyetü-l Evliya, c. 8/45.

6. Halit b. Velit'in Gerçekleştirdiği İnfazlar:

Hz. Muhammed, kendisini eleştiren bir adam hakkında, **"Kim gerekeni yapar/gidip onu öldürür?"** diye arkadaşlarından gönüllü ister. **Halit b. Velit,** "Ben gerekeni yaparım" der ve gidip o adamı infaz eder. Halit b. Velit bir kadını da katlediyor. Kadının suçu, Hz. Muhammed aleyhinde konuşup onu eleştirmek, peygamber olmadığını öne sürmek. Bu yüzden Hz. Muhammed Halit b. Velit'i onun üzerine gönderiyor; Halit gidip kadını infaz ediyor.[260]

7. Hz. Muhammed'i Eleştiren Babalarını İnfaz Etmişler:

Bir adam Hz. Muhammed'in yanına gelip babam senin aleyhine konuştuğu için onu infaz ettim diyor. Hz. Muhammed adama hiçbir şey demiyor ve üzülmüyor da. Zaten Kur'an'da, **"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir milletin, babaları veya oğulları veya kardeşleri ya da akrabaları olsa bile Allah'a ve Peygamberine karşı gelenlere, sevgi beslediklerini görmezsin"** diye ayet var. Kur'an'da böyle geçerken, Hz. Muhammed kalkıp da gerçekleşen o infazlara karşı üzüntü duyar mı? **İbni Teymiye**, Hz. Muhammed'i eleştirdiği için oğulları tarafından katledilen insanlardan da iki örnek veriyor.[261]

---

260 a-İbni Hallal, Ahkam'ü Ehlil'l milel, no: 731-732.
b-Kadı İyad, Şifa, c. 2/221.
c-İbni Hemmam, Musannaf, c. 5/307, hadis no: 9705.
d-İbni Hazm, Muhalla, c. 11/413.
e-İbni Teymiye, Sarümu'l Meslul, s. 287.

261 a-Mücadele suresi, ayet 22.
b-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s. 288.
c-Kadı İyad, Şifa, c. 2/222.

8. İbni Abbas Aktarıyor:

a) Ümmü'l Veled Cinayeti:

Kör bir adamın Ümmü'l Veled denilen cariye asıllı bir eşi vardı. Adamın o kadından ayrıca iki çocuğu da vardı. Kadın Hz. Muhammed aleyhine konuşunca, onu eleştirince, ona inanmıyorum deyince; bu, kör adamın zoruna gidiyor. Hanımını birkaç kez uyarıyor; ancak kadın bildiğini okuyor ve Hz. Muhammed'i eleştirmeye devam ediyor. Sonunda adam bir gece eline sivri bir demir parçası/şiş alıp kadının göğsünden geçirerek arkasından çıkarıyor onu katlediyor. O sırada çocuk kadının iki bacakları arasına düşüyor. Hadiste, çocuk daha önce vardı da onun kucağındaydı ve o sırada düştü denilmiyor. Öyle anlaşılıyor ki, kadın hamileymiş. Adam kılıcı onun karnına vurunca çocuk ortaya çıkmış. Bu durumda kör adam iki cinayet birden işlemiş oluyor.

Birçok kaynakta, adam kılıçla kadının karnına vurunca çocuk onun iki bacağı arasında kaldı şeklinde bilgi var. Ancak **Taberani** ve **Beyhaki** aktarımlarında şöyle bir bilgi var: Adam kadına vurunca onun iki çocuğu kan revan içinde kadının bacakları arasında kaldı şeklindedir. Ama şu var ki kadının katledilmesinde ihtilaf yoktur. Sonuçta bu cinayet Hz. Muhammed'e anlatılınca, ilkin morali bozuluyor, **"Neden eşini katlettin?"** diyor. Adam, "Eşim seni hep eleştiriyordu. Ben uyardığım halde vazgeçmedi. Bu yüzden bir gece yarısı onu infaz ettim" deyince; Hz. Muhammed onun bu açıklamasından sonra, **"Şahit olun! Kadının kanı boşuna gitti/öldüren kişiye herhangi bir ceza, günah yoktur"** karşılığını veriyor ve konu böylece kapanıyor.

Şu önemli bilgiyi de paylaşmak isterim: **Ümmü'l Velet** denilen o kadın savaşta ele geçirilip cariye statüsüne tabi tutulmuş ve bir nevi kurban gibi o kör adamın eline geçmişti. Üstelik bu çiftten iki çocuk dünyaya gelmişti. Böylece onlar da annesiz kaldılar. Denizde boğulan yılana sarılır misali; İslami kesim zorda kaldı mı; vay efendim hadis zayıftır, uydurmadır gibi yöntemlere başvuruyorlar. O yüzden hadisleri analiz eden İslam âlimleri bu olay hakkında ne demişler bir de buna bakalım.

İbni Hacer Askalani: Bu cinayeti aktaran raviler güvenilirdir şeklinde not düşmüştür. **Hakim Nisaburi** ve **Elbani**: Bu hadis Müslim'in şartlarına göre sahihtir demişlerdir. Mezhep lideri **Ahmet b. Hanbel**: Hz. Muhammed'i eleştiren, hakkında kötü konuşan katledilir derken; kanıtlarından birini de bu olayı göstermiştir. Şeyhülislam **İbni Teymiye**: Bu olay hakkında net konuşmuştur; cinayetle ilgili bu hadis sağlamdır demiştir.

Bu olayın yazıldığı kaynaklardan uzunca bir listeyi dipnota ekliyorum.[262]

---

262 a-Ebu Davud, Hudud, bab 2/4361-4362.
b-Nesai, Sünen-i Suğra (Mücteba)Tehrim-i Dem, bab 16/4070.
c-İbni Ebi Kasım, Kitab'ü Diyat, s. 533, no: 299.
d-Hakim Nisaburi, Müstedrek, Hudut başlığı altında, c. 4/354, no: 8044.
e-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 11/351, no: 11984.
f-Darekutni, Sünen, Hudut bölümü, c.3/112, bab 102-103/3155-3156. Ayrıca Kaza ve Ahkam, bab 47/4423 ve 4425.
g-Ahmet b. Muhammed Hallal, Ahkam'ü Ehl'il Milel s. 257, no: 723, 725.
h-İbni Hacer Askalani, Büluğu'l Meram s. 369, no: 1215.
i-Elbani, İrvau'l Galil, c. 5/91, no: 1251.
j-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, c. 2/142.
k-Makdisi, Ehadisi Muhtare, c. 2/169, Hz. Ali hadisleri başlığı altında.

Hz. Muhammed'den izin almadan işlenen bu cinayetler gösteriyor ki, herhangi bir Müslüman Hz. Muhammed'e söveni katledebilir. Yani ille de İslam mahkemesi bunu icra etsin diye bir kural yoktur. **İbni Teymiye** de bunu net olarak belirtmiştir.[263]

b) Ebu Afek Cinayeti:

Bu adam az sonra hikâyesini anlatacağım Asma binti Mervan'dan önce katledilir. Anlatıldığına göre Hz. Muhammed Medine'ye hicret ettiği sırada bu adam 120 yaşlarında, çok yaşlı biridir. Elbette bu da Yahudi idi. Hz. Muhammed Medine'ye yerleştikten sonra Mekke'den gelen tüccarların önünü keser; çevreye baskınlar yapar; Yahudi dininin artık geçersiz olduğunu anlatır. Bütün bunlar Yahudilerin hoşuna gitmediği gibi; aynı zamanda onları çok da korkutur. Hele en son Bedir harbi meydana gelince bunlar geleceklerinden daha fazla korkmaya başlarlar. Bu yüzden de **Ebu Afek**, şiirleriyle Hz. Muhammed'i eleştirmeye, onun aleyhinde konuşmaya başlıyor. Hz. Muhammed onun bu tutumunu hazmedemiyor. Sonuçta **Salim b. Umeyr** adında bir sahabi/Müslüman, ben onu öldüreceğim diye yemin içiyor. Adam hazırlığını yapıp bir gece açık bir havada gidip Afek'i çadırında katlediyor. Bu olay üzerine Asma adındaki kadın onun hakkında şiir yazıyor. Bu ölüm hikâyesi özetle böyledir.[264]

---

263 İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s. 290.

264 Vakıdi, Megazi, 1/174-175; D.bekiri, Tarihu-l Hamis, 1/408.

c) Asma binti Mervan'ın İnfazı:

İbni Abbas; **Asma binti Mervan** Hz. Muhammed'i eleştiriyordu, aleyhinde konuşuyordu, diyor. Kadının yakınlarından Umeyr b. Adiy bunu öğrenince yemin içiyor; Muhammed Bedir harbinden dönünce ben bu kadını öldüreceğim diyor. Bedir harbinden sonra adam bir gece kadının evine baskın düzenliyor ve neler yaptığını kendisi anlatıyor: Kadın uyuyordu, kucağında sütte olan çocuğu vardı. Ben onu bir tarafa itip kılıcı hemen kadının karnından geçirip sırtından çıkardım ve çıkıp Medine'ye geldim. Sabah namazını Muhammed'le birlikte kıldım. Namazdan sonra durumu Muhammed'e bildirdim.

Buraya kadar adamın kendisi anlatıyor. **İbni Abbas**, o sırada Hz. Muhammed, "Bu tartışılacak bir konu değildir (iyi ki katlettin) dedi" diyor. Ancak Hz. Ömer katil adamla alay edercesine, "Hele şu kör adama bakın!" deyince; Hz. Muhammed, "Adama kör demeyin, çünkü adam görüyor" diyor ve şu ilginç cümleyi kullanıyor: **"Allah ve peygamberine samimi bir şekilde yardım eden birini görmek isterseniz işte bu adama bakın!"** diyor. Sonra adam dönüp gidince yolda kadının oğullarını, yakınlarını kadının kabri başında görüyor. Onlar kadını daha yeni gömüyorlardı. O sırada katilden soruyorlar, sen mi annemizi öldürdün diye. O, "Evet" diyor ve "Eğer siz de onun gibi yaparsanız/Hz. Muhammed'e eleştiri getirirseniz aynısını size de yaparım" diyor.

Şeyhülislam **İbni Teymiye** bu konuda başlık atmış: Kadın insanları savaşa tahrik etmiyordu; sadece Hz. Muhammed'i eleştiriyordu ve ölüm nedeni eleştiriydi diyor. İbni Teymiye adeta olayı, 'Keşke kadın dirilseydi ben de onu o şekilde in-

faz etseydim' der gibi anlatıyor.[265] **Vakıdi** ise kadının suçunu şöyle sıralıyor: "Asma binti Mervan Yezit b. Zeyd ile evliydi. Bu kadın Muhammed'e eziyet veriyordu, İslam'ı eleştiriyordu ve sözleriyle Muhammed aleyhine kışkırtmada bulunuyordu" diyor. Bunun ötesi yok! Bu olay, Ramazan ayının bitimine beş gün kala meydana gelmiş. Tarih, Medine döneminin 19. ayı, hemen Bedir harbi bitiminde gerçekleşiyor.[266]

Burada kısa ve somut bir örnek vereyim. **Şa'bi** Hz. Ali'den aktarıyor: Yahudi bir kadın Hz. Muhammed'e sövüp eleştirdiği için, bir adam onun boğazına asılıp onu katlediyor. Hz. Muhammed burada adam aleyhine herhangi bir yaptırım uygulamadığı gibi; üstelik açık bir şekilde olayı savunuyor, **ona kadının kan bedeli düşmez** diyor. Mezhep lideri **Ahmet b. Hanbel** bunu kanıt göstererek Hz. Muhammed'i eleştirenin katli vaciptir diye sonuç çıkarmıştır. **İbni Teymiye**, katledilen başka bir Yahudi kadın örneğini de veriyor. O da sadece Hz. Muhammed'i eleştirdiği için katledilmiştir, diyor.[267] Kimileri bu olayı inkâr etmek için, **'Efendim; Şa'bi Hz. Ali'yi görmemiştir; dolayısıyla onun bu sözü Hz. Ali'ye mal etmesi gerçeği yansıtmıyor'** şeklinde savunma yapmışlar. Ben burada fazla detaya girmiyorum; kısa bir bilgi aktaracağım ki gerçekler ortaya çıksın.

Şa'bi doğrudan doğruya Hz. Ali'den aktarıyor: "Hz. Ali zina yapan bir kadını Cuma günü taşlamış ve bunu Hz. Mu-

---

265 a-Vakıdi, Megazi, c. 1/173.
b-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 51/224.
c-İbni Teymiye, Tekrib'ü Sarimi'l Meslul, s. 42-50.

266 Vakıdi, Megazi 1/172-174.

267 Şeyhülislam İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, c. 2/125; Ebu Davud, Hudud, no: 4362.

hammed'in sünnetine göre yaptım demiştir" diyor. Burada gayem bu recim olayı değil. Burada şunu demek istiyorum: Bu örnekte de **Şa'bi** doğrudan doğruya Hz. Ali'den alıntı yapıyor. Niye bu kabul ediliyor ve üstelik de İslam'da Kur'an'dan sonra gelen **Buhari**'de yer alıyor da; başka bir konuda Ali'den alıyorsa niye olmasın? İşte bunun adı fırsatçılıktır. Kaldı ki diyelim bir olayda böyle usul bakımından bazı gerekçeler öne sürüldü; peki yukarıdan beri sunduklarımı ve sunacağım bunca örnek nasıl savunulabilir? Hele hele hadislerden ziyade ağır ceza içeren ayetler var. Örneğin insanların kol ve bacaklarını kesin, öldürün, çarmıha gerin, parmaklarını doğrayın gibi ayetler! Peki, bunlar nasıl savunulabilir?[268]

Kaldı ki Şa'bi'nin Hz. Ali'yi görmediği iddiası da doğru değildir. **Zehebi** birkaç rivayet getirmiştir ki Şa'bi Hz. Ali'yi görmüş, arkasında namaz kılmıştır. **İbni Teymiye**, Şa'bi Hz. Ali ile epey kalmıştır ve aktardığı olay gerçektir diye not düşmüştür. Bu adam Halife Ömer döneminde dünyaya gelmiştir. Ayrıca **Zehebi** elli civarında sahabe ismi veriyor ki, Şa'bi bunları görüp onlardan hadis almıştır ve hatta daha fazla sahabeden hadis aktarmıştır diyor. Demek ki 'Şa'bi Hz. Ali'yi görmemiştir, dolayısıyla ondan hadis alması doğru değildir' sözü gerçeği yansıtmıyor.[269] Kaldı ki yukarıdaki hadisi yalnız Şa'bi aktarmamış ki. Bunun başka ravileri de vardır. Mesela **İbni Sad** şöyle bir liste sunmuştur: Kabisa adındaki ravi Yunus'tan, o da babası Ebu İshak'tan, kendisi Abdullah b. Ma'kıl'dan almıştır. Abdullah ise Hz. Ali'yi çok görmüş onunla yaşamıştır.[270] Rivayetlerde; Yahudi kadın Hz. Mu-

---

268 Buhari, Hudut, bab 21/6812; İbni Teymiye, Muhtasar'ü Sarim, s. 52.

269 Zehebi, Siyer-i A'lam, c. 4/295-96.

270 İbni Sad, Tabakat, c. 4/195.

hammed'i eleştirdiği için sahabi İbni Ümmi Mektum'un zoruna gidiyor ve kalkıp kadını katlediyor. Hz. Muhammed bunu duyunca, kadının kan bedeli sana düşmez diyor.[271]

Akla, kadın sadece Hz. Muhammed'i eleştirdiği için nasıl infaz edilmiş diye bir soru gelebilir. Evet; yukarıdan beri hikâyeleri anlatılanların hepsi aynıdır: Sözlü olarak Hz. Muhammed'e karşı çıkmak, ona inanmamak, biat etmemek. **İbni Teymiye** yukarıda cinayeti anlatılan iki çocuk sahibi kadın için şunu belirtiyor: Bu kadın, sadece Hz. Muhammed'e sövmüş; değil ki, Hz. Muhammed'in düşmanlarını savaşa tahrik etmiş veya onlara bir öneride bulunmuş/akıl göstermiş gibi başka herhangi bir kusuru yoktu diyor.[272] Ben burada **İbni Ümmi Mektum** hakkında kısa bir bilgi vermek isterim, çünkü önemlidir. Bu adamın iki gözü de kör; ancak Hz. Muhammed için önemli bir isim. Öyle ki Hz. Muhammed Medine dışına çıktığında kendi yerine onu vekil bırakırdı. O kadar seçme sahabeler vardı; onlara değil de bu adama vekâlet bırakıyordu. Tam on üç sefer ona vekâlet bırakmıştır. Ayrıca bu adam da **Bilâl-i Habeşi** gibi Hz. Muhammed'e müezzinlik yapıyordu.[273]

Başka bir kitabımda işlediğim için bir daha tekrarlamak istemiyorum. Kısa bir hatırlatmada bulunup konumuza devam edelim: Bir heyet Hz. Muhammed'i ziyarete gelir. O sırada bu kör adam da Muhammed'in yanında ve o da Muhammed'den bir şeyler soruyor. O ileri gelenler orda. Hz. Muhammed onlarla sohbete daldığı için âmâ adamla hiç il-

---

271 İbni Sad, Tabakat, c.4/195.

272 İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s. 516.

273 İbni Sad, Tabakat, c. 4/191: İbni Ümmi Mektum kısmında.

gilenmiyor, onun sorularına yanıt vermiyor. Sonra onlar kalkıp gidince Muhammed bakıyor ki adamın kalbi kırılmış ki; tam o sırada **Abese** suresinden yaklaşık on ayet (cümle) birden iniyor. Özet olarak Hz. Muhammed bu ayetlerle eleştiriliyor, kör adamla ilgilenmemiş diye. Bu formülle adamın gönlü alınıyor.

Kısacası bu iş, Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olma hikâyesine benzer: Madem o adamlara o kadar konuştum bir şey elde etmedim/inanmadılar; bari kör adamımdan olmayayım düşüncesi bu olaya hâkim oluyor. Daha da enteresanı: Bir gün Hz. Muhammed bir ayetten söz ediyor, yeni indi diyor. Ayette müminlerden oturanlarla cihat edenler aynı değildir; cihat edenler oturanlardan kat kat üstündür deniliyor. O sırada bu âmâ kişi de orda; hemen itiraz ediyor: Ben körüm, savaşa gidemiyorum. Peki, bu mazeretime karşı nasıl cihat eden benim gibi mazeret sahiplerinden kat kat üstün olur? Hz. Muhammed hemen orda şu ifadenin ayete eklendiğini söylüyor: Mazeret sahipleri bunun dışındadır, diyor ve Cebrail'in bu eksik kelime için tekrardan gelip düzeltme yaptığını belirtiyor. İşte kendisi kör; ancak böylesine etkili bir isim.[274]

Bu rivayetin kaynakları sağlam: En başta **Buhari** ve **Müslim**'de geçiyor bu olay. Buhari bunu en az altı yerde işlemiş ve hadisi Bera b. Azım ile Zeyd b. Sabit'ten aktarmıştır. Müslim de bu iki sahabiden aktarmıştır. Mezhep lideri **Ahmet b. Hanbel** bunu beş altı sefer işlemiştir ve diğer hadis kaynaklarında da geçiyor. İşte bir taraftan Hz. Muhammed'i eleştirdi diye Yahudi kadını katleden, diğer taraftan

---

274 Nisa suresi, ayet 95.

defalarca Hz. Muhammed yerine Medine'de vekalet eden, onun için özel ayetler inen bir kişi.[275]

Burada daha ilginç bir olay anlatmak isterim. Konuyla yakından ilgilidir. Hadisi aktaran Ebu Sait Hudri, Cabir b. Abdullah, Enes b. Malik ve Ebubekre'dir. Hadisin farklı versiyonları var. Ben müşterek bir özet çıkarmaya çalışayım.

Bir gün Hz. Muhammed yoldan geçerken bakıyor ki adamın biri namaz kılıyor. Dönüşte bakıyor ki adam hâlâ orda namaza devam ediyor. Hz. Muhammed Ebubekir'e, 'Git adamı öldür' diyor. Ebubekir gidince bakıyor ki adam ibadetine devam ediyor. Ona karışmadan geri geliyor ve ibadet eden birini nasıl, niye öldüreyim diyor. Bu sefer Hz. Ömer'i gönderiyor. O da gidince bakıyor ki adam namaza devam ediyor. Kendisi de bir şey yapmadan geri dönüyor. Bu sefer Hz. Ali'yi gönderiyor. Ancak Hz. Ali oraya varınca bakıyor ki adam yok; gitmiş. O da eli boş dönüyor. Hz. Muhammed orada şunu söylüyor: Bu ve bunun arkadaşları, Kur'an okuyorlar; ancak etki yapmıyor. Bunlar dünyanın şer insanlarıdır; öldürün diyor. Hadisi, mezhep lideri **Ahmet b. Hanbel** işlemiş ve olumsuz bir şey de dememiştir. Yine Heysemi bunu **Taberani**'den aktarmış; o da olumsuz bir şey şöyle dursun **'Aktaranlar güvenilir kişilerdir'** demiştir. **Heysemi** bu konuda birçok rivayet üst üste aktarıyor.

Son örnekleri şunun için ekledim: Hz. Muhammed, her ne kadar cami cemaatinden de olsa birilerini kendine ilerisi

---

275 a-Buhari: Cihad, bab 31/2831-32, Tefsir bölümü; Nisa suresi, ayet 95, bab 18/4592-94 ve F. Kur'an, bab 4/4990.

b-Müslim, Cihad, hadis no: 1898.

c-Ahmet b. Hanbel, Bera b. Azıb hadisleri. No: 18677, 18702, 18755, 18851, 18856 ve 18883. Ayrıca ilgili ayetin tefsirlerinde de bununla ilgili epey bilgi vardır. Örneğin; Suyuti, Taberi, İbni Kesir, Kurtubi gibi.

için potansiyel tehlike gördüğü zaman türlü sebeplerle etkisiz hale getirmek istemiştir. Bir kere namaz kılan adamın daha önce bir sabıkası olsaydı Ebubekir, Ömer ve Ali bunu bilirdi ve gittikleri zaman hemen onu infaz ederlerdi. Demek ki ilerisi için Hz. Muhammed ondan kuşkulanmış ki ortadan kaldırılmasını istemiştir. Adam zeki biriymiş, Hz. Muhammed ondan çekinmiş.[276]

d) Ümmü Kırfe'nin Feci Sonu:

Ramazan ayı hicri altıncı yılında meydana gelen bu menfur olayın özeti şöyledir: Deniliyor ki Zeyd bazı arkadaşlarıyla birlikte Şam tarafına ticarete gidiyor. Bunlar Vadi'l Kura denilen yere gelince Beni Fezare kabilesinden bazı insanlar onların önünü kesiyor. Bunlar Zeyd ve arkadaşlarını dövüp mallarına el koyuyorlar. Zeyd kurtulup Medine'ye gelince; Hz. Muhammed **Zeyd b. Harise** komutasındaki bazı Müslümanları, olay yeri olan **Vadi'l Kura** ve **Beni Fezare**'ye gönderiyor. Onlardan Ümmü Kirfe (Fatime binti Rabia) adında bir kadını kızıyla birlikte esir alıyorlar. Kadın, çevresinde önemli biri. Zeyd onun bir bacağını bir ata, diğerini de başka bir ata bağlayıp her atı başka yöne sürüyor, kadın ortadan ikiye bölünerek o şekilde can veriyor. Bazı kaynaklarda onun bir bacağını bir deveye diğerini de başka bir deveye bağlayıp onları ters istikamete doğru koşturuyorlar ve böylece kadıncağız ortadan ikiye bölünüyor diye geçiyor. Baskın sırasında bu kadının kızını Seleme b. Ek'va ele geçirdiği için usulen onun hakkıymış.

---

276 a-Ahmet b. Hanbel, Müsnet, Ebu Sait bölümü, no: 11135.
b-Heysemi, Beğiyyet'ü Raid, c. 6/226, no: 10399-10405.

Bundan sonrasını Seleme'den dinleyelim: Ben Muhammed'le beraber sabah namazını kılıyordum. Namazdan sonra baktım bir el omuzlarıma değdi. Dönüp baktım ki Muhammed'dir. O sırada bana, sen o kızı bana hibe eder misin dedi. Ben evet dedim ve verdim. Sonuçta Muhammed onu benden alıp Hazn b. Ebi Veheb'e verdi (cariye olarak) diyor.

Kızla Hazn çiftinden Abdurrahman adında bir de çocuk dünyaya geliyor. Bu olayın Ramazan ayında meydana geldiğini de hatırlatmak isterim. Hani Kur'an'da bir sure var: Kadir suresi. Orada deniliyor ki Kur'an Kadir gecesinde inmiş ve bu gecenin değeri-kıymeti bin aylık ibadete bedeldir. Ama Hz. Muhammed ve yandaşları böyle bir ayda kadını elden ele dolaştırıyorlar. Ayrıca Zeyd b. Harise yemin içiyor ki ben bu kadının işini bitirmediğim sürece cünüp de olsam boy abdesti almayacağım. Yani kısa zamanda onu öldüreceğim demek istiyor. Burada uydurulan gerekçe şu: Zeyd b. Harise ve arkadaşları ticaret için Şam taraflarına gidince Ümmü Kırfe taraftarları onların önünü kesip mallarını almışlar; hatta Zeyd yaralanmış o sırada.

Bu rivayete göre baskının nedeni çapulculuk. Bazı rivayetlere göre de kadın Hz. Muhammed'i eleştirdiği/muhalif olduğu için onun infaz emrini vermiş. Kimi rivayetlerde kadın katledildikten sonra kafası kesilip Medine çarşısında asılmış, bazılarına göre onun zırhı çarşıda asılmış. Doğrusu kafasının kesilip asıldığı konusunda ciddi bir kaynak bulamadığım için buna bir şey diyemeyeceğim. Yalnız kaynaklarda kadının bir bacağının bir deveye/ata, diğerinin de başka bir deveye/ata bağlanıp hayvanların ters yönde sürüldüğü ve böylece kadının ikiye bölündüğü anlatılıyor. Yine kadının esir alınan kızının çok güzel olduğu ve Hz. Muhammed'in onu bir Müslümana hediye ettiği ve bu çiftten bir ço-

cuk da olduğu anlatılıyor. Bazı kaynaklarda kadının çok nahoş/ feci bir şekilde katledildiği yazılı. Kadının yaşadığı yer ile Medine arasındaki mesafenin yedi gecelik bir uzaklıkta olduğu da ifade ediliyor. Bazı kaynaklarda da kadının öz oğullarıyla torunlarından oluşan 30-40 kişilik bir grup Müslümanlara karşı silahlanıyormuş; o yüzden Hz. Muhammed onun ölüm fermanını vermiş diye belirtiliyor. Diyelim ki bunların nezdinde kadın haksız; ama insan bu şekilde mi infaz eder? Annesi bu şekilde katledilen kızın aynı yerde birine verilmesi kız için ayrı bir işkence.

Zeyd bu seferden dönüp kapıyı çalınca Hz. Muhammed çıplak olarak ayağa fırlıyor, hemen üstüne bir şeyler çekip kapıyı açıyor ve Zeyd'i kucaklayıp öpüyor. Hz. Ayşe anlatıyor: Hayatımda yalnız bu sefer Hz. Muhammed'in çıplak fırlayıp ayağa kalktığını gördüm diyor. Burada şu söylenebilir: Efendim Zeyd o kadını bu şekilde infaz etmişse Hz. Muhammed ne yapsın? Ben Hz. Muhammed'in ona, kadını yakalarsan böyle infaz et dediğini iddia etmiyorum. Ancak bunlara karşı katil adamına bir şey dememesi bir kere yapılanı onaylamak demektir. Kaldı ki birçok örnek verdim ki Hz. Muhammed bizzat talimat vermiş, gidin falanca kadınları öldürün diye. Hz. Muhammed'in, Zeyd'in geldiği haberini alınca çıplak bir şekilde yataktan fırlaması ve onu kucaklayıp öpmesi varken hiçbir savunma bunu kurtarır mı?

Burada haklı olarak şu söylenebilir: Malum İslam'a göre savaşlarda ele geçirilen kız ve kadınlar cariye statüsüne tabidir. Hal böyle iken Zeyd nasıl kıymış da o kadını katletmiştir? Bir kere kaynaklarda bu kadının çok yaşlı olduğu hatta on üç erkek çocuk sahibi olduğu belirtiliyor. Hal böyle olunca onu sağ bırakıp da ne yapsınlar? İşlerine gelmiyordu ki! Eğer 15-20 yaşlarında olsaydı o zaman durumun çok farklı

olduğunu görürdük. Mesela Hz. Muhammed 58 yaşında iken 17 yaşındaki Yahudi Safiye'yi ele geçirip kendine seçerken; acaba bu kadın bu yaşta değil de 80 yaşında olsaydı, diyecek miydi; kadın yaşlıdır, günahtır ona bir ev tahsis edelim de besleyelim! Ya da Yahudi Reyhane'yi ele geçirirken onu cariye statüsüne tabi tutup kendine seçtiği vakit; şayet kadın genç değil de yüz yaşında olsaydı, günahtır ona bakalım diyecek miydi? Asla! Bunun hiçbir örneği yoktur![277]

e) Hz. Ayşe Kısa Bir Olayı Aktarıyor:

Hicri üçüncü yılı meydana gelen Uhud harbinde bir kadın İslamiyet'ten çıktı. Muhammed, gidin söyleyin tövbe etsin; bir daha dönmezse öldürülecektir dedi. Anlatılan bu kadar. Artık dönmüş mü infaz mı edilmiş bunun devamı yok. İlginçtir ki bunu işleyen **Darekutni** (h.385.ö), bununla ilgili bir yorum yapmamışken; daha sonra gelenler, efendim bunu aktaranlar arasında güvensiz kişiler var gibi itirazlarla işin içinden çıkmaya çalışmak istemişlerdir. Yani içerikten ziyade işin usul yanına itirazlar olmuştur. Elbetteki İslam'daki şiddete bir bütün olarak bakmak lazım. Tek bir olayla ne lehte ne de aleyhte bir sonuç alınamaz. **İbni'l Cevzi** Hz. Ayşe'nin bu anlatımını yerinde bulmuş/buna itiraz et-

---

277 a-İbni Hacer Askalani, Fethu'l Bari, Megazi bölümü, bab 42/4250, c. 9/350.

b-Taberi tarihi. h. 6. yılı olayları bağlamında, c. 2/643.

c-İbni Habib, Muhabber, s. 119.

d-İbni Hişam, Siyer, c. 4/313.

e-İbni Sad, Tabakat, c. 2/87.

f-Vakıdi, Megazi, c. 2/564.

g-Salihi, Sübülü-l hüda, c. 6.

memiştir. Belirtildiği gibi, kimi İslam âlimleri bu infazları zevkle anlatıp ses çıkarmamışlar, kimileri de kurtuluş yolunu ravilere çatmakta bulmuşlardır. Ama ne olursa olsun bunları yazan İslam âlimleridir. Yabancılar bunları yazmamışlardır.[278]

Hz. Muhammed'in Taif seferi dönüşü yolda Büceyir b. Züheyir, kardeşi Ka'b'a haber gönderip şunları söylüyor: Hz. Muhammed, bir grup insan hakkında ölüm fermanı vermiş ve hatta ele geçirilen bir kısmını katletmiştir. Kureyş'in kalan eleştirmen şairlerinden İbni Zibe'ra ve Hübeyre b. Ebi Veheb kaçmayı başarmışlar. Senin çaren (bu da eleştirmenlerdendi) ya gider Hz. Muhammed'e teslim olup af dilersin, ya da kaçarsın diyor. Adam bu sefer şiirleriyle Hz. Muhammed'i övmeye başlıyor ve İslam toplumunda meşhur olan **Banet Suade** kasidesini ortaya çıkarıyor ve elbetteki bu durumda Hz. Muhammed ona karışmıyor.[279]

f) Süfyan b. Halit Hüzeli/Ürene Baskını
(Muharrem, hicretten 35 ay sonra):

Şimdiye kadar sunduğum örneklerde, infaz edilenlerin suçu Hz. Muhammed'i eleştirmekti. Burada farklı bir neden anlatılıyor; ama sonuçta bu da Hz. Muhammed'in talimatıyla katlediliyor. İnfazı gerçekleştiren **Abdullah b. Üneys**'tir. Olayın özeti şu: Hz. Muhammed bilgi alıyor ki Süfyan b. Halit Hüzeli adında biri bazı insanları toplamış, Ürene'ye girmişler. Hz. Muhammed, belki bize karşı bir saldırı ger-

---

278 a-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, c. 3/602, 3. mesele başlığı altında. b-Darekutni, c. 3/118, bab 121/3174.

279 İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s. 284.

çekleştirecekler diye endişe duyuyor. Bu yüzden Abdullah b. Üneys'e **'Git adamı öldür'** talimatını veriyor. **'Git öldür'** ifadesi Hz. Muhammed'indir; bir yorum değildir. Abdullah, ben onu tanımıyorum ki öldüreyim deyince; Hz. Muhammed ona tarif ediyor. Sonunda Abdullah gidip Süfyan'ı öldürüyor, kafasını kesip alıyor, doğruca Medine'ye Hz. Muhammed'in yanına varıyor. Henüz Hz. Muhammed olup bitenleri öğrenmeden, adamın koparılan kafasını görmeden Abdullah'a, **'Keyiflisin/anlaşılan işi bitirmişsin'** diyor. Adamın bu planı 12 veya 18 gün sürüyor. Burada ganimet yok; düşman bilinen bir kişinin infazı söz konusudur. Hem bu olayın hem de diğer bazı baskınların meydana geldikleri tarihlerde fark var. Ancak konunun özü aynıdır. Hep vurgu yapıyorum; önemli olan olaydır. Yoksa şu tarih veya bu tarihte olmuş; bu pek o kadar önemli değildir.[280]

Yukarıdan beri anlattığım infazlar Hz. Muhammed zamanında ve çoğu onun emriyle gerçekleştirilmiştir. Şimdi de ondan sonra dört halifenin aynı maksatla gerçekleştirdikleri infazlardan birkaç örnek sunmak istiyorum.

B) Halife Ebubekir'den Çarpıcı Örnekler:

Ben en çok Kur'an ve Hz. Muhammed'in sözleriyle icraatı üzerinde duracağım; benim için sistem önemlidir. Dört halife ve sonrası ancak Hz. Muhammed'in birer müritleri

---

280 a-İbni Sad, Tabakat, 2/47-51.
b-Vakıdi, Megazi, 2/531-33.
c-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/92.
d-Salihi, Sübülü-l hüda, 6/59.
e-İbni Kesir, Bidaye, c. 6/136.

durumundadır; o yüzden Hz. Muhammed dışındakileri pek önemsemiyorum demiştim. Burada onlardan da kısa birkaç örnek verip konumuza devam edeceğim. Çünkü dört halife hakkında inananların kafasında farklı bir imaj var. Bu imajın asılsız olduğunu vurgulamak için birkaç örnek vermenin yararlı olacağını düşünüyorum.

a) Muhacir b. Ebi Ümeyye Yemen'den halife **Ebubekir**'e haber gönderiyor: Burada iki kadın var. Biri şiirleriyle Hz. Muhammed'i eleştiriyor, diğeri de Müslümanlara karşı tahrik edici sözler kullanıyor. Buna karşı ben de ceza olarak her birinin birer elini kestim ve birer azı dişini çektim; ne dersin? Ebubekir, sen artık ceza vermişsin; yoksa onları infaz ederdik karşılığını veriyor. Bir de, bu olayın anlatıldığı İslami kaynaklara bakalım. Bunu yazanlar arasından İmam Suyuti, Şeyhülislam İbni Teymiye, Kadı İyad, Alauddin el-Mütteki gibi isimler var. Bunu işlerken de savunma amaçlı herhangi bir yorum da yapmış değillerdir.[281]

b) Halife **Ebubekir**, irtidat (Hz. Muhammed'den sonra İslam'dan çıkmak) hareketlerini bastırmakla meşhurdur. Onun zamanında binlerce insan katledilmiştir. Ben onun tüm yaptıklarını işlemiyorum; sadece birkaç somut örneği paylaşmak isterim. Halifeliği zamanında hicri 12. yılında Irak talan edilmeye başlanır. **Halit b. Velit** komutandır ve baskından sorumludur. **Ülleys** bölgesinde ele geçirilen insanlardan **70** binini kılıçtan geçirirler. Bu kesim işi günlerce devam eder.

---

281 a-Suyuti, Tarihu'l Hulefa, Ebubekir bölümü, s. 81.
b-Kadı İyad, Eş-Şifa, c. 2/222.
c-İbni Teymiye, Muhtasar'ü Sarimi'l Meslul, s. 78.
d-Hindi, Kenzu'l Ummal, c. 5/568, no: 13992, Hudut bölümünde.

Bunu Dicle nehri kenarında yapıyorlar ki nehir o kan ve cenazeleri götürüp temizlesin. Nehirdeki su kan haline geliyor. İnsan iskeletlerinden dolayı nehrin önü kapanıyor, adeta baraj gibi oluyor ve su başka yöne doğru akıp gidiyor. Bundan dolayı Dicle nehrine "**Kan nehri**" diyorlar o zaman. Öyle ki, o kanla değirmenler döndürülebiliyormuş. Savaşa katılan her kişiye ganimet adı altında yüzlerce hayvan düşüyor. Her tarafı talan ediyorlar. Ebubekir bu savaşın başarıyla sonuçlandığını öğrenince sevinçten, "Halit b. Velit gibi bir insan henüz annesinden doğmuş değildir" diyor. Müfessir (Kur'an yorumcusu) ve tarihçi **İbni Kesir** bunları anlatırken de hiçbir şey demiyor, sanki gayet normal bir hadiseymiş gibi soğukkanlılıkla anlatıyor.[282]

c) Bir gün **Ebubekir**'in babası Ebu Kuhafe Hz. Muhammed'i eleştirince; Ebubekir ona öyle bir tekme vuruyor ki adam yere yığılıyor. Sonra Ebubekir gidip Muhammed'e babasını dövdüğünü anlatınca; Hz. Muhammed, 'Babana karışma' diyor. Ebubekir, **"Yemin ederim ki o sırada elimde kılıç olsaydı onu öldürürdüm"** diyor. Ebubekir yalnız babasına karşı böyle yapmamıştı. Bedir harbinde Ebubekir Müslümanlar tarafında yer alırken; bir oğlu da karşı taraftaydı. Savaş sırasında Ebubekir oğluna meydan okuyor, gel de seninle teke tek vuruşalım diyor. Ancak Hz. Muhammed bunu kabul etmiyor. Öyle anlaşılıyor ki kabul etmeyişinin nedeni, Ebubekir yaşlıdır, oğlu tarafından vurulursa kendisi için büyük kayıptır kaygısını taşımıştır.

Ebubekir'in Hz. Muhammed'e bu kadar bağlı olmasını takdir amacıyla Mücadele suresi 22. ayeti iniyor diye tefsirlerde bilgi vardır. Ayetin özü şu: "Gerçek müminler Allah

---

282 İbni Kesir, Bidaye-Nihaye, c. 9/519-521. Hicri 12. yılı olayları bağlamında.

ve Muhammed'i her şeyin üstünde tutarlar. Evlatları, anne-babaları da olsalar; Allah ve Muhammed'i onlara tercih ederler..." Burada ayet yalnız Ebubekir'in kendi babası ve oğluna yaptıklarına karşı inmiştir demek doğru değildir. Evet; onun yaptıkları da ayetin iniş nedenidir; ancak tek neden o değildir.[283] Hz. Muhammed'den cennet müjdesini alan Ebu Ubeyde Amır b. Cerrah da babası Abdullah b. Cerrah'ı Bedir harbinde katletmişti. Yine Mus'ab b. Umeyir öz kardeşi Ubeyd b. Umeyir'i, Hz. Ömer kendi öz dayısı As b. Hüşam'ı, Hz. Ali ile Hz. Hamza da Şeybe ve Utbe kardeşlerle Utbe'nin oğlu Velid'i katletmişlerdi. Bütün bunlar Bedir harbinde olmuştu. İşte Ebubekir'le birlikte başka seçme sahabiler de Allah ve Muhammed adına en yakın akrabalarını vurdukları için az önceki ayet bunları takdir anlamında inmiştir demek daha gerçekçi olur. Bunu, Usulü't-Tefsir uzmanları ve Kur'an yorumcuları böyle işlemişlerdir; bu bir yorum değildir.[284]

d) Seleme anlatıyor: Hz. Muhammed **Ebubekir** komutasında bizi bir baskına gönderdi. Kaynaklarda bunların gittiği yer de belli: Mekke fethinden sonra **Havazın** kabilesine yapılan baskın diye geçiyor. Örneğin **İbni Asakir** böyle işlemiş. Adam devam ediyor: Biz bir gece onlara saldırdık. Parolamız da "**Öldür öldür!**" idi. Ben şahsen kendim o gece **yedi kişiyi katlettim** diyor. Çoğu kaynaklar yedi kişi diyor; ancak **Taberani** dokuz kişiydi diye yazmış. Çoğunluk yedi olduğuna göre Taberani rivayetinde yanlışlık olabilir diye düşünüyorum.[285]

---

283 Kurtubi tefsiri, Mücadele suresi, ayet 22, c. 17/307-308.

284 Kurtubi tefsiri, Mücadele suresi, ayet 22, c. 17/307.

285 a-Sünen-i Ebu Davud, Cihad bölümü, bab 93/2638.
b-Taberani Mucem-i Kebir, c. 7/16, no: 6239. →

e) İbni Kayyim el-Cevziyye anlatıyor: Halife Ebubekir, Halit b. Velit, Abdullah b. Zübeyir ve daha sonra Hüşam b. Abdulmelik, özellikle lutilik yapan (kendini kadın gibi hissedip erkeklerle cinsel ilişki yaşayan) erkekleri ateşte yakmak suretiyle katlediyorlardı ve bu, aynı zamanda diğer sahabilerin de görüşüdür diyor.[286]

f) Hz. Muhammed vefat edince Müslümanlar kitlesel bir şekilde İslamiyet'i bırakıyorlar. Bu meşhur bir hadisedir. Çünkü Hz. Muhammed zamanında insanların Müslüman olması talan, ganimet ve cariye korkusundandı: Müslüman olmazsak Muhammed bizi öldürür, her şeyimizi alıp götürür ve kadınlarımızı da cariye olarak yandaşlarına dağıtır diye korkuyorlardı. Bu korkudan dolayı insanlar Müslüman olmak zorundaydı. Hz. Muhammed vefat edince, bunlar kitlesel bir şekilde İslamiyet'ten ayrılıyorlar. **İbni Teymiye**'den kısa bir cümle ekleyeyim bu konuda: "Hz. Muhammed vefat edince yalnız Mekke, Medine ve Taif Müslümanları kalır; diğerleri dinden çıkarlar. Öyle ki dinden çıkanların sayıları belirsizdi."[287] Ebubekir bunları bastırmaya başlayınca; **Fücae Sülemi (**İyas b. Abd Ya'lil) adında bir kişi gelip ben de sana yardımcı olur, muhalifleri bastırırım diyor. Ebubekir ona yetki veriyor ve bir bölgenin de sorumlusu yapıyor. Ama öyle oluyor ki adamın önüne kim gelirse (ister dinden çıkanlar, ister Müslümanlar; ayırım yapmaksızın) mallarını zorla alıyor, çapulculuğa başlıyor. Bunun üzerine Ebubekir

---

c-Sahih-i İbni Hibban, c. 11/46, no: 4744. Buradaki dipnotta birçok kaynak veriliyor.

d-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 22/91-92.

286 İbni Kayyim el-Cevziyye, et-Turuku'l hükmiyye, s. 38.

287 İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, c.3/591, 3. mesele başlığı altında.

talimat veriyor, onu yakalayıp bana getirin diyor. Getiriyorlar. Ebubekir'in emriyle Medine'de cami içinde ateş yakılıyor ve adamın ellerini, kollarını bağlayarak ateşe atmak suretiyle katlediyorlar.

Burada farklı bir şey daha anlatılıyor: **Ebubekir** ölüm anında hayatında yaptığı ve yapmadığı bazı şeylere pişmanlık duyduğunu belirtiyor. Yapıp da pişmanlık duyduğu şeylerden biri de bu adamın yakılmasıdır. Keşke yakmak yerine normal katletseydim diyor. Yapmayıp da yapmasını istediği şeylerden biri, keşke Eş'as b. Kays Kindi'yi yakaladığımızda öldürseydik diyor (Bu adamı yakalayınca ona bir şey yapmıyorlar). Bir de keşke Hz. Muhammed'den sorsaydım; sen vefat ettikten sonra acaba kim halife olacak diye. Burada birkaç nokta önemli. Biri, adamın Medine'de cami içinde yakılması. Bir diğeri, Ebubekir'in işlemediği bir cinayeti keşke işleseydim demesi. Bazı İslam tarihçileri bunu yazarken, 'Ebubekir demiş ki, keşke şu şu şeyleri yapmasaydım' şeklinde geçiştirmişler ve Ebubekir'in söylediklerini dillendirmek istememişlerdir. Çünkü verilen ceza çok ağır. Örneğin **Kasım b. Selam** (h.224.ö) Ebubekir'in söylediklerini yazmak istemem diye not düşmüştür.[288]

Ebubekir'in az önce ölüm anında dile getirdiği açıklamaları birçok kaynakta anlatılıyor. Onlardan bazılarını eklemek isterim. Ebu Ubeyde Kasım b. Selam (h.224.ö), İbni Zenceveyh (h.251.ö), Taberani (h.360.ö), İbni Asakir

---

[288] a-Taberi tarihi, c. 3/264-267. Camide ateş yakıp yakıyorlar diye yazıyor.
b-İbni Kesir, Bidaye ve Nihaye, h. 11. yılı olayları, c. 9/456.
c-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk c. 30/418-422.
d-İbni Haldun tarihi, c. 2/498. Camide yakıyor diyor.
e-İbni Esir, El-Kamil, c. 2/350.Hicri 11. yılı olayları.
f-Taberani Mucem'i Kebir c. 1/62, no: 43. →

(h.571.ö), Zehebi (h.748.ö), İbni Kesir (h.774.ö), Heysemi (h.807.ö), İbni Haldun (h.808.ö), Hindi (h.975.ö) bunu işlemişlerdir.[289]

İlk İslam tarihçilerinden olan **Yakubi** (h.292.ö), Ebubekir'le ilgili farklı bir yakma olayını daha anlatıyor. Ebubekir, yukarıda hikâyesi anlatılan Fücae Sülemi'yi cami içinde yakarken onunla birlikte Beni Esed kabilesinden başka bir kişiyi daha yakıyor. Bu da kendini kadın gibi erkeklere kullandırıyordu da ondan (lutilik). Demek ki şu an dünyada iktidar Müslümanlarda olsa bu tür insanları değil öldürmek; yakarak işkenceyle imha edecekler.[290]

g) Ebubekir'le ilgili Hanefi mezhebi kurmaylarından **Serahsi** şöyle bir olay anlatıyor: Hz. Muhammed vefat edince bazı kadınlar sevinçten def çalıyorlar (Artık iyi ki gitti, biz ondan kurtulduk diye mi, yoksa başka niyetle mi bu belirsiz). Bunun bilgisini alan **Ebubekir** bu kadınların ellerini kesiyor.[291] İlk hadis âlimlerinden **İbni Hemmam** (h.211.ö)

---

g-İbni Zenceveyh, Emval, s. 304, no:467.
h-Hindi, Kenzu'l Ummal, c. 5/632, no: 14113.
i-Heysemi Beğiyyet'ü Raid, c. 5/367, no: 9030.
j-Ebu Ubeyde Kasım b. Selam, Kitabu'l Emval, c. 1/234, no: 376.

289 a-A-Kasım b. Selam, Kütabu'l Emval, c.1/134, no: 376.
b-İbni Zenceveyh, "el-emval", no: 476, s. 304.
c-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 1/62.
d-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 30/418-422.
e-Zehebi, Siyer-i A'lam, c. 28/17.
f-İbni Kesir, Bidaye-Nihaye c. 9/456.
g-Heysemi, M. Zevaid, c. 5/367, no: 9030.
h-İbni Haldun Tarihi, c. 2/498.
i-Hindi, Kenz, c. 5/631, no: 14113. Bu kadar yeterli ama başka birçok kaynakta geçtiğini de hatırlatmak isterim.

290 Tarihi Yakubi, c. 2/21. Ebubekir bölümü.

291 Serahsi, Mebsut, Siyer bölümü, Mürtedler bahsi, c. 10/110.

şöyle diyor: Hz. Ebubekir zamanında Müslümanlar bazen katlettikleri insanların başlarını koparıp Ebubekir'in huzuruna getirirlerdi. Ebubekir bunları görünce, çıkarın bu pislikleri kutsal şehirden diyordu. Hele Abdullah b. Zübeyir zamanında bu kafa getirme olayı çok yaygındı. Müslümanlar kâfirlerin kafalarını koparıp getirir, Medine'de pişirirlerdi. Bunları yiyip yemedikleri belirtilmiyor; ancak pişirme olayı geçiyor.[292] Zaten **Ebubekir** denildi mi, onun irtidat hareketlerini bastırması akla gelir. Sadece **Müseyleme**'ye karşı yapılan baskında yirmi binden fazla insan katledilir. Bu da sadece bir cephedeki bilançodur![293]

İşte dört halife arasında sözde en halim-selim diye bilinen Ebubekir böyle bir Ebubekir'di.

C) Hz. Osman'dan Bir Örnek:

İbni Mesut, Osman'ın halifeliği döneminde Irak'tan haber gönderiyor: "Burada bazı insanlar İslam'dan çıkmışlar ne dersin?" diye soruyor. Halife Osman, "Onlara hatırlatın tekrar İslamiyet'i kabul etsinler; yoksa öldüreceksiniz!" yanıtını veriyor. Bunun üzerine **İbni Mesut** o insanları uyarıyor; "İslam'a dönün yoksa sizi öldüreceğiz!" diyor. Bir kısmı korkudan Müslüman oluyor, bir kısmı da biz İslamiyet'i kabul etmeyiz karşılığını veriyor. Bunun üzerine kabul etmeyenler kılıçtan geçiriliyor. Yalnız bazı kaynaklarda Osman yerine Ömer ismi geçiyor. Yani Hz. Ömer demiş, tek-

292 İbni Hemmam, Musannaf, c. 5/307, no: 8703.

293 İbni Kesir, Bidaye, c. 9/470-480.

rar Müslüman olmazlarsa öldürün, diye. Mesela **İbni Hemmam** (h.211.ö) hadiseyi böyle almıştır.[294] Yine adamın biri İslamiyet'i terk edince Osman onu uyarıyor, üç sefer ona, dön yoksa öldürüleceksin diyor. Adam kabul etmeyince öldürüyorlar. Hz. Ali zamanında adamın biri İslam'dan çıkınca; o da, tövbe et yoksa seni katlederiz diyor. Adam pişman olmayınca infaz ediliyor.[295] Bu cinayetler acımasız bir şekilde gerçekleşiyor. Ümmü Varaka adında sahabi bir kadın, bir kölesiyle bir cariyesi tarafından katlediliyor. **Ömer** her ikisini de çarmıha germek suretiyle öldürüyor.[296]

D) Hz. Ali'den Birkaç Örnek:

Konuya, **Buhari**'de geçen bir hadisle başlayalım. Anlatan İkrime: Hz. Ali, İslamiyet'ten çıkan bir topluluk üzerine gidip onları yakaladı ve ateşte yakmak suretiyle öldürdü. Daha sonra Abdullah b. Abbas (Hz. Ali'nin amcaoğlu) bunu duyunca, ben olsaydım yakmazdım; sadece öldürürdüm, çünkü Hz. Muhammed'in **'Dinden çıkanları katledin; ancak ateşte yakmayın'** dediğine şahidim diyor. **İkrime** devam ediyor: Hz. Ali İbni Abbas'ın az önceki sözünü duyunca; 'Vay İbni Abbas vay! Benim yaptığım (ateşte yakma olayı) hadistir/Hz. Muhammed'in sözüdür' diyor.[297]

---

294 a-İbni Hazm, Muhalla, c. 11/190, Mürtedler bölümü.
b-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, c. 3/605, 3. mesele kısmında.
c-İbni Hemmam, Musannaf, c. 12/169, hadis no: 18707, Kitab'ü Lukata.

295 İbni Hemmam, Musannaf, c. 10/164, hadis no: 18691-92.

296 Darekutni, Hudut bölümü, bab 110/3163, c. 3/113.

297 Buhari: Cihad, bab 149/3017 ve İstitabe, bab 2/6922.

Yakma konusunda **Ebu Hüreyre**'den de bir örnek verelim: Hz. Muhammed bizi bir baskına gönderdi ve falanca ile falancaya rastlarsanız onları ateşte yakın dedi. Sonra biz hazırlığımızı yapıp sefere çıkmak üzereyken onun yanına gidip vedalaştığımızda o bize, **'Ben size onları ateşte yakın dedim; ancak yakmak Allah'a mahsustur. Siz onlarla karşılaştığınızda yakmayın; onları öldürün'** dedi. Bu hadis **Buhari**'de iki yerde geçiyor; ayrıca başka hadis kaynaklarında da var. Bunu aynı zamanda **Hamza b. Amr** da rivayet etmiştir.[298] Peki bu durumda ne demek lazım: Hz. Ali mi doğru yoksa İbni Abbas'la Ebu Hüreyre mi? Elbetteki Hz. Ali'nin kararı Hz. Muhammed'in yaptıklarına daha uygundur. Bir de Hz. Muhammed burada duruma göre karar vermiştir. Yani standart bir uygulama söz konusu değildir. Kişiye ve duruma göre yakma olayı gerçekleştirilmiştir (Ukl/Ureynelilere yapılan gibi). Yine kişiye ve duruma göre yapmayın denilmiştir. Burada bir çelişki söz konusu değildir.

Yakmayla ilgili farklı bir hadis daha vereyim: Hz. Muhammed Tebük seferi hazırlığında iken bazı Müslümanlar savaşa katılmak istemiyorlar. Bu arada Medine'ye yakın **Casum** denilen yerde yaşayan **Süveylim** adındaki Yahudi de propaganda yapıyor, savaşa gitmeyin diyor. Bu propaganda

---

298 a-Buhari, Cihat, bab 107/2954 ve 149/3016.

b-Sünen-i Kübra, Siyer bölümü, bab 28/8559, 135/8753 ve 155/8781.

c-İbni Mace, Cihat, bab 173/2673. Ravi Hamza b. Amr Eslemi'dir ve bu baskında emir komuta onda.

d-Mezhep lideri Ahmet b. Hanbel, Müsned, no: 16130-31: Hamza b. Amr Eslemi kısmında. Ravi kendisi.

e-A. Razzak, Musannaf, c. 5/214, no: 9418: Hamza ravi.

f-Muhammed b. Musa el-Hazımi, El-itibar, s. 193-194: Ravi Hamza.

g-Tirmizi, Siyer başlığı altında, bab 20/ 1571.

h-Ebu Davud, Cihad, bab 112/2673 ve 2674.

yüzünden Hz. Muhammed, cennetle müjdelediği **Talha b. Ubeydullah**'ı onun üzerine gönderiyor: Gidin, içinde kim varsa o evi üzerlerine yakın diyor. Bunlar da gidip evi adamların üzerine yakıyorlar. Evet; hadis metninde adamın tek suçu savaşa karşı olmak, bunun propagandasını yapmak. Bunu yazan da nerdeyse ilk İslam tarihçilerinden **İbni Hişam** (h.183.ö). Şunu da belirtelim ki, daha sonra gelen bazı âlimler bu cinayetin vahametine bakınca, efendim İbni Hişam'ın kendilerinden bu bilgiyi aktardığı insanlar pek de sağlam değillermiş gibi şüphe uyandırmak istemişlerdir. Elbette bunun bir değeri olmaz. Çünkü adam bir detaydan bahsediyor ve falanca Yahudi diyerek ismini ve onun kaldığı yeri belirtiyor. Ayrıca **İbni Hişam**'ın İslam tarihinde saygın bir yeri vardır: Hesaba gelirse bilgileri iyidir-sağlamdır; hesaba gelmezse bilgileri sağlam değildir demek ancak keyfilik olur. Az önceki yakma hadisesini **İbni Kesir** de işlemiştir.[299]

Diğer bir nokta; yukarıda yakmayla ilgili geçen hadiste malum İkrime de vardı. İşte bu zat bir kere İbni Abbas'ın azatlı kölesiydi. Bence onun burada bir derece İbni Abbas'ı hümaniter göstermesi (yakmayın; ancak öldürün diye), patronu olduğu için ona torpil yapmasındandır. Çünkü İbni Abbas'ın; Hz. Muhammed'in insanları yaktığını, gözlerini çıkardığını, kol ve bacaklarını kestiğini bilmemesi mümkün değil (Ukl/Ureyne olayında yaptığı gibi). Bu hadis **Buhari**'de birden fazla yerde tekraren geçiyor.[300] Bu yakma olayı Kur'an'a da yansımıştır. Haşir suresi 5. ayeti Nadiroğullarının bağ ve bahçelerinin yakılmasından söz ediyor. Bunlar

---

299 İbni Hişam, Sire, c. 4/183, no: 1861.

300 a-Buhari, Cihad, bab 149/3017 ve İstitabetü-l mürteddin, bab 2/6922. b-Ebu Davud, Hudut bab 1/4351.

bir Yahudi kabilesiydi. Hz. Muhammed bunları Medine'den çıkartıp sürgüne gönderince, onlara ait hurma ağaçları olsun, başka ağaçlar olsun yakıp kesiyor. Tepki almasın diye de bu yakma olayının tanrı tarafından bir ayetle onaylandığını belirtiyor.[301]

Hz. Ali'nin insanları yakarak öldürmesi konusunda epeyce örnek var. Bu başlıkta bunlardan bir kısmını anlatacağım.

* İslami kaynaklarda şu olay anlatılıyor: Adamın biri Hıristiyan olunca; Uyeyne b. Ferkad Selemi onu alıp Hz. Ali'ye gönderiyor. Hz. Ali onu konuşturmak istiyor; ancak adam konuşmak istemiyor. Sonunda, ne yaparsanız yapınız ben Hz. İsa dinine inanıyorum deyince; Hz. Ali onu tekmelemeye başlıyor ve adam yere yığılıyor. Oradakiler de onu tekmelemeye başlıyorlar ve adamı orada linç ediyorlar. Hz. Ali'nin emriyle onun cesedi yakılıyor. İlk İslam tarihçilerinden ve aynı zamanda Kur'an tefsiri sahibi **Taberi** bunu anlatırken de herhangi bir itirazda bulunmuyor. Daha sonra **İbni Hazm** ve Şeyhülislam **İbni Teymiye** gibileri de bunu işlemişlerdir.[302]

* İcl/ucl kabilesinden bir adam İslam'dan çıkıp Hıristiyan oluyor. Utbe b. Ebi Vakkas onu Hz. Ali'ye gönderiyor. Hz. Ali adamdan, İslam'a dönüş yapar mısın diye soruyor. Kendisi 'Hayır' deyince Hz. Ali onu katlediyor. Akrabası

---

301 a-Buhari, Muzaraa, bab 6/2326, Cihad bab 154/3021, Megazi, bab 14/4031, 4032 ve Tefsir, Haşr suresi, bab 2/4884.

b-Müslim, Cihad, 1746. Hz. Muhammed hem yakıyor, hem de kesiyor Beni Nadir ağaçlarını.

c-Ebu Davud, Merasil, s. 188.

302 a-Taberi, Tehzibü'l Asar, c. 1/78. hadis no: 139.

b-İbni Hazm, Muhalla, c. 11/190.

olan Hıristiyanlar gelip onun cenazesini almak istiyorlar. Hatta para bile teklif ediyorlar: Otuz bin (kimi rivayetlere göre on iki bin) dirhem para verelim, yeter ki cenazemizi ver diyorlar. Hz. Ali bunu kabul etmediği gibi üstelik adamın cesedini yakıyor. Kur'an yorumcusu **Taberi** yakma olayını işlerken yorum yapmamıştır. **Beyhaki** bununla ilgili üst üste birkaç rivayet sıralamıştır.[303]

* Taberi yakma konusunda Hz. Ali ile ilgili birbirlerinden farklı örnekler sunuyor. Ebu Rica anlatıyor: Yemen'de bazı insanlar İslam'dan çıkmıştı. Hz. Ali, Cariye b. Kudame sorumluluğunda silahlı bir grup adamı onların üzerine gönderdi. Ben de onların arasındaydım. Nihayet ilgili yere vardık, İslam'dan çıkanları toplayıp bir araya getirdik ve onların boyunlarını vurup cesetlerini ateşte yaktık. Bu iş, o zamanlar halife olan **Hz. Ali'**nin talimatıyla oldu, diyor.[304]

* Şüreyh adında biri anlatıyor: Biz üç putperesti yakalayıp Hz. Ali'ye getirdik. Onun emriyle bir çukur hazırlayıp onları oraya doldurduk ve yaktık, diyor.

* Enes b. Malik aktarıyor: **Zütt** denilen bir yerden bazı putperestleri Hz. Ali'ye getirdiler. Ali onları yakmak suretiyle öldürdü, diyor.

İkrime'nin, dinden çıkan bazı insanları Hz. Ali ateşte yaktı rivayeti zaten yukarıda geçti ki **Buhari** ve **Müslim**'de ortak işlenen hadislerden biridir. Hatta bu cinayetler o zaman şairlerin şiirlerine bile konu olmuş, haklarında şiirler yazılmıştır.[305] Bu şiirlerden birini de Hz. Ali söylemiştir ve-

---

303 a-Beyhaki, Sünen-i Kübra, Feraiz bölümü, bab 48/12461-12463.
b-Taberi, Tehzibü'l Asar, c. 1/78, hadis no: 140.

304 Taberi, Tehzibü'l Asar, c. 1/78, hadis no: 142 c. 1/80.

305 a-İbni Hazm, Muhalla, c. 11/190, Mürtedler bölümü.
b-Taberi, Tehzibü-l Asar, Hz. Ali hadisleri bölümü, c. 1/81, no: 144.

ya birileri Hz. Ali'nin yaptıklarını sanki Ali imiş gibi şiire uyarlamıştır.

* Şiirde şöyle deniliyor: "**Yasağı çiğneyenleri görsem hemen ateşimi yakar talimat verir onları o ateş kuyusuna doldururum...**"[306]

* Ebu Tufeyl anlatıyor: Hz. Ali'ye, zındık bazı insanlar getirildi. Sözde onlar Hz. Ali'yi ilah edinmişlerdi. Hz. Ali talimat verdi, çukurlar açılıp içlerinde ateş yakıldı ve bu insanlar oraya atılıp yakıldılar. **Taberi** bunu işlemiş; ayrıca iki farklı rivayet getirmiştir.[307]

* Kur'an yorumcusu **Kurtubi** farklı bir örnek veriyor: Hz. Ali'nin meclisinde adamın biri, aslında Ka'b b. Eşraf'a zulüm yapıldı, onu zulmen katlettiler diyor. (Bu da fikren Hz. Muhammed'e karşı olduğu için; kendisi adamlarını gönderip onu ortadan kaldırmıştıki, hikâyesi yukarıda anlatıldı.) İşte adam bunun haksızlık olduğunu söyleyince; Hz. Ali talimat veriyor, bunu öldürün diyor. Görüldüğü gibi bu cinayetler tarih kitaplarıyla birlikte Kur'an tefsirlerine bile konu olmuştur.[308]

* İslam'dan çıkmış diye Hz. Ali'ye yaşlı bir Hıristiyan adam getiriliyor. Hz. Ali, "Belki seninle Hıristiyan olan akraban arasında bir veraset davası söz konusudur da bundan tekrar Hıristiyan olmuşsun; ancak daha sonra Müslüman olacaksın değil mi?" diye hatırlatıyor. Yaşlı Hıristiyan, "Hayır böyle bir şey yok; ben gerçekten Hıristiyanlığı benimsiyorum" yanıtını veriyor. Hz. Ali onu kurtarmak için, "Ola ki bir evlilik davası yüzünden dönüş yapmışsın. Hıristiyan

---

306 İbni Kayyim el-Cevziyye, et-Turuku'l hukmiyye, s. 30.

307 Taberi, Tehzibü-l Asar, Hz. Ali hadisleri bölümü, c. 1/82, no: 147-148.

308 Kurtubi tefsiri, Tevbe suresi, 12. ayet açıklaması, c. 8/82.

bir aileden kız istemişsin; ama Müslüman olduğun için vermiyorlar. Sen kızı alınca tekrar Müslüman olacaksın değil mi?" diye ısrar ediyor. Adam, böyle bir şeyin de olmadığını, inandığı için Hıristiyan olduğunu söyleyince; Hz. Ali'nin emriyle adamın kafası kesiliyor. İlk hadis âlimlerinden **İbni Hemmam** (h.211.ö) bunu kitabında üç ayrı yerde tekrar ederek işlemiş ve bir itirazda da bulunmamıştır.[309]

* Kaynaklarda Hz. Ali'nin insanları yakması konusunda epey örnekler var demiştik. Mesela; **Taberani** eserlerinde ve **İbni Hacer Askalani**'nin Buhari üzerine yazdığı şerh kitabında şu gibi örneklere yer verilmiştir. Bir kavim/topluluk İslam'dan çıkmış. Hz. Ali ilkin onlara yemek ikram edip kendileriyle konuşmuş: Tekrar İslam'a girin demiş. Onlar kabul etmeyince Hz. Ali'nin emriyle çukur açılmış ve onların başı kesilip üst üste oraya atılmış. Daha sonra onların cesetleri o çukurda yakılmış. O sırada Hz. Ali, **"Allah ve Resülü doğru söylemişlerdir"** demiş. Yani onları kesmenin ve çukura atıp cesetlerini yakmanın Allah ve Muhammed'in emrine uygun olduğunu dile getirerek sevinmiştir.[310]

* Askalani ve Aynî, Buhari üzerine yazdıkları şerh kitaplarında şöyle bir örnek daha vermişlerdir: Muaviye ile Hz. Ali çekişmesi zamanında Hz. Ali, **Cariye b. Kudame**'yi İbni'l Hadremi üzerine Irak tarafına gönderiyor. Bunlar İbni Hadremi'yi yakalayıp önce çarmıha geriyorlar, sonra onu

---

309 a-A. Razzak, Musannaf, c. 6/104, Ehl'il kitap, no: 10138 ile c. 10/169, no: 18709 ve 10/339; Ehli'l kitabeyn, no: 19296.

b-İbni Hazın, Muhalla, Mürtedler başlığı altında c. 11/190.

310 a-İbni Hacer Askalani, Fethu'l Bari, İstitabetu'l mürteddin, c. 16/143, bab 2/6923.

b-Taberani, M.Evsat, c. 7/140, no: 7101.

yakıyorlar. Farklı bir rivayetle bunlar, İbni'l Hadremi ve yanında bulunan yetmiş (kimilerine göre kırk) kişiyi yakarak öldürüyorlar. Bu olaydan dolayı Cariye b. Kudame'ye **'Adam yakan'** lakabını takıyorlar.[311]

* Askalani **İbni Ebi Şeybe**'den şu örneği de aktarıyor: Hz. Ali dinden çıkmış bir kitleyi ilkin hapse atıp onlar hakkında sahabilerle konuşuyor. Arkadaşları, katledelim deyince; Hz. Ali, 'Hayır; normal öldürmekle değil! Hz. İbrahim'in başına geleni onların başına getirelim: Onları ateşte yakalım!' diyor ve adamı hapisten çıkarıp yakıyorlar.

* **İmam Ahmet b. Hanbel** bu konuda farklı bir şey söylüyor: "Hz. Ali hem onları, hem de yanlarındaki kutsal kitaplarını yakıyor!" diyor.

İbni Hacer Askalani, Buhari üzerine yazdığı şerh kitabında Ebubekir'le Halit b. Velit'in de kitlesel bir şekilde insanları yaktıklarını yazıyor. Kaldı ki bu bilgiler başka kaynaklarda da geçiyor.[312]

Malum, Hz. Ali normal bir ölümle dünyasını değiştirmemiştir; kendisi öldürülmüştür. Onu katleden de **Abdurrahman b. Mülcem Himyeri**'dir (Abdurrahman b. Amr). Adam cinayeti işledikten sonra Hz. Ali'nin ağabeyi Cafer'in oğlu Abdullah, Hz. Ali'nin oğulları Hasan ve Muhammed Hanefi onu yakalıyorlar. Adamın ellerini ve ayaklarını kesiyorlar. Ayrıca onun gözlerini oyuyorlar, dilini kesip kalan göv-

---

311 a-İbni Hacer Askalani, Fethu'l Bari, Fiten bölümü, bab 8/7078, c.16/473.

b-Aynî, Umdetü-l Kari, Fiten bölümü, c. 24/189.

312 a-İbni Hacer Askalani, Fethu'l Bari Şerh'ü Sahih'il Buhari, Cihat bölümü, c. 7/272.

b-A. Razzak, Musannaf, Cihat bölümü, c. 5/212, no: 9412.

desini ateşe atıp yakıyorlar.[313] Hz. Muhammed'in talimatıyla ateşte kızdırılan çivilerle gözleri çıkartılan, elleri ve bacakları kesilen ve can verene kadar Medine'de sıcak bir yere o halde bırakılan Ukl/Ureyne olayı da meşhurdur/daha önce anlattım. Hele diyelim bu olayda o insanlar yanlış yapmışlar da ondan böyle yapmış. Bazen bakıyoruz Hz. Muhammed bir hiç uğruna yakma cezasından söz etmiştir.

Başta **Buhari**, **Müslim** ve diğer hadis külliyatında geçen bir hadisi paylaşmak isterim. Ravi Ebu Hüreyre'dir: "Hz. Muhammed, 'Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun, içimden öyle geçti ki, bir yığın odun toplansın diye emredeyim. Odunlar getirilip yığılsın. Sonra namaz için ezan okunmasını emredeyim; okunsun. Sonra birine emredeyim de o insanlara imam olsun. Sonra o cemaati bırakayım da namaza gelmeyen erkeklerin üzerine gidip evlerini üstlerine yakıvereyim. Ve yine nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onların herhangi birisi (burada) semiz etli bir kemik parçası yahut iki tane güzel paça bulacağını bilse, muhakkak yatsı namazına gelip hazır bulunurdu' diyor."

Bunu, **Buhari** birkaç yerde ve **Müslim** ortak olarak işlemişlerdir. Elbette diğer hadis kaynaklarında da vardır. İlginç bir açıklama! Namaz için ezan okunup da gitmeyenlerin üzerine evlerini yakmak içimden geçiyor diyor ve bunu söylerken de Allah'a yemin ederim diyor. Devamında da burada bir kelle paça dağıtılacağını bilseler; namaza gelmeyenler hemen hücum ederler (alay ediyor namaza gitme-

---

313 a-Zehebi, Siyeri A'lam, c. 28/249.
b-İbni Hibban, Siyer-i nebi ve Ahbaru'l hulefa, s. 325, Hz. Ali bölümü.
c-Taberani, Mucem-i Kebir c. 1/100, no: 168.
d-Taberi, Tehzibü-l Asar, c. 1/75, no: 137.

yenlerle) diyor. İşte sistemin lideri yakıyorsa, yakmaktan söz ediyorsa; yolunu takip edenler de elbette ki yakıp yıkarlar. Varsayalım ki bugün yönetim Müslümanların eline geçse ve namaz vakti gelse, diyelim kimileri camiye gitmese; bu durumda vay gitmeyenlerin haline![314]

Bu disiplin Müslüman olanlaradır. Hele bir de eğer dünya hâkimiyeti Müslümanların eline geçse ve toplumda gayrimüslimler de varsa; onların işi daha da zor. **İbni Abbas** şöyle diyor: Hz. Muhammed ölüm döşeğinde iken bize vasiyet etti: Müşrikleri Arap yarımadasında barındırmayın, buradan çıkarın dedi. Bu hadis nerdeyse toplumla ilgili Hz. Muhammed'in ağzından çıkan son sözdür. Bu ifadeden sonra vefat ediyor. Bu, **Buhari** ve **Müslim**'de ortak işlenen hadislerdendir.[315] Benzer bir hadisi Hz. **Ömer** aktarıyor: Hz. Muhammed, şayet ömür yetseydi ben Yahudi ve Hıristiyanları Arap yarımadasından çıkartırdım dedi, diyor. **Ebu Ubeyde Amır b. Cerrah** da aynı hadisi aktarıyor.

Görüldüğü gibi İslam başka dinleri kabul etmiyor. Şayet içlerinde gayrimüslimler varsa ancak zimmî olarak kalabilirler. Yani İslam'a dokunmadan, vergilerini ödeyip yaşayabilirler. Buna da İslami kesim tahammül edebilirse! Elbetteki köle gibi bir yaşam olur bu: Özgürlükleri yok! Ya-

---

314 a-Buhari, Ezan, bab 29/644, bab 34/657; Husumat, bab 5/2420 ve Ahkam, bab 52/7224.

b-Müslim, Mesacid, bab 42/651.

c-Ebu Davud, bab 46/548, Namaz bölümü.

315 a-Müslim, Vasiyet, bab 5/1637.

b-Buhari, Cihad, bab 176/3053; Cizye, bab 6/3168 ve Megazi, bab 83/4431.

c-Ebu Davud, Haraç, bab 28/3029.

nı sıra İslam toplumu onlara iyi gözle bakmaz. Bu da psikolojik olarak onlar üzerinde baskı unsuru oluşturur.[316]

Söz Hz. Ali'nin Hz. Muhammed'i eleştirenleri öldürmesinden açılmışken; burada farklı bir örnek eklemek isterim. Bu en başta **Buhari**'de geçiyor. Evli bir kadın zina yapıyor. Hz. Ali bir perşembe günü ona yüz değnek vuruyor. Kadın bununla ölmüyor. Ertesi günü (Cuma) bu sefer onu taşlayarak katlediyor ve **"Onu değnekle (kamçıyla) cezalandırmam ayete dayanır, taşlayarak öldürmem de Hz. Muhammed'in hadislerine/icraatına dayanır"** diyor.[317]

Bana zaman zaman şu soru yöneltiliyor: Yazılarında en çok Hz. Ömer üzerinde duruyorsun; neden Hz. Ali ile ilgili az yazıyorsun? Hep vurgu yapıyorum: Benim için İslam'ın yasaları, kuralları önemli. Hz. Ömer olsun, Hz. Ali olsun bunlar Hz. Muhammed'in müritleri. Buna rağmen dikkat edilirse dört halifeden en çok Hz. Ali'den örnekler sundum.

Bu bölümde Hz. Ömer'den hiç bahsetmedim. Hâlbuki en sert olanı Hz. Ömer'di. Ondan örnek vermeyişimin nedeni, daha önce yayınlanan kitaplarımda ona epeyce yer vermemden kaynaklanıyor. Kısa bir örnek vereyim: Hz. Ömer İslam için iki oğlunu katletmiş. Biri içki içmiş, diğeri de hem içki içmiş, hem de bir kadınla zina yapmış, diye.[318]

Nerdeyse Hz. Osman'dan da şiddet örnekleri sunmadım, çünkü bir çalışmamda ondan epey bahsetmiştim. Onun neden Müslümanlar tarafından katledildiğini, halifeliği döne-

---

316 İbni Hallal, Ahkam'ü ehlil milel, s. 54. Kitabın muhakkiki burada birçok kaynak gösteriyor. No: 131-138.

317 Buhari, Hudut, bab 21/6812; Sünen-i Darekutni, c. 3/123, bab 137/3190.

318 Arif Tekin, İslam'da İçki, s. 174.

minde neler yaptığını anlatmıştım. Tekrar olmasın diye burada ondan az örnek verdim.[319]

Halife Ebubekir ise, halk arasında sakin biri olarak bilinir. Hâlbuki hiç de böyle değildi.[320]

Kısacası; İslam'ı eleştirenleri, onunla alay edenleri hangi sahabi fırsat bulmuşsa onları katletmiştir. En meşhur ve ilk Müslümanlardan olan **İbni Mesut** bilgi alır ki bazıları Kur'an ayetleriyle alay ediyorlar. İbni Mesut bu yüzden onların elebaşını katleder.[321] Bir an düşünelim ki İslamiyet dünyaya hâkim oldu. O zaman insanlar ne yazık ki tek tip olmak zorunda; aksi takdirde infaz yolu açıktır. Kur'an'da, **"Fitne kalmayıncaya ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla çarpışın"** diye ayetler var. Bu konuda yukarıda epey örnekler sundum.[322] Ne demek din Allah'ın oluncaya kadar çarpışmak? Bir de fitne tartışmalı/göreceli bir kavramdır: Bunun anlamı İslam'da farklıdır, Marksizm'de, başka sistemlerde daha farklıdır.

Başlığı, konuya uyan şöyle ilginç bir ayetle kapatalım:

"Küfre sapanlar, onlara süre tanımamızın kendileri için hayırlı olduğunu asla düşünmesinler. Onlara, **biraz daha günah işlesinler** diye süre veriyoruz."[323] Böyle diyor Kur'an'da Allah. Gerçekten enteresan!

---

319 Bilinmeyen Yönleriyle Hz. Muhammed'in Ölümü adlı çalışmamda Hz. Osman'a da epey yer ayırdım.

320 a-Ebu Davud, Hudut bölümü, bab 3/4362.
b-Elbani, İrvau'l Galil, c. 5/91, no: 1251.
c-Beyhaki, Sünen-i Kübra, Cizye, Ebvab'ü Şerait, bab 16/18709, c. 9/200.

321 İbni Hemmam, Musannaf, c. 10/169, no: 18708, Lukata bölümü.

322 Bakara suresi, ayet 193.

323 Âl-i İmran suresi, ayet 178.

IX. BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN MEKKE FETHİNDE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ İNFAZLAR

Hz. Muhammed, Mekke fethinde içlerinde kadınların da olduğu birçok muhalif hakkında ölüm fermanını veriyor: Sözü edilen kişiler Kâbe perdesine sığınsalar bile kurtuluşları yoktur/infaz edileceklerdir diyor. Bu insanların sayısı İslami kaynaklarda epeyce fazla. **Hüseyin b. Muhammed D.bekiri**, bunlar on biri erkek, altısı kadın olmak üzere on yedi kişiydi diyor. **Salihi** dokuz erkek, altı kadın, toplam on beş kişinin ismini belirtiyor. **İbni Hacer Askalani** sekiz erkek, altı kadın diye yazmış. Bu kadınlardan üçünün infaz edildiğini, üçünün de bağışlandığını belirtiyor. Ancak kimileri infaz edilen kadınların sayısı dörttür diyor. Erkeklerden de dördü öldürülüyor, dördü kurtuluyor şeklinde bilgi veriyor. **Vakıdi**, altısı erkek dördü kadın toplam on isim veriyor. Bu listeyi yüksek tutanlar da vardır. Burada sayıdan ziyade; o kişilerin işlediği suç ve başlarına gelenler önemli. Acaba bunlar ne yapmışlar ki Muhammed o kadar kızgın, bunlar Kâbe perdesinden tutsalar bile yakalandıkları yerde infaz

edilecekler demiş? Bunlar üzerinde yeterince duracağım. Şimdi de Hz. Muhammed'in haklarında ölüm fermanı verdiği insanların başına neler gelmiş, onu görelim.[324]

1. Abdullah b. Sad b. Ebi Serh:

Bu adam Hz. Osman'ın sütkardeşiydi. Daha önce Mekke'de Hz. Muhammed'e vahiy kâtipliği yapmıştı. Bu da İbni Hatal ve Nacaroğullarından birinin vahiy kâtipliğinden vazgeçtikleri gibi kendisi de Medine'de Hz. Muhammed'e kâtiplik yaparken sonunda ayrılıp korkudan Mekke'ye yerleşiyor. Ayrılma nedeni de şu: Adam bakıyor ki Muhammed ona ne yazdırmak istese bu tam tersini yazıyor ve Muhammed de fark etmiyor. Sonuçta bu davanın boş olduğunu anlayınca bırakıyor. Bu arada Hz. Muhammed aleyhine propaganda yapmaya başlıyor, "Ayet adına ben kafamdan ne yazdıysam Muhammed fark etmiyordu; Kur'an benim uyduruk sözlerimle doludur ve zaten içinde hayati önem arz eden bir şey de yoktur" gibi ifadeler kullanıyor.

Onun bu yaptıkları Hz. Muhammed'in hoşuna gitmiyor. Sonuçta Hz. Muhammed Mekke fethinde, **şayet bu adam ele geçirilirse Kâbe'ye sığınsa bile öldürülecektir** diyerek diğer bazı kişiler gibi onu da ölüm listesine alıyor. Mekke alınınca bu adam ağabeyi Hz. Osman'ın yanına gidip beni kurtar diyor. Hz. Osman belli bir süre onu yanında tutuyor/giz-

---

324 a-Vakıdi, Megazi, c. 2/875.
b-İbni Hacer Askalani, Fethu'l Bari, c. 9/396-97.
c-Diyarbekiri, Tarihü-l Hamis, c. 2790.
d-Salihi, Sübülü'l Hüda, c. 5/337-341.

liyor, uygun ortam bulmaya çalışıyor. Sonunda bir gün onu yanına alarak doğruca Hz. Muhammed'in huzuruna gidip Abdullah'ı bağışla diyor. Muhammed o sırada moralini bozduysa da Osman'ın hatırı için onu affediyor. Daha sonra Hz. Osman halife olunca, Mısır valisi Amr b. As'ı görevden alıp bu kardeşini Mısır ve Afrika genel valisi olarak tayin ediyor. Adam orada katliamlar gerçekleştiriyor, kıyımlar yapıyor. Konumuz bu değil.

Burada olayın farklı yanları üzerinde durmak isterim ki, bu adamın vahiy kâtibi iken Hz. Muhammed'in yanlışlarını görünce kaçtığını ve 'Ben de Muhammed'in tanrıdan geldiğini iddia ettiği Kur'an gibi bir kitabı rahatlıkla yazabilirim' dediğini, bunun üzerine Hz. Muhammed'in onun fermanını çıkardığını ve Hz. Osman'ın kardeşi olduğu için onu affettiğini belirtmeye çalışıyorum. Tefsirlerde **En'am suresi 93. ayetin** bu adam hakkında indiği de belirtiliyor. İmam Suyuti, Taberi, Sa'lebi, Begavi, Kurtubi, Şevkani, Alusi, İbni Ebi Hatem ve daha sayamadığım birçok müfessir (Kur'an yorumcusu) kendi tefsirlerinde buna vurgu yapmışlardır. Ayrıca birçok tarih, hadis, müsned ve siyer kaynaklarında da bunlar işlenmiştir.[325]

Burada söylenmesi, hatta sorgulanması gereken bir durum söz konusudur. Hakkında **"Allah'a karşı yalan uyduran-dan ve ben de Allah'ın indirdiği gibi indirebilirim diyenden daha zalim kim olabilir?"** ayeti inen ve gittiği yerlerde de Hz.

---

325 a-İbni Teymiye, Muhtasar'ü Sarimu'l meslul, s. 61.
b-İbni Kesir, Bidaye-nihaye, c. 8/347.
c-Ebu Davud, Cihad, bab 117/2683, Hudud, bab 1/4358-59.
d-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 4/337 ve c. 29/26-30.
e-Hakim, Müstedrek, c. 3/45, no: 4360-4362.
f-Suyuti, Dürrü'l Mensur, En'am suresi, ayet 93, c.6/130-131.

Muhammed aleyhine propaganda yapan, 'Kur'an yalanlarımla doludur' diyen biri, Hz. Osman'ın kardeşidir diye affediliyor. Zamanla bu adam Afrika'nın genel valisi oluyor; ama bunun gibi vahiy kâtipliği yapıp da Hz. Muhammed'de bir keramet görmediği için ayrılıp Mekke'ye sığınan ve hatta kendisine bir şey yapılmasın diye Kâbe'nin perdesine sığınan **İbni Hatal**, Hz. Muhammed'in emriyle linç ediliyor. Yine yeri gelince anlatılacağı gibi sadece şiirleriyle Hz. Muhammed'i eleştirdikleri için onun emriyle birkaç kadın da infaz ediliyor. Yani bir bakıma torpili olan cezası ağır da olsa kurtuluyor; ancak torpilsiz olanlar (içlerinde kadınlar da olmak üzere) infaz ediliyorlar. Evet; bu infaz edilenlerin tek suçu Hz. Muhammed'i eleştirmek, peygamber olmadığını söylemek! Bu adamın suçunun ne kadar ağır olduğunun detayını anlamak için daha önce yayınlanan bir kitabıma bakılabilir; orada geniş bilgi verilmiştir. Peki, Hz. Osman sayesinde bu adam paçayı kurtarmış; ya diğerleri! Kalan idamlıkların başına neler gelmiş bir de bunlara bakalım.[326]

2. Abdullah b. Hatal:

Bu insan da az önce hikâyesi anlatılan Hz. Osman'ın kardeşi gibi Hz. Muhammed'in vahiy kâtibiymiş. Adam Hz. Muhammed'den habersiz olarak istediği şekilde Kur'an'a cümleler yazıyor. Öyle ki, Hz. Muhammed ona, **'Gafurun rahim, Semiun âlim'** yaz dediği zaman; o **'Rehimün gafur, âlimün sami'** şeklinde kelimelerin yerlerini değiştirmek suretiyle yazıyor. Sonra bakıyor ki ayet adına ne yazsa kimse

326 "Bilinmeyen Yönleriyle Hz. Muhammed'in Ölümü", s. 274-308.

farkında değil. Bu yüzden Hz. Muhammed'in peygamberliğine inanmayıp kâtipliği bırakarak Medine'yi terk edip Mekke'ye yerleşiyor ve orada Hz. Muhammed aleyhine propaganda yapıyor, kâtiplik yaptığı sırada olup bitenleri halka anlatıyor, onun hakkında eleştirel şiirler söylüyor. Hz. Muhammed bunları duyunca sinirleniyor. Zaman içinde fırsat bulup Mekke'yi almaya gidince bu adamı da kara listeye alıyor. Şayet Kâbe'ye sığınıp perdesinden tutsa bile (ki Kâbe kutsaldır, kişi böyle yapınca Muhammed affeder diye) yakalanıp olduğu yerde öldürülecektir diyor. Mekke fethinde Hz. Muhammed Kâbe'yi tavaf ettiği sırada **İbni Hatal** o esnada Kâbe'nin perdesini tutmuş af bekliyor. Hz. Muhammed bunun haberini alınca, hemen öldürün diyor. O sırada orada bulunan Müslümanlar ona hücum edip adamı Kâbe yanında linç ediyorlar.[327]

İbni Hacer Askalani konuya ilişkin **İbni Şebbe**'den farklı bir bilgi daha aktarıyor ki, Hz. Muhammed o adamın perde altında olduğunu öğrenince kendisi şahsen onu çıkarıyor ve onun emriyle adam Kâbe yanında, bulunduğu yerde infaz ediliyor. Kimileriyse; Sait b. Hüreys ve Ebu Berze birlikte saldırıp onu katletmişler diye yazmışlardır.[328] Ne diyelim; az önce de ifade edildiği gibi bunun arkasında da Hz. Osman'lar gibi güçlü kişiler olsaydı o da kurtulmuş olacaktı ve

---

327 a-Şevkani, Fevaidü-l Mecmua, hadis no: 149, s. 404.
b-Kenani, Tenzih'ü Şeria, c.2/4, hadis no: 3.
c-Diyarbekiri, Tarih'ül Hamis, c. 2/90-91.
d-Suyuti, Lalai'l Mesnua, c. 2/416, Menakıb bölümünde.
e-İbni Seyyid-i Nas, Uyunu'l Eser, c. 2/413, Muhammed'in kâtipleri başlığı altında.
f-İbni'l Cevzi, "el-Mevduat, c. 2/252, no: 806, Muaviye bölümünde.

328 İbni Hişam, Sire, c. 4/30.

belki ilerde halifeler devrinde bir eyalette vali de olacaktı. Gariban kişi her zaman garibandır.[329]

Kimisi Ammar b. Yaser, Şerik b. Abede, Zübeyir b. Avam, Sad b. Züeyb, Sait b. Zeyd gibi isimleri sıralamışlar. Kimisi, orada bulunanların hepsi adama saldırıp linç etmişler şeklinde bilgi vermişlerdir. Ancak yaygın olan görüşe göre ya Ebu Berze yalnız başına veya Sait b. Hüreys'le birlikte adamı katletmiştir. **İbni Asakir** farklı bir rivayet daha aktarmış: İbni Hatal'ı Hz. Ali katletmiştir diyor. Elbetteki öldürenler görevli; onlar cinayetten sorumlu değiller. Önemli olan Hz. Muhammed'in bu kişiler hakkında verdiği fermandır, onun talimatıdır.[330] İbni Hatal'ın Kâbe perdesine sığınırken Hz. Muhammed'in emriyle alınıp linç edilerek öldürüldüğünü anlatan kaynakların başında **Buhari** ve **Müslim** gelir. Buhari bunu birkaç yerde işlemiştir.[331]

Yukarıda da belirtildiği gibi fermanın asıl nedeni İslam'dan çıkıp kâtiplikten ayrılmak ve Hz. Muhammed'i eleştirmek. Ancak bakıyoruz kimileri adam hakkında farklı senaryolar da yazmışlar. O da şu: Sözde kendisi Hz. Muhammed tarafından vergi memuru olarak bir yere gönderiliyor. Yanında da ona hizmet eden biri varmış. Bir gün bu hizmet-

---

329 İbni Hacer Askalani, "Fethu'l Bari", c. 9/405, hadis no: 4286. Bunu aynı zamanda Ali b. Naif Şuhud da "Din nasihattır" adlı ansiklopedisinin mürted bölümünde işlemiştir.

330 a-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 29/33 ve c.59/68.
b-Vakıdi, Megazi, c. 2/875.

331 a-Buhari: Ceza'ü Seyd, bab 18/1848, Cihad, bab 169/3044 ve Megazi, bab 48/4286.
b-Müslim, Hac bölümü, bab 48/1357.
c-Ebu Davud, Cihad, bab 117/2685.
d-Tirmizi, no: 1693.

linin ona yemek hazırlaması gerekirken, gayri ihtiyarı uykuya dalmış ve böylece zamanında yemek hazırlayamamış. İbni Hatal, adam zamanında yemek hazırlamamış diye onu katledip Mekke'ye yerleşmiş şeklinde bir senaryo. Ben bunun gerçekle ilgisi olduğuna ihtimal vermiyorum. Bunlar varsa da asıl ferman nedeni vahiy kâtipliğinden ayrılıp Hz. Muhammed'i eleştirmesidir. Durum bu olunca ona her türlü iftirayı atabilirler; bu bilinen bir gerçektir. Bir de duyarlı bir insan kalkıp da zamanında yemek hazırlanmamış diye birini öldürmez/cinayet işlemez. Mantık bunu kabul etmiyor.[332]

3. Mikyes/Mukis b. Sebabe:

Bu adamın Hz. Muhammed nezdinde suçu şuydu: Bir Medineli yanlışlıkla bunun kardeşi Hişam'ı katlediyor. Sonuçta onun kan bedelini ödüyor. Buna rağmen Mikyes durmuyor; kardeşinin hem katilini öldürüyor, hem de İslam'dan çıkıyor ve başına bir şey gelmesin diye Mekke'ye yerleşiyor. Kaynaklarda onun Hz. Muhammed aleyhine olumsuz propaganda yaptığı da vurgulanıyor. Bir rivayete göre Mekke fethinde Nümeyle b. Abdullah onu katletmiş. Bazı rivayetlerde Mekke'de Müslümanlar onu Safa ile Merve arasında yakalayıp linç etmişler diye geçiyor. **İbni Asakir**, Mikyes'i Hz. Ali katletmiştir diyor. Adam Hz. Muhammed'i eleştirdiği için sanırım onun hakkında olumsuz şeyler uydurmuşlar. Mekke fethinde kendisi bir yerde içki içerken yakalanıp öldürülmüş diye farklı bir bilgi de var. Hâlbuki

---

332 a-Diyarbekiri, Tarihü-l Hamis, c. 2/90.
b-Vakıdi, Megazi, c. 2/859.

adam Hz. Muhammed'den önce, henüz İslamiyet ortalıkta yokken içkiyi yasaklayanlardan biriydi. Bir şiirinde, Allah'a yemin olsun ki, hayatımda içki içmeyeceğim diyor. İslami kaynaklarda bu bilgi vardır. Doğrusu, adam şair ve Hz. Muhammed'i şiirleriyle eleştiren biriydi.[333]

4. Huveyris b. Nükeyd/Nükeydir:

Bu şahıs aslen Mekkelidir. Bu da o dönemde Hz. Muhammed'in aleyhinde olan kişilerden biri. Hatta deniliyor ki Hz. Muhammed'in kızları Fatma ve Ümmü Gülsüm Mekke'den Medine'ye hicret ederken bu adam gidip onları bindikleri hayvanlarından yere düşürmüş. Aslında bu bilgi doğru değildir. Çünkü başta Hz. Fatma olmak üzere birçok kadını Hz. Ali Medine'ye getirmiştir ve bunlar onun koruması altındaymış. Asıl suçu, Hz. Muhammed'e karşı olması. Sadece eleştiriler yüzünden Hz. Muhammed'in ölüm fermanı verdiği kişiler hakkında detaylı bilgi edinmek isteyenler için; Şeyhülislam İbni Teymiye, Kadı İyad, İbni Hazım ve Tevbe suresi 61. ayetiyle ilgili uzun tefsirleri öneririm.[334]

Sonuçta Mekke fethinde Hz. Ali tarafından infaz edildiği konusunda birçok İslam âlimi hemfikirdir. Tüm ilgili kaynak-

---

333 a-İbni Hişam, Sire, c. 4/31, no: 1678.
b-Diyarbekiri, Tarihü-l Hamis, c. 2/92-92.
c-Vakıdi, Megazi, c.2/861-62.
d-İbni Habib, Muhabber, s. 240.
e-Zerikli, el-Alam, c. 7/283.
f-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 29/33 ve 59/68.
g-İbni Kesir, Bidaye, c. 6/560-561.

334 İbni Hişam, Sire, c. 4/31, hadis no: 1677.

larda, Fetih günü Hz. Ali onu katletmiştir şeklinde kesin ifadeler vardır. Adam kendi evindedir. Onun üzerine kapıyı kilitliyorlar. Hz. Ali gidip evinde onu infaz ediyor. Bunu anlatan yazarlardan birkaçını yazmak isterim. Vakıdi (h.207.ö), İbni Hişam (h.213.ö), Taberi (h.310.ö), İbni Hibban Besti (h.354.ö), İbni Abdilberr (h.463.ö), Begavi (h.516.ö), İbni Teymiye (h.728.ö), İbni Kesir (h.774.ö), İbni Hacer Askalani (h.852.ö), Salihi, (h.942.ö), Hüseyin b. Muhammed D.bekiri (h.990.ö)... tüm bunlar ve daha adını sayamadığım birçok İslam tarihçisi ve siyer, tabakat yazarları; "Hz. Ali bu adamı Mekke fethinde infaz etmiştir" diye net bilgi vermişlerdir.[335]

Mekke fethinde Hz. Ali, **Haris b. Telatil**'i de infaz etmiştir. Çünkü bu da Hz. Muhammed tarafından kara listeye alınanlardan biriydi.[336]

5. İkrime b. Ebi Cehil:

İkrime, babası Ebu Cehil gibi Hz. Muhammed'e karşıydı, onun getirmiş olduğu sistemi kabul etmeyenlerdendi. Mekke fethinde Hz. Muhammed onu da kara listeye almış,

---

335 a-Vakıdi, Megazi, c. 3/875.
b-İbni Kesir, Bidaye-Nihaye, c. 6/560.
c-İbni Hacer Askalani, Fethu'l Bari, c. 9/397.
d-Salihi, Sübülü'l Hüda, c. 5/340.
e-Diyarbekiri, Tarihu'l Hamis, c. 2/94.
f-Begavi Mealim'ü Tenzil, Fetih suresi ilk ayet.
g-Taberi, Tarihu'l müluk, c. 3/60.
h-İbni Abdilberr, ed-Dürer, s.122.
ı-İbni Hiban, Siyer-i Nebi, s.186.
j-İbni Teymiye, Sarimu'l Meslul, s.276-77.

336 Diyarbekiri, Tarihu'l Hamis, c. 2/94.

Kâbe perdesine sığınsa bile vurulmalıdır diye emir vermişti. Mekke alınınca adam bakıyor ki orada kalsa öldürecekler. Bu yüzden Yemen'e kaçıyor. Niyeti deniz yoluyla uzaklara gitmek. Onun eşi devreye girip Muhammed'in yanına varıyor: Eşim kaçmış; ne olur onu bağışla ben peşinden gidip onu getireyim diyor. Hz. Muhammed kadının ricasını kabul ediyor. Kadın, yanına bir kölesini de alarak Yemen'e doğru yola çıkıyor. Hatta yolda yanındaki kölesi ona tecavüz etmeye kalkışıyor. Sonuçta kadın eşine varıyor ve onu Mekke'ye getiriyor. İkrime daha sonra Ebubekir'in halifeliği zamanında Doğu Roma'ya karşı yapılan Yermük savaşında vurulunca onun eşi Halit b. Sait b. As ile evleniyor. Halit bir savaşta vurulunca kadın bir sefer halife Ömer'le evleniyor. Olay budur işte. İslam ganimet ve talan-çapulculuk sistemini tanrı buyruğu olarak meşrulaştırdığı için erkekler hep baskınlarda. Dolayısıyla ailelerin ve çoluk çocuklarının da huzuru olmamış, kadınlar hep farklı erkeklerle evlenmek zorunda kalmışlardır.[337]

6. Safvan b. Ümeyye:

Kara listeye alınanlardan biri de bu şahıstı. Mekke alınınca bu adam Cidde'ye kaçıyor ki oradan deniz yoluyla başka yerlere gitsin. Sonra bazı insanlar araya girince Hz. Muhammed kararından vazgeçiyor. Bu yüzden adam geri dönüyor. Bir ara Kâbe'de uyuduğu bir sırada adamın biri onun abasını çalıyor. Safvan kimin çaldığını öğreniyor ve gidip Muham-

---

337 a-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 70/225.
b-A. Razzak, Musannaf, c. 13/541-44, no: 37419.

med'e bilgi veriyor: Ben uyurken bu adam abamı çaldı diyor. Hz. Muhammed, o zaman onun elini keseriz diyor. Safvan, ben adamın eli kesilsin diye şikâyet etmedim, bir aba yüzünden el kesilir mi diyor. Hz. Muhammed, sen şikâyetten önce onu affetseydin olurdu; ama şimdi artık bağışlaman fayda vermez; elini keseriz diyor. Sonuçta adamın elini kesiyorlar. Kur'an'da, çalan erkek de olsa kadın da olsa ibret olsun diye elleri kesilir, onlara acımayın anlamında ayet var zaten. Hatta kaynaklarda bu abanın değeri bile belli: O günkü para birimiyle 30 dirhem (gümüş para) imiş. **Elbani** bu adamın hikâyesini birçok hadis kaynağından aktarmış ve hepsini bir araya getirmiş. Bunlar arasında mezhep liderleri İmam Şafii, Ahmet b. Hanbel ve İmam Malik de vardır. Ayrıca Ebu Davud, İbni Mace, Nesai ve Hakim Nisaburi gibi hadis âlimlerinin kaynaklarında da bu olay geçiyor.[338]

Söz Mekke fethinde çalınan bir aba ve bunun sonucu olarak Hz. Muhammed'in adamın elini kesmesinden açılmışken; Mekke'nin fethedildiği yılda bir kadının başına gelen benzer olayı paylaşmak isterim. Hadiseyi anlatan **Hz. Ayşe**'dir. Mahzumoğullarından kadının biri bir şey çalmıştı. Bazıları, bunu Hz. Muhammed'in meşhur üvey evladı Zeyd'in oğlu Üsame'ye bildirdiler ki Muhammed kadının elini kesmesin. Sonunda Hz. Muhammed yapılan ricayı kabul etmedi ve çalan kişi eğer kızım Fatma da olsa gözyaşına bakmam, keserim dedi ve kadının elini kesti. Bu hadis **Buhari**'de sekiz yerde geçiyor. Elbette diğer hadis külliyatında

---

338 a-İbni Asakir, Tarih-ü Medinet-i Dımaşk, c.24/114; Maide, ayet 38.
b-İbni Mace, Hudud, bab 28/2595.
c-Ebu Davud, Hudud, bab 15/4394.
d-Elbani, İrvau'l galil, c.7/345, hadis no: 2317.
e)Hakim, Müstedrek, c. 4/421-422.

da vardır.[339] Olay sadece bundan da ibaret değildir. **Hakim Nisaburi**'den bu konuda bir hadis paylaşmak isterim. Bu kadının çaldığı, Hz. Muhammed'e/ailesine ait olan bir elbise parçasıydı diyor. Burada Muhammed'in kendi şahsi eşyası için bir kadının elini kesmesi söz konusudur. Hz. Ayşe burada şunları da ekliyor: Eli kesilen o kadın daha sonra evlendi, ondan iyi bir Müslüman çıktı; ara sıra bana gelirdi, ben ona yardım eder, bir şeyler verirdim diyor.[340]

Safvan olayında iş sadece bununla da bitmiyor. Mekke fethi öncesi ve sonrasında o bölgede yapılan baskınlarda Müslümanlar binlerce deve ve koyunu talan etmişlerdi. Hz. Muhammed bunları dağıtırken, aktif olarak savaşa katılıp o malları ele geçiren birçok Müslüman savaşçıya **2-3** deve verirken; yıllarca Hz. Muhammed'e karşı savaşan ve o sırada daha yeni, o da korkudan Müslüman olan müşriklerin ileri gelenlerine o talan malından yüzlerce deve veriyor. En çok deve alanlardan biri de Safvan b. Ümeyye'dir. Hz. Muhammed ilkin ona **300** deve veriyor; daha sonra onunla birlikte o talan malını teftiş ederken bakıyor ki Safvan o malın çokluğuna bakınca tamah ediyor. Hz. Muhammed bunu anlayınca ona, **'Madem keşke bu deve ve koyunlar benim olsun diye tamahlanıyorsun, o zaman bu sürünün hepsi senin olsun'** diyor ve oradaki koyun, deve ne varsa tümünü adama veriyor. **Safvan** çevresinde önemli biri olduğu için ona karşı bu tutumu sergiliyor.[341] İş bununla da bitmiyor. Hz. Muhammed Mekke fet-

---

339 Buhari: Şehadat, bab 8/2648. Ehadisi enbiya, bab 54/3475; Fedail-i Eshab, bab 18/3732 ve 3743; Megazi bab 53/4304; Hudud, bab 11/6787 ve bab 14/6800.

340 Hakim, Müstedrek, Hudud bölümü, c. 4/422, hadis no: 8147.

341 a-İbni Kesir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 24/115.
b-İbni Asakir, Tarihü Medinet-i Dımaşk, c.59/68.

hinden sonra o civarda ele geçirdiği esir kız ve kadınları Müslümanlara dağıtırken, birini de daha önce idam listesine aldığı bu Safvan b. Ümeyye'ye veriyor. İşte, nereden nereye?[342]

Hz. Muhammed ganimeti Mekkelilere dağıtınca, onun bu haksız davranışı talanı ele geçiren savaşçı Müslümanların hoşuna gitmiyor; onlar Hz. Muhammed'i adaletsizlikle suçluyorlar. Hatta durumu yatıştırmak için bu konuda ayetler iniyor. Mesela Tevbe suresindeki bir ayette; **"İçlerinden sadakalar konusunda sana dil uzatanlar da var. Kendilerine ondan bir pay verilirse hoşnut olurlar; eğer ondan kendilerine bir pay verilmezse, hemen kızarlar"** deniliyor. Peki, ayette sözü edilen sadakalar nerden temin edilmiş! Hepsi talan malı ve Kur'an'da bunlara sadaka malları deniliyor: Muhammed onları sakinleştirmek için çözümü yine ayetleri kullanmakta buluyor.[343] Şu da var ki, bizzat Safvan b. Ümeyye'nin kendisi çıkar için Müslüman olduğunu itiraf ediyor. Şöyle ki, Hz. Muhammed benim en çok nefret ettiğim kişiydi. Bana maldan vere vere dünyanın en sevgili insanı oldu diyor. Bu açıklama **Müslim** ve **Tirmizi**'de geçiyor. Ayrıca birçok İslami kaynakta da var. Evet, daha o ana kadar Hz. Muhammed'in kara listeye aldığı, ölüm fermanını verdiği **Safvan**, bir anda aşırı derecede servet sahibi oluyor, adeta adama piyango vuruyor ve kaderi değişiyor.[344] Zaten, Safvan b.Ümeyye'nin, adeta bir aşiret lideri olduğu için si-

---

342 a-Vakıdi, Megazi, s. 944.
b-Müslim, Zekât başlığı altında, bab 46/1060.
c-Mübarekfuri, Rahiku'l Mahtum, s. 386.
d-İbni Asakir, Tarih-ü Medinet-i Dımaşk, c. 26/413.

343 Tevba suresi, ayet 58.

344 a-İbni Hacer Askalani, İsabe, c.5/265, no:4095.
b-Müslim, Fedail bölümü, bab 14/2313.
c-Tirmizi, bab 30/666.

lahları, silahlı adamları da pek çoktu. Mekke fethinde Hz. Muhammed Hüneyn baskınına gidince ondan silah istiyor; ver, baskına gideceğiz diyor. Safvan ona tam teçhizat yüz zırhla birlikte silah da veriyor.[345]

İbni Teymiye, Hz. Muhammed'in ele geçirip önemli kişilere dağıttığı altından söz ederken, adam vardı ki Hz. Muhammed ona elli-yetmiş miskal altın dağıtıyordu diyor. Bir miskal altın yaklaşık beş gram olduğuna göre demek ki o talan malından yalnız bir kişiye 250-350 gram altın vermiştir.[346] Hz. Muhammed esir kadınları cariye olarak Müslümanlara dağıtırken onların çoğunun eşleri yaşıyordu. Bu durum kimi Müslümanların zoruna gidiyor: Eşleri yaşayan kadınları nasıl kabul edelim diye tepki gösteriyorlar. Hz. Muhammed bunu duyunca tam o sırada gelen ayetle onları ikna etmeye çalışıyor. Ayet: **Nisa suresi 24**. Burada deniliyor ki: Evli kadınlarla evlenilmez; ancak savaş esiri ise evli olup olmadıklarına bakılmaksızın onlar Müslümanlara helaldir. Görüldüğü gibi kimi insanlar "Biz nasıl eşleri yaşayan kadınlarla birlikte olalım?" diye tepki gösteriyorlar; ancak Hz. Muhammed onların bu tepkisini hoş karşılamıyor ve ayetle yanıt veriyor. Bu bilgi başta hadis kaynakları olmak üzere, tefsirler ve diğer birçok İslami kaynakta anlatılıyor. Bunlardan uzunca bir listeyi ekliyorum.[347]

---

345 İbni Hibban Besti, Siret-i ve Ahbarü-l hulefa, s. 191.

346 Dr. Salah Savi, Takrib-ü Sarim'l Meslul, s. 65.

347 a- Kur'an yorumcularından Suyuti, Vahidi, Taberi, A. Razzak San'ani, İbni Ebi Hatem gibi müfessirler bunu Nisa suresi 24. ayet açıklamasında işlemişlerdir.

b-Müslim, Reda bölümü no: 1456; Ebu Davud, Nikah, bab 44/2155; Tirmizi no: 1132 ve tefsir bölümü no: 3020; Ebu Ya'li Mevsıli, Müsned, c. 2/381, no: 1148, 1231 ve 1318. Ayrıca Beyhaki, İbni Asakir, Ebu Avane, İbni Ebi Şeybe, Nesai, Tehavi gibi birçok İslam âlimi de bunu işlemiştir.

Ebu Süfyan o malları görünce Hz. Muhammed'e, sen Kureyş'in en zengini oldun ha; bundan bana da ver diyor. Bunun üzerine Hz. Muhammed Bilâl-i Habeşi'ye talimat veriyor, **Ebu Süfyan** ve iki oğluna **300** deve ile 120 ukkiye gümüş ver diyor. Böylece Ebu Süfyan ve iki oğlu daha o ana kadar Hz. Muhammed'in azılı düşmanları iken kendilerine verilen talan malıyla hiç yoktan zengin oluveriyorlar. Sonuçta Ebu Süfyan Hz. Muhammed'e, Allah hayrını kabul eylesin diyor, teşekkürlerini bildiriyor.[348] Bunlar maddi imkânlar. Ayrıca, Hz. Muhammed Ebu Süfyan'ın oğlu **Muaviye**'yi sağ kolu olarak seçiyor, kâtip (adeta sekreter) yapıyor. Bunu yaparken de, **'Cebrail geldi, Muaviye'yi kendine yardımcı olarak seç dedi'** şeklinde Muaviye'nin atanmasının sorumluluğunu yukarıya havale ediyor.[349]

Burada Hz. Muhammed bir kuralı daha çiğnemiş oluyor. Ordusunun ezici çoğunluğu Medineli Müslümanlardandı (Ensar). Savaş bittikten sonra ele geçen talan malı dağıtılınca; Ensar grubuna (Medineli Müslümanlara) ya hiç vermiyor, ya da çok cüz'i bir şey veriyor. Ama Mekke fethinde kılıç zoruyla Müslüman olan başta **Ebu Süfyan** ve diğer önemli kişilere yüzlerce deve dağıtıyor. Bu durum Medineli Müslümanların zoruna gidiyor; "Biz savaşıp ganimet elde edelim Hz. Muhammed kâfirlere dağıtsın. Hz. Muhammed'in bu icraatında Allah rızası yoktur, Allah onu affetsin!" gibi ağır eleştirilerde bulunuyorlar. Hatta bu ağır sözler karşısında **Hz. Ömer** sinirleniyor, Hz. Muhammed'e, "İzin ver de bunu di-

---

348 a-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 23/462.
b-Beyhaki, Sünen-i Kübra, c.7/30, no: 13186, Kitabü kısm-i sadakat başlığı altında.

349 İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 59/68.

yenlerin kellelerini koparalım" diyor. Hz. Muhammed bakıyor ki iş kötüye gidiyor. O yüzden izin vermiyor.

Sonuçta Hz. Muhammed Medineli Müslümanlarla toplantı üzerine toplantı yapıyor, onları farklı şeylerle ikna etmeye çalışıyor: "El âlem mal götürsün (Ebu Süfyan gibi Mekkeli torpillileri kastediyor) siz de Allah'ın rızasını cenneti götürün!" gibi sözlerle onlara moral vermeye çalışıyor; "Ben sizinle beraber cennette Havz-i Kevseri paylaşırım" diyor. Elbetteki onlar daha fazla ileri gidemezlerdi. Çünkü güç-iktidar Hz. Muhammed'deydi. Daha fazla ileri gittiklerinde Hz. Muhammed tarafından yok edilebilirlerdi. Çünkü Hz. Muhammed ta Medine'den gelmiş başta Mekke olmak üzere tüm bölgeyi kontrol altına almıştı, morali hayli yüksekti. Sonuçta bunlar seslerini kesmek zorunda kalıyorlar. Bu talan dağıtımıyla ilgili az önceki tartışmalar en başta **Buhari**'de birçok yerde geçiyor.[350]

7. Hz. Muhammed'in Mekke Fethinde İnfaz Edilmelerini Emrettiği Kadınlar:

Hz. Muhammed Mekke fethinde yukarıda hikâyesi anlatılan İbni Hatal'ın iki cariyesini de kara listeye alıyor, onların da ölüm fermanı veriyor: **"Kâbe perdesine sığınsalar bile infaz edileceklerdir"** diyor. Nedeni de bunların İbni Hatal talimatıyla Hz. Muhammed aleyhine propaganda yapmış olmaları, şiirleriyle Hz. Muhammed'i eleştirmeleri. Bunların isimleri Erneb (Kureybe) ile Fertena idi. Bunlardan **Ku-**

---

350 Buhari: Farzu'l humus, bab 19/3145-47; Menakıb-i Ensar, bab 1/3778, bab 8/3793; Megazi, bab 56/4331-37.

reybe çarmıha gerilmek üzere infaz ediliyor. **Fertena** ise kaçmayı başarıyor. Daha sonra zaman içinde kimileri onun affı için araya girince Hz. Muhammed onu serbest bırakıyor. Onun infaz edildiğini yazanlar da vardır. Bazı İslami kaynaklarda şu bilgi de var: Hz. Osman'ın halifeliği zamanında bazıları tarafından bu cariyenin kaburgaları kırılıyor, bundan dolayı kadın vefat ediyor.

Bazı kaynaklarda katledilen kadınların isimleri verilirken Erneb, Kureybe, Ümmü Sad ve Sare isimleri sıralanıyor; ancak sayı fazla olmasın diye kimileri, belki iki isim aynı kadına aittir diyerek (biri isim, diğeri künyesi gibi) sayıda indirim yapmışlardır. Ama şunda ihtilaf yoktur ki Hz. Muhammed, kendilerine yönelttikleri eleştirilerden dolayı ilk başta birkaç kadının ölüm fermanını veriyor ve daha sonra onlardan bir kısmını infaz ediyor. Bunda itiraz yok. İtiraz yalnız sayıda var: Bunlardan kaçını infaz etmiş, kaçı kurtulmuş konusunda fikir birliği yoktur.

Vakıdi gibi bazı İslam tarihçileri, Mekke fethinde Hz. Muhammed'in talimatıyla **Sare** adında Amr b. Haşim'in cariyesi de infaz edilmiştir diyorlar; ancak kimi kaynaklarda Hz. Muhammed'in bunu affettiği bilgisi de var. Mesela **İbni Kesir**, bazıları Mekke fethinde bu da katledilmiş, kimileri affedilmiş; ancak Hz. Ömer'in halifeliği zamanında başka bir Müslüman tarafından öldürülmüştür şeklinde bilgi veriyor. **İbni Hacer Askalani** Buhari üzerine yazdığı şerh kitabında, **"Hümeydi'ye göre bu kadın Mekke fethinde infaz edilmiştir"** diyor. Buna bir de casusluk olayını eklemişler. Sözde Hatıb b. Ebi Beltia bir mektup yazıp ücret karşılığı kadına vermiş ki Mekke ileri gelenlerine götürsün. İçerik de, 'Muhammed size karşı savaşmak için hazırlık yapıyor; haberiniz olsun' diye. Kadın mektubu alıp yola çıkınca Hz.

Muhammed bunun bilgisini alıyor ve Hz. Ali, Zübeyir b. Avam ve Mikdad'ı, kadını yakalamak için görevlendiriyor. Bunlar giderek ondaki mektubu alıp Hz. Muhammed'e getiriyorlar. Hatta kimileri bu mektubu götüren kadının adı **Kenud**'dur, kimileri **Sare, Ümmü Sare**, bazıları da Hz. Muhammed'in amcası Osman'ın bir cariyesi diye yazmışlardır. Bu durumda Mekke fethinde kara listeye alınan **Sare** adındaki kadın farklı biri olabilir. Mantık var; Hz. Ali ve yanındaki iki kişi o kadını Medine'de yakalıyorlar, üzerindeki mektubu alıp ona orada bir şey yapılmıyor da; daha sonra Mekke fethi zamanı gelince Hz. Muhammed o kadını, böyle bir mektup taşıdığı için kara listeye alıyor/öldürülecektir diyor. Peki, niye Medine'de onu yakalayınca öldürmedi de Mekke fethine bıraktı? İşte hadis âlimleri hadisleri bu kadar karmaşık hale getirmişler. Üstelik bu olay **Buhari**'de beş altı yerde geçiyor.

Bu hadisleri şerh eden **Askalani** kadına ne oldu, orada vuruldu mu, nereye gitti sorularına yanıt vermiyor. Sadece ona mektup veren Hatıb üzerinde durulmuş, adam böyle bir mektup kaleme alıp gönderdiği halde Hz. Muhammed Hatıb'ı affetmiştir diye bilgiler var. Malum asıl suçlu burada mektubu yazan kişidir. Ama onu affediyor, kadın içinse bu suçtan dolayı Mekke fethinde ölüm fermanı veriyor. Tekrar ediyorum: Madem Hz. Ali ve yanındaki iki kişi kadını Medine'de yakalayıp ondan mektup aldılar, niye o zaman Hz. Muhammed onu infaz etmedi de daha sonra meydana gelen Mekke fethinde onu kara listeye aldı? Konu gerçekten çelişkiler doludur.[351] Ayrıca mektubu gönderen Hatıb adında-

---

351 Salih-i, Sübülü'l Hüda, c. 5/318. Askalani, Fethu'l Bari, c. 9/383, hadis no: 4274 açıklamasında.

ki kişi Hz. Muhammed'in bir yandaşı. Bu adam hicri altıncı yılında Muhammed'in mektubunu alıp İskenderiye kralına götürmüş ki kral Hz. Muhammed'i tanısın. Bir de hicri ikinci yılında Muhammed'in safında Bedir harbine katılmış. Her nedense mazeretini belirtiyor ve Hz. Muhammed onu affediyor. Hatıb'ın casusluk yapıp kadına mektup verdiğini, Hz. Muhammed'in en son Hatıb'ı affettiğini içeren hadisler **Buhari**'de defalarca, **Müslim**'de ve birçok İslami kaynakta geçiyor.[352]

Diyelim ki doğrudur, kadın menfaat karşılığı böyle bir mektup alıp Mekkelilere götürmek istemiş ve diyelim ki mektup ondan alınınca kendisine o zaman bir ceza verilmeyip daha sonra Hz. Muhammed Mekke fethinde onu kara listeye almış. Sormak lazım: Hz. Muhammed Mekke ve etraftaki tüm yerleri almış, her taraf artık Müslümanların himayesinde; o zaman bu kadını öldürmek gerekir miydi? Bedir'de, Uhud'da, Hendek'te **Ebu Süfyan** karşı tarafın lideri ve harekât komutanıydı. Onu ve ailesini (eşi Hind, oğulları Muaviye ve Yezit) bağışlıyorsun, üstelik çevreden topladığın talan malından Ebu Süfyan ve iki çocuğuna pozitif ayrımcılık yapıyorsun, o talan malından 300 deve ile 120 ukkiye gümüş veriyorsun; ancak bu zavallı kadını da infaz ediyorsun. Bunun anlamı: Ben Hz. Muhammed olarak karşımda olan otorite sahiplerini çıkarla yola getirir affederim; herkes ayağını denk alsın, kalanlara ders olsun diye kimsesiz, zayıf kadınları infaz ederim demek olur.[353]

---

352 Buhari, hadis numaraları: 3007, 3081, 3983, 4274, 4890, 6259 ve 6939.

353 a-Diyarbekiri, Tarihu'l Hamis, c. 2/94.

b-Vakıdi, Megaz, c.2/860.

c-İbni Kesir, Bidaye, c. 6/560.

Hz. Muhammed tarafından kara listeye alınan kadınlardan biri de **Hind** idi. Kendisi neler yapmış, Hz. Muhammed ona ve ailesine neler yapmış bir özetleyelim bakalım.

Hind, meşhur **Ebu Süfyan**'ın hanımı, yine meşhur **Muaviye**'nin annesiydi. Babası Utbe, Bedir harbinde Hz. Muhammed'in amcası Hamza tarafından öldürülmüştü. Buna karşılık Hind de, mızrak atmakla meşhur (keskin nişancı) Habeş asıllı **Vahşi**'ye, 'Eğer sen şu üç kişiden birini vurursan ben seni özgürlüğüne kavuştururum, şu kadar ücret-hediye veririm' diye söz veriyor. Bu üç isim Hz. Muhammed, Hz. Hamza ve Hz. Ali. Bedir'den sonra bu Hind, eşi Ebu Süfyan'la birlikte Uhud harbine katılıyor; Vahşi'yi çeşitli vaatlerle, ödüllerle cesaretlendirmeye çalışıyor. Sonunda Vahşi onun babasının katili Hamza'yı öldürüyor ve karnını açıp ciğerini sökerek Hind'e getiriyor. Hind onun ciğerini ağzında çiğneyerek kanını emiyor. Bazı rivayetlerde şu bilgi de var: Vahşi, Cübeyir b. Mut'im'in kölesiymiş. Bedir harbinde Hamza, bu Cübeyir denen kişinin amcası Taime/Tuayme b. Adiy'i öldürüyor. Bu da Hind gibi Vahşi'ye diyor ki: Eğer sen Hamza'yı öldürürsen ben de seni azat ederim. Bu yüzden adam bu görevi kabul ediyor ve başarıyor. İşte Hind böylesine bir Hind'di.

Kadın Hz. Muhammed'e göre ağır suçlu; ama kendisi babasının öcünü almış, katilini ortadan kaldırmış ve kendine göre de o haklı. Hamza'yı vurdurduğu ve ciğerini emdiği için (Onun Vahşi ile konuşmasında Muhammed'i vurmak da vardı elbetteki) Hz. Muhammed Mekke fethinde onu da kara listeye alıyor. Ancak yukarıda da geçtiği gibi Hind'in ailesine çok farklı, pozitif ayrımcılık tanıyor, onlara zaten hiçbir ceza vermiyor. Üstelik Muaviye'yi kendine kâtip seçiyor ve bu Hind'i de affediyor. Yalnız Hind'i değil; Hind'in

ayarladığı keskin nişancı Vahşi'yi de zaman içinde bağışlıyor. Vahşi ilkin Taif'e kaçıyor, daha sonra gelip Müslüman oluyor ve Hz. Muhammed de kabul ediyor.

Müslüman olunca bakıyoruz bazı İslami yazarlar bu sefer onun hakkında şişirme methiyeler yağdırmışlar. Mesela daha sonra Ebubekir'in halifeliği döneminde peygamber adaylarından biri olan Müseyleme'ye karşı yapılan savaşta Vahşi, Müseyleme'yi öldürmüş gibi bilgiler var. Sanırım bu, Hz. Muhammed onu affetmişse, bakın işte adamın İslam'a faydası da olmuştur imajını yaratmak içindir. Bence Hz. Muhammed Hind'i ve Ebu Süfyan'la oğullarını affettikten sonra artık Vahşi'yi de bağışlamak zorundaydı. Çünkü onu cinayete sevk eden Hind idi. Hal böyle iken o zaman haklı olarak insanlar, sen niye Hind'i bağışladın da o piyonu katlettin diyecekti. Kaldı ki ona dokunmayı Hind kabul etmezdi. Çünkü Vahşi onun planı üzerine babasının katilini vurmuştu.

Burada farklı bir bilgiyi paylaşmak isterim. Mekke fethinde iki erkek Ebu Talib'in kızı Ümmü Hani'ye sığınıyorlar. Hz. Ali bunların bilgisini alınca hemen Ümmü Hani'nin evine gidiyor. O iki insanı evinden çıkar ki öldüreyim diyor. Bilindiği gibi Ümmü Hani aynı zamanda Hz. Ali'nin ablasıydı. Ona sığınan bu iki insan, kocasının kardeşleriydi, yani kadının kayınlarıydı. Sonunda Ümmü Hani durumu Hz. Muhammed'e aktarıyor: Ali onların infazını istiyor, ben ise bağışlanmalarını istiyorum, diyor. Hz. Muhammed, **"Ümmü Hani'ye sığınıp af dileyeni ben de affederim"** diyor ve burada Ümmü Hani'den yana karar veriyor. Bunu şunun için yazdım: Suçu en ağır olan kişiler ve torpilli olanlar serbest bırakılıyor; suçları sadece Hz. Muhammed'i eleştirmek olan; ancak torpilleri olmayanlar (içlerinde kadınlar da olduğu halde) infaz ediliyorlar.

Ümmü Hani'ye sığınan bu insanların olayı başta **Buhari** olmak üzere birçok kaynakta anlatılıyor. Burada farklı bir

detay daha var. Hz. Muhammed henüz peygamberlik iddiasında bulunmadığı bir sırada Mekke'de, amcası Ebu Talip'ten kendine bu Ümmü Hani'yi istiyor (eş olarak); ancak Ebu Talip vermiyor. Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye karşı bu olayda Ümmü Hani'yi desteklemesi bence Hz. Muhammed'in ta eskiden beri ona olan aşkından dolayıdır. Bunu başka biçimde yorumlamak gerçeği yansıtmıyor.[354]

İbni Asakir şöyle bir örnek veriyor: Hz. Muhammed'in infazlarına karar verdiği kişiler arasında **Havle** adında bir kadın daha vardı. Bunun da suçu Hz. Muhammed'in peygamberliğini kabul etmemek, onu eleştirmekti. Hz. Ali Mekke fethinde bunu yakalayıp Hz. Muhammed'in yanına götürüyor. Kadın tepki olarak eteğini kaldırıp avret yerini gösteriyor. Sonuçta Hz. Muhammed Hz. Ali'ye, bunu götür infaz et diyor; Hz. Ali de onun kafasını uçuruyor.[355] Hani **'Kabak her zaman fakirin başında patlar'** diye bir söz var: Suçu az olduğu halde, sadece sözleriyle Hz. Muhammed'i eleştirdi diye fakir-fukaraya, sahipsiz insanlara idam cezası verilirken; ağır suç işleyen güçlülere dokunmamak, her türlü imkân sağlamak ve bu sistemin adını da tanrı sistemi koymak! Bunun adını sizler koyun!

8. Halit b. Velit ve Sad b. Zeyd'in Gerçekleştirdikleri İnfazlar:

Mekke fethinde işlenen cinayetlere bir iki örnek daha eklemek isterim.

---

354 İbni Asakir, Tarih'ü Medinet-i Dımaşk, c. 59/668.

355 a-Buhari, Salat, bab 4/357; Cizye, bab 9/3171 ve Edep, bab 94/6158. b-Müslim, Salat-i Misafirin, no: 719/82.

Hz. Muhammed, Mekke'nin alındığı yıl Uzza putunu yıkmak için Halit b. Velit komutasında otuz kişilik bir süvari grubu görevlendiriyor. Halit gidip **Uzza** putunu yıkıyor. Ayrıca yıkıma karşı çıktığı için bir kadını da öldürüp iki parçaya ayırıyor. Üzerinde ne varsa mücevheratını da alıp Hz. Muhammed'in yanına gidiyor. O zaman bu put Mekke'ye bir günlük yol mesafesinde olan **Nahle** denilen yerdeymiş. Bunun dışında diğer meşhur iki put için de yıkım ekibi gönderiyor. Sad b. Zeyd Eşheli ile birlikte 20 süvariyi de, **Menat** putunu yıkmak için görevlendiriyor. O zaman Menat putu Mekke dışında **Müşellel** denilen yerdeymiş. Bu ekip de Halit gibi gidip yıkıma başlayınca orada bulunan bir kadın karşı çıkıyor, sinirlenip elbiselerini yırtıyor. **Sad b. Zeyd** o kadını da katlediyor. Bu arada belki putun dibinde hazineler var diye temelini de kazıyorlar; ancak bir şey bulamıyorlar. Diğer yandan **Amr b. As** yönetiminde bir grubu da **Suva** putunu yıkmak için görevlendiriyor. Bunlar diğerleri gibi gidip putu yıkıyorlar ve belki altında hazine var düşüncesiyle onun temelini de kazıyorlar; ancak burada da bir şey bulamıyorlar.[356]

İşte böyle! Gerek Hz. Muhammed dönemi olsun, gerekse dört halife, Emevi, Abbasi ve Osmanlılar dönemi olsun hep etrafa saldırıp ganimet-cariye için dünyayı viraneye çevirmişler, talan etmişler. Bu katliamları, kıyımları yaparken de tanrı adına yapıyoruz demişler, kendi çıkarları için tanrı inancını insanlara karşı kullanmışlardır. Bu zihniyet bugün de devam ediyor.

---

356 a-İbni Sad, Tabakat, 2/135-36.
b-Nüveyri, Nihayetü-l ereb, 17/221-222.
c-Taberi tarihi, c. 3/65-66.
d-Salihi, Sübülü-l hüda, 6/300-305.
e-İbni Kayyim el-Cevziyye, Zadü-l Mead, c. 3/364.

X. BÖLÜM

İSLAM'DA KADINA KARŞI ŞİDDET

Kitaplarımda bu konuyu daha önce de işledim. Tekrar gündeme getirmemin nedeni, bazen televizyon programlarında sözde ilahiyat akademisyenleri diye bilinen kimi şahısların, Kur'an'daki değişik konuları çarpıtarak anlattıkları gibi; konumuz olan **'kadınlarınızı dövün'** ayetine de hiç ilgisi olmayan anlamlar yüklediklerini görüyorum. O yüzden konuyu daha kapsamlı bir şekilde ele alayım dedim. Ayetin içeriğine geçmeden önce kısa bazı bilgiler sunmak isterim. Çünkü vereceğim bilgiler, konu hakkında bize kolaylık sağlar.

İslam ulemasına (Usul-ü tefsir uzmanlarına) göre, toplam **114** sure olan Kur'an'ın **86** suresi Mekke'de, kalan **28**'i de Medine'de inmiştir. Mekke'de inenlerin hiçbirinde kadınlar aleyhine bir bilgi yoktur. Onlar hakkında kıyamet koparan ayetlerin tümü de Medine'de inen surelerde geçiyor. Peki, niye böyle? Bunun birkaç önemli nedeni var. Bunlardan biri, Hz. Muhammed'in Medine'de polijiniye (birçok kadınla evliliğe) başlamış olması. Kendisi yaşlı; ancak yanındaki kadınlar çok genç. Onları kontrol altında tutmanın en sağlam yolu

ayet formülü. Bu yüzden hanımlarıyla ilgili disiplin içerikli ayetlere ihtiyacı var. Bu tür ayetler de Medine'de geliyor ve bunlar Ahzab, Nur ve Tahrim surelerinin içinde bulunuyor. Medine surelerinde var olan kadın aleyhtarı ayetlerin bir nedeni bu.[357] Diğer bir neden, henüz Mekke'de savaş yoktu ki erkeklere ayrımcılık tanınsın! Savaşlar ancak Medine döneminde başlıyor. Malum o zaman savaş için erkeklere ihtiyaç vardı. Hz. Muhammed bu on yıllık Medine döneminde birçok savaşa katılıyor. Bir de kendisinin katılmadığı; ancak onun talimatıyla sahabenin yürüttüğü pek çok savaş ve baskın olmuştur. İşte kadınlar aleyhine Medine'de inen ayetlerin bir nedeni de bu: Erkeklere üstün moral vermek. Mesela birden fazla kadınla evlilik, savaş esiri kadınların cariye sıfatıyla Müslüman erkeklere helal kılınması gibi ayetler hep Medine'de inmiştir. Bir başka neden, erkeklerin fizik gücü itibariyle kadınlardan daha ilerde olması ve buna dayanarak haklarını daha rahat arayabilmeleri (hele o zaman). O yüzden bakıyoruz ataerkil bir yapı Kur'an'a damgasını vurmuştur.

En başta **Buhari**'de geçen şöyle bir hadise var: Bir ara Hz. Muhammed'le eşlerinin arası açılıyor. Etrafa haber yayılıyor ki Muhammed hanımlarından ayrılmış/onları boşamış. Eşlerinden biri de Hz. Ömer'in kızı Hafsa. Ömer bunu duyunca, olup bitenleri öğrenmek için Hz. Muhammed'in evine gidiyor. Ömer orada Hz. Muhammed'e, "Biz Mekkeliler eşlerimize hâkim idik (bizde ataerkil bir yapı vardı). Medine'ye gelince öyle bir toplulukla karşılaştık ki durum tam tersi: Kadın hâkimiyeti var (anaerkil bir yapı)" diyor.[358]

---

357 Hz. Muhammed'in Hanımları hakkında geniş bilgi sahibi olmak isteyenler, "Kur'an'da Kadın ve Hz. Muhammed'in Hanımları' adlı kitabıma bakabilirler.

358 Buhari, Mezalim bölümü, bab 25/2468.

Ömer'in bu açıklaması, kadınlar aleyhine hepsi Medine'de inen ayetlerin önemli bir nedenini belirtiyor. Çünkü Mekkeli kadınlar Medine'de o farklılıkları görünce onlar da kocalarına karşı değişiyorlar. Bu arada Medineli erkekler Mekkeli erkeklerin durumunu görünce onlardan da değişenler oluyor. İşte Medine'de erkekler aleyhine ateş bacayı sardığı için bu ayetler zorunluluktan inmiştir. Demek ki Hz. Muhammed Mekke'de kalsaydı ve erkeklerle kadınlar arasında sorun yaşanmasaydı bugün tartıştığımız kadın aleyhtarı ayetler büyük ihtimalle inmemiş olacaktı.

Konumuzla ilgili ilginç bir bilgi var; onu da paylaşmak isterim: Bir gün Medine yerlilerinden Sad b. Rabi', hanımı Habibe binti Zeyd'i dövüyor. Habibe'nin babası kızını alıp Muhammed'in yanına gidiyor ve damadının kızını dövdüğünü söylüyor/adamı şikâyet ediyor. Hz. Muhammed, siz de gidin adamdan kısas alın (damat kaç tokat vurmuşsa siz de o kadar vurun) diyor. Vahidi, Taberi, Suyuti, Kurtubi, İbni Kesir, Fahrettin Razi gibi uzun tefsir sahipleri bu olayı kendi tefsirlerinde işlemişlerdir. Ayrıca başka birçok kaynakta da geçiyor.[359]

Kimi kaynaklarda Hz. Muhammed eşini döven adama, **'Erkek için böyle bir hak yoktur'** dediği şeklinde farklı bir bilgi de söz konusudur. Aslında görünürde Hz. Muham-

---

359 a-Vahidi, Esbab-i Nüzul, Nisa suresi, ayet 34, s. 128.
b-İbni Ebi Hatem, Tefsirü-l Kur'ani-l Azim, Nisa 34, s. 940.
c-İbni Kesir tefsiri, Nisa 34, c. 2/293.
d-İbni Ebi Hatem tefsiri, Nisa 34, s. 940, no: 5246.
e-Fahrettin Razi, Tefsir-i Kebir, c. 10/91; Nisa suresi, ayet 34.
f-Taberi tefsiri, Nisa 34, c. 6/686.
g-Kurtubi tefsiri, Nisa 34, c. 5/169.
Bunlar dışında diğer uzun tefsirlere de bakılabilir.

med'in vermiş olduğu karar (erkek de dövülsün diye) adildir; ancak olaya bir bütün olarak bakıldığında durum hiç de böyle değildir. Şöyle ki: Hz. Muhammed'in, hanımını döven erkek de dövülür, ya da erkek için böyle bir hak yoktur sözü etrafa yayılınca elbetteki erkekler bundan hoşnut olmaz. Bunu duyan Hz. Ömer Hz. Muhammed'i uyarıp/adeta bu söze karşı isyan edip, **'Bu durumda kadınlar eşlerine karşı şımarıp başkaldırırlar'** deyince; Hz. Muhammed bu sefer Nisa suresinin 34. ayetinin indiği bilgisini verir. Ki bu ayette hem erkekler kadınların yöneticileridir, hem kadınlardan üstündür ve hem de gerektiğinde hanımlarını dövebilirler bilgisi vardır. Bu ayetin kritik terimleri üzerinde ayrıca duracağım. Hz. Muhammed burada enteresan bir ifade kullanır: **"Ben kadınlar hakkında farklı düşündüm; ancak gelen ayetle Allah düşündüğümden ayrı bir yol gösterdi. Elbetteki Allah'ınki daha hayırlıdır"** der. Hz. Muhammed'in bu açıklamaları Nisa suresi 34. ayetiyle ilgili birçok tefsire konu olmuştur. Az sonra bunun hakkında hem tefsirlerden, hem de sağlam hadis kaynaklarından uzunca bir liste sunacağım.

Peki, bununla iş bitti mi, kadınlar durdular mı? Bir de buna bakalım: En başta Hz. Ömer'in baskısıyla kadınları erkeklere esir kılan, onları erkeklerin vicdanına teslim eden az önceki ayet inince; bu sefer kadınlar tepki gösterir. Yetmiş kadar kadın Hz. Muhammed'in evine akın eder, adeta miting ve yürüyüş yaparlar. Kadınların bu yürüyüşüne karşı Hz. Muhammed durumu biraz yumuşatmak için sözlü olarak, **'Hanımlarını döven erkekler hayırlınız değildir'** der. Daha önce de belirttiğim gibi bu sözü o an vaziyeti kurtarmak için kullanır. Muhammed daha sonra kadınlar aleyhine açıklamalarına devam eder ve son olarak da Veda haccında on binlerce in-

san huzurunda, **'Gerektiğinde hanımlarınızı dövebilirsiniz; ancak öyle bir dövme ki yara açacak şekilde olmasın'** der.

Hz. Muhammed Kur'an ayetleriyle kadınları adeta yakıyor, erkeklere kurban ediyor; ancak durumu yatıştırmak için de kimi sözlerinde kadınlar lehine konuşmalar yapıyor. Bir sözünde, "Cariye-köle döver gibi kadınlarınızı dövmeyin. Hem döversiniz, hem de daha sonra kalkar onlarla sevişirsiniz!" diyor. Burada kadınlar lehine görünürde ılımlı bir bakış açısı söz konusu olabilir; ancak iyi düşünülürse bu söz beraberinde başka olumsuzluklar getiriyor: Köle ve cariyeyi döver gibi onları dövmeyin diyor. Demek ki köle ve cariye dövmek hiç de sorun değildir. Zaten bir insanı ele geçirip köle ve cariye olarak kullanmaya izin veren bir zihniyet, onların dövülmesini de meşru kılar. Kimileri bu bir iki söze bakınca, bakın işte Hz. Muhammed kadınlara hak vermiş, onları savunmuştur diyebilirler. Böyle düşünen varsa yanılıyor. Çünkü kadınlar aleyhine İslam'ın anayasası durumunda olan Kur'an'da ayetler var, esas onlar muteber. Kadınlara gelince bir iki söz söylüyor. Malum Kur'an varken bu sözlerin pek bir değeri olmaz. Bir de kadınları dövün; ancak yara açmayın sözü kadınlar için en büyük haksızlık.[360]

Az önceki ayetten sonra gelen Nisa 35'te farklı ve bir o kadar da ilginç bir açıklama daha var: "Eğer karı-kocanın aralarının açılmasından endişe ederseniz, bir hakem erkek tarafından, bir hakem de kadın tarafından gönderin/seçin. **Bunlar barıştırmak isterlerse Allah, kadınla erkeğin aralarını-**

---

360 a-Buhari, Tefsir bölümü, Şems suresi, no: 4942; Nikah, bab 93/5204 vc E. Enbiya, bab 43/6042.

b-Müslim, Sıfat-i Cenne, no: 2855.

c-Suyuti, Dürrü-l Mensur, Nisa suresi, ayet 34, c. 4/404.

nı düzeltmede onları başarılı kılacaktır. Allah her şeyi bilir, her şeyden haberdardır" deniliyor. Ayetin özü şu: Bundan önceki ayette kadının kocasına karşı serkeşliği halinde kocanın ona vaaz vermesi, yatak ayırması ve dövmesi öneriliyordu. Diyelim ki bunlar da fayda vermedi ve durum daha da kötüye gitti; o zaman biri kadın tarafından diğeri de erkek tarafından iki kişi hakem olarak seçilir ve aralarında konuşurlar. Burada ilginç olan şu: Eğer o iki aracı kişi o çiftin arasını düzeltmek isterlerse Allah onları bu konuda başarılı kılacaktır diye bir ifade var ayette. Ben de derim ki, madem Allah o iki hakemin ciddi çalışmaları sonucu onları başarıya götürürüm diyor, o zaman onun gücü vardı, hemen ilk başta onların arasını açmasaydı.

Hz. Ömer'in Hz. Muhammed'e baskı kurduğuna ve bunun sonucu olarak da, **'Gerektiğinde siz erkekler hanımlarınızı dövebilirsiniz'** ayetinin indiğine ve yine Hz. Muhammed'in dövülen bir kadın hakkında ilkin, **'Siz de gidin kocanızı dövün, kısas uygulayın'** deyip daha sonraki ayeti delil göstererek sözünden caydığına ilişkin var olan güvenilir İslami kaynaklardan uzunca bir listeyi dipnot olarak ekliyorum. Okurlardan ricam, lütfen bu listeye bir göz atsınlar. Bütün bu kaynaklar ve daha yazamadıklarım yukarıda anlatılanları içeriyor. Üstelik anlatırken de herhangi bir yorum yapmış değildirler.[361]

---

361 1) Hadis âlimlerinden:

a-İmam Şafii, el-Ümm, c. 6/289.

b-Müsned-i Hümeydi, 1/125, no: 900.

c-Sünen-i Daremi, c. 1/530, no: 2392.

d-İbni Belban, El-ihsan fi takrib-i sahih-i İbni Hibban, c. 9/492, no: 4186.

e-İbni Mace, no: 51/1085, Nikah bölümü.

f-Sünen-i Ebudavud, Nikah bölümü, bab 42/2146. →

Başta da belirttim: Kimi İlahiyatçıların televizyonlarda kadını dövme konusundaki ayetle ilgili farklı açıklamalar yaptıklarını bazen denk gelir izlerim. Halk Arapça bilmediği için bunlar milletin gözüne baka baka hiç ilgisi olmayan yorumlar yapıyorlar. Sanki Arapçanın hiç kuralı yokmuş, sanki başka veriler yokmuş gibi bunlar bol bol çene çalıyorlar. Yaptıkları yorumların en önemlisi şudur: Efendim ayette geçen, **'kadınları darp edin'** ifadesinden gaye, **'Onları gönderin, belli bir süreliğine onlardan ayrı durun'** gibi anlamlar. Okuyucunun bu gibi yorumların bir çarpıtma oldu-

---

g-İbni Ebi Dünya, el-İyal, no: 484, s. 671.
h-Herbi, Garibü-l Hadis, c. 1/250.
i-İbni Ebi Asım, Ahad-Mesani, c. 5/186, no: 2717.
j-Nesai, Sünenü-l kübra, Üşret-i Nisa bölümü, c. 8/263, no: 9122.
k-İbni Kani', Mucem-i Sahaba, c. 1/23, no: 19.
l-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 1/270, no: 54/784-786.
m-Hakim Nisaburi, Mistedrek, Nikah bölümü, c. 2/205, no: 2765.
n-Esbehani, Marifet-ü Sahabe, 1/290, no: 948.
0-Beyhaki, Sünen-i Kübra, 7/496, no: /14775-76.
p-İbni Belban, el-İhsan fi takrib-i sahih-i İbni Hibban, Nikah bölümü, c. 9/192, no: 4186.
r-İbni Esir, Üsdü-l gabe, c. 1/338, no: 341.
s-Elbani, Gayetü-l Meram, s.156-57, no: 251.
t-Muhammed b. Musa el-Hazimi, el-itibar-ü fi'n-Nasih-i ve'l mensuh, Kitabü-l üşre, s. 179-180.
2) Müfessirlerden (Kur'an yorumcularından):
a-Vahidi, Esbab-i Nüzul, Nisa 34, s. 128.
b-İbni Kesir, Tefsir, c. 2/293-95, Nisa 34.
c-Suyuti, Dürrü'l Mensur, Nisa suresi ayet 34, c. 4/404.
d-Taberi tefsiri, Nisa 34, c. 6/687-715.
e-Kurtubi tefsiri, Nisa 34, c. 5/168-174.
f-Begavi, Mealim'ü Tenzil, Nisa 34, c. 1/207-209.
g-Kadı Beydavi, Envar'ü Tenzil tefsiri, Nisa 34, c. 2/72.
h-Fahrettin er-Razi, Mefatihu'l Gayb, Nisa suresi ayet 34, c.10/93.
i-Zemahşeri, Keşşaf, Nisa 34, c. 2/67-70.

ğunu rahatlıkla anlayabilmesi için bu darp kelimesinin kökenine biraz inmem gerekiyor.

Darp kelimesi Kur'an'da birçok yerde geçiyor. Elbetteki geçtiği her yerde aynı anlamı içermiyor. Bunun da Arap grameri bakımından kuralları vardır. Mesela cümle içinde darp kelimesinden sonra **mesel, emsal** gibi terimler geliyorsa o zaman örnek vermek anlamına gelir. Darp kelimesinin bu anlama geldiği yerler Kur'an'da çoktur.[362] Bazen darp kelimesinden sonra **'F'** cerr harfi gelir. O zaman genelde savaş için yola çıkmak veya normal olarak sefere çıkmak gibi anlamlara gelir. Bunun da Kur'an'da örnekleri hayli fazladır.[363] Eğer darp kelimesinden sonra **'B'** cerr harfi gelirse, o zaman genelde herhangi bir şeyle vurmak, yol açmak anlamına gelir.[364] Bunun da Kur'an'da örnekleri vardır. Kimi durumlarda Kur'an'da darp kelimesi, bildiğimiz vurmak, hatta öldürmek anlamına gelir.[365] Yine Kur'an'da bakıyoruz darp teriminden sonra **beyne** kelimesi gelmiş. Bu durumda aralarına bir şey (ki Kur'an'da verilen örnekte sur geçiyor, aralarına sur/set çekmek anlamında) koymak, çekmek demektir.[366] Kimi örneklerde Kur'an'da darp kelimesinden sonra **'An'** harf-i cerr gelmiş ve bertaraf etmek anlamında kullanılmıştır.[367]

---

362 İbrahim suresi 45, Nahl 112, Furkan 39, Rum 28 ve 58, Yasin 78, Zümer 27 ve 29, Zuhruf 17, Tahrim 10 ve 11. ayetler örnek anlamında kullanılmıştır.

363 Nisa 94 ve 101, Bakara 273, Âl-i İmran 156, Maide 106.

364 Bakara 60, Araf 160, Şuara 63, Taha 77 ve Sad suresi, ayet 44.

365 Bakara suresi 73, Enfal 12 ve 50, Muhammed 4 ve 27.

366 Hadid suresi, ayet 13.

367 Zuhruf suresi, ayet 5.

Kadınlarla ilgili örneğimize gelince; cümlede ne **'F'** harfi cerr geçiyor ki yola çıkmak, savaş için sefere çıkmak anlamını verelim -ki bu anlam zaten buraya uymuyor- ne **'B'** harfi geçiyor ki yol açmak, herhangi bir nesneyle bir şeye vurmak anlamını verelim. Yine **beyne** terimi ilgili cümlede yok ki aralarına bir şey koymak anlamında kullanalım. **An** harf-i cerr de bizim ilgili ayette geçmiyor ki bertaraf etmek anlamında kullanalım. Sonuçta, Arapçada eğer darp kelimesinden sonra sadece özne ve nesne geliyorsa (yukarıda saydıklarım da cümle içinde yoksa ki ilgili ayette zaten yok) o zaman dövmek anlamına gelir. Bununla ilgili Kur'an'da örnekler çok; birkaç tanesini sunalım.

* "Rabbin, meleklere şöyle vahyediyordu: Ben sizinle beraberim. İmanı olanları sağlamlaştırın. Ben inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım; vurun boyunların üstüne, vurun onların her parmağına." Burada iki sefer tekrarlanan 'vurun' kelimesinin karşılığı ayette darp kökünden gelen **'idribu'** kalıbıyla geçiyor.[368]

* "Küfre batmışlarla karşı karşıya geldiğinizde, boyunlarını vurun!" Ayette geçen 'vurun' kelimesinin karşılığı yine darp kökünden gelen **'idribu'** kalıbındaki emir kipidir.[369]

* "Melekler onların yüzlerine ve sırtlarına vurarak canlarını alacakları zaman, bakalım nasıl olacak!" deniliyor. Burada geçen 'vurmak' kelimesi, darp kelimesinden türemiş olan muzari fiili **'yedribune'** teriminin karşılığıdır.[370]

---

368 Enfal suresi, ayet 12.

369 Muhammed suresi, ayet 4.

370 Muhammed, suresi, ayet 27.

* "Melekler, onların canlarını alırken yüzlerine ve kıçlarına vuruyorlar." Bu ayette geçen 'vuruyorlar'ın anlam karşılığı darp kökünden gelen muzari fiili **'yedribune'**dir.[371]

* Biz şöyle dedik: "Kesilen ineğin bir parçasıyla, öldürülen adama vurun." Burada da 'vur' kelimesinin karşılığı darp kökünden gelir.[372]

Hal böyle olunca, bizim Nisa suresi 34. ayetteki **darp** kelimesinden dövmekten başka anlam çıkarmamız mümkün değildir. Zaten 14 asırdır süregelen açıklamalarda ayetten tek bir anlam çıkarılmıştır: Gerekirse erkek eşini dövebilir diye. Bunun başka yorumu kafadan atmaktan başka bir şey değildir/cümleden böyle bir anlam çıkmaz. Burada önemli bir şey daha var: Diyelim ki ayetten kasıt dövmek değil de daha ılımlı bir şey ise o zaman neden ayette uygun bir terim değil de bu çok kritik olan darp kelimesi seçilmiştir?

Ayette kadınlar aleyhine olan bir terim daha vardır: Eğer kadınlar size karşı **itaat** ederlerse artık onlar aleyhine başka bir yol/bahane aramayın deniliyor. Yani itaatkâr bir kadın tipi isteniyor. Aynı ifade Kur'an'da erkekler hakkında kullanılmıyor: Ey kadınlar! Eğer kocalarınız size karşı itaatkâr davranırlarsa artık onlar aleyhine başka bir yol aramayın denilmiyor. Şimdi de Kur'an erkeklerin kadınlara başkaldırısı konusunda nasıl bir yol göstermiş bir de buna bakalım. Aynı Nisa suresinde erkeklerin kadınlara karşı olumsuz davranmaları durumunda neler olacağı şöyle belirlenmiştir: Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden yahut kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse, aralarında sulh yapsınlar."[373] Yani her iki ayette kullanılan terimler ay-

---

371 Enfal suresi, ayet 50.

372 Bakara suresi, ayet 73.

373 Nisa suresi, ayet 128.

nı: Eşlerinizin **'nüşuzundan'** endişe duyarsanız ifadesi kadın erkek için ayrı ayrı ayetlerde kullanılıyor. Burada geçen **'nüşuz'** kelimesinden gaye, geçimsizliktir. Dolayısıyla kusur aynı; ancak gösterilen yol farklıdır: Kadınlar yaparsa kocalar onlara vaaz verir/uyarır, yatakları ayırır ve onları döver. Sonunda da kadınlar eğer eşlerine karşı itaatkâr olurlarsa artık sorun bitmeli ve erkekler onlara bahane aramamalı şeklinde erkekler lehine formüle edilir. Kocalar kadınlara karşı geçimsizlik yaparlarsa bu durumda yalnız sulh yolu gösterilir. Yani kadınlar da kocalarına vaaz versinler, yatakları ayrı tutsunlar, kocalarını dövsünler ve sonunda kocalar onlara karşı itaat ederlerse iş bitsin denilmiyor. Ben, erkek hanımını döverse hanım da dövsün gibi bir anlayışın peşinde değilim. Benim vurgulamak istediğim, Kur'an'da iki cins arasında adil bir formülün önerilmemiş olmasıdır.

Ayetin anlamı gayet net olduğu için daha fazla üzerinde durmaya gerek yok. Zaten yukarıda da belirtildiği gibi konu sadece bu dövme meselesi değil ki. Kadın aleyhtarı ayet ve hadisler pek çok. Ben bu ayette geçen dövme konusunda bugüne kadar yapılan Türkçe meallerden birkaçının çevirisini de sunmak isterim. Bakalım nasıl bir tabloyla karşılaşırız. Başta Diyanet'in Kur'an meali olmak üzere eski Diyanet İşleri Başkanlarından **Süleyman Ateş** ve **Ömer Nasuhi Bilmen**'in Kur'an çevirisinde **'Gerektiğinde koca eşini döver'** denilmiştir. **Hamdi Yazır**, **Hasan Basri Çantay**, **Suat Yıldırım**, **Şaban Piriş**, **Fikri Yavuz**, **Celal Külünkoğlu**, **Kadri Çelik**, **Ahmet Vural**, **Abdullah Parlayan** ve **A. Baki Gölpınarlı** ilgili ayeti Türkçeye çevirirken, **'Gerektiğinde koca eşini döver'** diye yazmışlardır. Diğer taraftan **Yaşar Nuri Öztürk** dövme yerine, hanımı evden çıkarmak, bulunduğu yerden başka yere göndermek diye yazmış. Edip Yüksel, onları çıkarın demiş. **Bayraktar Bayraklı**, geçici olarak onla-

rı evden uzaklaştırın demiş. **Mehmet Okuyan**'ı televizyonda izledim, kendisi de ayetteki darp kelimesi hakkında bunlar gibi düşünüyor. Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere ve çoğu daha önce Diyanet işleri Başkanlığı yapmış birçok Kur'an çevirmeni ayete dövmek anlamını vermişler, bir azınlık da farklı bir anlam vermiş demekle kendime kanıt aramıyorum. Şayet bunların hepsi ayette dövmek yoktur dese de fark eden bir şey yok: Ayet kesinlikle '**gerektiğinde erkekler hanımlarını döverler**' anlamını içeriyor.

Bu farklı çevirileri yazmamın amacı başka. Diyelim ki on kişilik bir grubu ikiye ayırıp birine, az önceki Kur'an tercümelerinden birini versek (ki koca gerekirse eşini dövmeye yetkilidir diye), diğerine öbür çeviriyi versek ve çiftler arasında anlaşmazlık olursa koca eşini geçici bir süreliğine evden çıkarsın, göndersin desek; daha sonra da onları bir araya getirip ayetin anlamını her iki gruptan sorsak; acaba nasıl bir sonuç ortaya çıkar? Her grup okuduğunu söyler: Biri benimki doğrudur, diğeri benimki der. O zaman soralım: Acaba tüm inananları sorumlu tutan ve bunun karşısında da onlara cennet ve cehennem vereceğini söyleyen Allah, (inananlar diliyle) ilahiyat akademisyenleri, din adamları kendi aralarında tartışsınlar ve geniş halk tabakası da onları seyretsin diye mi Kur'an'ı göndermiş? Bir de ayetlerde iki cinsin birbirlerine karşı olumsuz yaklaşımları aynı (kullanılan ortak kelime nüşuzdur); ancak yapılması gerekenler farklı. Peki, bu adalet mi; yoksa erkekler fizik olarak güçlüdürler diye ayetler güce göre mi şekillenmiş?

Dövmek yerine; erkek geçici bir süreliğine hanımını evden çıkarsın, göndersin diyenler, sanki kurtarıcı bir çeviri mi yapmışlar? Hayır! Burada da yine erkekten yana bir durum söz konusu. Diyelim ki hanımın hiç kimsesi yok, o zaman erkek onu nereye göndersin? İkincisi, sanki erkek o evin sa-

hibi de kadın orada misafirdir gibi, çiftler arasında anlaşmazlık olursa erkek eşini göndersin diyorlar. Bunlara göre ve elbetteki Kur'an'a göre evli çiftlerin barındığı yer sadece erkeğindir! Peki, niye tam tersine; anlaşmazlık durumunda kadın eşini göndersin denilmemiş? İşte görüldüğü gibi ayete verilen bu kurtarma operasyonu yetersizdir. Ne yapılırsa yapılsın bir kere ataerkil zihniyet buraya da damgasını vurmuştur. Diğer bir husus, şayet ayete dövmek yerine onları gönderin anlamını verirsek, peki bu durumda 14 asırdan beridir hem ayete dövmek anlamını veren İslam âlimleri, hem de bu yetkiye dayanarak eşlerini döven milyonlarca Müslüman, haksızlık yaptıkları için cehennemi mi boylayacaklar?

Ben erkeğin kadına üstünlüğü hakkında meşhur müfessirlerden (Kur'an yorumcularından) **Fahrettin Razi** ve **Kurtubi**'den bir özet sunmak isterim. Elbette bunlar ve daha onlarcası erkeği kadından üstün tutarken, bunu kafadan söylememişlerdir. Onların referansı ilgili ayet ve diğer ayetlerle birlikte sağlam diye kabul edilen hadislerdir; bunu da belirtmiş olalım.

1. Fahrettin er-Razi ve Kurtubi'den Bir Özet:

Erkekler, hiç şüphe yok ki kadınlardan daha akıllıdır. Çünkü Peygamberler hep erkeklerden çıkmıştır, erkekler idareci/yöneticidir (kadın yönetici olamaz). Erkekler savaşa gidip cihat ederler, onlar verasette kadınlardan fazla pay alırlar, birden fazla kadın alabilirler. Bir de kadınlara mehir ücretini vermekle, nafakalarını karşılamakla mükellefler. Boşama yetkisi erkeklere aittir... şeklinde sıralamışlar. Bütün bunlar ve daha niceleri erkeklerin kadınlara karşı üstünlük nedenleridir diye yazmışlar. Bu konuda özellikle **Tabe-**

ri ve **Suyuti** tefsirleri detaylı bilgiler içermektedir. Elbette parçalı da olsa tüm tefsirler bu farkları işlemişlerdir.[374]

İslamiyet'in başlangıcından günümüze kadar tüm müfessirler (Kur'an yorumcuları) ilgili ayetten erkeğin eşini dövebileceği anlamında ittifak etmişlerdir. Ayete bu anlam dışında başka bir anlam vermemişlerdir; ancak döverken kadının neresine vurmalı, ne kadar vurmalı, ne ile vurmalı gibi detaylarda ayette bilgi yoktur. Bunu da Hz. Muhammed binlerce kişi huzurunda Veda Haccında yaptığı konuşmada belirlemiştir: **Gerektiğinde eşlerinizi döverken yara açacak şeklinde olmasın,** demiştir.

Görüldüğü gibi kadınlar aleyhine olan tek bir ayetten şunlar ortaya çıkıyor: Erkekler kadınların yöneticileri ve onlardan üstünler. Ayrıca hanımlarını dövebilirler. Bir de hanımlar eşlerine karşı itaatkâr olmalılar. Bunların hepsi yukarıdan beri bahis konusu olan ayette geçiyor. Ben ayetin anlamını Diyanet Vakfı'nın çevirisinden sunayım. "Allah'ın **insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması** sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler **kadınların yöneticisi** ve koruyucusudur. Onun için saliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) **dövün**. Eğer size **itaat ederlerse** artık onların aleyhine başka bir yol aramayın."

Şimdi de ayette geçen bu iki cins arasındaki ayrımcılığı, İslam literatüründe sağlam diye kabul edilen hadislerle biraz daha detaylandıralım.

---

374 a-Fahrettin Razi, Tefsir-i Kebir, Nisa suresi 34, c. 10/90.
b-Kurtubi tefsiri, Nisa 34, c. 5/196.

2. İslam Literatüründe Sağlam Olarak Kabul Edilen Birkaç Hadis:

a) 'Erkek eşini dövmekten sorumlu değildir.'

Nerden nereye? İlkin, kadını döven erkek de dövülür diyen bir Hz. Muhammed, Ömer gibi erkeklerden baskı görünce zorunlu olarak ayetlere sığınır. Elbetteki bu dövme ayeti ortada durup dururken eşini döven erkeğe bir yaptırım uygulanmaz. Hz. Muhammed buna da açıklık getirmiştir. Hadisin ravisi Hz. Ömer'dir. Bir gün Eş'as b. Kays Hz. Ömer'e misafir olur. Her nedense Ömer misafirin yanından kalkıp hanımını döver. Adam Ömer'i teskin etmeye, eşini dövmesini engellemeye çalışırken Hz. Ömer o sırada, **'Hz. Muhammed, erkek hanımını dövmekten sorumlu tutulmaz demiştir'** der. Ömer'in bu sözü birçok kaynakta var. Bunlar arasında mezhep lideri İmam Ahmet b. Hanbel var, hadis külliyatından Ebu Davud, Nesai, İbni Mace ve diğer birçok müsned var. Bununla ilgili uzunca bir listeyi ekliyorum.[375]

---

375 a-Sünen-i Ebu Davud, Nikah bölümü, bap 41/2147.
b-İbni Mace, Nikah 51/1986.
c-Ahmet b. Hanbel Müsnedi, Hz. Ömer hadisleri başlığı altında, no: 122.
d-Hakim Nisaburi, Müstedrek, 4/196, no: 7342.
e-Nesai, Sünen-i Kübra, c.8/264, no: 9123.
f-Beyhaki, Sünen-i Kübra, 7/497, no: 14778.
g-Müsned-ü Abd b. Hamit, no: 37. Hz. Ömer'in hadisleri başlığı altında.
h-Ebu Davud Teyalisi, Müsned, c. 1/52, no: 47.
İ-İmam Müzi, Tehzib-i Kemal, c. 18/31, no: 3403.
j-Müsned-i Bezzar, c. 1/356, no: 239, Hz. Ömer rivayetleri başlığı altında.
k-Tehavi, Müşkilü'l Asar, c. 6/343, no: 2522.
l-Diyaü-l Makdisi, el-Ehadisü-l muhtare, s.189, no: 94.

b) 'Hanımlarınızı döverken bedenlerinde yara açmayınız.'

Hz. Muhammed Veda haccında binlerce insana hitaben yaptığı konuşmada, gerektiğinde kadınlarınızı dövebilirsiniz; bunu yaparken sakın onların bedeninde yara açacak şekilde olmasın diye erkekleri uyarmıştır. Bu, öyle dövün ki kadın dışarı çıktığında onun üzerinde bir yara-iz görünmesin demektir. Bu hadis, en başta **Müslim**'de ve diğer birçok kaynakta, özellikle Nisa suresi 34. ayetle ilgili önemli tefsirlerde geçiyor. İşte en başta Nisa suresi 34. ayeti olmak üzere bu hadisler de olduktan sonra; Şeyhülislam **İbni Teymiye** gibileri rahatlıkla 'Kadını dövün; ancak kemiklerini kırmayın' diyebilirler.[376]

c) 'Ailenize karşı sopanız hep hazır bulunsun.'

Hz. Muhammed bir sözünde, sopanız ailenize karşı daima hazır bulunsun ki, ona baktığında ayaklarını denk atsın diyor. Bu hadisi aktaran sahabiler İbni Abbas, İbni Ömer, Cabir ve

---

376 **Tefsirlerden örnekler:**
a-Taberi tefsiri, 6/708-711.
b-Kurtubi, Nisa 5/173.
c-İbni Ebi Hatem, Nisa 34, s. 943, no: 5273.
d-Cessas, Nisa 34, c. 3/150.
e-Suyuti, Dürrü'l Mensur, Nisa 34, c. 4/406.
f-Begavi, Mealim-ü Tenzil, Nisa 34.
Hadislerden birkaç örnek:
a-Müslim, Hacc bölümü no: 1218.
b-Tirmizi, Reda, bab 11/1163.
c-İbni Mace Nikah, bab 3/1851.
d-Nesai, S. Kübra, 8/264, no: 9124, 8/266, no: 9126.
e-Beyhaki, S. Kübra, c. 7/496, no: 14774, c. 7/497, no: 14779 Kesm ve Nüşuz bölümünde.
f-Askalani, Metalib-i Aliye, 8/193, no: 1602, c.8/357, no: 1674.
g-İbni Ebi Dünya, "İyal", no: 485, s. 672.

Enes b. Malik'tir. Bu hadisi kaynaklarında yazanlar arasında meşhur **Buhari** var. Şeyhülislam **İbni Teymiye**, şayet hanım kocasının haklarını yerine getirmiyorsa koca onu döver; çünkü Allah bir kere dövme konusunda erkeğe yetki vermiştir diyor. **Kurtubi** ve **İbni Kesir** gibi Kur'an yorumcuları kendi tefsirlerinde Nisa suresi 34. ayetin açıklama bölümünde, 'Koca hanımını dövebilir; ancak bunu yaparken kemiklerini kırmasın, vücudunda yara açmasın' demişlerdir. Bununla ilgili zaten hadis var; az sonra onu işleyeceğim.[377]

---

377 a-Buhari, Edebü-l Müfred, s. 452, bab 585/1229. Ravi İbni Abbas.

b-Zemahşeri tefsiri, Nisa 34, 2/67-70. Burada sadece hadis metni var: Ravi ismi yok.

c-Deylemi, El-firdevs bi me'suri-l hitap, c. 3/51. Burada hadis Enes b. Malik'ten rivayet ediliyor.

d-İbni Adiy, el-Kamil, c. 6/42. Burada ravi Cabir b. Abdullah olarak gösteriliyor.

e-İbni Ebi Dünya, "İyal", s.493, no: 321,: Ravi İbni Ömer; 322, ravi İbni Abbas.

f-İmam Müzi, Tehzib-i Kemal, c. 8/423, no: 1775, Davud b. Ata kısmında. Ravi, İbni Abbas.

g-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 10/344, no: 10669-10672. Bu dört yerde ravi İbni Abbas geçiyor. Mucem-i Sağir, c. 1/44. Burada ravi İbni Ömer'dir. Mucem-i Evsat, c. 2/244, no: 1869. Burada ravi İbni Ömer'dir. Yine Mucem-i Evsat, c. 4/341, no: 4382. Burada ravi İbni Abbas'tır.

h-Heysemi, Mecme'ü Zevaid, c. 8/134, no: 13217 ve 13218. Raviler İbni Ömer ve İbni Abbas.

i-Abdurrazzak, Musannaf, c. 9/447, no: 17963. Ravi İbni Abbas, c. 11/133, no: 20123.

j-Acluni, Keşfu'l Hafa, c. 2/65, ravi İbni Abbas.

k-Hatib-i Bağdad-i Tarih'ü Bağdad, c. 14/111, no: 6615, Amr b. Mes'ad kısmında. Ravi İbni Abbas.

l-İbni Asakir, Tarih'ü Medinet'i Dımaşk, c. 46/353. Ravi İbni Abbas.

m-İbni Ebi Dünya, el-İyal, c. 1/492-93, no: 321, Ravi İbni Ömer; no: 322, ravi İbni Abbas.

n-İbni Teymiye, Mecmuu'l fetava, c. 30/38.

o- Kurtubi tefsiri, Nisa 34, c. 5/172.

d) 'Cariye/köle döver gibi hanımınızı dövmeyin!'

Bir gün Lekit b. Amır b. Sabre adında bir adam hanımını Hz. Muhammed'e şikâyet ediyor: Beni dinlemiyor diyor. Hz. Muhammed, anlaşamıyorsanız onu boşa diyor. Adam, ondan çocuklarım var, bir de birlikte geçirdiğimiz bir hayat var, ondan ayrılmak istemiyorum diyor. Hz. Muhammed, o zaman ona nasihat et belki yola gelir; bir de onu döverken cariye gibi dövme diyor. Burada kadını dövmekten ziyade farklı bir durum daha ortaya çıkıyor. O da şu: Bir cariye döver gibi dövmemek. Demek ki bu zihniyete göre cariye insan değil: O dövülebilir. Hâlbuki o zaman kadınlar savaşa katılmıyorlardı, zararları yoktu, savaş nedeni değillerdi, masum insanlardı. Buna rağmen esir alındı mı hemen cariye olarak Müslümanlar arasında paylaşılırdı. Bu hadisi yine en başta **Buhari** işlemiştir. **İmam Şafii** bunu iki kaynağında işlemiş. Yine dört hak mezhep liderlerinden **Ahmet b. Hanbel** Müsned'inde birden fazla yerde işlemiş ve bunlar işlerken de 'Böyle söz mü olur?' gibisinden herhangi bir itirazları da olmamıştır.[378]

---

378 a-Buhari, Edebu'l Müfred, no: 166.
b-Ahmet b. Hanbel, Müsned, no: 16498 ve 1800.
c-Hakim Nisaburi, Müstedrek, c.4/123, no: 7094, Et'ime başlığı altında.
d-A. Razzak, Musannaf, c.1/27, no: 48.
e-İmam Şafii, Ümm, c. 2/61; Taharet, bab 24, Bab'ü Gasli ricleyn. Müsned, 1/123, no: 48.
f-Teyalisi, Müsned, 2/677, no: 1438.
g-Taberani, M. Kebir, c. 19/215, no: 479.
h-Ali el-Kari, Mirkat, Üşret-i Nisa başlığı altında.
i-İbni Hibban, Sahih, c. 10/366, no: 4510.
j-Beyhaki, M. Kebir, c.7/495, no: 14771, Nüşuz kısmında.

Ben İslam'da kadın konusunu özel bir kitabımda işledim; İslam'da şiddet konusunu işlerken bu nedenle bir daha kısmen değindim. İslam'da zaten kadın yoktur. Mesela birden fazla kadınla evlenmek, cennette erkeklere huri, kadınlara bir şey yok. Yine Kur'an'a göre boşanma yetkisinin kadınlarda olması. Mesela ey erkekler siz kadınlarınızı boşarken şöyle yapın böyle yapın diye yol gösteriliyor; ama aynı şey kadınlar için söz konusu değil. Yine Kur'an'da erkek kelimelerin seçilmesi, verasette kadınlara erkeklere oranla az pay verilmesi, esir kadınların cariye olarak kullanılması gibi bilgileri Kur'an'da gören bir Müslüman, rahatlıkla anlar ki Kur'an erkek egemenli bir zihniyetin ürünüdür. Hatta kadınları kontrol altında tutmak için onların giyim kuşamına bile müdahale ediyor.

Hz. Muhammed, 'Kadınların aklı eksiktir, ne gariptir ki kendini kontrol eden tam akıllı, dininde dikkatli olan erkeğin aklını sizin kadar eksik akıllı, kimsenin çelip giderebildiğini görmedim' diyor ve bunu ispatlamak için de 'Peki iki kadının şahitliği ancak bir erkeğin şahitliğine bedel değil mi?' (Bakara suresi, ayet 282) diye soruyor. Onlar evet diyorlar. Hz. Muhammed, **işte bu, aklınızın eksik olduğunun kanıtıdır** diyor. Bu hadis uzundur. İçinde hem **kadınların aklı noksandır** cümlesi geçiyor, hem de az önce sunduğum o ağır ifade geçiyor.[379]

---

379 a-Buhari, İman bölümü, bab 21/29; Hayız bölümü, bab 6/304; Küsuf, bab 10/1052; Zekât bölümü, bab 44/1462 ve Şehadat, bab 12/2658.

b-Müslim, İman bölümü, no: 79.

c-Ebu Davud, Sünne bölümü, bab 15/4679.

d-Tirmizi, İman, bab 6/2613.

e-Nesai, Sünen-i Kübra, Üşret-i Nisa başlığı altında, c. 8/303, bab 100/9226. →

Yine Hz. Muhammed, 'Kadın yönetici olursa o toplum ıslah olmaz; erkekler kadınların yöneticileri ve koruyucularıdır; bir toplum yönetimini kadına devrederse o toplum asla iflah olmaz' gibi kadını adeta düşman ilan eden sözler kullanmıştır. **'Bir toplum yönetimini kadına devrederse o toplum asla iflah olmaz'** sözü, en başta Diyanet'in tercümesi olan Tecrid-i Sarih'te geçiyor. Diğer bir sözünde, 'Bana Cehennem gösterildi; oradakilerin çoğu kadınlardı' diyor. Yine Hz. Muhammed, kadının kocası hazırsa ondan izin almadan oruç tutmasın diyor.[380] Koca hanımını yatağa davet edip de kadın gelmek istemiyorsa, o gece sabaha kadar melekler o kadına lanet yağdırırlar diyor. Kadınlar aleyhine benzer açıklamaları pek çoktur.[381]

Biliyorum: Çağımızda bu hadislere karşı savunma yapmak hem zor hem de akıl işi değil. O yüzden hâlâ İslam'a enerji vermek isteyenler, çareyi ancak bu gibi hadisleri inkâr etmekte bulurlar. Bunları Hz. Muhammed söylememiş-

---

f-İbni Mace, Fiten, bab 19/4003.

g-Müsned-i Teyalisi, c. 1/302, İbni Mesut hadisleri başlığı altında, no: 384.

h-Taberani, Mucem-i Kebir, c. 3/220, no: 3109, Hakim b. Hizam aktarmış. Ayrıca no: 19937'de Esma binti Yezit, 20046'da Cemre binti Kuhafe'den aktarmıştır.

i-Hakim, Müstedrek, c. 2/207, no: 2772.

j-Ahmet b. Hanbel, Müsned, İbni Ömer hadisleri bölümü, no: 5343, E. Hüreyre bölümü, no: 8849.

k-İbni Hibban, Sahih, c. 13/54, no: 5744.

l-Heysemi, Keşfu'l Estar, no: 950, c.1/450.

m-İbni Ebi Şeybe, Kitabu'l İman, no: 59, s. 29.

380 a-Buhari, Nikah bölümü, bab 84/5192.

b-Müslim, Zekât, bab 26/1026.

381 a-Buhari: Badü-l halk, bab 7/3237; Nikah, bab 85/5193-94.

b-Müslim, Nikah, bab 20/1436.

tir; onun vefatından sonra uydurulmuştur gibi laflarla işi idare etmeye çalışırlar. Ben hadislere pek güven olmaz diyenlere şu çağrıyı yapıyorum: O zaman gelin insanlara ilan edin ki biz tüm hadisleri kabul etmiyoruz, rafa kaldırıyoruz ki el âlem bunu bilsin ve hiçbir yerde vaazlarda, hutbelerde hadis diye bir söz gündeme gelmesin. Hadise pek güven olmaz diyenler, bazen bakıyoruz bir Arap atasözünü alıp hadis olarak işliyorlar. Çünkü bu atasözleri onların hesaplarına iyi geliyor. Mesela meşhur olan **"Vatan sevgisi imandandır/Hakka karşı susan dilsiz şeytandır/İlim tahsil etmek her Müslümana farzdır"** sözleri din adamlarının ağzından hep hadis olarak duyarız; ancak bunlar Hz. Muhammed'den sonra zaman içinde uydurulan sözlerdir/hadis değildir. Yanlış anlaşılmasın! Bu sözler anlamlıdır; ancak sahibi Hz. Muhammed değildir.

Bu gibi hadislerle ilgili Berfin Bahar dergisinde birkaç makalem yayınlandı. İşte hadisler sağlam değildir diyenler, bu kadar fırsatçılar: Hoşlarına giderse bir Arap atasözünü alıp hadis olarak anlatırlar, hoşlarına gitmezse en sağlam hadise uydurmadır derler. İslam'ı benimseyenler, hadisleri tümden reddederlerse o zaman konularımızı yalnız Kur'an'dan seçeriz. Zaten yukarıdan beri değindiğimiz Nisa suresi 33. ayeti ortada durup dururken hadisler ister olsun ister olmasın bir şey ifade etmiyor. Hani orada şunlar söyleniyor: İnsanların kol ve bacaklarını kesin, öldürün, çarmıha gerin deniliyor.

Kadınlar aleyhine Kur'an ve hadislerde bu kadar kanıt varken, hiçbir yorum kurtarmıyor. Deve misali: Ona, boynun eğridir demişler. O da, nerem doğru ki siz boynumun eğri olduğunu söylüyorsunuz demiş. İslam nerdeyse adeta

kadınların düşmanı olduğu halde, ne hazindir ki bakıyoruz dinci diye geçinen partiler için en çok Müslüman kadınlar çalışıp mücadele veriyorlar. İnsan bu kadar kendine düşman olur mu? Rastgele inanmak, bilgisizlik böyledir işte.[382]

---

382 a-Tecrid-i Sarih, no: 1660.

b-Buhari, Megazi, 82/4425 ve Fiten 7099, Ravi ise Ebubekre'dir.

c-Tirmizi, Fiten bölümü, bab 75/2262.

d-Hakim Nisaburi, Müstedrek, c. 4/324, Edep kısmında no: 7790. Marifet-i Sahabe, no: 4608, c. 3/128.

e-Ahmet b. Hanbel, Müsned, no: 20710 ve 20782.

f-Nesai, S. Kübra, bab. 8/5905, c.5/402.

g-İbni Hibban, Sahih, siyer bölümü, no: 4516, c. 10/373.

h-Busayri, İthafu'l hayre, c. 6/224, no: 5828.

i-Taberani, Mucem-i Evsat, 5/123, no: 4855. Burada ravi, Vabir b. Semüre diye geçiyor.

j-İbni Kani', Mucem-i Sahabe, no: 1117, 3/142.

k-Naim b. Hammad, Kitabu'l fiten, no: 459.

l-İbni Hacer Askalani, Telhisu'l Habir, c. 4/340, hadis no: 2563. Ayrıca Heysemi, Beyhaki, Bezzar, İbni Ebi Şeybe, Begavi, Dulabi, Yahya b. Selam gibi birçok İslam âlimi yukarıdaki hadisi işlemişlerdir.

XI. BÖLÜM

KUR'AN'A GÖRE EMEK-SERMAYE İLİŞKİSİ

Denilebilir ki, İslam'da şiddet ile sermaye-emek ilişkisi arasında ne münasebet var? Başlık okununca ikisi arasındaki ilişki daha kolay anlaşılır. Kur'an'da, "Rabbin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz (Allah olarak) paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, kimini kimine derecelerle üstün kıldık. İnsanlar bir tek ümmet/topluluk haline gelmeyecek olsalardı, o rahmana nankörlük edenlerin evlerine gümüşten tavanlar çatar, sırtlarına binip yükselecekleri merdivenler yapardık. Evlerine (gümüşten) kapılar ve üzerine yaslanacakları koltuklar ve altın süslemeler yapardık. Bunların hepsi, ancak dünya hayatının geçici menfaatidir."[383]

Ayetler açık bir şekilde gelir dağılımının tanrıya bağlı olduğunu, adeta bunun bir kader meselesi olduğunu belirtiyor. Bunun üzerinde zaten duracağım. Ancak ayetlerde açıklanması gerek iki terim var; ilkin onlara açıklık getire-

---

383 Zuhruf suresi, ayet 32-35.

yim. Bunlar "**SHR**" kökünden gelen "Suhriyyen" kelimesi ile "Maişet" kelimesidir. Suhriyyen kelimesi ve türevleri Kur'an'da kırka yakın yerde geçiyor. Bunlardan nerdeyse yarısı alay etmek anlamına,[384] bir o kadarı da emre amade olma, hizmete sunma gibi anlamlara geliyor.[385] Bir yerde de musallat etme, salma anlamında kullanılmıştır.[386]

Sonuçta toplumdaki sınıflar bazında kelimenin anlamına bakıldığında; bu terim alt, düşük-ezilen sınıf için kullanılır. Zaten Arap lügatinde bu kelime çoğunlukla alay etme, buyruk altına alma, bedava çalıştırma anlamına gelir. Sonuçta nereden bakılırsa bakılsın; toplumda otoriter olmayan, daha doğrusu emekçi, ezilen kesim için kullanılan bir terimdir. Türkçeye tahrif edilerek geçen maskaralık (masharalık) kelimesi yukarıda geçen SHR kökünden gelir. Kısacası, bu kelimenin Kur'an'da emekçi kesim için kullanılması sorunludur. Hele ben tanrı olarak kimisini zengin, kimisini fakir yaparım, zengin işini fakire gördürsün denilmesi; daha da vahim bir durum.

Maişet kelimesi ve türevleri Kur'an'da sekiz yerde geçiyor (iş, maaş ve meayiş olmak üzere). Genelde geçim, geçim kaynağı anlamına gelir. Nitekim az önceki ayette geçen 'Maişet' kelimesi bu anlamda kullanılmıştır. Malum iş, maaş ve maişet kelimeleri Türkçeye de geçmiştir. Bunlar Arapça kökenli kelimelerdir. Demek ki Kur'an'a göre kişinin gelirini tayin eden, belirleyen ancak ve ancak Allah'tır.

---

384 Bakara 212, Tevba suresi, ayet 79, Hud 38, Enbiya 41, Saffat 12 ve 14, Sad 63, Zümer 56, Hucurat 11.

385 A'raf 54, İbrahim 32, 33, Nahl 12 ve 14, Hacc 36 ve 65, Enbiya 79, Ankebut 61, Lokman 20, 29, Fatır 13, Sad 2, Zümer 5, Zuhruf 13, Casiye 12,13.

386 Hakka suresi, ayet 7.

Başka bir deyimle kişinin fakir veya zengin olması bir kader meselesidir.[387]

Çoğu tefsirlerde bu ayetlerin şöyle bir sebep-sonuç ilişkisinden söz edilir: Hz. Muhammed ben peygamberim dediği zaman muhalifler, Muhammed buna uygun değildir. Ondan daha tanınmış insanlar vardır. Mesela Mekke'den Velit b. Mugire, Taif'ten de falanca isim daha uygundur diyorlar. Bu itirazlar üzerine şu ayet ve devamındaki ayetler inmiştir deniliyor. İlk ayet böyle bir tartışmanın olduğunu dile getiriyor. Şöyle ki: **"Bu Kur'an, iki şehrin birinden bir büyük adama indirilseydi ya dediler"** şeklinde başlıyor ve yanıt mahiyetinde bundan sonraki ayet (Zuhruf 32) geliyor. Ki yukarıda anlamı verildi. Ayette özetle, Allah'ın rahmetini sizler dağıtmıyorsunuz; biz Allah olarak dağıtıyoruz deniliyor. Burada amaç şu: Ben Allah olarak peygamberliği kime versem serbestim; hatta sizin aranızdaki geçim farklılıkları bile benim elimdedir ya da kiminiz kiminize işini gördürsün diye emekçi-patron olayı benim elimdedir deniliyor. Siz benim rahmetime de karışıyorsunuz, ben istediğime veririm der gibi oluyor. Bu anlamda başka ayetler de var.

Yukarıda geçen ayetlerin içeriği gerçekten ilginç! Deniliyor ki, **'Bütün insanlar bir tek topluluk olmasalardı, Rahman'ı inkâr edenlerin evlerine gümüşten tavanlar ve üzerine çıkacakları merdivenler yapardık.'** Burada iki nokta dikkat çekicidir: Tanrı insanların eşit olmasını istemiyor. Ayrıca, **kâfirlere de gümüşten tavanlar verirdim; ama insanlar bu durumda tek topluluk haline gelirdi** diyor. Yani bunu

---

387 Kur'an'da bir yerde maaş kelimesi geçiyor: Nebe suresi ayet 11. İki yerde iş kelimesi geçiyor: Hakka 21 ve Karia 7'de üç yerde maişet geçiyor: Kasas 58, Zuhruf 32 ve Taha 124. İki yerde de maaşın çoğulu olan meayiş kelimesi geçiyor: A'raf 10 ve Hicr 20.

kabul etmiyor, uygun bulmuyor. Acaba fiilen çalışmak dışında insan böyle imkânlara sahip olabilir mi? Daha doğrusu bunu gerçekleştirebilecek bir tanrı var mı? Bir de tanrı böyle bir şeyi tasvip etmediği halde tasviri yapılan gümüş tavanlı evler ne yazık ki inanmayanların elinde. Yani ayet bugün var olan gerçeklerle de çelişiyor.

Ayette 'Onların evlerine de gümüşten kapılar ve üzerine yaslanacakları koltuklar ve altın süslemeler yapardık' deniliyor. İyi bir hayal; ancak ne yazık ki bunun gerçek payı yoktur, kuru bir hayaldir. Bugün bütün zalimlerin evleri altın değerinde, her imkânları da var. Olan yine fakir-fukaraya oluyor. O zaman ayetin ne anlamı kalıyor peki? Burada İslamiyet'i savunma amaçlı şu öne sürülebilir: Efendim Kur'an fakirliğe çare olarak zekât-sadaka gibi formüller ortaya koymuştur denilebilir. Bir kere zekât formülü Kur'an'la yeni olarak ortaya atılmış bir mevzu değil. Fazla detaylandırmadan kısa bir örnek vereyim.

Hz. İsa'dan 24 asır önce yaşamış olan **Urukagina** işbaşı yaptığında, yönetime borçları olup da ödeyemeyenler vardı. Kendisi bunları affediyor. Ayrıca bazı vergilerde değişiklik yapıyor. Bir de çalışanların ücretlerinde düzenleme yapıyor, ücretlerini artırıyor. Buna karşı herhalde kalkıp Urukagina'yı peygamber ilan etmeyiz. O zaman verginin adı onların dilinde başka bir şeydi, Araplarda ve dolayısıyla İslam'da başka bir isim kullanıldı. Yani İslam fakir-fukara için zekât, sadaka demişse (insanlara sadaka vermek, zekâtla onları yaşatmak doğru-sağlam bir yaklaşım mı; bu ayrı bir konu); bu binlerce yıl önce de değişik yönetimler ve farklı isimlerle vardı. Dolayısıyla bu konuda İslam'ı savunmak için bir şey söylemek, tarihe haksızlık olur.[388]

---

388 Urukagina Sosyal Reform Kanunları, kol 9-10.

"**Hırsızlık yapan erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık Allah'tan ibret verici bir ceza olarak ellerini kesin**" cümlesi Kur'an ayetidir.[389] İslam'da insanoğlu kendine ait olmayan herhangi bir eşya çalarsa onun eli kesilir. Bu, zaten en başta az önceki ayetle sabittir. Ayrıca bununla ilgili Hz. Muhammed'den pratik örnekler vardır ki kendisi hırsızlık yapanın ellerini, bacaklarını kesmiş ve bazı durumlarda onları katletmiştir. Bununla ilgili sağlam hadis kaynaklarında müşterek anlatılan örneklerden birkaçını biraz sonra sunacağım. Şu bilgi de önemlidir: El kesme olayı İslam'dan önce de uygulanıyordu/İslam'la gelen yeni bir ceza yöntemi değildir. Mesela Düveyk adında biri Kâbe'nin hazinelerinden çalınca Kureyşiler onun elini kesiyorlar. Yine Vabisa b. Halit, Avf b. Ubeyd, Ubeydullah b. Osman, Müdrik b. Avf, Melih b. Şüreyh, Mükis b. Kays Hz. Muhammed'den önceki dönemde hırsızlık yaptıkları için elleri kesilmiştir. Bir de daha önce Velit b. Muğire, hırsızlık yapan birinin elini kesmiştir.

Zaten İslam'ın nerdeyse tüm kuralları eskiden beri vardı. Bir detay vereyim: Ağzı su ile çalkalamak, buruna su çekmek, misvak denen diş fırçasını kullanmak, bıyıkları kesmek, çocukları sünnet etmek, etek ve koltukaltı tıraşları, tırnak kesmek, tuvalet ihtiyacını giderirken su olmadığı zaman taş veya benzeri cisimlerle temizlik yapmak... Tüm bunlar İslam'dan önce de vardı. Hz. Muhammed ya olduğu gibi ya da bazı ufak tefek değişikliklerle bu eski örf-âdet ve geleneklere onay verdi ve dini birer vecibe haline getirdi. Ancak daha önce Araplarda kadınlar çalsaydı elleri kesilmezdi. Hz. Muhammed hırsızlık yapan kadınları da cezaya tabi tuttu ve bu kural Kur'an'da da yer aldı. Kendisinin elini kesti-

---

389 Maide suresi, ayet 38.

ği ilk kadın **Mürre binti Süfyan**'dır. Zaten ayet, **'Erkek olsun kadın olsun çalarsa ellerini kesin'** dedikten sonra tartışmaya gerek kalmaz. Ayet olduktan sonra kim çalmışsa elini/ellerini kesmiştir. Ayette yalnız ellerini kesin deniliyor; ancak pratiğine bakıyoruz kendisi ayakları da kesmiştir ve hatta kimi hırsızları infaz etmiştir. Bunları sağlam kaynaklara dayanarak anlatacağım.[390]

Az önceki ayette şu muğlak durum da söz konusu: Çalan erkek ve kadının elini kesin deniliyor. Ama "Kim kessin?" sorusuna açıklık yok. Acaba bir çalma olayı olduğunda hırsızı kim yakalarsa o da onun elini kesebilir mi; yoksa yönetim mi bunu icra eder? İşte bu, ayetle belli değildir. Ayette, mutlak bir ifade var: Çoğul olarak siz kesin diye geçiyor. Ben bu belirsizlik üzerinde durmuyorum. Benim için önemli olan el kesme olayıdır; bunun üzerinde duracağım; yalnız bir hatırlatmada bulundum. Kur'an'da şöyle bir ayet de var: **'Yoksa cahiliye dönemi uygulamalarını/yasalarını mı arıyorlar? İyi bilen bir toplum için Allah'tan daha güzel kural koyan/yasa getiren kim olabilir?'** deniliyor. Yani bu ayetle insanlar uyarılıyor, eski cahiliye âdetlerine uymayın; benim yasalarıma uyun deniliyor. Ancak Kur'an'da eski âdetler kabul görüyor ve onlar yasallaştırılıyor. Tıpkı konumuz olan el kesme olayı gibi.[391]

Malum Kur'an'da öne sürülen bu ceza açık bir şekilde çalma cezasıdır. Ama çalma dışında değişik yöntemlerle de başkasına ait bir eşya, mal alınabilir. Mesela; kişinin biri

---

390 a-Kurtubi tefsiri, Maide 38, c. 6/160.
b-Seyyit Sabık, Fıkh-i Sünne, c. 2/321, 3. Dipnot.
c-İbni Habib, Muhammer, s. 328.

391 Maide suresi, ayet 50.

başkasının malını gasp, talan/yağma yoluyla alsa, ya da yanında bulunan bir emanete el koysa veya kişi devlette bir üst düzey yetkilisidir; kalkıp devlet malını zimmetine geçirse veya bugünkü şartlarda sınavlarda kopya çekerek ya da birilerine kopya vererek çalışkanların hakkını yiyip hayatlarını karartsa ve bunlara benzer yöntemlerle kendisine ait olmayan bir malı, eşyayı, hakkı ele geçirse bunun da eli kesilir mi? Buna da özet bir açıklık getirip el kesme cezası hakkında bilgi vermeye devam edelim.

Bir kere ayette açık olarak hırsızlık kelimesi geçiyor. Hırsızlık da belli: Kimsenin haberi olmadan gizlice yapılan çalma olayıdır. Dolayısıyla ayete göre gasp, talan, emanete el koyma gibi durumlarda el kesmek yoktur. Hadislerde ise net açıklamalar vardır. Hz. Muhammed, "Hiyanet, intihab ve ihtilasta el kesmek yoktur" diyor. Bu konuda çelişkili rivayetler var. Mesela Ukl/Ureyne kabilesinden birkaç kişi çobanı öldürüp develerini alıp götürmüşler ve Hz. Muhammed onları işkenceyle infaz etmiştir. İşte burada çalma değil; gasp söz konusudur. Hıyanet, diyelim kişinin yanında bir emanet vardır. Günü gelir sahibi istediğinde inkâr eder, vermez. İntihab, yağmalama demektir. İhtilas ise, adamın yanında göz göre göre el çabukluğuyla onun bir eşyasını almak ve el koyup vermemektir. İşte çalma dışında tüm bu durumlarda el kesmek yoktur.

Hz. Muhammed'in bu sözünü birçok hadis âlimi işlemiştir. Bunlar arasında Nesai, İbni Mace, Ebu Davud, Tirmizi, Hakim Nisaburi, İbni Hibban, Beyhaki, Taberani ve daha sayamadığım hadis âlimleri var. Ayrıca bunu aktaran sahabiler arasında Cabir b. Abdullah, Enes b. Malik, Abdurrahman b. Avf ve İbni Abbas vardır. Kaldı ki zaten Kur'an ayeti el kesilir derken hırsızınki kesilir diyor. Diğerlerinden söz

etmiyor.[392] Yalnız emanete el koyma konusunda kimileri el kesilir demiştir. Kanıt olarak da **Hz. Ayşe**'ye dayanan bir rivayeti göstermişlerdir. Mahzum kabilesinden bir kadın emanete el koymuş; buna karşılık Hz. Muhammed de onun elini kesmiştir. Bir kere eli kesilen kadın emanete el koymamış; tam tersine çalmıştır. Doğrudur; kimi kaynaklarda emanete el koymuş bilgisi de vardır; ancak kadının çaldığı rivayeti daha kuvvetli ve yaygındır. **Kurtubi**; kadının emanete el koyduğu rivayeti hem pek yaygın değildir, hem de içinde güvensiz raviler vardır diye belirtmiştir.[393] Aynı kadın hakkında Hz. Muhammed, "Kızım Fatma da çalsaydı elini keserdim" demiş. Bu da kanıttır ki kadın çalmıştır.[394]

Peki, ne kadar mal çalınırsa hırsızın eli kesilir; biraz da bu konuda bilgi verelim! Ayette bunun miktarı belli değil; sadece çalma olayı olduğunda ellerini kesin bilgisi var. Kimi açıkgözler İslam tarihi ve hadislerdeki olaylara karşı olup biten olumsuzluklardan kurtulmak için, 'Efendim biz hadislere güvenmiyoruz, yalan olabilir' diyerek işin içinden sıyrılmak istiyorlar. Peki, ayetle sabit olan el kesme konusunda acaba çalınan malın miktarı hakkında ne derler merak ederim. Bunun gibi Kur'an'da birçok konu var ki, hadisler olmasa hiçbir şey anlaşılmaz. Demek ki hadislerden ve İslam tarihindeki bilgilerden kaçma yöntemi çözüm değildir. Ha-

---

392 a-Mübarekfuri, Tuhfetu'l Ahvezi, Tirmizi şerhi, Hudut bölümü, bab 18/1448. Burada detaylı bilgi vardır.

b-İbni Mace, Hudut, bab 26/2591.

c-Ebu Davud, Hudut, bab 14/4391-82.

d-Nesai, Kat-i Sarik, bab 14/597176.

393 Kurtubi, el-Müfhim Şerh-ü Sahihi-l müslim, c. 5/77; Hudut, bab 2, no: 1688.

394 Müslim, Hudut, bab 2/1688.

dislerde ise (çelişkiler olmakla birlikte) çalınan malın miktarı da belirlenmiştir. Tüm hadis kaynaklarında şu ortak bilgi vardır ki, **Nesai** bunu otuzdan fazla rivayetle aktarmıştır. Hz. Muhammed, bir dinarın (o günkü altın para) dörtte biri değerinde olan bir şeyi/malı çalanın eli kesilir demiştir. (Dinar yaklaşık 4,5 gramdır. Bu durumda demek ki bir gram altın değerinde bir şey çalınsa el kesilir.) Ben bu miktar üzerinde teferruata girmiyorum; ancak şu da var ki hadisler arasında bir tutarsızlık söz konusudur. Mesela yine en başta **Buhari**'de geçen şöyle bir hadis vardır: Hz. Muhammed, lanet olsun hırsıza ki bir yumurta da çalsa, bir ip de çalsa eli kesilir demiştir.[395]

Bu son hadisi farklı yorumlayanlar da vardır. Hadiste geçen **'Beyde'** kelime kalıbı Arapçada hem yumurta, hem de miğfer anlamına gelir. Hal böyle olunca hadiste kastedilen miğferdir diyenler olmuştur. İpten maksat da değeri dinarın dörtte birine tekabül eden pahalı iptir demişlerdir. Kimileri de bula bula geminin ipi olabilir demiştir. Çünkü o zaman en pahalı ip oymuş: Biri gemi ipini çalarsa eli kesilir demiştir. Neyse bu boş laflarla zaman geçirmeyelim. Hadis metninde geçen şu ifadeye de dikkat çekmek isterim: Hz. Muhammed'in **'Çalana lanet olsun!'** ifadesine. Hani sözde lanet kullanmaya karşıymış! Ama burada kullanıyor işte.[396]

---

395 a-Buhari, Hudut, bab 7/6783 ve bab 13/6799.
b-Müslim, Hudut, no: 1687.

396 a-Müslim, Hudut, bab 1/1684-1688.
b-Buhari, Hudut, bab 13/6789-6799.
c-Tirmizi, Hudut, no: 1446.
d-Ebu Davud, Hudut, no: 4386-87.
e-İbni Mace, Hudut, no: 2585-86.
f-Nesai, no: 4892 ve 4896, 4906-4942 ve 4982.

Hz. Muhammed, meyve çalmakta el kesmek yoktur diyor. Ancak şu da var ki bu konuya ilişkin de birbirleriyle çelişen hadisler de var. Kimilerine göre eğer meyveyi ağaçtan koparıp yiyorsa ceza yoktur; kimilerine göre meyve şayet sahibi tarafından koparılmışsa ve bu koparılan meyve çalınmışsa ceza vardır gibi hadisler aktarmışlardır. Bu durumda diyelim kiraz, çilek zamanıdır. Bir lisenin veya üniversitenin tüm öğrencileri pikniğe çıkıyorlar ve adamın bahçesine dalıp kiraz-çilek toplayıp yiyorlarsa demek ki onlara bu ceza uygulanmaz.[397] Hadis kaynaklarında, çalan kişinin eli kesildikten sonra; ibret-i âlem olsun diye **boynuna asılmalıdır** ifadesi de geçiyor. Konuya ilişkin Hz. Muhammed'den pratik örnekler vardır. Bu, mezhep lideri Ahmet b. Hanbel'in Müsned'inde, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai ve İbni Mace, Darekutni, Taberani ve Seyyit Sabık'ın kaynaklarında anlatılmaktadır.[398]

Hz. Ali de aynı yöntemi uygulamıştır. **İbni Ebi Şeybe** (h.235.ö) şöyle bir olay anlatıyor: Adamın biri Hz. Ali'ye gelip hırsızlık yaptığını söylüyor. Ali ona, git buradan diyor/kesmek istemiyor/duymazlıktan geliyor. Adam bir daha 'Çaldım ne dersin?' deyince; Hz. Ali onun elini kesiyor ve boynuna asıyor.[399] **Beyhaki**, Hz. Muhammed'in kestiği eli

397 Tirmizi, Hudut, bab 19/1449; İbni Mace, Hudut, bab 27/2593-94; Nesai, Kat-ü sarik, bab 13/4971-76.

398 a-İbni Mace, Hudut, bab 23/2587.
b-Ebu Davud, Hudud, bab 22/4411.
c-Tirmizi, Hudut, bab 17/1447.
d-Nesai, no: 4983.
e-Ahmet b. Hanbel, Müsned, hadis no: 24444.
f-Taberani, M. Şamniyyin, hadis no: 2175, 3336.
h- Elbani, İrva, c. 8/84, no: 2432.
i-Seyyit Sabık, Fıkh-i Sünne, c. 2/322.

399 İbni Ebi Şeybe, Musannaf, Hudud bölümü, bab 17/28756.

adamın boynuna astığına ilişkin üst üste üç hadis getirmiştir. Hz. Ali'nin de aynı yöntemi uyguladığına dair iki rivayet aktarmıştır. Beyhaki ayrıca buna özel bir başlık açmıştır: "Çalanın eli boynuna asılır bölümü" diye.[400]

Kesilen elin boyuna asılması Şafiî ve Hanbelî mezhebine göre sünnettir. Nedeni de başkalarına ders olsun, kimse çalmasın diye belirtilmiştir. Kanıt olarak da yukarıda geçen Hz. Muhammed'in uygulamasını göstermişlerdir. Hatta Şafiî mezhebinde bu elin asılı kalma süresi de belirtilmiştir: Bir saat asılı kalmalı denmiştir. Hanbelî mezhebinde süre tayini yapılmamıştır. Hanefi mezhebine göre kesilen elin asılması sünnet değildir; ancak yönetim bunda fayda görüp asılmasına karar verirse asılabilir bilgisi vardır. Maliki mezhebi bu konuda görüş belirtmemiştir.[401]

Yukarıda Hz. Ayşe'nin aktardığı bir örnek vardı: Hz. Muhammed bir kadının elini kesti demişti. İşte bu konuda İbni Ebi Şeybe ve Hakim Nisaburi'den farklı bilgiler vardır. Bu kadının çaldığı, **Hz. Muhammed'e/ailesine ait olan bir kadife parçasıydı** diyorlar. Bu durumda Hz. Muhammed'in kendi şahsi eşyası için kadının elini kesmesi söz konusudur.[402] Benzer bir olay Ebubekir'in de başına gelmiş. Onun eşi Esma'nın bir ziynet eşyası çalınmış ve Ebubekir çalanın elini kesmiştir.[403]

Cabir b. Abdullah'tan tüyler ürperten bir hadis var: Biri bir şey çalmıştı. Onu Hz. Muhammed'e getirdiler. Ceza ola-

---

400 Beyhaki, Sünen-i Kübra, Sirka bölümü, c. 8/478, bab 62/ 17270-74.

401 Fıkıh Ansiklopedisi, c.24/399-400. Sirka bölümü.

402 a-Hakim, Müstedrek, Hudud bölümü, c. 4/422, hadis no: 8147.
b-İbni Ebi Şeybe, Musannaf, Hudud bölümü, bab 1/28645, c. 9/240.

403 İmam Şafii, Ümm, Hudut bölümü, bab 24, c.7/381.

rak sağ elini kesti. Daha sonra adam yine çaldı. Bu sefer onun sol ayağını kesti. Zaman içinde bir daha çaldı. Bu sefer sol elini kesti. Adam yine çalmaya devam edince onun sağ ayağını da kesti. Tüm kanatları kesildiği halde yine çaldı (Eli-kolu olmayınca nasıl çalabilir? Öyle anlaşılıyor ki bu adam demek ki çete kurmuş, çalmayı örgütlemiş.) Bu sefer Hz. Muhammed'in talimatıyla biz onu taşlayarak öldürdük ve bir kuyuya atıp taşlarla kuyuyu doldurduk diyor. Bu hadis **Ebu Davud** ve **Nesai**'de geçiyor.[404]

Az önceki olaya benzer bir olay daha var kaynaklarda. Bir adam Hz. Muhammed zamanında bir şeyler çalınca onun sağ elini kesiyorlar. Yine çalınca sol ayağını, bir daha çalınca sol elini, adam çalmaya devam edince sağ ayağını kesiyorlar ve adam o halde kalıyor. Ebubekir'in halifeliği zamanında yine çalınca; kendisi onu adamlarına teslim ediyor, götürün infaz edin diyor, onlar da onu öldürüyorlar. Bu hadis Nesai, Taberani, Hakim Nisaburi, Beyhaki kaynaklarında geçiyor. **Elbani** gibi bir hadis âlimi bu hadis sağlamdır diye not düşmüştür. **İmam Şafii** de, bu hadis sağlamdır; ancak daha sonra mensuh olmuştur (yürürlükten kaldırılmıştır) demiştir. Sağlam olup da yürürlükten kalkması mümkün değil. Çünkü kaldıran olsa olsa Hz. Muhammed'in kendisidir. Bu olayda ise adam Ebubekir zamanında infaz edilmiştir. Yürürlükten kalkmışsa Ebubekir nasıl yapar bunu? Bu olay az öncekiyle çok yakın. Olabilir ki ikisi aynıdır; ancak yanlış kaydetmişlerdir; ola ki farklıdır.[405]

---

404 Ebu Davud, Hudut, no: 4410. Nesai, Kat-i sarık, bab 15/4978-89, Elbani, İrva, c.8/88.

405 Elbani, İrva, c. 8/88.

Yukarıda sunulan örneklerde hiç olmazsa çalınan mal ortada/belli! Kimi durumlarda ortalıkta mal olmadığı halde, adamın çalıp çalmadığı belli değilken; yalnız kişinin kendini şikâyet etmesi üzerine Hz. Muhammed tarafından eli kesilmiştir. Buna bir iki örnek verelim. Bir adam Hz. Muhammed'in yanına gelip bir şeyler çaldığını söylüyor. Ortalıkta mal olmadığı için Muhammed inanamıyorum diyor. Adam ısrar ediyor, çaldım diyor. Bunu iki üç sefer tekrarlayınca Hz. Muhammed onun elini kesiyor. **İbni Kayyim Cevziye** Hz. Muhammed'in çalınan keçi, kalkan, aba gibi şeylerden dolayı el kestiğini örneklerle belirtiyor. Bunlar hadis külliyatından **Ebu Davud**, **Nesai** ve **İbni Mace**'de geçiyor.[406] Yine benzer bir olayda birisi onun yanına gelip çaldığını söylüyor. Hz. Muhammed buna da itiraz ediyor, ispat yoktur diyor. Adam çaldığına ilişkin tekrarda bulununca; Hz. Muhammed etrafındakilere, 'Bunu götürün elini kesin' diyor ve gereken yapılıyor. **İbni Kayyum Cevziye** bu hadisi Ebu Davud, Darekutni, İbni Hemmam, Hakim Nisaburi ve Kasım b. Selam'dan aktarıyor. Özellikle İbni Hemmam (h.211.ö) kesilen el konusunda birçok farklı hadis aktarmıştır.[407]

Şu ilginç durum da söz konusudur: Diyelim bir insan bir seferde milyonlarca mal çalsa, devletin hazinelerini boşaltsa onun yalnız bir eli kesilir. Ama diyelim ki bir insan bir keresinde 4 gram altın çalsa ve bu ispat edilse; o zaman sağ eli kesilir. Şayet ikinci sefer iki gram altın değerinde bir şey çal-

---

406 a-İbni Kayyim Cevziyye, Zadu-l Mead, c. 5/47.
b-Ebu Davud, Hudud, bab 9/4380.
c-İbni Mace, Hudud, bab 26/2597.

407 a-İbni Kayyim Cevziyye, Zadu-l Mead, c. 5/48.
b-İbni Himma, Musannaf, c. 10/225, no: 18923.

sa onun sol ayağı kesilir. Üçüncü sefer iki-üç gram altın değerinde bir eşya çalsa sol eli kesilir. Dördüncü sefer üç gram altın değerinde bir şey çalsa bu kez sağ ayağı kesilir. Beşinci sefer benzer değerde bir şey çalsa bu durumda infaz edilir. Yani bir tarafta milyonları bir seferde çalan, devleti soyan kişinin yalnız tek eli kesilir. Diğer tarafta az bir şey çalan; ancak birkaç sefer tekrarlayan kişinin önce tüm kol ve kanatları kesilir, tekrarlaması durumunda infaz edilir. Şu durum da var: Diyelim kişi yüzlerce defa hırsızlık yapsa ve yakalanmazsa; en son yakalanıp İslam mahkemesine gitse onun yalnız bir eli kesilir.[408]

Konuya ilişkin enteresan örneklere devam edelim. Ebubekir'le Ömer'in halifeliği zamanında bazen hırsız onların huzuruna getirilirdi. Onlar onun elini kesmek istemedikleri zaman ona, "Çaldın mı? Söyle, çalmadım de!' diyerek adama yol gösterirlerdi. Çalan da bu öneri üzerine hayır derdi ve böylece eli kesilmekten kurtulmuş olurdu.[409] Aynı yöntemi Hz. Ali'nin oğlu Hasan da uygulamıştır. Hırsızlık yapan birini onun yanına getiriyorlar. Hasan ona, sen çalmadın değil mi diyor. Amaç, adam hayır desin. Elbette adam Hasan'ın ne demek istediğini anlıyor ve hayır diyor. Böylece cezadan kurtulmuş oluyor.[410]

Gerek ayetlerden olsun, gerekse hadislerden; şu net olarak ortaya çıkıyor ki çalma konusunda öngörülen ceza ve yaptırımlar ancak zengini korumaya yöneliktir. Çünkü genelde yoksul insanlar çalarlar, onlar muhtaç. Bir taraftan

---

408 a-Fıkıh Ansiklopedisi, Sirka bölümü, c. 24/400.
b-İbni Ebi Şeybe, Musannaf, Hudud, bab 3/ 28735, c. 9/255.

409 Seyyit Sabık, Fıkh-i Sünne, c. 2/321, Sirka bölümü.

410 İbni Ebi Şeybe, Musannaf, Hudud, c.9/258, hadis no: 28757.

ayetle onlar kontrol altına alınıyor, fakirlik kaderdir deniliyor; diğer taraftan çaldığında elleri, bacakları kesiliyor ve devam ederse sonunda infaz ediliyor. Hz. Muhammed lanet getirme konusunda o kadar titiz iken, çalma konusunda bunu kullanıyor. Bu hadisler yukarıda geçti. Demek oluyor ki, varlıklıyı korumak için, özel olarak fakire karşı lanet terimleri bile kullanılıyor. Hele hele ne sözlü, ne de pratik hiçbir örnek yoktur ki bir patron, emekçi birinin emeğini çalsın, ucuz çalıştırsın diye Hz. Muhammed onun elini kesmiş olsun. Adeta Gaziantep'te birkaç dilim baklava çalan çocuklara verilen hapis cezası gibi. Görüyoruz patronlar devleti soyunca onlara bir şey yok. İslam'daki ceza anlayışı da aynen buna benziyor.

Hz. Muhammed zamanında eli kesilenlerin çaldıklarına bakıyoruz; ya bir aba, ya bir kadının bir eşyasını çalmışlar. Ötesi yok. Bu yapılanlara verilmesi öngörülen ceza (el kesme) tanrıya mal ediliyor! Bugün Avrupa ülkelerinde öyle çözümler var ki çalmaya hiç pabuç bırakılmıyor. Belediye, Sosyal Güvenlik ve İş-işçi Bulma Kurumu birlikte hareket ederek kişinin durumuna göre program belirliyorlar. Eğer kişi kendi işini kuramıyorsa, iş bulamıyorsa ve devletin kurumları da ona uygun bir iş sunmuyorsa; o zaman devlet ona ev verir, aylık masraflarını, sağlık ve tüm ihtiyaçlarını karşılar. Bu durumda zaten çalmaya gerek kalmaz. Ama ne yazık ki İslam'da kesmek var; ama kesme olayı olmasın diye sağlam bir yöntem yoktur/önerilmemiştir.

Şunu eklemekte fayda var: Yukarıdaki ayette, 'Hırsızlık yapan erkek olsun kadın olsun elini kesin' ifadesini; kimileri, ellerini kesin demek, yoksulluğu ortadan kaldırmak için alternatif üretin, çalmamak için onları eğitin gibi yorumlayabilirler. Bir kere böyle bir yoruma zaten ayetin kendisi

imkân vermiyor, böyle bir ihtimal mümkün değildir. Çünkü yukarıda anlatıldığı gibi Hz. Muhammed'in kestiği el ve bacak örnekleri var. Yanı sıra ayet sadece kesin demiyor. Ayetin devamı var. Deniliyor ki, yaptıklarına karşılık Allah'tan ibret verici bir ceza olarak ellerini kesin. Eğer maksat formül bularak ellerini hırsızlıktan çekmekse, o zaman denmez ki yaptıklarına karşılık bir ceza olarak/ibret-i âlem için kesin ve yine Allah'tan ibret olsun ifadesi kullanılmazdı. Bu tür boş yorumların zerre kadar gerçekle ilgisi yoktur. Günümüzde reyting yapmak isteyen kimi açıkgöz din adamları yalan konuşarak böyle diyebilirler. Ama tekrar ediyorum; bunun gerçekle ilgisi yoktur.

Bu kadar bilgi Kur'an'da olduktan sonra zaten hadislere gerek yok. Ama yine de kısa bazı hadisler verip başlığı kapatalım.

* "Ben cennet kapısında durup baktım. Cennet kadrosunun çoğu fakirlerden oluşuyordu" diyor. Bu hadis **Buhari**'de geçiyor.[411]

* "Kıyamet günü fakirler zenginlerden beş yüz yıl önce cennete girecekler." Hz. Muhammed böyle diyerek yoksullar bu gibi sözlerle tatmin edilmeye çalışılıyor.[412]

* "Allah katında bir sinek kadar dünyanın değeri olsaydı o zaman kâfirlere hiç vermezdi."[413]

* "Dünya bir ağacın gölgesi gibidir. Altında oturup biraz dinlenirsin, sonra kalkar gidersin ve orayı unutur bırakırsın."[414]

---

411 Buhari, Nikah bab 87/5196 ve Rikak, bab 51/6547.

412 İbni Mace, Zühd, bab 6/4122-24.

413 Tirmizi, Zühd 13/2320; İbni Mace, Zühd, bab 4110.

414 İbni Mace, Zühd, bab 3/4109.

* "Dünya ahirete oranla adeta bir insanın elini denize sokup bırakması gibidir. İşte deniz ahirettir, insanın parmaklarındaki ıslaklık dünyadır/dünya ahirete oranla bir hiç durumundadır."[415]

* "Dünya mümin için zindan, kâfir için ise cennettir."[416]

Benzer hadisler pek çok; ayetler varken zaten bunlar üzerinde durmanın bir anlamı olmaz. Başlığı Latin Amerikalı bir papazın sözleriyle bitirmek isterim: Latin Amerika'da direnişçi bir papaza işkenceci polisler, senin ateist komünistlerle ne işin var demişler. Papaz; insanlar ateistler ve inananlar diye ikiye ayrılmazlar. İnsanlar; ezilenler ve ezenler diye ikiye ayrılırlar demiş. İşkenceci polisler; ama ateistler dinin afyon olduğunu söylerler deyince Papaz; açık bir şekilde itiraz etmiş ve bu dünyanın zenginliğini kendilerine alıp yoksullara da öbür dünyanın nimetlerini bırakan zenginler, aslında dini gerçek afyon gibi kullanan kişilerdir demiş. Evet; Papaz çok güzel özetlemiş. Yoksulluk avuç açmakla değil; örgütlenip iyi çözüm ortaya koymakla yenilir.

---

415 Tirmizi, Zühd, bab 15/2323.

416 Tirmizi, bab 16/2324 ve İbni Mace, bab 3/4113.

XII. BÖLÜM

HİCAZ BÖLGESİNDE YOK EDİLEN PUTLAR VE MABETLER (KÜLTÜREL SOYKIRIM)

Aslında o dönemde imha edilen, yakılıp yıkılan putlar konusu geniş; bir özel kitap şeklinde ele alınırsa ancak anlaşılır. Nitekim bunu kitap halinde işleyenler de vardır. **İbni'l Kelbi** (h.204.ö) gibi.[417] Ben sadece o dönem uygulanan kültür soykırımı için kısa bir bilgi paylaşmak isterim. Hz. Muhammed zamanında o bölgede birçok put vardı. Hatta çoğu evlerde put bulunuyordu. Bunlara bağlı olarak birçok mabet vardı (Mesela Rida, Semedan, Necran, Kalis, Riam, Beytüluzza gibi).[418] İnsanlar bir yola çıkınca ilkin gider onlara dokunur, tevazu gösterir, öylesine evini terk eder giderdi. Aynı zamanda seferden dönerken ilk işleri onlara uğramak, dokunup saygı göstermekti.[419]

---

417 Kitabu'l Asnam.

418 İbni-l Kelbi, Kitabu'l Asnam, s.99.

419 İbni-l Kelbi, Kitabu'l Asnam, s.33.

Bölgede alternatif Kâbeler çoktu. Örneğin; Himyer'de aynen bugünkü Kâbe gibi mabet vardı ve halk gidip onda ibadet ederdi, hediyeler sunardı, kurbanlar keserdi. İslam'da nasıl hacda kurbanlar kesiliyorsa o zaman onlar için de aynı şey söz konusuydu. Yine aynen bugünkü tavaf gibi o mabetler de tavaf edilirdi. Ancak o zaman bölgedeki tüm putperestler için en büyük mabet Kâbe'ydi. Bunlar, şimdiki Kâbe'nin temelinin Hz. İbrahim tarafından atıldığına inanır, bu yüzden ona daha fazla değer verirlerdi. Yani herkes Hz. İbrahim hayranıydı demek doğru olur. Hayvan keserken de hazır kim varsa ona verirlerdi. Bu putların ayrıca bakıcıları vardı. Bu bakıcılara; eğer çoksa **'Seden'**, tek ise **'Sadin'** denirdi.

Benim amacım burada o zamanki put ve mabetleri tanıtmak, onlar hakkında bilgi vermek değil; ben burada Hz. Muhammed'in bunlara karşı neler yaptığını ve aynen onlar gibi olan Kâbe'yi nasıl kutsallaştırdığını vurgulamaya çalışıyorum.

İbni Hişam bu putlarla ilgili uzun bir liste sunuyor. Zaten bunlardan birçoğunun isimleri Kur'an'da geçiyor. Mesela Vedd, Suva', Yeğus, Yauk, Nesr, Lat, Uzza, Menat gibi. Burada bir kültür soykırımı söz konusudur. İslam zaten putların amansız düşmanıdır. **Buhari** ve **Müslim**'in ortak işledikleri şu meşhur hadis vardır: Hz. Muhammed Mekke'yi alınca Kâbe içinde irili ufaklı 360 put varmış. Hepsini kendi eliyle kırıp dökmüş.[420] İslam'da Allah kendine rakip kabul etmez. "Ben her şeyi affederim; ancak bana şirk koşanı asla

---

420 a-Buhari: Mezalim, bab 32/2478; Megazi, bab 48/4287 ve Tefsir, İsra suresi, bab 12/4720.

b-Müslim, Cihad, bab 32/1781.

affetmem" der. Ayetin orijinal anlamı şöyledir: "**Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz**. Bunun dışında kalan (günahları) ise dilediği kimseler için bağışlar. Allah'a şirk koşan kimse, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur." Üstelik bu ayet Kur'an'da iki sefer tekrarlanıyor. Yani tanrı için şirk o kadar önemli. Hele bir de, diğer günahları dilediğim kimseler için affederim demesi daha da ilginç. Peki, bunun kriteri ve garantisi ne; canı kimi isterse onu bağışlamak mı?[421]

Bu putlar arasında geçmişi çok eski olanlar vardır. Mesela Menat, Lat, Uzza, Hübel gibi. Bunlardan bir kısmının mazisi ta Nebatilere, Mezopotamya inançlarına kadar gider. Öyle ki bu putlardan hangilerinin ne zaman Arap yarımadasına girdiğini tarihçiler kestirememişlerdir. Lat ve Uzza'yı tarihçi **Herodot** kitabında işlemiştir. Bunlar hakkında çeşitli mitolojik rivayetler vardır. Bakalım İslam gelince bu putlar/mabetlerin başına neler getirmiş, birkaç örnekle devam edelim.

1. Menat Putu:

Mekke alınınca Hz. Muhammed şahsen Kâbe içindeki putları tahrip edip yok ediyor. Kılıcı onların gözlerine ve yüzlerine geçirerek kırıyor.[422] Çevredeki putların yıkımı içinde görevlendirme yapıyor. Menat putu Mekke-Medine arası **Müşelle/Kadid** denilen yerde, deniz kenarında duruyordu. En çok Medine'den Evs ve Hazrec kabileleri buna

---

421 Nisa suresi 48; İbni Hişam, Siyer, c.1/128, no: 78-79. İbni-l Kelbi, Kitabu'l Asnam, s. 11.

422 İbni-l Kelbi, Kitabu'l Asnam, s. 31.

bağlıydı. Bunlar Hac ederken sonunda gidip onun yanında tıraş olurlardı. Müslümanlar bugün nasıl Safa-Merve koşusunu tamamlayıp tıraş oluyorlarsa onlar da gidip bu putun yanında tıraş olurlardı. Hz. Muhammed Mekke'yi alınca Hz. Ali'yi görevlendiriyor, git tahrip et diyor. Hz. Ali gidip onu yerle bir ediyor ve eşyasını alıp getiriyor. Bu kıymetli eşya arasında iki tane de kılıç varmış. Hz. Muhammed bu kılıçları ona hibe ediyor. Hatta onun meşhur Zülfikârı bu iki kılıçtan biriymiş diyorlar. Bazı yazarlar, Hz. Ali'ye verilen o iki kılıç, onun tahrip ettiği Tayy kabilesine ait putun hediyeleri arasındaymış diye bilgi vermişlerdir. Şu da var ki, Menat, Lat ve Uzza putları dişiydi/tanrıçaydı. Tüm putlar arasında en eskisi Menat, sonra Lat, ondan sonra Uzza geliyordu. O zamanlar pratikte anaerkil yoksa da, hâlâ bunun belirtileri varmış demek ki. Hz. Muhammed gelince tam da ataerkil bir sistem kuruyor.[423]

2. Lat Putu:

Bu, beyaz bir kaya parçasından ibaret, üzeri nakışlı olan bir puttu. Bazı rivayetlere göre granit taşındanmış. Hatta kimi kaynaklarda ebadı bile belirtilmiş: 12 ayak uzunluğundaymış diye bilgi var. Bu, Taif'teydi. Onun yeri bugünkü Taif mescidinin sol tarafındaymış. Hikâyesi şöyle anlatılır: Adamın biri gelip bu taş yanında hacılara süt ve yağ satmış veya bir adam orda kavrulmuş un ve yağdan yapılmış yemeği hacılara vermiş. Kendisi ölünce yaptığı güzel şeylerden dolayı etraftakiler bu taşı kutsal saymışlar gibi hikâyeler an-

423 İbni-l Kelbi, Kitabu'l Asnam, s. 13-15.

latılır. Hatta deniliyor ki, gelen giden yesin diye bir adam gidip o taşın üzerine yemek bırakırmış. Kendisi ölünce onun bu iyiliğinden dolayı insanlar orayı kutsamaya başlamışlar. Zaten genelde her put ve mabedin olumlu bir hikâyesi vardır. Mesela deniliyor ki Vedd, Suva, Yeğus, Yauk ve Nesr eskiden birer iyi insanlar/topluluklarmış. Bunlar yok olunca insanlar onlar adına putlar yapmışlar.[424] Bu anlayış bugün de geçerlidir. Mesela Atatürk memlekete yeni bir sistem getirdiği için her yerde onun heykeli dikilir. Bugün nasıl Kâbe'den başka namaz için camiler varsa o zaman da her put için mabetler yapılmıştı. Kadınlar adette iken -saygıdan dolayı- putlara yanaşmaz, dokunmazlardı.[425] Kimisi Lat putunun Venüs'ü, kimisi de Güneş'i temsil ettiğini söylemiştir.

Kısacası, Mekke'nin fethedildiği yıl Hz. Muhammed'in talimatıyla putların hepsi yakılıp yıkılarak tahrip edilir. Mugire b. Şu'be Lat putunu tahrip edip yerle bir ederken Sakif kadınları bir nevi yas tutar gibi başlarını açıp ağlayarak seyrediyorlar. Hatta **Muğire** onu yakıp içindeki altın, mücevherat ne varsa toplayıp Ebu Süfyan'a teslim eder. O da, ben bu altınlarla Mesut'un iki oğlu Urve ve Esved'in borçlarını kapatırım der. Tüm bu putların temelinde, müştemilatında altın gibi değerli eşyalar vardı. Bugün nasıl saf insanlar varsa o zaman da bazı insanlar en iyi, kıymetli eşyasını putlara hibe ederdi ki muratlarına ersinler. Bu put yakıldıktan sonra taşları bile ortadan kaldırılır.[426]

---

424 İbni-l Kelbi, Kitabul asnam, s. 46.

425 İbni-l Kelbi, Kitabul asnam, s. 33.

426 a-Cevad Ali, el-Mufassal, c. 6/227-233.
b- İbni Hişam siye 4/217, no: 1906-7.
c-İbni-l Kelbi, Kitabul asnam, s. 16-18.

3. Uzza Putu:

Uzza, Kureyş ve Beni Kinane'nin putuydu, onlar buna tapıyorlardı. Hatta Hz. Muhammed, **ben de bu puta bir keçi götürüp takdim ettim; o zaman ecdadımın dini üzerindeydim** diyor.[427] Bu put, Mekke civarında, **Nahle** denilen bölgede kalıyordu. Kureyş kabilesinin en büyük putuydu. Buna da diğer putlar gibi hediyeler sunulur, kurbanlar kesilir, insanlar gelip onu ziyaret ederdi. Kureyş Kâbe'yi tavaf ederken; Lat, Uzza ve Menat'ın Allah katında şefaatleri kabul edilir diye onların huzurunda dua ederlerdi. Bunlar Allah'ın kızlarıdır, onlara sığınırsak bizim iyiliğimizedir gibi inançlar taşırlardı. Bunlar için kesilen hayvanların bir de kesim yeri vardı, adı **'Gabgab'** idi. Kurbanları keserken kim orda olsaydı onlara dağıtırlardı. Mekke fethinde Hz. Muhammed İslamiyet'i yaymak için birçok yere gruplar gönderdiği gibi **Halit b. Velit'i** de otuz kişiyle birlikte Uzza putunu yıkmaya gönderir. Aynı zamanda **Hişam b. As** yönetiminde iki yüz kişiyi Yelemlem bölgesine, **Halit b. Sait'i** üç yüz kişiyle birlikte Urene'ye gönderir. Yani putları yıkmak, yok etmek için her tarafa adeta seferberlik ilan ederek silahlı gruplar gönderir. Halit gidip hem putu kırıp yerle bir eder, hem de put içinde bulunan bir kadını kılıçla ortadan ikiye bölüp katleder.

Baskınlar kısmında belirttiğim gibi Halit b. Velit büyük katliamlar işlemiş, İslamiyet'in son iki üç yılında Müslüman

---

[427] İbni-l Kelbi, Kitabul Asnam, s.20, "Hz. Muhammed'in Hocaları" adlı kitabımda Hz. Muhammed'in daha önce Putperest olduğunun kanıtlarını sunmuştum.

olur olmaz etrafı yakıp yıkmaya başlayan biri. Elbetteki bu yetkiyi Hz. Muhammed ona vermişti.[428]

4. Vedd, Hümeme, Füls, Hübel, Zül Halasa...

Hz. Muhammed **Vedd** putu yıkımına da Halit b. Velid'i gönderir. Ona tapanlar direnirler; ancak Halit ve yanındakiler bunlardan epey insan katledip putu da yakıp yıkar.[429] Yine Mekke fethinden sonra Hz. Muhammed Tufeyl b. Amr'ı, **Zülkeffeyn'e/Amr b. Hümeme** putunu yıkmaya gönderir. Adam gidip onu yıktıktan sonra; izi bile kalmasın diye yerinde ateş yakar.[430] Tayy kabilesinin **Füls** putu vardı. Hz. Muhammed Hz. Ali'ye görev veriyor, **Hz. Ali gidip onu da tahrip e**diyor.[431]

En büyük put **Hübel**'di. Kırmızı akikten yapılmıştı, sağ eli altındandı. Bunun yeri Kâbe'nin içiydi.[432] **Zül Halasa** putu ise büyük bir taştan ibaretti. Mekke'nin fetih yılında **Cerir b. Abdullah** sorumluluğunda bir grup gidip onu yakıp yıkıyor. Ona tapanlar epey direniyorlar; ancak başaramıyorlar. Sonunda onlardan 300 kişi katlediliyor. Yani hem bir kültürün yıkımı, hem de insan katliamı söz konusu burada.[433]

---

428 a-İbni Hişam, Siyer, 1/128, no: 78.
b-İbni-l Kelbi, Kitabul Asnam, s.19-30.
c-Vakıdi, Megazi, 3/873.

429 İbni-l Kelbi, Kitabu'l Asnam, s. 50.

430 Vakıdi, Megazi, 3/923.

431 İbni-l Kelbi, Kitabul Asnam, s.15, 59-62.

432 İbni-l Kelbi, Kitabul Asnam, s. 28.

433 İbni-l Kelbi, Kitabul Asnam, s.37.

5. Tağiye Putu:

Bu put, Taif'teydi. Mekke'nin alınmasından sonra Hz. Muhammed **Ebu Süfyan**'ı gönderiyor, git tahrip et diyor. Ebu Süfyan ve arkadaşı gidip balta ile tahrip edip içindeki eşyayı alıyorlar. Eşyalar arasında altın da varmış. Sakif kadınları bunu görünce başlarını açıp ağlamaya başlıyorlar. Çünkü onlar için kutsaldı.[434] **İsaf** ve **Naile** adındaki putlar ise Kâbe'nin yanındaydı.[435] Bunlardan biri kadın, diğeri erkek şeklinde temsil ediliyordu. Bunların hikâyesi şöyle: Eski zamanlarda Cürhumilerden İsaf ve Naile çifti gelip Kâbe içinde cinsel ilişkide bulununca, ceza olarak tanrı onları taşa çevirmiş. Bunların farklı mitolojik inançları da vardır. Bu iki put Zemzem suyuna yakın bir yerdeydi.[436]

Hz. Muhammed bir taraftan o putları yıkmış (beğenilir veya beğenilmez; bu ayrı bir şey); ama kendisi aynı şeyi yapmıştır. Aslında bu bir iktidar mücadelesidir. Mesela Kâbe etrafında tur atmanın ne anlamı var? Safa ile Merve arasında koşmanın ne anlamı var? Mina'ya 3-4 gün gidip taştan yapılmış o üç anıta taş atmanın ne anlamı var? Bunlar da birer mitoloji. Ama kendisi el âleminkini yerle bir ediyor, ortadan kaldırıyor, batıldır diyor; benimki tanrıdan gelmedir, haktır diyor. Bu işin bir mantığı var mı? Kaldı ki bugün Hac'da yapılanlar zaten daha önce vardı, o coğrafyada yaşayanlar bunu icat etmişti.

---

434 İbni Hişam, Siyer 4/217, no: 1906-7.

435 İbni-l Kelbi, Kitabul Asnam, s. 29.

436 İbni Hişam, Siyer 1/126, no: 75-76, no: 115.

BİTİRİRKEN

Öyle bir tanrı düşünelim ki tüm insanların kurtuluşu için müşterek formül önermek yerine; savaşla, ganimet ve cariyelerle sistemini kuruyor. Onun (sözde) göndermiş olduğu üç büyük dinin mensupları şu an birbirlerine düşman. Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında meydana gelen haçlı seferleri 200 yıl sürdü, milyonlarca insan katledildi. Peki, bunun müsebbibi kim? Kutsal dinlerin tanrısı: İlkin insanları Yahudiliğe alıştırıyor, sonra bu olmaz, siz beni dinlemiyorsunuz; o yüzden yeni bir din ve yeni bir peygamber gönderirim diyor (Hz. İsa ve Hıristiyanlık). Zamanla buna da hayır diyor ve yeni bir dinle yeni bir peygamber gönderirim diyor (Hz. Muhammed ve İslam). En basiti; insan bir şeyhe mürit olsa, bir siyasi partiye sempatizan olsa, bir futbol takımına hayran olsa kolay kolay ondan vazgeçer mi? Hele inanç konularında bu ayrılma çok daha zor. Neden kutsal dinlerin tanrısı bu zorluğu insanlara reva görüyor?

Kimse bu açıklamalarımı yanlış yere çekmesin. Ben mutlak yaratıcıdan söz etmiyorum; kutsal dinlerde iddia edilen hayali tanrıdan söz ediyorum. Ben deist, ateist veya başkası da olabilirim; bu ayrı bir konudur. Ancak kutsal dinler insan ürünüdür, eskiden beri süregelen mitolojik inançların birer versiyonlarıdır; bunun ötesi yoktur. Kutsal dinlerin insan

ötesi bir yerden gelme iddiası akılla, ilimle, sosyal realiteyle bağdaşmaz. Ne demek Allah için cana kıymak, insanları kıyımdan geçirmek, mallarını talan etmek, eş ve kızlarını alıp cariye olarak kullanmak? Ne vahim bir durum! Allah ve peygambere karşı savaşan, yeryüzünde bozgunluk yapan kişileri (İslam'ın bozgunluğa bakışı farklıdır elbetteki) öldürün, el ve ayaklarını çapraz kesin, çarmıha gerin, onların parmaklarını doğrayın, başlarını kesin, ben size savaşta bilmem şu kadar melek gönderdim, Allah ve İslam için anne-babanızı bile terk edin diyen bir tanrı düşünülebilir mi?

Hz. Muhammed'den yaklaşık 2500 yıl önce yaşamış olan **Hammurabi**, çıkarmış olduğu kanunun hemen başında ilk sayfada **Prolog** denilen giriş kısmında toplumun başına geçme gayesini şöyle anlatıyor: Ben Hammurabi olarak insanlar arasında adaleti sağlamak, şikâyetlere çare bulmak, kötülükleri yok etmek, zayıfı güçlüye ezdirmemek, insanlar üzerine güneş gibi parlamak, memleketi aydınlatmak, insanların refahını yükseltmek için geldim diyor. Buna karşı kalkıp Hammurabi'yi peygamber mi ilan edelim? Bence, Hammurabi'nin bu ifadeleri İslam'ın yasalarına göre çok daha anlamlıdır.

Baştan beri anlatıldığı gibi; Hz. Muhammed yalnız on yıllık Medine döneminde yüz civarında savaş ve baskın gerçekleştirmiştir. Bu savaşlarda can kaybı olmuş, mal kaybı olmuş, kadınlar esir alınıp iradeleri dışında Müslümanlara cariye olarak dağıtılmış ve hatta ihtiyaç fazlası olan bu kadınlar, Hz. Muhammed tarafından uzak diyarlara gönderilip bilinmeyen kişilere satılmıştır. Yine Mekke fethinde kara listeye alınan insanlardan uzun bir liste sundum ki; onlardan bazıları katledilmiş, bazılarına dokunulmadığı gibi üstelik talan malından kendilerine ayrımcılık yapılmıştır. Sade-

ce Mekke fethinde bölge halkından 40 bin koyun, 24 bin deve ele geçirilmiş ve Hz. Muhammed bunu istediğine dağıtmış diye bilgi sundum. Kendisini eleştirmiş diye adamlarını gönderip ortadan kaldırdığı kişilerden uzunca bir liste sundum. Ukl/Ureyne kabilesine bağlı bir grup insanın başına getirilen o inanılmaz cinayetleri kanıtlarıyla izah ettim. Müşrik denilen Mekkelilerle Hz. Muhammed ve taraftarları arasındaki önemli savaşların nedenlerini anlattım ki buna sebebiyet veren de Hz. Muhammed ve taraftarlarıydı. İnanç özgürlüğüyle ilgili Kur'an'da birbirleriyle çelişen ayetlerden örnekler sundum ve neden böyle oldukları konusunda açıklamalarda bulundum; savaşı direkt emreden ayetlerden örnekler verdim. İslam'ın kadına nasıl baktığı konusunda bilgiler sundum. İslam'da emek-sermaye ilişkisinden bahsettim. Bütün bunları İslam'da kabul görmüş sağlam kaynaklardan derleyip sundum. Sonuç olarak şöyle bitirmek isterim: Dinler değişik nedenlerden dolayı insanlar tarafından ortaya atılmıştır; bence bunların ilahi/kutsal boyutu yoktur. İnsanlığın huzuru için bu defter artık biran önce kapanmalıdır; aksi halde her gün gördüğümüz cinayetleri, vahşeti izlemeye devam edeceğiz.

KAYNAKÇA

1) **Abd b. Hamit** (h.249.ö): "Müsned-ü Abd b. Hamit", Mekteb'ü Sünne matbaası, 1988/ Kahire.

2) **Abdurrauf el-Menavî** (h.1031.ö): "Feydu'l Kadir Şerh'ü Camii-s- Sağir", **6** cilt, Daru'l Marife matbaası, 1977/ Beyrut.

3) **Abdurrazzak San'anî** (h.211.ö): "el-Musannaf", **12** cilt. Tahkik eden Habiburrahman, Meclisü-l ilmiye matbaası, Pakistan/ 1983.

4) **Aclunî İsmail b. Muhammed** (h.1162.ö): "Keşfu'l Hafa", **2** cilt. Mektebetü-l Kudsi, h.1351, Kahire.

5) **Ahmet b. Hanbel** (h.241.ö): "Müsned", Beyt-ü Efkar-i Devliye matbaası, Riyad/ 1989.

6) **Ali el-Kari** (h.1014.ö): "Mirkatü-l Mefatih şerh-ü Mişkati-l Mesabih", **12** cilt. Tahkik eden Cemal Aytani, Darü-l Kütübi-l İlmiye, Beyrut/ 2001.

7) **Alusi Mahmut Şükrü Bağdadî** (1924.ö): "Büluğü'l Ereb fi Marifeti Ahvali'l Arap", **3** cilt. Tahkik eden Muhammed Behçet Eseri, Darü'l küttabi'l Mısri/ Mısır.

8) **Ali Osman Ateş Prof. Dr**. (1954.d): "İslam'a göre Cahiliye ve Ehl-i Kitap Örf ve Âdetleri", Beyan yay., 1996/ İstanbul.

9) **Alusi Şehabettin Mahmut** (h.1270.ö): "Ruhul Beyan", **30** cilt. Tahkik Mahmut Şükri, İhya ü türasi'l Arabi, Beyrut/ tarihsiz.

10) **Askalani İbni Hacer Ahmet b. Ali** (h.852.ö):

a) "Fethu'l Bari Şerh-ü Sahihi'l Buhari" **17** cilt. Tahkik Abdurrahman b. Nasır, Darü-l Tayyibe matbaası, Riyad/ 2005.

b) "El-İsabe fi Temyiz-i Sahabe", **14+2** cilt+fihrist. Tahkik komisyon, Hacer matbaası, Kahire/ 2008.

c) "Metalibü-l Aliye", **19** cilt. Tahkik Muhammed b. Zafir, Darü-l Asime matbaası, Suudi/ 2000.

d) "Telhisü-l Habir", **4** cilt. Tahkik Ebu Asım Hasan b. Abbas, Kutube matbaası, 1995/ Kahire.

11) **Bağdadî Abdulkadir b. Ömer** (h.1093.ö): "Hazanetü-l Edeb", **13** cilt. Tahkik Abdusselam Muhammed Harun, Mektebetü-l hancı, Kahire/ 1997.

12) **Begavî Ebu Muhammed Hüseyin** (h.516.ö): "Mealim'ü Tenzil", **8** cilt. Tahkik komisyon, Dar'ü Tayyibe, Riyad/ 1989.

13) **Beydavî Abdullah b. Ömer Şirazî** (h.691.ö): "Envar'ü Tenzil ve Esrar'ü Te'vil", **5** cilt. Tahkik Muhammed Abdurrahman, Dar'ü İhyai Turas ül Arabi, Beyrut/ tarihsiz.

14) **Beyhakî Ebubekir Ahmet b. Hüseyin** (h.458.ö):

a) "Marifet-ü Sünne" (Sünen-i Vusta da denilir), **15** cilt. Tahkik A. Muti Emin Kal'acı, Darü-l Va'y, Kahire, 1991.

b) "Sünen-i Kübra", **11** cilt. Tahkik Muhammed A. Kadir Ata, Darü-l Kütübil İlmiyye, Beyrut/ 2003.

c) "Delail-i Nübüvve", **7** cilt. Tahkik Dr. A. Mut'i, Darü'l kütübi'l ilmiye, Beyrut/ 1988.

15) **Bezzar Ebubekir Ahmet b. Ömer** (h.292.ö): "Bahr'ü Zihar/ Müsned-ü Bezzar", **18** cilt. Tahkik Mahfurrahman Zeynullah, Müesseset-ü ulumi-l Kur'an, Beyrut/ 1988.

16) **Buhari Muhammed b. İsmail** (h.256.ö): "Sahih-i Buhari", **4** cilt, Dar'ü İbni Kesir/ Beyrut/ 2002.

17) Burhanettin Delv/ Delu: "Ceziretü-l arap kable'l İslam", **840** sayfa, 2004'te Darü-l Farabi, Lübnan matbaası, Beyrut.

18) Buseyri Ahmet b. Ebibekir b.İsmail (h.840.ö): "İthafu'l Hayre el-Mehre", **11** cilt, tahkik edenler Adil b. Sad ve Mahmut b. İsmail, Mektebet'ü Rüşd, Riyad/ 1998.

19) Cahız Ebu Osman Amr b. Bahr (h.255.ö):

a) "Beyan ve Tebyin", **4** cilt. Tahkik Abdusselam Muhammed Harun, Mektebetü-l Hancı matbaası, 1998/ Mısır.

b) "Hayatü-l Heyevan", **8** cilt. Tahkik Abdüsselam Muhammed Harun, Musata-i bâbi-l Halebi matbaası, Mısır/ 1967.

20) Cessas Ebu bekir Ahmet b. Ali (h.370.ö): "Ahkamü-l Kur'an, **5** cilt. Tahkik Muhammed Sadık Kehavi. Dar-ü İhyai Türasi-l Arabi, Beyrut 1992.

21) Cevad Ali (ö.1987.m): "el-Müfassal fi Tarihi'l Arap Kable'l İslam", **10** cilt. Bağdat üniversitesi yayını/ 1993.

22) "Dairetü-l Mearifi'l İslami", 33. cilt. Hazırlayan ve tahkik komisyon. Merkez-ü Şerike li'l ibdai-l fikri, 1998/ Mısır.

23) Daremi Ebu Abdillah Muhammed (h.255.ö): "Sünen-i Daremi", Darü-l Beşairi-l İslami, Mekke/ hicri 1419.

24) Daremi Osman b. Sait (h.280.ö): "Er-Redd-ü Alel Cehmiyye", tahkik Bedrü-l Bedir, Dar-ü Selefiyye matbaası, Kuveyt/ 1985.

25) Deylemî Ebu Şeca' (h.509.ö): "El-Firdevs bi Mesuri-l Hitap, **6** cilt. Darü'l Kütübi-l İlmiye, Beyrut/ 1986.

26) Diyarbekirî Hüseyin b. Muhammed b. Ali (h.990.ö): "Tarihü-l hamis fi ahvali enfesi nefis", **2** cilt. Müesseset'ü Şaban, Beyrut/ tarihsiz.

27) Ebu Avane Yakup b. İshak: "Müsned", **5** cilt. Tahkik Eymen b. Arif Dımaşki, Daru'l Marife, Beyrut/ 1998.

28) Ebu Davud, Süleyman b. Eş'as Cicistanî (h. 275.ö): "Sünen-i Ebu Davud", Beyt'ü Efkar-i Devliye, Riyad/ tarihsiz.

29) Ebu Ferec b. Zekeriyya el-Cerirî (h. 390.ö): "El-Celis-ü Salih el-Kafi", **4** cilt. Tahkik Dr. Muhammed Mursi el-Huli, Alemü-l kütüp matbaası, Beyrut/ 1993.

30) Ebu Ya'li Mevsılî Ahmet b. Ali (h.307.ö): "Müsned-ü Ebi Ya'li", **16** cilt. Tahkik Hsan Selim Esed, Darü'l me'mun li-l türas, 1989/ Beyrut.

31) Elbanî Nasiruddin (m. 1999.ö):

a) "İrvau'l Galil", **9** cilt. Mektebetü-l İslami,1979/ Beyrut.

b) "Gayetü-l Meram", Mektebetü-l İslami, 1980/ Beyrut.

32) Endülüsî Ebu Hayyan (h.745.ö): Bahru'l Muhit, **8** cilt. Tahkik komisyon. Daru'l kütübi'l ilmiye, Beyrut/ 1993.

33) Esbehanî Ebu Naim (h. 430.ö):

a) "Delail-i Nübüvve", **2** cilt. Tahkik Muhammed Revas ve Abdulberr, Darü Nefais matbaası, Beyrut/ 1986.

b) "Marifet-ü Sahabe", **7** cilt. Tahkik Adil b. Yusuf Azazi, Dar'ü Vatan matbaası, Riyad/ 1998.

34) Esfehanî Ebu'l Ferec Ali b. Hüseyin (h.356.ö): "el-Eğani", **24** cilt. Tahkik komisyon. Dar'ü Sadır matbaası, Beyrut/ 2008.

35) Ebşihî Şehabettin Muhammed b. Ahmet (h.850.ö): "el-Müstatraf fi külli Fennin Müstazref", **2** cilt. Dar'ü mektebeti-l hayat, Beyrut/ 1992.

36) Er-Razî Fahrettin (h.604.ö): "Mefatihu'l Gayb", **32** cilt. Daru'l Fikir matbaası, Beyrut/ 1981.

37) "Fıkıh Ansiklopedisi", **45** cilt, hazırlayan Kuveyt Evkaf bakanlığı, Dar-ü Safve matbaası, 1990/ Kuveyt.

38) Hakim Ebu Abdillah Nisaburî (h.403.ö): "El-Müstedrek-ü ala's- sahihayn", **5** cilt. Tahkik Mustafa b. Ebi Nasr, Darü-l kütübi-l ilmiye, Beyrut/ tarihsiz.

39) Halebî Burhanettin (h.1044.ö): "İnsanu'l Uyun", **3** cilt. Dar'ü Nevadir matbaası, Beyrut/ 2013.

40) Harbî İbrahim b. İshak (h.285.ö): "Garibu'l Hadis", **3** cilt. Camiat-ü Ümmi'l Kura yayını, 1985/ Suudi.

41) Hariri Ebu'l Abbas (Asri): "Bahsün fi Neş'eti-l İslam", Beyrut/ 1979.

42) Hattabî Ebu Süleyman Ahmet b. Muhammet (h.388.ö): "Mealim'ü Sünne", **4** cilt. Tahkik Muhammed Ragıp Tabbağ, Matbaat'ül ilmiyye, Halep/ 1932.

43) Hatib-i Bağdadî Ebubekir Ahmet b. Ali (h.463.ö): "Tarih'ü Bağdad", **16** cilt. Tahkik Dr. Beşar Avvad Maruf, Daru'l Garbi-l İslam, Beyrut/ 2001.

44) Hayrettin Ziriklî (1976. ö): "el-A'lam", **8** cilt. Darü'l ilim li'l melayin, Beyrut/ 2002.

45) Heysemi Nurettin Ali b. Ebibekir (h.807.ö):

a) "Keşfu'l Estar an Zevaidi-l Bezar", **4** cilt. Tahkik Habibürrahman A'zami, Müesseset-ü Risale, Beyrut/ 1984.

b) "Beğiyyet-ü Raid fi tahkik-i Mec'me-i Zevaid", **9** cilt. Tahkik Abdullah Muhammed Derviş, Darü-l fikir matbaası, Beyrut/ 1994.

46) Hindî Alauddin el-Müttekî (h.975.ö): "Kenzü-l Ummal fi Süneni-l Akvâl-i ve'l Ef'al", **18** cilt. Tahkikler: Bekri Hayyan ve Safve Saka, Risale matbaası, Beyrut/ 1985.

47) Humeydi Ebubekir Abdullah b. Zübeyir (h.219.ö): "Müsnedü'l Hümeydi", **2** cilt. Tahkik Hüseyin Selim Esed, Dar'ü Saka Dımaşk, 1996.

48) İbni Abdilberr Ebu Ömer Yusuf Kurtubi (h.463. ö):

a) "Temhid", **26** cilt. Mağrip evkaf bakanlığınca basılmış (komisyon hazırlamış), h. 1412'de basılmış.

b) "El-istiab fi marifeti-l Ashab", **2** cilt. Darü-l fikir matbaası, Beyrut/ 2006.

c) "Ed-dürer'ü fi ihtisari'l megazi ve siyer", tahkik Şevki Dayf, Meclisü'l A'la li şüuni'l İslam, Mısır/ 1966.

49) İbni Adiy Ebu Ahmet Abdullah (h.365.ö): "El-Kamil Fi'l Duafai", **9** cilt, Tahkik komisyon, Daru'l kütübil ilmiye, Beyrut.

50) İbni Asakir Ali b. Hasan (h.571.ö): "Tarih'ü Medinet-i Dımaşk", **80** cilt. Tahkik Muhibbüddin Ebu Sait, Daru'l fikir, 1995/ Beyrut.

51) İbni Aşur Muhammed Tahir (m.1973.ö): "Et-Tahrir ve Tenvir (Tefsir kitabı)", **30** cilt. Dar'ü Tunüsiye matbaası, Tunus/ 1984.

52) İbni-l Cevzi Ebu'l Ferec A. Rahman b. Ali (h.597.ö):

a) "el-Muntazam'ü fi Tarihi-l Müluk", **19** cilt. Tahkik edenler Muhammed Abdulkadir Ata ve Musatafa Abdulkadir Ata, Darü-l kütübi-l ilmiye, Beyrut/ 1992.

b) "el-Mevduat", tahkik Nurettin b. Ali, Edva'ü Selef matbaası, Riyad/ 1997.

53) İbni Ebi Asım (h.287.ö): "Ahad ve'l Mesani", **6** cilt. Tahkik Basım Faysal, Dar'ü Raye matbaası, 1991/ Riyad.

54) İbni Ebi Dünya (h.281.ö): "Kitabu'l İyal", **2** cilt. Tahkik Dr. Necm Abdurrahman Halef, Dar'ü İbni Kayyim Suudi/ 1990.

55) İbni Ebi Hatem (h.327.ö): "Tefsirü-l Kur'an'in Azim", **10** cilt. Tahkik Esat Muhammed, Mektebet'ü Nezzar, Riyad/ 1997.

56) İbnü'l Esir Ali b. Muhammed Cezeri (h.630.ö):

a) "el-Kamil fi't Tarih", **11** cilt, tahkik Ebul Fida Abdullah, Daru'l kütübi'l ilmiye, Beyrut/ 1987.

b) "Üsdü-l Gabe", **8** cilt. Komisyon, Darü-l kütübi-l ilmiye, Beyrut.

57) İbni Habib Ebu Cafer (h.245.ö): "Muhabber", tahkik Dr. Stiter, Daru-l Afaki-l Cedide, Beyrut/ Tarihsiz.

58) İbni Harrat Eşbili (h.582.ö): "El- Ahkamü-l vusta", **4** cilt. Tahkik edenler Hamdi Selefi ve Suphi Samiran, Mekteb'ü Rüşd matbaası, Riyad/ 1995.

59) İbni Kattan Ebu'l Hasan Ali b. Muhammed (h.628.ö).

60) İbni Hazm Muhammed b. Ali b. Sait (h.456.ö): "El-Muhalla bi'l Asar",11 cilt, tahkik Abdurrahman Ceziri, Nehde matbaası,1347 h. Mısır.

61) İbni Hibban (h.354.ö):

a) "Sahih-i İbni Hibban bi Tertib-i İbni Belban (739.ö)", **18** cilt. Tahkik Şuayıp Arnavıt, Risale matbaası, Beyrut/ 1991.

b) Es-siret'ü Nebeviyye ve Ahbaru'l Hulefa, tahkik Sad Kerim, İbni Haldun matbaası, İskenderiye. Ayrıca bu kitap zaten az öncekinin içinde vardır.

62) İbni Hişam (h.213.ö): "Siret-i Nebi", **4** cilt. Tahkik Ömer A. Selam Tedmüri, Daru'l kitabi'l Arabi, Beyrut/ 1990.

63) İbni Kani' Ebu'l Hasan Abdulbaki (h. 351.ö): "Mucem-i Sahabe", **3** cilt. Tahkik Salah b. Salim, Mektebetü-l Gurebai-l Eseriye.

64) İbni Kayyim el-Cevziyye (h.751.ö):

a) "İctimau'l Cuyuşi'l İslamiyye", tahkik Zait b. Ahmet, Dar'ü Alemi'l fevaid, Cidde.

b) "Zad'ül Mead", tahkik edenler Şuayıp Arnavut, Abdulkadir Arnavut, Risale matbaası Beyrut/ 2009.

65) İbni Kesir İmaduddin İsmail (h.774.ö):

a) "el-Bidaye ve'l Nihaye", **20** cilt. Tahkik Dr. Abdullah b. Abdülmuhsin, Hecer matbaası, Kahire/ 1997.

b) "Tefsirü-l Kur'an-il Azim", **8** cilt. Tahkik esen Sami b. Muhammed, Dar-ü Tayyibe matbaası, Suudi/ 1999.

66) İbni Manzur Muhammed b. Mükrim Mısrî (h.711.ö): "Lisanu'l Arap", **15** cilt. Dar'ü Sadır matbaası, Beyrut/ tarihsiz.

67) İbni Sad (h.230.ö): "Tabakat-i Kübra", **8** cilt. Dar-ü İhya matbaası, 1996/ Beyrut.

68) İbni Seyyid-i Nas (h.734.ö): "Uyun-ul Eser", **2** cilt. Tahkik edenler Muhammed'il İyd ve Muhittin, İbni Kesir matbaası, Beyrut.

69) İbni Teymiyye Takiyüddin Ahmet Harani (h.728.ö):

a) "Mec'mu'l Fetava", **37** cilt. Tahkik edenler Enver Baz ve Amir Cezzar, Derü'l Vefa matbaası, Mısır/ 2005.

b) "Ehadis-i Kısas", tahkik Dr. Muhammed b. Lutfi Sabbağ, 1985/ Beyrut.

c) "Muhtasar'ü Sarimi-l Meslul", Tahkik Ali b. Muhammed İmran, Dar'ü Alemi-l Fevaid, Mekke/ h.1422.

d) "Terkib-ü Sarimi'l Meslul", derleyen Dr. Salah Savi, Daru'l İslami Devli, 1995.

70) İbni Zekeriya Nehrevani el-Cerirî (h.390.ö): "Celis-ü Salih el-Kafi", **4** cilt. Tahkik eden Dr. Osman Abbas, Alemü-l kütüp matbaası, Beyrut/ 1987.

71) İbrahim b. İshak el-Harbi (h.285.ö): "Garibü-l Hadis", **3** cilt. Tahkik Süleyman b. İbrahim, Ümmü'l Kurra üniversitesi yayını, 1985/ Mekke.

72) İmam Müzi Cemalettin Ebu'l Haccac Yusuf (h.742.ö): "Tehzibü-l Kemal", **35** cilt. Tahkik Dr. Beşşar Avvad Maruf, Risale matbaası, Beyrut/ 1992.

73) İmam Şafii Muhammed b. İdris (h.204.ö):

a) "Kitabu'l Ümm", **11** cilt. Tahkik Rıfat Fevzi, Daru'l Vefa matbaası, Mensure/ 2001.

b) "Müsned", **3** cilt, tahkik Rıfat Fevzi, Daru'l Besairi'l İslami, Beyrut/ 2005.

74) Kadî b. Musa b. İyad Ebü'l Fadl (h.544.ö.): "eş-Şifa". **2** cilt, Şirketü Dari'l Erkam. Beyrut, tarihsiz.

75) Kenani Ebu'l Hasan Ali b. Muhammed (h.963.ö): "Tenzih'ü Şeriati'l Merfua", **2** cilt. Tahkik edenler Abdulvahap Abdullatif ve Abdullah Muhammed. Daru'l kütübi'l ilmiyye matbaası, Beyrut/ 1981.

76) Kurtubi Ebu Abdillah Muhammed b. Ahmet (h.671.ö):

a) "el-Cami'ü li Ahkami-l Kur'an", **24** cilt. Tahkik Abdullah b. Abdilmuhsin, Risale matbaası, Beyrut/ 2006.

b) "el-Müfhim Şerh-ü Sahih-i Müslim", **7** cilt, tahkik komisyon, İbni Kesir matbaası, Beyrut/ 1996.

77) Makdisi Diyaüddin Ebu Abdillah Muhammed (h.643.ö): "el-Ehadisü-l Muhtare" **13** cilt. Tahkik A. Melik b. Abdullah, Dar'ü Hader matbaası, Beyrut/ 2001.

78) Makdisi Mutahhir b. Tahir (h.4. asırda yaşamış): "el-Bed'ü ve Tarih", **6** cilt. Mektebet-ü Sekafet-i Diniye, Mısır/ tarihsiz.

79) Menavi Muhammed A. Rauf (h.1031.ö): "Feydü-l Kadir", **6** cilt. Darü-l Marife matbaası, Beyrut/ 1972.

80) Merağİ Ahmet Mustafa (1952.ö): "Tefsir'ül Merağİ, **30** cilt. Tahkik edip yayınlayan Musata el-bâbi-l Halebi, Mısır/ 1946.

81) Mes'udi Ebu'l Hasan Ali b. Hüseyin (h.346.ö): "Müruc'ül Zeheb", **4** cilt. Tahkik Kemal Hasan, Mektebetü'l Asriyye, Beyrut/ 2005.

82) Muhammed b. Musa b. Osman b. Hazım Hemedani (h. 584.ö): "Kitabu'l İtibar", Dairetü-l Mearifi-l Osmaniye, Haydarabad/ h.1359.

83) Muhammed b. Taha Ebu Esma: "el-Eğsanü Nediyye", tek cilt. İbni Hazm matbaası, Kahire/ 2012.

84) Muhammed Sait Aşmavi (2013.ö): "El-Halafetü-l İslamiye", Sina yayınevi, Mısır/ 1992.

85) Muhibbüddin Taberi (h.694.ö):

a) "Zehairu'l Ukba Fi Menakıb-i Zevi'l Kurba", Mektebetü-l Kudsiyye, Kahire, h.1356.

b) "Riyad-ü Nadre fi Menakıbi-l Aşere", tahkik Muhammed Bedrettin, M. Emin Hanci yayınevi, Mısır/ h.1327.

86) Musa b. Ukbe (h.141.): "el-Megazi", tahkik Muhammed Pakşiş Ebu Malik, İbni Züher Üniversitesi yay., Mağrib/ 1994.

87) Mübarekfuri Safiyyürrahman (2006/ ö): "Rahiku'l Mahtum", Dar'ü İhyai Türas, 1976.

88) Müslim Ebu'l Hüseyin (h.261.ö): "Sahih-i Müslim", Tahkik Muhammed Fuad Abdulbaki, Daru'l kütübi'l ilmiye, Beyrut/ 1991.

89) Naim b. Hammad Mizuri (h.288.ö): "Kitabu'l Fiten", tahkik Dr. Süheyil Zekkar, Daru'l Fikir matbaası, Beyrut/ 1993.

90) Nesai Ahmet b. Şuayıp (h.303.ö):

a) "Sünen-ül Kübra", **12** cilt. Tahkik Abdullah b. Abdilmuhsin, Şuayıp Arnavut ve Hasan Şelbi, Müesseset-ü Risale, Beyrut/ 2001.

b) Fedail-i Sahabe, Dar'ü kütübi-l ilmiye, Beyrut/ 1984.

91) Nisaburi Nizamettin Hasan b. Muhammed (h.850.ö): "Garibü-l Kur'an ve Regaibü-l Furkan", **6** cilt. Tahkik Zekeriya Umeyrat, Darü-l kütübi-l ilmiye, Beyrut/ 1996.

92) Nüveyri Şehabettin Ahmet b. Abdulvahhap (h.533.ö): "Nihayetü-l Ereb Fi fününi-l Edeb", **33** cilt. Tahkik edenler Dr. Yusuf Tavil ve Ali Muhammed Haşim, Darü-l kütübi-l ilmiyye matbaası, Beyrut/ 2004.

93) Remeli Şehabettin (h.1004.ö): "Nihayetü-l Muhtac", **8** cilt. Darü-l kütübi-l ilmiyye, Beyrut/ 2003.

94) Salihi Muhammed b. Yusuf (h.942.ö): "Sübülü'l Hüda ve Reşad", **12** cilt. Tahkik Dr. Mustafa Abdulvahit, Kahire/ 1997.

95) Suyuti Celalettin (h.911.ö):

a) "Dürrü'l Mensur", **17** cilt. Tahkik Abdullah b. Abdulmuhsin, Hecer matbaası, Mısır/ 2003.

b) "el-Lalai'l Mesnua fi'l ehadisi'l mevdua", **2** cilt. Daru'l marife matbaası, Beyrut/ 1975.

96) Şenqiti Muhammed Emin b. Muhammed (h.1393.ö): "Edvau'l Beyan", **7** cilt. Dar'ü Alemil-l Fevaid matbaası, mecmeul fıkhi-l İslam, Cidde/ tarihsiz.

97) "Şerh'ü Kitab-i Siyeri-l Kebir", **5** cilt. Serahsi ve Şeybani, Tahkik Muhammed Hasan, Daru-l kütübi-l ilmiyye, Beyrut/ 1997.

98) Şevkani Muhammed b. Ali (h.1350.ö): "Fevaidu'l Mecmua", tahkik A. Rahman b. Yahya, Daru'l kütübi-l ilmiye, Beyrut/ 1995.

99) Taberani Ebu'l Kasım b. Ahmet Süleyman (h.360.ö):

a) "el-Mucemü'l Kebir" **25** cilt. Tahkik Hamdi Abdulmecit Selefi, İbni Teymiyye matbaası, Kahire.

b) "Mucem-ül Evsat", **10** cilt. Tahkik edenler Ebu Muaz ve Ebu Fadl, Darü-l Haremeyn matbaası, Kahire/ 1995.

c) Mucem-i Sağir, **2** cilt. Daru'l kütübi'l İlmiye, Beyrut/ 1983.

100) Taberi Ebu Cafer Muhammed b. Cerir (h.310.ö):

a) "Camiu'l Beyan an Te'vil-i Ayyi'l Kur'an", **25** cilt. Tahkik Dr. Abdullah b. Abdülmuhsin, Hecer matbaası, Kahire/ 2001.

b) "Tarih-i Taberi", **11** cilt. Tahkik Muhammed Ebu-l Fadl, Daru-l Maarif, Mısır/ 1968.

c) Tehzibu'l Asar, **6** cilt. Tahkik Mahmut Muhammed Şakir, Matbaatu'l Medeni, Kahire/ 1982.

101) Tabresi Eminü-l İslam Ebu Ali Fazl b. Hasan (h.458.ö): "Mec'meu-l Beyan fi Tefsiri-l Kur'an", **10** cilt. Darü-l mürteda matbaası, Beyrut/ 2006.

102) "Tecrid-i Sarih Tercemesi", Diyanet yayını, **12** cilt, Başbakanlık basımevi, 1982/ Ankara.

103) Tehavi Ebu Cafer Ahmet b. Muhammed (h.321.ö): "Müşkilü-l Asar", **18** cilt. Tahkik Şuayıp Arnavut, Müesseset-ü Risale, Beyrut/ 1994.

104) Teyalisi Süleyman b. Davud (h.204.ö): "Müsned-i Teyalisi", **4** cilt. Tahkik M. B. Abdilmuhsin, Hecer matbaası, Kahire/ 1999.

105) Tirmizi Muhammed b. İsa (h.279.ö): "Sünen-i Tirmizi", Mektebetü-l Mearif, Riyad/ 1417 hicri.

106) Vahidi Ebu'l Hasan Ali b. Ahmet Nisaburi (h.468.ö): "Esbab-i Nüzul", tahkik Dr. Mustafa Deybü'l Buğa, İbni Kesir matbaası, Beyrut/ 1993.

107) Vakıdi Ahmet b. Ömer (h.207.ö): "Kitabu'l Megazi", **3** cilt. Alemü-l kütüp matbaası, Beyrut/ 1984.

108) Zehebi Şemsettin Muhammet b. Ahmet (h.748.ö):

a) "Siyer-i A'lam-i Nübela", **29** cilt. Tahkik komisyon, Risale matbaası, Beyrut/ 1984.

b) "Siyer-i Nebi", tahkik Hüsamettin Kudsi, Daru'l kütübi'l Arabiyye, Lübnan/ 1981. Birinci baskı.

109) Zemahşeri Carullah Mahmut b. Ömer (h.538.ö): "el-Keşşaf", **6** cilt. Tahkik edenler Adil Ahmet ve Ali, Mektebetü-l Abidin, Mısır/ 1998.

110) Zerikli Hayrettin (1976): "El-Âlam", **9** cilt. Daru'l İlim li'l Melayin, Kahire/ 2002

111) Zühri İbni Şihab (h.51-124): "Megazi Nebeviyye", tahkik Dr. Süheyil Zekkar, Dar'ü fikir matbaası, Şam/ 1981.